

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Percepció Interpersonal en les Parelles, Qualitat de la Relació i llur Influència en l'Èxit de la Teràpia Sistèmica de la Depressió

Marta Salla Martínez

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat de Psicologia

Departament de Psicologia Clínica i Psicobiologia

Secció Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics

Programa de Doctorat Personalitat i Comportament

2012-2016

TESI DOCTORAL

PERCEPCIÓ INTERPERSONAL EN LES PARELLES, QUALITAT DE LA
RELACIÓ I LLUR INFLUÈNCIA EN L'ÈXIT DE LA TERÀPIA SISTÈMICA DE LA
DEPRESSIÓ

Marta Salla Martínez

Director: Dr. Guillem Feixas Viaplana

Dipositada el 9 de Maig del 2016, Barcelona

*Als meus pares,
i a la gran qualitat de vida que m'han regalat*

“The most exciting phrase to hear in science, the one that heralds new discoveries, is not ‘Eureka’, but ‘Hmm. . . that’s funny.’”

Isaac Asimov

AGRAÏMENTS

Finalment, ha arribat aquest gran moment amb el que he somiat desperta mentre m'imaginava acabant la tesi: escriure els agraïments. Durant tots aquests anys m'he sentit molt ben acompanyada per persones que, d'una manera o altra, han format part d'aquest camí. A totes elles m'agradaria expressar-los la meva gratitud citant-los aquí especialment.

En primer lloc, vull donar les gràcies al Guillem Feixas, el meu director de tesi, professor i company, per il·luminar-me un camí de coneixements i experiències amb possibilitats molt interessants i quasi infinites. Per la teva paciència, el teu saber i la confiança que has dipositat en mi i m'ha ajudat a créixer.

M'agradaria agrair el suport i la col·laboració a grans professionals que ronden per Mundet: els professors Albert Maydeu, Joan Guàrdia i Eugeni Garcia; els meus estimats col·legues Olga, Victòria, Clara, Damaris, Glòria, Adriana, Danilo, Adrian M., Adrian Ch., Joanca, Joan Miquel, Mari A., Eliana, per la seva disponibilitat, companyerisme i amistat; a un munt d'avaluadors que han lluitat a les trinxeres com la Sandra, l'Alba, l'Aurora i la Gema Calvet en els inicis dels inicis; a alumnes del màster que m'han regalat la seva amistat com la Mar Colàs i el Martin Cafferata; així com a companys de la facultat que han fet més agradable i possible aquesta recerca.

Dedico un especial agraïment a totes les parelles amics i amigues, amics d'amics i desconeguts que han participat en aquest estudi i s'han deixat entabanar. Així mateix agraeixo a les parelles de la mostra clínica la seva confiança i paciència amb la investigació. Sense tots ells aquest treball no existiria.

Amb molt d'afecte, vull donar les gràcies al Zicu i al Dani, per ser els meus coaches, amics i mestres en sostenir les dificultats i gaudir dels èxits d'aquest procés.

També a cada un dels meus amics del barri, la Troup, i al Gime, l'Ona, la Nirvana, la Mariana, a les nenes de la uni i a la família Erasmus, per estar sempre allà; a les Rafel·les (i al Rafel!) i als meravellosos dimecres de futbol; a les companyes i amigues d'Intress, per totes les facilitats que m'han posat per finalitzar aquesta etapa i començar-ne de noves; als combolentos per aquests nous divendres de música; i també a personetes que formen part de la meua vida malgrat la distància, com el Bernat, l'Herena, el Marc, i els meus amics d'estada a Argentina, Anglaterra i de congressos, especialment al Rich, el Jaime, la Christine, l'Alberto, la Gemma, la Karin, el Mark, el Harry Procter i el David Winter, per la seva amistat, hospitalitat i el seu afecte. I no em puc deixar als companys del Màster de Sant Pau i als seus professors, Iolanda, Carmen, Juan Luis, Ana Vilaregut i Susana Vega, per haver donat qualitat i riquesa a la formació paral·lela que ha completat aquest doctorat.

Per acabar, m'agradaria agrair a la meua família, als Salla i als Martínez, als cosins, tiets, cunyats, a la ioli... a tots ells gràcies pel vostre amor. També a la família de l'Amer, que tant bé m'ha alimentat per tenir forces tot aquest temps. En especial, reitero infinitament el meu agraïment als meus pares, persones excepcionals que m'han ensenyat a estimar, i al meu germà, el millor germà del món que amb més gestos (i música) que paraules, em fa sentir molt a prop seu.

Finalment, vull fer un homenatge al veritable doctor de la percepció interpersonal en la parella, l'Amer. Moltes gràcies per fer-me costat, per comprendre'm i estimar-me amb tota la seva complexitat, i per volar plegats aquesta travessia del viatge.

A tots vosaltres, moltes gràcies!

INDEX

Taules i Figures.....	vi
Abreviacions i Acrònims.....	ix
Resum.....	x
Abstract	xiii
Introducció.....	xvi
I. PART TEÒRICA.....	1
1. BASES TEÒRIQUES, CONCEPTUALS I METODOLÒGIQUES DE LA PERCEPCIÓ INTERPERSONAL EN LES PARELLES.....	2
1.1. Aportacions teòriques a l'estudi de la percepció interpersonal en les relacions de parella.....	3
1.1.1 Aportacions de la cognició social.....	5
1.1.2. Aportacions de la psicoanàlisi.....	7
1.1.3 Aportacions de la teoria dels constructes personals	8
1.1.4. Aportacions del model sistèmic.....	11
1.1.5. Aportacions des de les neurociències.....	12
1.2. Aspectes conceptuals i metodològics de l'estudi de la percepció interpersonal en les parelles.....	13
1.2.1. Components de la percepció interpersonal.....	14
1.2.2. Variables de percepció interpersonal.....	16
1.2.2.1 Variables intrapersonals	19
1.2.2.2 Variables interpersonals	20
1.2.3. Avaluació de la percepció interpersonal.....	23
1.2.3.1. Mesures estadístiques	23
1.2.3.2. Instruments i procediments.....	24
1.3. Aportació de la teoria dels constructes personals en l'avaluació de la percepció interpersonal.....	27
2. QUALITAT DE LA RELACIÓ DE PARELLA I PERCEPCIÓ INTERPERSONAL.....	31
2.1. Percepció de similitud i qualitat de la relació de parella	34
2.2 Similitud assumida i qualitat de la relació de parella	38
2.3 Metapercepció de similitud i qualitat de la relació de parella.....	40
2.4 Similitud real i qualitat de la relació de parella.....	40

2.5 Acord en la visió del jo i qualitat de la relació de parella.....	43
2.6 Precisió i qualitat de la relació de parella	45
2.7 Relació entre les variables de percepció interpersonal	51
3. PERCEPCIÓ INTERPERSONAL, QUALITAT DE LA RELACIÓ I TERÀPIA SISTÈMICA DE PARELLA EN LA DEPRESSIÓ	53
3.1. Teories interpersonals i sistèmiques de la depressió	55
3.2. Qualitat de la relació de parella i percepció interpersonal en la depressió ..	58
3.3. Teràpia de parella sistèmica i depressió	62
II. PART EMPÍRICA.....	65
4. OBJECTIUS I HIPÒTESIS.....	66
4.1. Objectius	66
4.2. Hipòtesis.....	67
5. ESTUDI 1: La Graella de Parella: Una eina per avaluar la percepció interpersonal en les parelles	69
5.1. Objectius i hipòtesis.....	69
5.2. Mètode	69
5.2.1. Participants	69
5.2.2. Instruments	70
5.2.3. Procediment.....	70
5.2.4. Construcció de la Graella de Parella	71
5.2.4.1 Els constructes de la Graella de Parella.....	71
5.2.4.2 Els elements de la Graella de Parella	71
5.2.4.3 Puntuació de la Graella de Parella	72
5.2.5 Anàlisi de la Graella de Parella	74
5.2.6 Mesures de la Graella de Parella	74
5.2.6.1 Percepció de similitud	77
5.2.6.2 Metapercepció de similitud	77
5.2.6.3 Similitud assumida.....	78
5.2.6.4 Comunalitat.....	78
5.2.6.5 Comparació dels auto-conceptes i ideals.....	79
5.2.6.6. Socialitat	80
5.3. Cas	77
5.4. Discussió	84
6. ESTUDI 2. Percepció interpersonal en la qualitat de la relació	87

6.1. Objectius	87
6.2. Hipòtesis.....	87
6.3. Mètode	88
6.3.1 Participants	88
6.3.2. Instruments	90
6.3.3. Variables.....	91
6.3.4. Procediment.....	92
6.3.5 Anàlisi de dades	93
6.4. Resultats.....	96
6.4.1. Estadístics descriptius i diferències en funció del gènere i el temps de relació	96
6.4.2. Anàlisi de correlacions en homes i dones	99
6.4.2.1. Relació entre l'ajust diàdic i les variables de percepció interpersonal en homes i dones	99
6.4.2.2. Relació entre les variables de percepció interpersonal en homes i dones	100
6.4.3. Anàlisi de les correlacions entre homes i dones	102
6.4.3.1. Relació entre l'ajust diàdic i les variables de percepció interpersonal entre homes i dones	103
6.4.3.2. Relació entre les variables de percepció interpersonal entre homes i dones	103
6.4.4. Anàlisi diàdica de la relació predictiva entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació	104
6.4.4.1. Efectes principals d'actor i de parella de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació i diferències de gènere.....	105
6.4.4.2. Efectes d'interacció de la duració de la relació i la percepció interpersonal en la qualitat de la relació. Efectes principals d'actor i de parella i diferències de gènere	108
6.5. Discussió	111
6.5.1. Relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació	111
6.5.2. Moderadors de la percepció interpersonal i la qualitat de la relació: el gènere i el temps de relació.....	114
6.5.3. Relació de les variables de percepció interpersonal entre si	120
7. ESTUDI 3. La percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella en la depressió: Canvis en la teràpia sistèmica de parella	124

7.1. Objectius	124
7.2. Hipòtesis.....	124
7.3. Mètode	125
7.3.1. Participants	125
7.3.2. Instruments i mesures.....	127
7.3.3. Procediment	129
7.3.4. Anàlisi de dades	130
7.4. Resultats.....	131
7.4.1 Valoració del canvi clínic i resultats en el SCID-I després de la teràpia	131
7.4.2 Canvis en la percepció interpersonal després del tractament segons el canvi clínic	134
7.4.2.1 Canvis en la percepció de similitud (PS).....	134
7.4.2.2 Canvis en la metapercepció de similitud (MS).....	135
7.4.2.3. Canvis en la similitud assumida (SA)	135
7.4.2.4. Canvis en la comunalitat (C)	136
7.4.2.5. Canvis en la comparació de l'auto-concepte i dels Ideals (CAI). 138	
7.4.2.5. Canvis en la socialitat (S).....	138
7.4.3 Canvis en l'ajust diàdic després del tractament segons el canvi clínic	139
7.5. Discussió	141
III. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS	151
8. DISCUSSIÓ DELS RESULTATS PRINCIPALS	150
8.1 Aportacions fonamentals de la GP en l'estudi de la percepció interpersonal	150
8.2. Integració dels resultats principals de les variables de percepció interpersonal en la qualitat de la relació i en l'èxit de la TSP per a la depressió.	153
8.3. Mecanismes de canvi en l'èxit de la TSP per a la depressió.....	161
9. LIMITACIONS I PERSPECTIVES FUTURES	164
10. CONCLUSIONS.....	168
IV. REFERÈNCIES	171
V. ANNEXES.....	188
I. Taula de revisió bibliogràfica dels estudis que investiguen la relació entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella	188
II. Llistat de totes les variables de la Graella de Parella	195

III. Gràfics dels efectes d'ctor condicionals de la interacció del temps de la relació i la percepció interpersonal en la qualitat de la relació de parella en els casos que existeixen diferències de gènere significatives.....	197
IV. Gràfics dels efectes de parella condicionals de la interacció del temps de la relació i la percepció interpersonal en la qualitat de la relació de parella en els casos que existeixen diferències de gènere significatives	199

ÍNDIX TAULES I FIGURES

Taules

Taula 1.	Classificació de les variables de percepció interpersonal en les relacions diàdiques	18
Taula 2.	Presentació esquemàtica dels procediments de graelles per avaluar parelles (adaptat de Feixas et al., 1993).....	30
Taula 3.	Mesures i variables seleccionades de la Graella de Parella.....	76
Taula 4.	Variables de percepció interpersonal seleccionades de la novena etapa del clúster anàlisi de la Figura 3.....	92
Taula 5.	Objectius, preguntes d'investigació i les anàlisis efectuades a l'Estudi 2	96
Taula 6.	Mitjanes i desviacions típiques de las puntuacions en les variables de construcció interpersonal i qualitat de relació per homes i dones i segons el temps de relació.....	97
Taula 7.	Correlacions bivariades entre les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic per homes i dones.....	100
Taula 8.	Correlacions bivariades entre les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic entre homes i dones.....	102
Taula 9.	Coeficients de regressió no estandarditzats de les variables de percepció interpersonal que prediuen l'ajust diàdic.....	106
Taula 10.	Coeficient de determinació (R^2) entre l'ajust diàdic i les variables de percepció interpersonal de cada un dels models no agrupats de l'anàlisi APIM.....	107
Taula 11.	Coeficients de regressió no estandarditzats de la interacció de les variables de percepció interpersonal amb el temps de duració de la relació que prediuen l'ajust diàdic.....	108
Taula 12.	Valors de percepció interpersonal que prediuen l'ajust diàdic en funció de la durada de la relació i les diferències de gènere.....	109
Taula 13.	Assignació al grup d'aquest estudi segons la definició operacional del canvi clínic valorada a partir de les puntuacions obtingudes en el BDI-II i la combinació dels criteris plantejats per Jacobson i Truax (1991) basats en el nivell de funcionalitat segons la Puntuació de Tall i l'Índex de Canvi Fiable.....	133

Taula 14.	Descriptius de les puntuacions de Similitud Entre Elements de les variables de la Graella de Parella segons el canvi clínic, grandària de l'efecte i significació clínica del canvi amb la prova no paramètrica de suma de rangs de Wilcoxon.....	137
Taula 15.	Descriptius de les puntuacions globals i les subescales de la versió breu de l'Escala d'Ajust Diàdic i la grandària de l'efecte segons el canvi clínic.....	140

Figures

Figura 1.	Exemple de la Graella de Parella d'un dels cònjuges.....	73
Figura 2.	Puntuacions de Similitud Entre els Elements (SEE) en les variables seleccionades de les Graelles de Parella dels dos cònjuges del cas exemple.....	83
Figura 3.	Dendrograma de l'anàlisi de clúster jeràrquic per aglomeració de les 17 variables de la GP (N=52).....	91
Figura 4.	Model general dels efectes de les variables de percepció interpersonal en l'ajust diàdic.....	94
Figura 5.	Diagrama de flux dels participants de l'Estudi 3.....	126
Figura 6.	Efectes d'actor condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació en la percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD).....	197
Figura 7.	Efectes d'actor condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació en la comparació de l'auto-concepte (CAI1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD).....	197
Figura 8.	Efectes d'actor condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació en la metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal (MS1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD).....	198
Figura 9.	Efectes de parella condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació en la percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD).....	199
Figura 10.	Efectes de parella condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la percepció de similitud entre el jo i el jo ideal (PS2) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD).....	199

Figura 11.	Efectes de parella condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la similitud assumida del jo ideal (SA3) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD).....	200

ABREVIACIONS I ACRÒNIMS

APIM: *Actor-Partner Interdependence Model*

C1: Comunalitat en la visió del jo

CAI1: comparació dels auto-conceptes

CAI2: comparació del concepte jo ideal

CAI3: comparació del concepte parella ideal

EAD-13: Escala d'Ajust Diàdic, breu 13-ítems

GF: Graella Familiar

GP: Graella de Parella

P1: Cònjuge 1

P2: Cònjuge 2

PS1: Percepció de similitud entre el jo i la parella

PS2: Percepció de similitud entre el jo i el jo ideal

PS3: Percepció de similitud entre la parella i la parella ideal

S1: Precisió en la percepció del jo de la parella

S2: Precisió en la percepció del jo

S3: Precisió en la percepció del jo ideal de la parella

S4: Precisió en la percepció de la parella ideal de la parella

SA1: Similitud Assumida en la visió del jo

SA2: Similitud Assumida en la visió del jo de la parella

SA3: Similitud Assumida del jo ideal

SA4: Similitud Assumida de la parella ideal

SEE: Similitud Entre Elements

SCF: Sistema de Constructes Familiars

TCP: Teoria dels Constructe Personals

TG: Tècnica de la Graella

TSP: Teràpia Sistèmica de Parella

RESUM

En l'estudi de les relacions humanes ha augmentat l'interès en els processos interpersonals degut a les seves implicacions en la qualitat de la relació de parella i en la salut mental dels cònjuges. La percepció interpersonal sembla un bon candidat per estudiar aquestes relacions, doncs es troba en la base de processos com la construcció de la identitat, la comunicació i la interacció. A més, en parelles on un dels membres pateix un trastorn mental com la depressió, pot ser un dels factors que afecten els símptomes i el seu tractament amb teràpia de parella. No obstant, aquest darrer aspecte ha estat poc estudiat, existeix una literatura poc cohesionada en aquest àmbit i els mètodes emprats per a la seva avaluació compten amb limitacions per captar-ne la seva complexitat.

La present investigació té com objectiu aprofundir i ampliar el coneixement del paper de la percepció interpersonal en les relacions romàntiques mitjançant els significats personals de cada parella. Amb aquesta finalitat s'han dut a terme tres estudis. A l'estudi 1 s'elabora una tècnica, la Graella de Parella, que pretén captar els processos de percepció interpersonal únics de cada relació mitjançant els constructes personals de la parella i les percepcions i metapercepcions d'elements com el jo, la parella, el jo ideal i la parella ideal. S'il·lustra el seu desenvolupament i anàlisi mitjançant un cas exemple i s'utilitza com a instrument principal en els estudis posteriors. A l'estudi 2 s'explora la relació entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació mitjançant una mostra comunitària de 26 parelles heterosexuales. S'aplica el mètode d'anàlisi diàdic *Actor-Partner Interdependence Model* per avaluar la relació predictiva entre aquestes variables i per estudiar l'efecte del gènere i el temps de la relació en aquesta associació. A l'estudi 3, en una mostra clínica de 13 parelles en les quals un dels membres pateix depressió major, s'exploren els canvis en la percepció

interpersonal i la qualitat de la relació que realitzen després d'una teràpia sistèmica de parella, tenint en compte la disminució dels símptomes dels pacients deprimits.

Els resultats d'aquests estudis emfatitzen la importància de tenir en compte la visió d'ambdós membres de la parella. En l'anàlisi diàdica de l'estudi 2 s'han obtingut més resultats significatius en els efectes de parella que en els efectes d'actor indicant que com ens percep la parella (més que com la percebem a ella) té un paper rellevant en la satisfacció conjugal. A l'estudi 3, els canvis en la percepció interpersonal que han realitzat els cònjuges també han tingut un paper fonamental en la disminució dels símptomes dels pacients amb depressió. En conjunt, s'ha observat que quan la parella té una visió positiva de l'altre cònjuge i valida les seves construccions interpersonals millora el funcionament de la relació. Els resultats en els efectes condicionals del temps de la relació han mostrat que les parelles que porten més temps perceben millor qualitat en la relació quan construeixen la realitat de manera semblant, mentre que els cònjuges de les parelles noves obtenen resultats més diversos. No s'han obtingut diferències de gènere a l'hora de construir-se a sí mateix i a l'altra, però si s'han observat tendències que assenyalen que la variància de la qualitat de la relació dels homes està més explicada per la percepció interpersonal que la de les dones. Així mateix, el fet que les dones tinguin una visió positiva de la parella i de sí mateixes podria ser un indicador d'una bona qualitat de la relació per ambdós cònjuges. Pel que fa a la teràpia sistèmica de parella, s'ha observat que més de la meitat dels pacients han realitzat un canvi clínicament significatiu en la reducció dels símptomes, sobretot aquells que tenien una bona qualitat de la relació a l'inici de la teràpia. Mitjançant la grandària de l'efecte s'ha observat que aquests pacients i les seves parelles han realitzat canvis rellevants en la percepció interpersonal com millorar l'autoestima del pacient, que el cònjuge no deprimat tingui una visió positiva de la parella, sentir-se comprès i construir-se de forma

semblant, aspectes que podrien contribuir a identificar els mecanismes de canvi d'aquesta teràpia. Finalment, el conjunt d'informació obtinguda mitjanant la Graella de Parella posa de manifest que pot ser un instrument útil tant per la investigació com per la pràctica clínica.

Les aportacions d'aquesta tesi poden contribuir a cohesionar i millorar l'estudi de la percepció interpersonal en les parelles, a ampliar el coneixement respecte la qualitat i el funcionament de les relacions de parella, i a promoure aplicacions pràctiques per a la intervenció terapèutica en parelles i depressió.

Paraules clau: *percepció interpersonal, qualitat de la relació de parella, teràpia sistèmica, depressió, avaluació, constructes personals, tècnica de graella.*

ABSTRACT

In the study of human relationships interest in interpersonal processes is increasing because of its implications for the quality of the couple's relationship and for their mental health. Interpersonal perception seems to be very relevant for the study of human relationships because its central role in processes such as identity construction, communication and interaction. Moreover, when one partner is suffering a mental disorder such as depression, interpersonal perception could influence her or his symptoms and their treatment with couple's therapy. However, on this we still have insufficient studies, the existing literature of interpersonal perception in couples is not well integrated, and the methodology to study the complexity of interpersonal perception has several limitations.

The aim of this research was to delve into the knowledge of the role of interpersonal perception in romantic relationships by focusing on the personal meanings of each couple. For this purpose, we conducted three studies. The aim of Study 1 was to present a dyadic assessment tool, the Couple's Grid, which was created to explore the phenomenological world of couples. We began with the main personal constructs of each partner (as elicited in their repertory grids) and, then, assessed simple perception of self and partner, their ideals, and also the metaperception of the partner's view. This study describes the development and analysis of the Couple's Grid with a case illustration. The following studies used this technique to obtain interpersonal perception measures. Study 2 employed the Actor-Partner Interdependence Model to analyse the bidirectional effects of partners' observations. It explored the impact of interpersonal perception on the quality of relationship in a community sample of 26 heterosexual couples considering also the role of gender and the length of the relationship. In study 3,

a sample of 13 couples with one member who was suffering depression were assessed before and after undergoing manualized systemic couple therapy. Results of interpersonal perception and dyadic adjustment were compared as a function of the extent of change in depressive symptoms occurred during the therapy process.

The main results highlight the importance of considering the point of view of both partners in the study of couple's relationships. Dyadic analysis in study 2, showed more significant results in partner effects than actor effects indicating that partner's perception (more than one's own perceptions) played a relevant role in relationship satisfaction. In study 3, partner's perception also played an important role in patient's depressive symptoms reduction. Taken together, results showed that each partner's positive view of her or his partner and partners' mutual validation of their interpersonal constructs enhanced the relationship functioning. Results on conditional effects of length of relationship displayed that, in long-term relationships, there was a tendency to perceive similarity between self and partner's constructions, and that it seemed beneficial for the quality of the relationship, while short-term relationships yielded heterogeneous results. No gender differences were found in the way partners construed self and partner. However, interpersonal perception explained more variance in men's quality of relationship than in women's. Besides, women's positive view of self and their partners could be an indicator of relationship satisfaction for both partners. In study 3, systemic couple therapy improved symptomatology of more than half of the patients of the sample, especially those with a better relationship quality at the beginning of therapy. Effect sizes showed that these couples underwent relevant changes in interpersonal perception such as increasing patients' self-esteem, improving partners' positive views of patient, feeling understood and construing their self in a similar way, which could contribute to identify mechanisms of change in couple's

therapy. Finally, the amount of information collected with the Couple's Grid revealed that it could be a useful technique for both research and clinical uses.

This thesis might contribute to integrate and improve the study of interpersonal perception in couples, to expand the knowledge of the quality and functioning of couple's relationships, and to promote practical applications for therapeutic interventions with couples, especially in depression.

Key words: *interpersonal perception, relationship quality, systemic therapy, depression, assessment, personal constructs, repertory grid.*

INTRODUCCIÓ

La relació de parella és possiblement un dels tipus de relacions més complexes en les que decideix embarcar-se l'ésser humà. Constitueix la unitat bàsica que origina a la família, tot i que no totes les famílies inclouen a la parella a l'hora d'organitzar-se. No obstant, en la majoria dels casos, la parella és un dels espais relacionals que més impacte té en el benestar emocional dels adults, i en última instància, dels infants que d'ells en depenen. Així, comprendre quins aspectes afavoreixen l'harmonia d'aquestes relacions pot ser beneficiós per a tots ells.

Investigadors, clínics i terapeutes d'aquest àmbit s'interessen cada vegada més en els processos interpersonals que caracteritzen aquestes relacions degut a les seves implicacions a l'hora d'entendre el seu funcionament (Hurst, 2001), explicar el manteniment i l'origen d'alguns trastorns psicològics (Pettit i Joiner, 2006), i millorar la intervenció terapèutica en parelles (Childs i Hedges, 1980) i famílies (Feixas, Procter i Neimeyer, 1993). Un candidat d'aquests processos que en aquesta recerca es proposa estudiar per millorar la comprensió de les relacions de parella és *la percepció interpersonal*. Es tracta d'un extens constructe que avarca una àmplia varietat de processos que van des d'identificar emocions en efímeres expressions facials fins a desxifrar les interaccions socials més complexes (Bernieri, 2001). Per exemple, pensar en els altres, en com els altres pensen sobre nosaltres, en com el altres pensen que nosaltres pensem sobre els altres, etc., com aquests pensaments s'ajusten als dels altres i guien la nostra conducta. Aquesta activitat humana, que inclou un mínim de dues persones, juga un paper crucial per definir la pròpia identitat, relacionar-nos amb els altres i entendre el món social que ens envolta (Furler, Gomez, i Grob, 2014). D'aquesta manera, sembla posseir les qualitats necessàries per entendre com funcionen les

relacions. Tant és així, que ha estat un aspecte significatiu per diferents àrees de la psicologia, la sociologia i les ciències de la comunicació, doncs es troba en la base d'altres fenòmens interpersonals com l'atracció, la comunicació i la interacció (Kenny, 1994).

En l'extensa literatura de les relacions romàntiques o de parella, l'estudi de la percepció interpersonal va viure un ressorgiment a partir de la dècada dels 80, moment en el qual es van impulsar nous plantejaments metodològics per investigar-la i s'expandien en les ciències socials models teòrics que posaven l'accent en les relacions com a unitat d'anàlisi. Al llarg d'aquesta època s'ha evidenciat que variables de percepció interpersonal com percebre similitud, sentir-se comprès o predir els estats mentals de l'altre són essencials per experimentar una relació íntima, saludable i satisfactòria (p.ex., De La Ronde i Swan, 1998; Murray, Holmes, i Griffin, 1996a). No obstant, la naturalesa multidisciplinària d'aquesta àrea, la gran quantitat de variables, les diverses maneres de conceptualitzar-les, així com els nombrosos procediments per obtenir-les, posen sobre la taula una literatura poc cohesionada en la que és difícil integrar-ne els resultats. A més, darrerament s'han subratllat les limitacions dels mètodes utilitzats per avaluar la complexitat d'aquest fenomen, reivindicant l'ús de tècniques estadístiques que tinguin en compte la interdependència de les observacions, així com mètodes que avaluïn el component metaperceptiu intrínsec d'aquesta interacció (Gadassi, Mor i Rafaeli, 2011).

D'altra banda, aquest procés interpersonal s'ha mantingut pràcticament sense estudiar en parelles on un dels cònjuges pateix algun trastorn psicològic (Hammen, 2006), tot i que investigacions recents posen de manifest l'existència d'una associació entre els símptomes i la percepció interpersonal que podria contribuir al cicle que vincula la disfuncionalitat conjugal i el malestar psicològic (Papp, Kouros i Cummings,

2010). Un dels trastorns mentals freqüents on s'han evidenciat aquestes dificultats interpersonals és la depressió (Gadassi i Rafaeli, 2015; Rehman, Gollan, i Mortimer, 2008). La depressió és un trastorn de l'estat d'ànim que trasbalsa totes les àrees de la vida: emocional, laboral i familiar. S'estima que afecta a més de 350 milions de persones de totes les edats i comunitats i que al 2020 podria ser el segon problema sanitari mundial (OMS, 2012). Progressivament, diferents perspectives teòriques inclouen a la parella en el seu tractament, doncs s'ha demostrat que la teràpia de parella és exitosa a l'hora de disminuir els símptomes depressius (Cohen, O'Leary, i Foran, 2010; Leff et al., 2000) i d'altres psicopatologies (veure Baucom, Belus, Adelman, Fischer, i Paprocki, 2014). A més, sembla la única modalitat terapèutica que també permet millorar el funcionament de la relació (Tilden, Gude i Hoffart, 2010) que, a la vegada, és un factor de prevenció per a futures recaigudes del pacient deprimat (Whiffen i Aube, 1999). No obstant, existeixen pocs estudis que avaluïn la percepció interpersonal com a mecanisme de canvi per millorar el benestar psicològic i relacional.

Per tal d'estudiar la percepció interpersonal en les parelles, aquesta recerca adopta una perspectiva teòrica que combina el model sistèmic i la Teoria dels Constructes Personals (TCP). Aquests enfocaments s'han interessat pels processos interpersonals implicats en dotar de significat a l'experiència. Per una banda, la TCP creada per G. A. Kelly (1955/1991; vegeu Walker i Winter, 2007, per a una revisió actualitzada), considera les persones com a constructores de significats, i als constructes personals com les unitats bàsiques amb els quals provem d'anticipar els esdeveniments. Aquests constructes s'estructuren en un sistema únic per a cada persona que constitueix la seva personalitat ("...tu ets els teus constructes personals..." diu Little, 2014, p. 2) i dóna lloc al seu propi punt de vista en la forma de conèixer i interpretar la realitat. Per altra banda, el model sistèmic considera la família com un sistema i conceptualitza els

problemes en termes de relacions, funcions i paràmetres del sistema (vegeu p. ex., Feixas, Muñoz, Compañ, i Montesano, 2012; Waltzlawick, Beavin, i Jackson, 1967). Procter (1978, 1985a) ha estat un dels principals autors que ha proposat un model integrador entre ambdues perspectives, centrant-se en els significats compartits (Sistema de Constructes Familiars) i en com cada membre de la família construeix el comportament dels altres. Els problemes s'expliquen en relació amb els mites familiars, premisses o sistemes de creences compartides.

El principal mètode elaborat des de la TCP per captar l'estructura i els processos de comprensió interpersonal és la Tècnica de la Graella (TG; Fransella, Bell i Bannister, 2004). La TG capta mitjançant els constructes personals del subjecte com aquest construeix a les persones més significatives. No obstant, no investiga les relacions *per se*. Altres mètodes semblants s'han elaborat per avaluar les relacions de parella (p. ex., O'Loughlin, 1989) i familiars (Procter, 1985b), tot i que són escassos els estudis recents que els posin en pràctica i avaluïn les seves implicacions en les relacions de parella.

Tenint en compte totes aquestes qüestions, aquesta recerca es proposa estudiar el paper de la percepció interpersonal en les parelles mitjançant l'avaluació dels seus constructes personals i així captar el fenomen idiosincràtic de construir l'experiència de cada relació. Aquest ampli objectiu es defineix al llarg d'aquesta tesi en tres grans eixos, que componen els tres capítols de l'apartat teòric. En el Capítol 1, es desenvolupen els aspectes teòrics, conceptuals i metodològics de la percepció interpersonal en les parelles, a fi de conèixer i integrar els aspectes que han contribuït al seu estudi. En el darrer apartat d'aquest capítol, es presenten les aportacions que ha realitzat la TCP en aquestes qüestions i que emmarquen el procediment que s'utilitzarà en l'apartat metodològic. En el Capítol 2, es realitza una revisió de les variables de percepció interpersonal que s'han associat amb la qualitat de la relació. Es posa especial èmfasi en

el tipus de trets avaluats i en l'efecte que el gènere i el temps de la relació tenen en aquesta associació. En el Capítol 3, es resumeixen les principals contribucions en l'estudi de la percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella en la depressió. Es destaca el paper de la teràpia sistèmica de parella (TSP) en aquest trastorn i els mecanismes que poden explicar l'èxit de la teràpia de parella en la depressió.

En l'apartat empíric, tres estudis representen cada un d'aquests eixos. En l'Estudi 1, es presenta l'elaboració d'un instrument, la Graella de Parella (GP), una versió de la Graella Familiar de Procter (1985b), que avalua la percepció interpersonal de les parelles mitjançant els seus propis significats. En els Estudis 2 i 3 s'aplica aquest instrument. En l'Estudi 2, s'explora la relació entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació en una mostra comunitària i l'efecte que el gènere i el temps de relació tenen en aquesta associació; i en l'Estudi 3, s'exploren els canvis en la percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella després d'una TSP en una mostra clínica de parelles on un dels membres pateix depressió. Tot i que cada estudi compta amb la seva pròpia discussió, en la secció final d'aquesta tesis s'exposa un apartat de discussió global de resultats, un de limitacions, perspectives futures i implicacions pràctiques, i s'acaba amb les conclusions finals.

I. PART TEÒRICA

---

1. BASES TEORIQVES, CONCEPTUALS I METODOLOGIQUES DE LA PERCEPCIO INTERPERSONAL EN LES PARELLES

L'origen de l'estudi de la percepció interpersonal en les parelles data de més de 60 anys d'antiguitat. S'emmarca en l'interès que, en els primers dies de la psicologia social contemporània, investigadors com Solomon Asch i Fritz Heider tenien per comprendre si una persona pot percebre amb precisió els trets, habilitats i emocions d'una altra. Per assolir aquest objectiu, es focalitzaren en com les persones formen impressions sobre els altres, el qual rebé el nom de *percepció personal*. Així, distingien la percepció personal de la percepció dels objectes principalment per 4 raons: la percepció personal és recíproca (o bidireccional); implica llegir la ment dels altres; no es pot deslligar de l'autopercepció; i està sotmesa al fet que les persones canvien, molt més del què canvien normalment els objectes.

La investigació de la percepció personal realitzada el primer terç del s. XX es basava en l'estudi d'objectes, com les vinyetes. Aquesta tradició, si bé permetia controlar i obtenir molta informació i ha contribuït de gran manera en el coneixement d'aquests processos, fou progressivament abandonada per la necessitat d'un model que capturés la riquesa de percebre els altres i que tingués en compte no només com una persona percep a l'altre, sinó la relació *entre* la percepció d'ambdós (Sillars i Scott, 1983). En aquest sentit, s'utilitza el terme *percepció interpersonal* quan, a diferència de la percepció personal, es té en compte dues persones interactuar (Kenny, 1994).

Fins al moment actual, diferents perspectives teòriques i contribucions metodològiques s'han elaborat per estudiar la complexitat d'aquest fenomen en les relacions de parella. En aquest capítol es desenvolupen aquestes qüestions començant

per una selecció d'aquelles teories que han estudiat els processos de percebre's a sí mateix i als altres i han tingut en compte la interdependència d'aquest fenomen. En segon lloc, es desenvolupen les qüestions metodològiques essencials per poder mesurar la percepció interpersonal, des dels seus components, els tipus de variables que es troben en la literatura, fins a les mesures estadístiques i instruments dissenyats per a la seva avaluació. Finalment, es dedica un apartat a descriure les contribucions metodològiques derivades de la TCP de George Kelly (1955/1991), ja que s'han considerat rellevants a l'hora de captar els processos de percepció interpersonal que cada parella construeix en la seva relació de forma única.

1.1. Aportacions teòriques a l'estudi de la percepció interpersonal en les relacions de parella

Un dels primers autors que va intentar plasmar la complexitat dels processos que es posen en joc en les relacions de parella foren Laing, Phillipson i Lee (1966). Aquests autors, tenint en compte les teories existents, trobaren a faltar un model que expliqués què succeeix entre dues persones a l'interactuar. Van considerar que tant la psicoanàlisi com la teoria de les relacions objectals posaven l'èmfasi en els processos intrapsíquics, els objectes interns, sense desenvolupar teòricament com es relacionaven dues estructures psíquiques diferents, és a dir, la relació entre les persones. D'altra banda, aprofitaren de l'anàlisi transaccional i la teoria de rols les aportacions relacionades en com la perspectiva de l'altre pot influenciar al propi comportament.

Resumidament, Laing et al. (1966) reivindicaven la importància de la visió de l'altre per tal d'entendre com construïm i modifiquem la pròpia identitat i com teixim, en definitiva, la realitat social. Descrivien diferents perspectives que es posen en joc a l'hora de desenvolupar la identitat: *la perspectiva directa* o *autoidentitat* (p. ex., “com

jo em veig”) i la *metaperspectiva* o *metaidentitat* (p.ex., “la meua visió de la visió que els altres tenen de mi”), que es pot ampliar fins a l’infinit (*meta-metaperspectiva*, etc.). Consideraven necessari tenir en compte la interacció d’aquests nivells de percepcions per entendre com funcionen les relacions. De fet, els problemes eren considerats com desacords o malentesos que tenien lloc en aquest procés de percepció de l’altre. Concebien les parelles com un *sistema* en el qual, la conducta d’un és una funció de la conducta de l’altre i de la experiència entre ambdós, és a dir, de la interpretació que cadascú fa de la conducta de l’altre. Segons aquest model, interpretar dependria, en primer lloc, dels aprenentatges previs de cadascú adquirits principalment dins la família i també dins la societat en la que ens movem i, en segon lloc, del context en el qual es produeix la interacció. En definitiva, aquests autors proposaven un model que tingués en compte l’experiència d’ambdós membres de la parella i les respectives percepcions com a mitjà pel qual es construeixen les experiències compartides. A més, van desenvolupar un mètode, el Mètode de Percepció Interpersonal (MPI; Laing et al. 1966) per avaluar les percepcions en la parella, tal com es descriurà més endavant.

Aquesta aportació ha estat compartida i inspiradora per altres autors de diferents perspectives teòriques que també han considerat la percepció interpersonal com la unitat per la qual les parelles construeixen la realitat compartida (Sillars i Scott, 1983) i ha emfatitzat la importància de tenir en compte l’avaluació de la metapercepció per copsar la complexitat de les relacions de parella. A més, constitueix un dels principals antecedents que assenyalen el component d’interdependència que caracteritza la percepció interpersonal (Kenny, 1994).

A continuació, es descriuen altres aportacions teòriques que, sobretot a partir de la meitat del segle XX, han contribuït a ampliar el coneixement sobre els mecanismes pels quals es produeixen la percepció del si mateix, dels altres i la metapercepció en les

relacions. Malgrat la descripció exhaustiva de totes elles queda lluny de l'abast d'aquesta tesis, es destaquen teories provinents de la cognició social, la psicoanàlisi, la teoria dels constructes personals, el model sistèmic i del paper de les neurociències en aquests processos de percepció.

1.1.1 Aportacions de la cognició social

Els processos de percepció d'un mateix i dels altres així com la capacitat metaperceptiva han estat temes centrals des d'aquest àmbit d'estudi, que també s'han denominat com *percepció social*. Al llarg de la història de la psicologia social i la psicologia cognitiva s'han desenvolupat diverses teories que han destacat el paper d'aquestes percepcions en la construcció de la identitat, l'autoestima, la construcció de significats o la comunicació entre els individus. En l'àmbit de les relacions, diverses teories han emfatitzat el paper de les persones significatives en aquestes qüestions.

Una de les principals teories que ha destacat aquest aspecte és la teoria del jo mirall (Colley, 1902; Mead, 1934), que s'emmarca dins l'interaccionisme simbòlic. Aquesta teoria considera que el coneixement del jo s'obté mitjançant la incorporació de la visió que les persones significatives tenen d'un mateix. Descriu com a través de les valoracions reflectides (o metapercepcions) s'obté un *feedback* sobre el propi comportament que permet construir l'autoconcepte. Per tant, des d'aquesta teoria la percepció de la parella i la metapercepció poden jugar un paper crucial en la valoració del sí mateix (Sciangula i Morry, 2009).

L'interaccionisme simbòlic va tenir un paper fonamental en la integració de l'estudi de l'individu i la societat. Va posar de relleu el concepte del jo com una construcció social i va emfatitzar la importància dels significats en la comunicació humana. D'aquesta perspectiva se'n deriva la teoria de l'autopresentació (Goffman,

1959) que considera a les persones com actors que adequen el seu comportament i el seu rol en funció de l'audiència que tenen en cada moment i de les seves expectatives per tal d'obtenir l'aprovació social. Així mateix, se'n desprenen les teories provinents del construccionisme social en les que es concedeix una gran importància a la dimensió subjectiva de la realitat social i s'emfatitza la influència del context, a més de la dels altres, com a agents moduladors del procés d'autodefinició (p. ex., Gergen, 1977, 1985, citat a Feixas i Villegas, 2000).

Una altra teoria de caire més cognitiu que ha tingut una gran influència en l'estudi de les relacions és la teoria de l'autoverificació (p. ex., Swann, 1983; 1990; 2005), que juntament amb la teoria de l'automillorament i l'autoavaluació, expliquen les motivacions per les quals l'autoconcepte és socialment negociat i modificat. En la teoria de l'autoverificació es considera que les persones tendeixen a confirmar el que ja saben de sí mateixes mitjançant la interacció i validació de la visió dels altres. Dit d'una altra manera, les persones guien la seva conducta en base a les seves expectatives i experiències prèvies i busquen en el comportament dels altres la confirmació d'aquestes creences per tal d'obtenir una visió del jo estable. Només s'incorpora una visió diferent a la pròpia quan no es té una posició ferma sobre aquesta qüestió (Swann, 1990). En el cas de la teoria de l'automillorament es considera que la percepció està guiada per la motivació de millorar la visió que un té de si mateix. En aquest sentit, minimitzar les característiques negatives d'un mateix i emfatitzar les positives s'explica com una tendència esbiaixada, natural i saludable de l'ésser humà que li permet sentir-se millor (Mahajan i Rast III, 2010). No obstant, aquelles persones que pateixen depressió o tenen baixa autoestima, no respondrien a aquesta tendència, més aviat, respondrien a la teoria de l'autoverificació. Finalment, en el cas de la teoria de l'autoavaluació es considera que les persones estan motivades en tenir un coneixement precís i objectiu sobre les

pròpies característiques del jo. En l'àmbit de les relacions de parella aquestes teories han guiat diverses línies de recerca. Per exemple, investigar quina tendència predomina en una relació: obtenir una visió que ens confirmi les nostres percepcions o una que millori les que ja tenim (p. ex, Sawnn, De La Ronde i Hixon, 1994). Així mateix, existeix una llarga tradició en investigar els beneficis de tenir una visió precisa de la parella per a la qualitat de la relació (veure Fletcher i Kerr, 2010, per a una revisió).

En l'àmbit de l'avaluació de l'autoconcepte, s'han introduït altres elements per estudiar la (dis)conformitat amb el jo, altrament anomenada autoestima. Un exemple és la teoria de les discrepàncies de Higgins (1985) en la qual s'avaluen les percepcions entre diferents estats del jo (jo actual, jo ideal, jo moral) per valorar-ne la congruència. En l'estudi de les relacions s'observen variacions d'aquests elements, com el cas de la parella ideal (p. ex, Murray et al., 1996a) i l'ideal estàndard, proposat en el Model de l'Ideal Estàndard (Simpson, Fletcher i Campbell, 2001), els quals permeten avaluar si es té una visió positiva de la parella, entre d'altres qüestions (veure Campbell, Overall, Rubin, i Lackenbauer, 2013).

Pel que fa a la capacitat metaperceptiva, aquest aspecte ha estat força desenvolupat des de la psicologia cognitiva per autors com Flavell (1976, 1979) que l'anomenaren *metacognició*; Premack i Woodruff (1978) que utilitzaren el terme *teoria de la ment* per referir-se a l'activitat d'interpretar els altres en termes dels seus estats mentals o trets; a més d'altres autors com Leslie (1987) i Perner (1991), que també han elaborat aquestes qüestions.

1.1.2. Aportacions de la psicoanàlisi

La psicoanàlisi ha evolucionat de diverses maneres al llarg de la seva història. En l'actualitat s'ha desenvolupat una corrent que emfatitza el rol de les relacions en el

desenvolupament del psiquisme i la salut mental anomenada psicoanàlisi relacional. Aquesta corrent té els principals antecedents en la teoria de les relacions objectats, en la que es considerarà l'existència del jo en base a la relació d'aquest amb altres objectes, interns o externs, la incorporació dels quals configura la pròpia personalitat. En efecte, la parella jugaria un paper molt important en aquest procés (Testor, Garayoa, Pujols, 2009). La posterior teoria interpersonal de psiquiatria de Harry Stack Sullivan també va assignar un paper fonamental a la interacció de les persones en el desenvolupament de la personalitat, sobretot en els estadis inicials de vida. Des d'aquesta teoria, es consideraria que les persones que tenen una visió negativa d'ells mateixos possiblement han viscut interaccions negatives amb els seus pares. Finalment, els coneguts processos de transferència i contratransferència van impulsar la creació de les primeres tècniques utilitzades per estudiar les relacions humanes diàdiques, sobretot la relació terapeuta-pacient, i van evidenciar la influència mútua en el desenvolupament de la pròpia personalitat i la relació amb l'entorn. No obstant això, per a la psicoanàlisi l'individu ha estat el principal focus d'atenció i no pas l'estudi de les relacions.

1.1.3 Aportacions de la teoria dels constructes personals

La TCP de G. Kelly (1955/1991) ha estat considerada un dels principals precursors del constructivisme en l'àmbit de la psicologia i la psicoteràpia (veure Walker i Winter, 2007, per a una revisió). És una teoria de difícil classificació ja que, tot i haver estat considerada com una teoria cognitiva-constructivista (Mahoney i Gabriel, 1987), rebutja la distinció existent entre l'afecte, la cognició i l'acció, i recomana que s'interpretin conjuntament com a part del procés de construcció de l'experiència per tal de desenvolupar una millor comprensió de l'activitat humana. La TCP concep a les persones com a científics que mitjançant la construcció de significats (els constructes personals) anticipen els esdeveniments i, així, realitzen conductes d'acord a aquestes

anticipacions. En aquest sentit, es poden entendre les accions com a hipòtesis que són contínuament validades o invalidades per l'experiència i que, en el cas de ser invalidades, haurien de ser revisades i sotmeses de nou a validació. Per a cada persona, l'experiència s'estructura en un sistema únic de significats que defineix la seva personalitat i el seu propi punt de vista en la forma de conèixer i interpretar la realitat.

Kelly (1955/1991) va estructurar la seva teoria amb un esquema molt formal, partint d'un postulat fonamental, que resa "els processos d'una persona es canalitzen psicològicament per la forma com anticipa els esdeveniments" (p. 46), i desenvolupada en onze corol·laris i altre nocions complementàries.

Inicialment, la TCP tenia com a focus l'individu i la teràpia individual. No obstant, aquesta teoria contempla dues dimensions socials que li han permès estendre'n la seva aplicació a un nivell interaccional. La primera dimensió, individualitat-comunalitat, considera que els constructes personals, únics per a cada individu, es generen en contextos d'interacció més amplis com l'interpersonal, social i cultural, que fan que compartim sistemes de significats comuns. En la segona dimensió, el corol·lari de socialitat, es defineix la importància de la metapercepció en la naturalesa de les relacions afirmant que "en la mesura en què una persona construeix els processos de construcció d'una altra, pot tenir un paper en el procés social que involucra l'altra persona" (Kelly, 1955/1991, p.5). Aquest procés permet desenvolupar una *relació de rol* amb l'altre. Així, si un individu no és capaç de comprendre el procés de construcció de l'altre, no es desenvolupa una relació de rol adequada amb aquesta persona i, per tant, els processos de construcció d'ambdós no connecten mútuament. Com a conseqüència, es produeix una comunicació negativa entre aquests i un funcionament ineficaç de la relació. Dit d'una altra manera, en una relació de rol cada membre reconeix a l'altre com agent validant que pot (in)validar les construccions nuclears de l'altre persona i

viceversa (Landfield, 1988). En una parella, els processos de construcció resulten interconnectats d'una manera particular i característica d'aquesta relació, per tant, sembla necessari conèixer aquests processos per entendre el funcionament de cada relació.

Diversos autors afins a la TCP s'han acostat a l'estudi de les parelles i les famílies. Neimeyer i Hudson (1985) descriuen el matrimoni com una forma vital de companyonia íntima en la qual dues persones decideixen col·laborar mútuament en els projectes de vida respectius. El desenvolupament d'aquesta possibilitat requereix dues condicions: que cada cònjuge doni suport a l'altre (validi) i; que cada un amplii (expandeixi) la visió que l'altre té de veure el món. Pel que fa a la primera condició, una persona es sent validada quan té evidències de que les pròpies hipòtesis socials són certes i això li permet confirmar la utilitat dels propis constructes. Pel que fa a la segona, implica tenir marcs interpretatius per comprendre a l'altre i poder-se adaptar amb èxit a l'evolució de la relació. Així, una mala comprensió de l'altre podria posar en perill el futur de la relació. Des d'aquest model, l'elecció de parella es regeix per l'elaboració anticipada del sistema de constructes de cada un, que es reflexa en l'expectativa de que "a través del matrimoni, el món esdevindrà més significatiu, previsible i comprensible" (Neimeyer i Hudson, 1985, p. 127).

Harry Procter (1978), per la seva banda, va ampliar la TCP per acomodar-la a l'estudi de famílies amb l'elaboració de dos corol·laris més, el de grup i el familiar (veure p. ex., Procter, 1991; Feixas i Villegas, 2000) i amb la noció dels constructes familiars com una extensió dels constructes personals de Kelly. A partir d'aquesta ampliació, va elaborar la idea del Sistema de Constructes Familiars (SCF). El SCF és el conjunt de distincions compartides pels membres d'una família que són utilitzades d'una forma característica, estructuren la percepció de les seves vides, els proporciona

una lògica a les seves accions i governen les seves interaccions (Procter, 1995). El SCF evoluciona gràcies a la negociació (generalment implícita) dels membres fundadors de la família (normalment la parella) sobre la visió que tenen de veure el món així com la manera de relacionar-se entre ells. Des d'aquesta perspectiva, els conflictes sorgeixen quan la realitat construïda per la família no funciona bé per tots, i a les disfuncions que se'n deriven Procter (1981) les anomena "trastorns de negociació". En aquest sentit, va proposar un marc conceptual i clínic on les intervencions sistèmiques i dels constructes personals podessin articular-se per tal que permetessin generar una nova reconstrucció del SCF que no passés només per una solució simptomàtica. Així mateix, va elaborar diversos mètodes per explorar els constructes familiars i les percepcions que realitzen els diferents membres d'una família entre sí (Procter, 1985b, 1995; Procter i Procter, 2008). En efecte, Procter proposava així un model integrador entre la TCP i la sistèmica que, juntament amb altres autors (Dallos, 1996; Feixas, 1990; Feixas, 1995; Feixas et al., 1993; Foley, 1998, entre d'altres), han desenvolupat les bases comunes per les quals es fa possible aplicar diverses tècniques d'intervenció i d'avaluació dins aquest marc integrador.

1.1.4. Aportacions del model sistèmic

El model sistèmic va néixer a través de les influències de diferents autors que van desplaçar el focus d'interès de l'estudi de l'individu o de la relació d'aquest amb els altres, cap al de les famílies o parelles concebudes com una unitat, com un sistema d'acció que es pot estudiar com a tal (veure Bateson, Jackson, Haley, i Weakland, 1956; Haley, 1959, 1962; entre d'altres). En un inici, aquest model es centrava en l'estudi de les seqüències interaccionals observables i la seva relació amb la simptomatologia. No obstant, amb l'arribada del constructivisme, el seu focus d'interès va anar canviant per centrar-se en el significat, posant èmfasi en la manera en què els diferents membres de

la família construeixen les conductes (Hoffman, 1985, 1988). Des d'aquest punt de vista, els problemes s'expliquen a través dels mites i premisses familiars dels quals deriva coherentment la conducta simptomàtica; i el canvi en la teràpia es dirigeix a (re)construir els significats o les premisses del context relacional (Feixas et al., 1993). Com a conseqüència, els terapeutes familiars s'interessaren per comprendre el sistema de significats de la família, també anomenat *paradigma familiar* (Reiss, 1981), com a una eina valuosa tan per entendre la problemàtica relacional com per canviar-la (Kantor i Neal, 1985). En l'àmbit de les relacions de parella, varis autors s'han ocupat de descriure els mecanismes de la parella com un sistema relacional (p. ex., Campo i Linares, 2002; Linares, 1996; Linares i Campo, 2000; Manfrida i Melosi, 2006) així com les intervencions terapèutiques per aquests sistemes (p. ex, Caillé, 1991; Campo, 2014; Jones i Asen, 2000). El procediment més utilitzat per avaluar l'estructura de coneixement interpersonal des d'aquesta perspectiva són les preguntes circulars (Selvini-Palazzoli, Boscolo, Cecchin i Prata, 1980; Tomm, 1987).

1.1.5. Aportacions des de les neurociències

L'estudi de la capacitat metaperceptiva ha tingut un rol important en les neurociències en les últimes dècades. Als inicis del 1990, es van descobrir les *neurones mirall*, les quals mostraven que el reconeixement dels altres, incloent les seves accions i intencions, depenen del nostre sistema motor. Les neurones mirall associen els moviments observats amb aquells realitzats per la mateixa persona, demostrant que aquestes neurones juguen un rol important en els nivells més alts de percepció i metapercepció. Fins i tot, s'ha demostrat que captar les reaccions emocionals dels altres també està relacionat amb diferents àrees que es caracteritzen per tenir propietats mirall (Rizzolatti i Sinigaglia, 2006). Això podria explicar funcions humanes com la imitació i l'empatia.

En efecte, es considera que aquest sistema neuronal, sovint anomenat sistema mirall, per una banda, s'activa quan es demana als individus identificar les expressions emocionals i, per l'altra, sustenta parcialment els processos més complexos i costosos de la percepció interpersonal (p. ex., l'habilitat d'inferir cognitivament els estats interns d'una altra persona) que requereixen de l'activació d'altres regions cerebrals (veure Spunt i Lieberman, 2012). El nivell més simple d'activació ha estat anomenat *empatia emocional* (Shamay-Tsoory, 2011) o *sistema d'emoció compartida* (Zaki i Ochsner, 2011); i el nivell més complex s'ha denominat *empatia cognitiva* (Shamay-Tsoory, 2011) o *sistema d'atribució dels estats mentals* (Zaki i Ochsner, 2011). Un dèficit en aquestes àrees pot ser responsable d'alguns dels símptomes importants de l'autisme (Iacoboni, 2009), com ara la dificultat en la metarrepresentació. Altres implicacions clíniques s'han postulat per a la comprensió i el tractament dels trastorns de personalitat (Dimaggio, Semerari, Carcione, Nicolò i Procacci, 2007) i de la depressió (Gadassi i Rafaeli, 2015).

1.2. Aspectes conceptuals i metodològics de l'estudi de la percepció interpersonal en les parelles

La recerca que examina els processos de percepció personal s'origina en la dècada del 1920 fins el 1950 (p. ex., Kerr i Speroff, 1950; Newcomb, 1937). La publicació de la devastadora crítica metodològica de Cronbach (1955), en la que qüestionava la simplicitat de les mesures utilitzades per avaluar les variables de percepció, en especial la precisió, va conduir aquesta àrea de recerca a una sobtada interrupció. La raons d'aquesta reacció no són clares malgrat la complexitat podria ser-ne la principal (Kenny, 1994). Les posteriors investigacions es van dedicar a discernir com operaven els processos de percepció social sense interessar-se en avaluar la validesa o la veritat d'aquests judicis. A partir de la dècada dels 80, s'han elaborat

diferents mecanismes d'avaluació i mesura que han permès ressorgir la investigació en aquesta àrea. No obstant, degut a la seva naturalesa multidisciplinària, no existeix una literatura cohesionada respecte l'estudi de la percepció interpersonal en les parelles. La gran quantitat de variables designades de diferents maneres, els nombrosos procediments per obtenir-les, així com la diversitat de trets avaluats dificulten la integració dels aspectes principals (Sillars i Scott, 1983). Així mateix, existeixen pocs mètodes d'avaluació que captin el fenomen idiosincràtic de cada parella a l'hora de percebre's a si mateix i a l'altre, i que incloguin la metapercepció en el seu procediment.

A continuació es desenvolupen les principals consideracions conceptuals i metodològiques rellevants per estudiar la percepció interpersonal en les parelles, començant pels components que integren aquest fenomen, les diferents variables que es troben en la literatura, i finalment, anomenant els mètodes estadístics, instruments i procediments més utilitzats per a la seva avaluació.

1.2.1. Components de la percepció interpersonal

Per a que es doni la percepció interpersonal és necessari que un perceptor avaluï un *target* en base un tret (Kenny, 1994). Així, tenint en compte el següent exemple, “el Jordi pensa que la Pilar és afectuosa”, el “Jordi” seria el perceptor, la “Pilar” seria el *target* i “afectuosa” seria el tret.

En aquesta acció es poden posar en joc diferents nivells de percepció: la perspectiva directa o percepció simple, que inclouria la percepció del jo i de l'altre i; la metaperspectiva o metapercepció, que es podria elevar fins l'infinit (i.e., meta-metapercepció, etc.). Tenint en compte la nomenclatura utilitzada en altres estudis (veure Kenny, 1994; Laing et al. 1966; Procter, 1985b) en aquesta recerca es

representen els tipus de percepcions amb els símbols P1 i P2 per referir-se a cada membre de la parella. Així, si P1 és la Pilar i P2 és el Jordi, tindriem:

- Percepció del jo: $P1 \rightarrow P1$ (p. ex., “com la Pilar es veu a sí mateixa”)
- Percepció de l’altre: $P1 \rightarrow P2$ (p. ex., “com la Pilar veu al Jordi”)
- Meta-percepció: $P1 \rightarrow P2 \rightarrow P1$ (p. ex., “com la Pilar pensa que el Jordi la veu a ella”)

En l’estudi de la percepció interpersonal, el perceptor és considerat el jutge mentre que el *target* es refereix a la variable criteri (o *benchmark*). La variable criteri més utilitzada és la pròpia percepció del cònjuge percebut (Fletcher i Kerr, 2010). No obstant, existeixen altres tipus de variables criteri, com les percepcions d’observadors externs a la relació, les percepcions del mateix individu recollides en altres moments temporals, entre d’altres (Fletcher, Simpson i Boyes, 2006). La combinació de les diferents percepcions possibles entre un jutge i un *target* en una parella permet obtenir les principals variables de percepció interpersonal.

Els trets són les característiques amb les quals definim a les persones, altrament anomenats *el referent de la percepció* (Kenny i Acitelli, 1994) o *l’objectiu de la percepció* (Iafate, Bertoni, Margola, Cigoli, i Acitelli, 2012b). Existeix una gran varietat de trets avaluats en l’estudi de la percepció interpersonal en parelles. En són exemples les preferències en el menjar (Ferreira i Winter, 1974), les actituds polítiques (Byrne i Blaylock, 1963), les actituds de rol i religiositat (Gaunt, 2006), els trets de personalitat (Decuyper, De Bolle, i De Fruyt, 2012), els estils de criança (Acitelli, Kenny, i Weiner, 2001), els estils d’afecció (Uziel, 2012), els constructes personals (Neimeyer i Hudson, 1985), entre d’altres. Alguns estudis s’han centrat en trets més relacionals com els tipus de comportaments en els conflictes conjugals (Acitelli,

Douvan, i Veroff, 1993; Bertoni i Iafrate, 2005), els estils d'afrontament en els problemes quotidians (Iafrate, Bertoni, Donato, i Finkenauer, 2012a; Iafrate et al., 2012b; Iafrate, Bertoni, Barni, i Donato, 2009) o la satisfacció sexual de la parella (Fallis, Rehman, i Purdon, 2014). La majoria de les investigacions utilitzen adjectius predeterminats mentre que pocs estudis utilitzen els adjectius o conductes elicitades pels mateixos cònjuges (p. ex., Acitelli et al., 1993; Ickes i Simpson, 2001; Neimeyer i Hudson, 1985). Diferents autors han subratllat la importància d'especificar els trets dels estudis que es comparen per tal de saber en quines característiques observades les parelles es perceben similars i poder així clarificar la diversitat de resultats (Acitelli et al., 2001; Neff i Karney, 2002; Iafrate et al., 2012b; Gaunt, 2006).

1.2.2. Variables de percepció interpersonal

Les variables de percepció interpersonal s'obtenen mitjançant la combinació de les percepcions que realitzen les persones involucrades en una relació. Un dels problemes vigents en aquesta àrea d'estudi és la divergència en la conceptualització de les variables (Sillars i Scott, 1983). S'observen estudis que utilitzen diferents noms per a les mateixes variables i estudis que coincideixen a l'hora de denominar una variable però llur naturalesa és diferent. Com a conseqüència, trobem molta confusió a l'hora de discutir els resultats.

S'han fet diferents esforços per unificar aquesta quantitat de variables. El més recent és el resum de Kenny (veure Kenny, 1994, p.6) en el qual descriu 9 qüestions fonamentals de la percepció interpersonal. Aquestes qüestions o variables són el recull de les aportacions d'altres autors de diferents àmbits com els psicòlegs socials Tagiuri, Briner i Blake (1958), el ja anomenat psicoanalista i sistèmic Laing i col·laboradors (1966), els científics de la comunicació McLeod i Chaffe (1973), que Kenny va unificar

al 1988, i Malloy i Albright van ampliar al 1990 per tal d'estudiar les relacions socials. Altres autors també han fet propostes semblants per estudiar les relacions familiars (Procter, 1985b). No obstant, no s'ha trobat una proposta que integri aquestes variables en les relacions diàdiques.

A propòsit d'aquesta mancança i per tal d'organitzar la literatura revisada, en la Taula 1 s'exposa una proposta per classificar les variables de percepció interpersonal en l'estudi de les parelles, segons els dos criteris següents:

1) L'origen de les percepcions comparades, que pot ser *intrapersonal*, quan es tenen en compte només les percepcions d'un individu, i *interpersonal*, quan es comparen les percepcions de dos individus;

2) La naturalesa de les percepcions comparades, que pot ser la comparació de percepcions simples entre si, percepcions simples amb metapercepcions, i metapercepcions entre si.

Taula 1
Classificació de les variables de percepció interpersonal en les relacions diàdiques

Origen de les percepcions comparades				
Naturalesa de les percepcions comparades	Intrapersonal		Interpersonal	
	Variable (autor/s)	Representació de les percepcions	Variable (autor/s)	Representació de les percepcions
Percepcions simples entre si	Percepció de similitud (Acitelli et al., 1993); Projecció del jo (Murray et al., 1996a); Biaix heurístic centrat en el jo (Decuyper et al., 2012)	$P1 \rightarrow P1 / P1 \rightarrow P2$	Reciprocitat (Kenny, 1994) Similitud real (Acitelli et al., 1993); Comparació dels auto conceptes (Procter, 1985b)	$P1 \rightarrow P2 / P2 \rightarrow P1$ $P1 \rightarrow P1 / P2 \rightarrow P2$
	Idealització (Murray et al., 1996a)	$P1 \rightarrow P2 / P1 \rightarrow P2i$	Acord en la visió del jo (Kenny, 1994); Autoverificació (Swann et al., 1994); Comunalitat (Procter, 1985b); Comprensió (Iafate et al., 2012a); Coneixement (Pollman i Finkenauer, 2009); Precisió (Neff i Karney, 2005); Congruència entre les percepcions (Luckey, 1960a); Precisió perceptual (Decuyper et al., 2012); Realitat social (Murray et al., 1996a)	$P1 \rightarrow P1 / P2 \rightarrow P1$
Percepcions simples i metapercepcions	Similitud assumida (Papp et al., 2010); Projecció (Cramer i Jowette, 2010); Visió egocèntrica (Murray et al., 2002); Sensació de ser entès (Laing et al., 1966); Reciprocitat assumida (Kenny, 1994); Biaix de fals consens (Kenny i Acitelli, 2001); Biaix de similitud (Luo i Snider, 2009)	$P1 \rightarrow P1 / P1 \rightarrow P2 \rightarrow P2$	Socialitat (Procter, 1985b); Precisió (Kenny i Acitelli, 2001); Meta-precisió (Kenny, 1994); Entesa (Laing et al., 1966); Precisió empàtica (Ickes, 1993;); Comprensió (Acitelli et al., 1993)	$P1 \rightarrow P2 \rightarrow P2 / P2 \rightarrow P2$
Metapercepcions entre si	Metapercepció de similitud	$P1 \rightarrow P2 \rightarrow P1 / P1 \rightarrow P2 \rightarrow P1$	Similitud entre metapercepcions	$P1 \rightarrow P2 \rightarrow P1 / P2 \rightarrow P1 \rightarrow P2$

Nota: P1: Pilar; P2: Jordi; i: ideal

1.2.2.1 Variables intrapersonals

Comparació entre percepcions simples:

La “percepció de similitud” (p. ex., “Creu la Pilar que el Jordi i ella s’assemblen?”) és la variable més representativa d’aquest apartat i es defineix com la congruència d’un mateix individu entre les percepcions de si mateix i de l’altre (p. ex., Acitelli et al., 1993; Iafate et al., 2012a), independentment que ambdós siguin realment similars o no (Montoya, Horton, i Kirchner, 2008, p. 890). Ha estat considerada com una forma de projecció (p. ex., Morry, 2007) o com el reflex de la realitat social compartida (Murray et al., 1996a).

La tendència a percebre’s semblants ha estat considerada com un biaix. Decuyper et al. (2012) l’anomenaren “biaix heurístic centrat en el jo” i Kenny (1994) “similitud assumida”, tot i que anys més tard, Kenny i Acitelli (2001) el mesuraren mitjançant la metaperspectiva, tal com han fet altres autors (veure Taula 1).

En efecte, el concepte de biaix en la percepció interpersonal es troba mesurat de diferents maneres que varien tant a nivell metodològic com conceptual. Gagné i Lydon (2004) en una revisió recullen dos grans tipus de biaix en la literatura de les relacions: el biaix com una distorsió sistemàtica i el biaix com un procés de projecció. El primer fa referència a aquell que s’obté mitjançant la diferència entre el promig de les puntuacions de dos elements i permet avaluar si es manté una visió positiva (o negativament) esbiaixada respecte la realitat (Murray et al., 1996a). El segon fa referència a aquell tipus de biaix que s’obté mitjançant l’associació entre dos elements, com la visió de la parella i la parella ideal (Murray et al., 1996a) o l’associació entre la visió del jo i de l’altre (Decuyper et al., 2012).

Comparació entre percepcions i metapercepcions

La “similitud assumida” (p. ex., “Creu la Pilar que el Jordi es veu a sí mateix tal com ella es veu a sí mateixa?”) és la variable més representativa d’aquest apartat i correspon al grau en què les puntuacions d’un cònjuge sobre què sent la seva parella corresponen en com ell o ella sent el mateix (Papp et al., 2010; Thomas, Fletcher, i Lange, 1997). També ha estat anomenada “projecció” (Dymond, 1954, citat a Cramer i Jowett, 2010), “visió egocèntrica” de la realitat (Murray et al., 2002) o “reciprocitat assumida” (Kenny, 1994). Laing et al. (1966) anomenaren “la sensació de ser entès” a una mesura semblant (utilitzaren el terme “meta-metapercepció” enlloc de la metapercepció).

Comparació entre metapercepcions:

No s’han trobat estudis que avaluin la combinació d’aquest nivell de percepció en un mateix individu. Aquesta combinació de metapercepcions permet obtenir variables que respondrien, per exemple, a la pregunta “Creu la Pilar que el Jordi percep que ells dos són semblants?”.

1.2.2.2 Variables interpersonal*Comparació entre percepcions simples:*

La combinació de les percepcions simples de dos individus (p. ex., “La Pilar i el Jordi són semblants?”) genera diferents tipus de mesures. La mesura més utilitzada és la “similitud real” que s’obté mitjançant la relació entre les percepcions del jo de cada cònjuge en base a un tret (p. ex., Kenny i Acitelli, 1994; Iafrate et al. 2012b). També ha estat anomenada “comparació dels autoconceptes” (Procter, 1985b).

Combinant altres percepcions simples sorgeixen altres mesures com la “reciprocitat” (Kenny, 1994) que correspon a la relació entre les percepcions que cada cònjuge fa de la visió de la seva parella (p. ex., $P1 \rightarrow P2 / P2 \rightarrow P1$). Aquesta mesura respon, per exemple, a la pregunta “la Pilar i el Jordi veuen a l’altre de forma semblant?”.

Una altra mesura és “l’acord en la visió del jo” (p. ex., Kenny, 1994) o “comunalitat” (Procter, 1985b), que consisteix en combinar les percepcions simples de cada cònjuge sobre la visió del mateix individu (p.ex., $P1 \rightarrow P2 / P2 \rightarrow P2$); és a dir, el grau en que la percepció d’un cònjuge sobre l’altre és vàlida (vegeu Furler et al., 2014; Iafrate et al., 2012a,b; Neff i Karney, 2005). Aquesta mesura respon, per exemple, a la pregunta “existeix un acord en com la Pilar i el Jordi veuen al Jordi?”. Aquesta última mesura ha estat utilitzada per força autors com una mesura de “comprensió” (p. ex., Iafrate et al., 2012a), “precisió” (Neff i Karney, 2005), “coneixement” (Polleman i Finkenauer, 2009) o “congruència entre les percepcions” (Lucy, 1960a), entre d’altres (vegeu Taula 1). Aquestes accepcions expressen la doble lectura d’aquesta variable; el fet que, seguint l’exemple, la Pilar vegi al Jordi tal com ell es veu, per una banda, pot fomentar que el Jordi es senti comprès i, per l’altra banda, pot indicar que la Pilar és precisa, comprèn o coneix al Jordi. En la Taula 1 s’observa que aquesta variable es troba en la literatura amb el mateix nom tant si s’avalua mitjançant les perspectives directes com si s’avalua mitjançant la metapercepció, tal com es descriu en el següent apartat.

Comparació entre percepcions simples i metapercepcions:

La variable destacable d’aquest apartat respon al nom de “precisió” (p. ex., Kenny i Acitelli, 2001). Tal com es recull en la Taula 1 també apareix en la literatura

amb altres noms com “comprensió” (Acitelli et al., 1993), “socialitat” (Kelly, 1955/1991) o “precisió empàtica”, definida com l’habilitat per inferir acuradament els pensaments i sentiments d’una altra persona (Ickes, 1993, p. 588). Un exemple d’aquesta variable podria ser la pregunta: “Creu la Pilar que el Jordi es veu a si mateix tal com realment ell es veu a sí mateix?”

La diferència entre la variable precisió obtinguda mitjançant les perspectives directes de dos individus amb la que es descriu en aquest apartat és la utilització de la metapercepció com a variable judici enlloc de la percepció simple. Malgrat ambdues variables descriuen essencialment les habilitats de les persones en conèixer la realitat social que les envolta, la variable que incorpora la metapercepció, a més, implica la inferència d’aquesta realitat. Per això, en diversos estudis s’atribueix a aquesta variable la capacitat de “llegir la ment” (p. ex., Fletcher et al., 2006). No obstant, la diferència entre ambdues variables no ha estat estudiada.

Tal com s’ha vist en el cas del biaix, la precisió també s’ha operacionalitzat utilitzant diferents aproximacions. En una revisió, Fletcher i Kerr (2010) agrupen els diferents termes utilitzats en dos tipus de precisió: el “biaix del nivell de la mitjana” i la “precisió de seguiment”. El primer cas fa referència a la diferència en els nivells de la mitjana d’una variable judici amb una variable criteri. El segon cas fa referència a l’associació entre un o diversos judicis i una o varies variables criteri rellevants. Aquesta darrera ha estat la més utilitzada.

Comparació entre metapercepcions:

No s’han trobat estudis que avaluin la combinació d’aquest nivell de percepcions entre dos individus, possiblement perquè el resultat són variables complexes de difícil comprensió. Per exemple, en el cas de comparar les metapercepcions del jo ideal de

cada cònjuge es respondria la següent qüestió: “Creu la Pilar que el Jordi voldria ser tal com el Jordi creu que a la Pilar li agradaria ser?”

1.2.3. Avaluació de la percepció interpersonal

1.2.3.1. Mesures estadístiques

Les mesures estadístiques més utilitzades per analitzar la correspondència entre dues percepcions són la diferència entre les mitjanes, la correlació de Pearson, les mesures de dissimilitud (índex D) i l'índex de similitud del perfil (Decuyper et al. 2012; Gaunt, 2006). Les dues primeres han estat extensament utilitzades tot i que responen a diferents qüestions i presenten certs desavantatges (veure Decuyper et al. 2012). En el primer cas, la diferència entre les mitjanes, respon a si els individus veuen a les seves parelles iguals de positives (i. e., similars), més positives o menys positives que la visió que les parelles tenen de sí mateixes. En canvi, les anàlisis amb correlacions responen a si les parelles que tenen una visió positiva del cònjuge, tenen cònjuges amb una visió positiva de si mateixos. Així, mentre el primer cas s'avalua l'existència d'un biaix sistemàtic en la percepció; en el segon cas, s'avalua la convergència entre dues percepcions (Murray et al., 1996a). Tal com s'ha vist anteriorment, aquestes dues aproximacions han estat les més utilitzades per mesurar el biaix i la precisió (veure Fletcher i Kerr, 2010; Gagné i Lydon, 2004).

Pel que fa als índex D (mesures de dissimilitud), s'han considerat millors que la correlació ja que tenen en compte la distància real entre les puntuacions (Decuyper et al., 2012). Aquests índexs s'obtenen mitjançant la suma de les diferències al quadrat entre els perfils dels elements (Cronbach i Gleser, 1953). En el cas de l'índex de similitud en el perfil es té en compte tant la distància entre els elements com l'extrem de

la seva mitjana (McCrae, 1993). Aquests dos darrers mètodes permeten tractar a la parella com a unitat bàsica d'anàlisi.

En els últims 20 anys, s'ha incrementat l'ús de mètodes d'anàlisi diàdica per avaluar la relació entre les percepcions. Kenny (1994) un dels autors que juntament amb els seus col·laboradors (p. ex., Kenny i Accitelli, 1994; Kenny, Kashy, i Cook, 2006) han contribuït de forma notable en l'estudi de la percepció interpersonal, han desenvolupat diferents mètodes. Un exemple és el Model d'Interdependència de l'Actor i la Parella (*APIM*; veure Cook i Kenny, 2005, per a una il·lustració), el qual es basa en el supòsit que les dades obtingudes de cada membre de la parella reflecteixen no només les característiques de la persona, sinó també les característiques de la seva parella. En aquest model, els efectes de les característiques i experiències de l'individu sobre el seu propi comportament s'anomenen "efectes de l'actor", mentre que els "efectes de la parella" fan referència a la manera en que el comportament d'aquest individu és influenciat per les característiques i experiències de la seva parella. El principal avantatge d'aquest tipus d'anàlisi és que es té en compte la interdependència de les observacions.

1.2.3.2. Instruments i procediments

S'han utilitzat nombroses tècniques per avaluar les variables de percepció interpersonal. A trets generals, es poden classificar tenint en compte 2 aspectes: el tipus de procediment, que pot ser basat en un informe o en una observació i; el tipus de percepcions comparades, que poden ser percepcions simples o metapercepcions.

Pel que fa als procediments basats en un informe, en la majoria d'estudis s'utilitzen instruments ja existents els quals s'adapten per estudiar la percepció en les parelles, mentre que existeixen pocs instruments creats amb aquest propòsit. En el

primer cas, per tal d'obtenir a més de la percepció d'un mateix, la percepció de la parella, s'administra a cada cònjuge el test dues vegades demanant en el segon cas, que responguin segons la consigna: "com veu a la parella?". Exemples d'aquest procediment són l'estudi de Furler et al. (2014) que avalua mitjançant el test de personalitat *Big Five Inventory* (BFI; John i Srivastava, 1999; Rammstedt i John, 2005) les variables de percepció de similitud i acord en la visió del jo, i l'estudi de Swann et al. (1994) que utilitza el *Self-Attributes Questionnaire* (SAQ; Pelham i Swann, 1989) per avaluar les mateixes variables. Altres estudis també han utilitzat aquest procediment per avaluar la percepció d'altres elements com "la parella ideal" o "el jo ideal", com l'estudi de Solomon (1986) a través del diferencial semàntic d'Osgood i Suci (1957, citat a Solomon, 1986); el de Murstein (1971) utilitzant el *Edwards Personal Preference Schedule* (Luckey, 1960a, 1960b) i el de Murray et al. (1996a) a través del *Interpersonal Check list* (Leary, 1957; Wiggins, 1979). En aquests exemples s'avaluen només les percepcions simples. Per tal d'avaluar les metapercepcions seguint aquest procediment, es demana a cada cònjuge que completi el test novament indicant-li que "respongui tal com ho faria la seva parella" (i.e., $P1 \rightarrow P2 \rightarrow P1$). És el cas de l'estudi de Drewery (1969) el qual també utilitzava el *Edwards Personal Preference Schedule* per avaluar aquest nivell de percepció, així com Luo i Snider (2009) que utilitzen aquest procediment administrant diversos tests. No obstant, alguns estudis no especifiquen amb claredat si avaluen la metapercepció de la parella o la percepció simple, fet que dificulta la seva comparació amb altres estudis.

Pel que fa a altres instruments basats en un informe però creats per a aquesta finalitat, un dels primers mètodes que, a més, va incorporar la metapercepció en el propi test és el Mètode de Percepció Interpersonal (MPI) creat per Laing et al. (1966). El MPI explora com es perceben els membres d'una díada a sí mateixos i a la parella en

diversos temes que poden ser del seu interès en el context de la relació. Ho avalua mitjançant tres nivells de percepció: percepcions simples (p. ex., “Vostè l’estima?”), metapercepcions (p. ex., “Vostè pensa que ell pensa que vostè l’estima?”) i meta-meta-percepcions (p. ex., “Vostè pensa que ell pensa que vostè pensa que vostè l’estima?”). La combinació d’aquests nivells de percepció, tenint en compte la puntuació dels dos membres de la parella, permet obtenir variables de percepció interpersonal descrites globalment com *enteniment*, *ser entès*, i *sensació de ser entès*. Tot i que Laing va ser criticat pel seu alt grau de subjectivisme dels tres nivells de percepció (Barlette, 1976), també ha estat lloat per posar de manifest la necessitat de tenir en compte el procés de la metapercepció per comprendre la interacció humana (Procter, 1978). Altres tests han estat creats per aquest propòsit, com la subescala de comprensió de *l’Escala de Sensibilitat* desenvolupada per Birnbaum i Reis (2006) i utilitzada per Polleman i Finkenauer (2010). Aquesta incorpora preguntes que directament avaluen variables com *sentir-se entès* (p. ex., “la meua parella m’entén bé”). Així mateix, *l’Escala de Parella Ideal* (Fletcher, Simpson, Thomas, i Giles, 1999), s’ha elaborat per avaluar la congruència en la percepció dels ideals de parella seguint les dimensions proposades en el “model d’ideal estàndard” (vegeu Simpson et al., 2001).

Pel que fa als procediments basats en l’observació, es destaquen, per una banda, aquells que utilitzen les revisions de gravacions (p. ex., Cohen, Schulz, Weiss, i Waldinger, 2012; Ickes et al., 1990; Kilpatrick, Bissonnette, i Rusbult, 2002; Thomas et al., 1997) i que permeten avaluar la precisió empàtica en un context de laboratori en el que es reproduïx una interacció entre la parella; i per l’altre, els que utilitzen el registre de les experiències diàries dels cònjuges sobre les seves emocions, sentiments i motivacions i la inferència de les seves parelles (p. ex. Howland i Rafaeli, 2010; Wilhelm i Perrez, 2004). La principal avantatge dels procediments observacionals

resideix en la possibilitat de captar les característiques idiosincràtiques d'una relació, a més de la complexitat dels processos que es donen en una interacció i que són difícils de captar mitjançant adjectius predeterminats.

Tornant als instruments que utilitzen l'informe, se'n troben pocs que permetin a les persones avaluades expressar-se amb els seus propis termes. N'és un exemple el procediment utilitzat per Acitelli et al. (1993), en el qual les parelles descriuen els comportaments propis i els de la seva parella que s'han produït en la darrera discussió i els investigadors les categoritzen per tal de que les puguin puntuar ambdós cònjuges posteriorment. Els procediments derivats de les aportacions metodològiques de la TCP també permeten aquesta possibilitat i es detallen en el següent apartat.

1.3. Aportació de la teoria dels constructes personals en l'avaluació de la percepció interpersonal

La TCP de Kelly (1955/1991) és una de les teories que s'ha interessat per descriure l'estructura i els processos de comprensió interpersonal, tal com s'ha descrit anteriorment. L'instrument més conegut i usat pels investigadors basats en la TCP ha estat la Tècnica de la Graella (TG; Fransella et al., 2004). Aquesta tècnica aplicada a l'àmbit interpersonal recull de forma idiosincràtica els significats amb els quals cada subjecte interpreta la realitat, els constructes, que es defineixen de forma dicotòmica (amb un pol oposat) a través de la comparació (similituds i diferències) de les persones més significatives de la vida del subjecte avaluat. Tanmateix, la TG només ofereix la representació de com les persones es relacionen amb els constructes segons la percepció del subjecte avaluat, no investiga les relacions *per se* (Beail, 1985).

Una de les qüestions que ha contribuït en el desenvolupament d'altres procediments per avaluar les relacions des d'aquesta perspectiva és la creació d'un

model integrador de la TCP i el model sistèmic elaborat per diversos autors com Procter (1981) i Feixas (1990), entre d'altres (vegeu apartat 1.1.3). Tal com s'ha descrit en l'anterior apartat, aquests autors han investigat a les famílies com un sistema de construcció en el qual els problemes s'expliquen a través dels constructes familiars (també descrits com mites, premisses i creences) que delimiten les eleccions dels seus familiars a l'hora de conèixer i interpretar la realitat. En efecte, Procter (1985b), un dels principals impulsors d'aquesta integració, va desenvolupar un instrument, la Graella Familiar (GF), en el qual adaptava les metaperspectives de Laing et al., (1966) per a l'avaluació dels processos de percepció en les famílies. En la GF es recullen els constructes derivats de les graelles individuals dels membres de la família per tal que cada familiar avaluï, amb els seus propis termes, la visió que tenen de la realitat així com la dels seus familiars, enlloc d'utilitzar categories predeterminades. En la GF es defineixen sis mesures derivades de la comparació de les percepcions simples (p. ex., “la visió que el fill té de la seva mare”) i les metapercepcions (p. ex., “la visió del fill respecte la visió que la mare té d'ell”). En són dos exemples les mesures de percepció de similitud (p. ex. “comparació de la visió del fill respecte la seva mare i la seva germana”) i socialitat (p. ex. “la visió del fill respecte com la mare es veu a si mateixa amb la visió de la mare sobre si mateixa”). D'aquesta manera es pot estudiar com la visió dels membres d'una família es relacionen amb els constructes compartits.

No obstant, s'han elaborat altres tipus de graelles per avaluar parelles i famílies utilitzant conceptes específics provinents del model sistèmic (Hartman, 1988; Sánchez, 1988, ambdós citats a Feixas et al., 1993) i d'altres orientacions com la psicoanalítica (Mendoza, 1985; Ryle, 1985). Les diferències entre aquestes graelles rau en tres qüestions fonamentals: 1) la naturalesa dels elements utilitzats, que poden ser simples (persones o situacions) o relacionals (com A es relaciona amb B), i poden emprar

percepcions simples i metapercepcions, així com altres tipus d'elements (ideal, contextual, etc.); 2) en el procediment, que pot consistir en elicitar els constructes per separat, conjuntament o d'ambdues maneres; i 3) en les mesures que se'n deriven de les diferents comparacions. En la Taula 2 es mostra un resum de les característiques d'algunes de les graelles creades per avaluar parelles.

Mitjançant algunes de les versions de la TG descrites en la Taula 2 s'han realitzat estudis que han permès avaluar les diferències entre parelles amb bon i mal ajust diàdic (Neimeyer i Hudson, 1985; O'Loughlin, 1989; Ryle i Breen, 1972a, b). Aquests estudis han subratllat els avantatges terapèutics que ofereix administrar la graella en un context clínic a l'hora de conèixer els processos cognitius que caracteritzen la construcció de la realitat de la parella. No obstant això, existeixen pocs estudis recents que avaluïn la percepció interpersonal basada en els constructes personals i llur influència en la qualitat de la relació. En el proper capítol es descriuen quins trets estudiats en la percepció interpersonal han estat rellevants per a la qualitat de la relació. Per altra banda, en l'Estudi 1 d'aquest treball es presenta el desenvolupament d'una tècnica, la Graella de Parella (GP), que s'inspira en la GF de Procter (1985) i pretén captar a través dels constructes personals dels membres d'una parella el món fenomenològic i idiosincràtic de cada relació.

Taula 2

Presentació esquemàtica dels procediments de graelles per avaluar parelles (adaptat de Feixas et al., 1993)

Autor/s (any):			
Nom de l'instrument	Tipus d'elements	Procediment	Mesures
Ryle i Breen (1972a,b): Double Dyad grid	Relacional	Constructes relacionals elicitats conjuntament o proporcionats. Cada membre completa la seva pròpia graella i una altra predient els constructes de la parella	Similitud, precisió de la empatia.
Childs i Hedges (1981)	Simple (jo, parella i ideals), metaperspectives i meta-metaperspectives	Constructes elicitats individualment. Únic grup de constructes per ambdós. Es completa individualment i per separat una graella comú	Similitud, comparació de (meta)perspectives. Discrepància real/ideal.
O'Loughlin (1989)	Simple (parella, pares, jo, ideal, parella ideal)	Constructes proporcionats. Cada membre completa la seva pròpia graella i una altra predient els constructes de la parella	Similitud, similitud percebuda. Nivell de comprensió de cada membre de la parella.
Neimeyer i Hudson (1985)	Simple (parelles i progenitors)	Constructes elicitats individualment. S'omplen dues graelles: la pròpia i la de la parella com si fos la pròpia.	Similitud de contingut. Similitud funcional. Precisió predictiva.
Mendoza (1985): Graella d'Intercanvi	Simple (el jo i la parella segons rols preestablerts: pare/mare, adult i infant)	Constructes elicitats individualment. S'omplen dues graelles: la pròpia i la de la parella com si fos la pròpia.	Grau d'acord i d'entesa

2. QUALITAT DE LA RELACIÓ DE PARELLA I PERCEPCIÓ INTERPERSONAL

La qualitat de la relació de parella és un constructe àmpliament estudiat des de diverses dècades per diverses disciplines, tals com la psicologia, la sociologia, l'àmbit de la família i la comunicació. Fins el dia d'avui, s'han realitzat diverses revisions respecte com es defineix i s'avalua (p. ex., Finchman i Beach, 2010; Finchman i Rogge, 2010; Hicks i Platt, 1970; Karney i Bradbury, 1995; Spanier i Lewis, 1980), així com el seu impacte en la salut i el benestar dels individus que componen la díada i la família (p. ex., Robles, 2014; Robles, Slatcher, Trombello, i McGinn, 2013). En efecte, el patiment en una relació romàntica s'ha relacionat amb major risc de depressió (Kurdek, 1998; Pettit i Joiner, 2006; Whisman, Uebelacker i Weinstock, 2004), ansietat (McLeod, 1994) i una gran varietat de problemes de salut (Prigerson, Maciejewski i Rosenheck, 1999; Robles et al., 2013). El deteriorament de la QRP és un dels problemes més habituals pel qual les persones busquen ajuda psicològica (Veroff, Kulka, i Douvan, 1981), per tant, es creu que millorar la relació de parella és una excel·lent manera de prevenir la majoria dels trastorns mentals d'adults i nens (Campo i Linares, 2002) i pot ser beneficiós per a la salut (Robles, 2014).

El concepte de qualitat de la relació de parella (o qualitat marital) ha estat definit majoritàriament com l'avaluació subjectiva i global de la relació (Fincham i Bradbury, 1987). En la literatura es troben altres termes com satisfacció, èxit, felicitat, ajust, acord i benestar de la relació per denominar el mateix concepte (Spanier i Lewis, 1980). No obstant, la qualitat marital ha estat el més usat per reflectir l'essència que aquests termes tenen en comú: l'avaluació de la cognició, el comportament i l'afecte en la qualitat de les relacions de parella (Proulx, Helms, i Buehler, 2007). Els tests més freqüentment

utilitzats per mesurar les percepcions dels cònjuges respecte la qualitat de la relació responen a aquesta conceptualització, com l'Escala de l'Ajust Diàdic (EAD-32; Spanier, 1976) i el Test d'Ajust Marital (TAM; Locke i Wallace, 1959). D'acord amb les anteriors consideracions, en la present investigació s'utilitza el terme qualitat de la relació de parella, ja que es centra amb l'avaluació subjectiva de cada cònjuge respecte la seva valoració de la relació. S'utilitzen de forma intercanviable els sinònims descrits que han estat utilitzats en altres recerques. Tanmateix, no s'empra el terme "marital" per tal de poder incloure tant a les parelles que estan casades com a les que no. Per mesurar aquest constructe en aquesta tesi s'ha escollit una versió breu de l'Escala d'Ajust Diàdic, l'EAD-13 (Santos-Iglesias, Vallejo-Medina, i Sierra, 2009), ja que compta amb òptimes característiques psicomètriques i reflexa adequadament l'operacionalització del concepte.

En la recerca dels factors que determinen la qualitat de la relació, l'interès en els processos interpersonals ha augmentat en els darrers anys. Adler-Beader, Higginbotham i Lamke (2004), en una revisió sistemàtica de la investigació publicada des del 1990, tenint en compte 178 estudis que es centraven en diverses variables d'interacció, van identificar tres grans categories que influeixen en la qualitat de les relacions: la *positivitat*, que inclou factors de protecció per a la relació tals com les emocions positives, comportaments afectius, conductes de suport, temps compartit, identitat en la relació, expressivitat i acceptació d'un mateix; la *negativitat*, considerada com un factor de risc, inclou comportaments negatius, d'exigència o crítica, de no resposta o evitació, patrons de demanda-retirada i emocions i sentiments negatius i; les *creences*, que inclou factors de protecció com creences realistes, percepció d'expectatives complides, coneixement i comprensió de la parella, consens, percepció d'igualtat i justícia, i atribucions positives (vegeu Cuenca-Montesino, 2013, per un resum més exhaustiu).

Aquests autors, coherents amb altres revisions (p.ex., Karney i Bradbury, 1995), arribaren a la conclusió que construir una vinculació emocional positiva és un dels factors més importants per a la qualitat de la relació i la seva estabilitat, tot i que l'estabilitat i la qualitat no sempre van lligades (Cuenca-Montesino, 2013). La manera en què percebem a la nostra parella i som percebuts per ella pot jugar un paper fonamental en aquesta qüestió.

En efecte, la percepció interpersonal és un dels components implicats en diversos factors de protecció descrits anteriorment (p. ex., el coneixement i comprensió de la parella, les conductes de suport, les atribucions positives, etc.) i s'ha considerat un candidat essencial per a una comunicació exitosa i un comportament social adequat (Gleason, Jensen-Campbell i Ickes, 2009). Nombrosos estudis han estudiat el seu impacte en la qualitat de la relació, destacant els beneficis que el coneixement d'aquests processos pot tenir en millorar la satisfacció de les relacions (Hurst, 2001; Cramer i Jowett, 2010) i la teràpia de parella (Childs i Hedges, 1980). Tanmateix, l'estudi de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació de parella compta amb diverses problemàtiques metodològiques i conceptuals. Existeix una gran confusió a l'hora de comparar els resultats dels diferents estudis ja que la diversitat metodològica entre ells és extensa. Aquesta diversitat es reflecteix en el tipus de parelles estudiades (parelles casades i que festegen, parelles amb conflictes, parelles on un dels membres presenta símptomes, etc.), els trets avaluats (estratègies per resoldre conflictes, esdeveniments quotidians, trets de personalitat, entre d'altres), en la conceptualització de les variables (mateixes variables amb diferents noms i diferents variables amb els mateixos noms), en els instruments i procediments, els tipus de mesures estadístiques per obtenir les variables (diferències, distàncies, correlacions), el control o no dels efectes estereotipats

de la percepció i els anàlisis que tenen o no en compte la independència de les observacions.

En aquest capítol, s'exposen els resultats d'aquelles estudis revisats que han investigat la relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació. La informació s'organitza mitjançant diversos apartats representats pel nom de les variables més estudiades en aquest àmbit, la conceptualització de les quals es regeix per la proposta realitzada en el capítol anterior (vegeu Taula 1). Aquestes variables són: Percepció de similitud, similitud assumida, metapercepció de similitud, similitud real, acord en la visió del jo i precisió. En cada apartat, es desenvolupen algunes aportacions teòriques que han descrit la relació entre cada variable i la qualitat de la relació, s'exposen els resultats tenint en compte el tipus de trets avaluats i el temps de duració de les parelles, i es dedica una secció en exposar aquells estudis que han valorat l'efecte del gènere i el temps de la relació en aquesta relació.

Per tal de superar les dificultats esmentades en aquesta àrea d'estudi, en l'Annex I es mostra una taula amb la descripció de les característiques metodològiques dels estudis inclosos en aquesta revisió.

2.1. Percepció de similitud i qualitat de la relació de parella

Varis estudis han demostrat que existeix una tendència de les persones a puntuar als altres com similars a si mateixos, sobretot quan existeix una relació propera (Weller i Watson, 2009) i els hi atribueixen més sovint atributs positius (Murray et al., 1996a). Aquest fet pot indicar que les persones que es perceben semblants tenen una bona relació (Decuyper et al., 2012). Altres autors han relacionat aquest fenomen amb l'atracció. En són un exemple el model de similitud-atracció de Morry (2005, 2007) que té com antecedents autors com Byrne (1971), els quals proposen que ens sentim

inicialment atrets per aquells qui considerem semblants. En contraposició, Aron i Aron (1997) en el model d'*expansió del jo*, suggereixen que els individus s'interessen per persones diferents per tal d'expandir el seu jo incorporant com a pròpia la identitat de l'altre. No obstant, aquest fet succeeix quan existeix un mínim d'intimitat en la relació. Per tant, es podria suposar que aquesta teoria també recolzaria que la percepció de similitud pot ser un indicador d'una relació satisfactòria.

En efecte, diversos estudis han demostrat que la percepció de similitud juga un paper important en la qualitat de la relació (p. ex., Decuyper et al., 2012; Murray et al., 1996a; Swann et al., 1994) sobretot en els estadis inicials del cicle vital de la parella ja que la percepció de similitud s'ha considerat un predictor significatiu per a l'atracció interpersonal (vegeu Montoya et al., 2008; Tidwell, Eastwick, i Finkel, 2013).

Tenint en compte, amb més detall, en quines característiques les parelles que es perceben semblants tenen millor qualitat de la relació s'observa una gran diversitat de resultats. En l'àmbit dels trets de personalitat nombrosos estudis han trobat una relació favorable tant en parelles que festegen (p. ex., Neff i Karney, 2005), com en parelles més heterogènies pel que fa al temps de relació (p.ex., Furler et al., 2014). No obstant això, també s'han trobat resultats en els que aquesta relació no és significativa, com en un estudi en una mostra d'universitaris (Lutz-zois, Bradley, Mihalik, i Moorman-Eavers, 2006) en el que, en canvi, si eren rellevants altres aspectes de percepció de similitud en els interessos comuns, l'orientació religiosa i la satisfacció amb la relació. En altres estudis, aquesta relació s'ha observat només en certes característiques de la personalitat. És el cas de l'estudi de Morry, Kito, i Ortiz (2011), en el qual van identificar que la percepció de similitud en aquells trets considerats com a rellevants per a la relació en parelles que festejaven (p. ex., ser afectuosos, afable, egoista, gelós) estava

més relacionat amb la satisfacció amb la parella que els aspectes considerats menys rellevants (p. ex., simpàtic, intel·ligent, fred, descuidat).

Altres referents de percepció que han estat fins al moment menys estudiats són aquells que es centren en característiques més relacionals, com les conductes en situació de conflicte conjugal (Acitelli et al., 1993; Bertoni i Iafrate, 2005; Segrin, Hanzal, i Domschke, 2009) i els estils d'afrontament en els problemes quotidians de la relació (Iafrate et al., 2012a; 2012b; 2009). Els resultats en aquest cas també són mixtos. Per exemple, Bertoni i Iafrate (2005) trobaren que la percepció de similitud en les conductes negatives davant d'un conflicte (p. ex., estils agressius) predeia la qualitat de la relació. En un altre estudi, Iafrate et al. (2012a) van examinar la percepció de similitud en els estils d'afrontament en els problemes de parella en una mostra de parelles classificades en dos grups segons el temps de relació ("parelles noves" i "parelles de llarga relació"). Els resultats indicaren que les parelles noves es percebien més semblants al seus cònjuges que les de llarga relació quan les puntuacions no estaven controlades per l'efecte estereotipat (és a dir, l'efecte produït per les respostes típiques o normatives; vegeu Gage i Cronbach, 1955; Kenny i Acitelli, 1994). En canvi, quan es controlaven, desapareixien les diferències entre ambdós grups. Aquests resultats, semblants als de Campbell, Lackenbauer, i Muise (2006), suggereixen que les parelles noves tendeixen a assemblar-se més als altres per agradar-los i ser el que s'espera d'ells, mentre que les parelles de llarga relació tenen més definida la seva identitat i tendeixen a apreciar els aspectes idiosincràtics de la seva relació (Iafrate et al., 2012a). Però, contràriament a les expectatives dels autors, en aquest estudi no van trobar relació entre la percepció de similitud en els estils d'afrontament i la qualitat de la relació en cap dels dos grups, independentment del control de l'efecte estereotipat. En canvi, en un estudi posterior

amb una mostra de parelles heterogènies pel que fa al temps de relació si que hi van trobar relació (Iafrate et al., 2012b).

Tal com s'ha esmentat en el capítol anterior, la percepció de similitud també ha estat considerada com un biaix positiu: “sovint, les persones immerses en l'experiència de l'amor romàntic sembla que dobleguin la realitat a la voluntat dels seus desitjos i esperances, i miren a les seves parelles sota el filtre de color de rosa” (Murray et al., 1996a, p. 79). És per això que percebre a la parella de forma semblant (Segrin et al., 2009), atribuir-li característiques positives (Luo i Snider, 2009) o percebre-la semblant a la parella ideal (Murray et al., 1996a) han estat algunes de les maneres en les que s'ha conceptualitzat el biaix en les relacions romàntiques. Existeixen diversos estudis que s'han interessat en els beneficis i desavantatges de tenir una visió esbiaixada de la parella (vegeu Fletcher i Kerr, 2010; Gagné i Lydon, 2004, per a una revisió). Un dels treballs més citats en aquest àmbit és el ja esmentat de Murray et al., (1996a; 1996b), els quals demostraren que idealitzar a la parella i ser idealitzat per aquesta predeia millor la satisfacció en la relació (tant en les parelles que portaven més temps en la relació com les que en portaven menys). A més, determinaren que tenir una visió positiva de la parella era un predictor d'alts nivells de felicitat amb la relació al llarg del temps (Murray et al., 1996a) i de baixes taxes de separació (Murray et al., 1996b). Altres autors han explicat la visió esbiaixada de la realitat com un efecte de la desitjabilitat social, un recurs del perceptor a l'hora de puntuar l'altre quan no té prou informació (Krackhardt i Kilduff, 1998), una motivació del perceptor que s'imposa davant de la realitat (Ickes i Simpson, 1997), entre d'altres significats (vegeu Kenny i Acitelli, 2001).

Una altra variable que es pot incloure en aquest apartat és la percepció de similitud entre el jo actual i el jo ideal, mesura que s'ha utilitzat per avaluar l'autoestima

(Feixas i Cornejo, 1996; Watson i Watts, 2001). En efecte, la importància de tenir un bon nivell d'autoestima, no només té clars beneficis pel benestar i la salut personal, sinó que també s'ha considerat un predictor en l'èxit de les relacions (Orth i Robins, 2014). D'entre els pocs estudis existents que exploren aquest aspecte, destaquem els de Murstein (1971) i Solomon (1986), els quals van trobar que les persones tendeixen a aparellar-se amb individus amb un nivell similar d'autoestima, malgrat no estudiaren com afectava aquest aspecte a la qualitat de la relació.

Pel que fa a les diferències de gènere en la relació de la percepció de similitud i la qualitat de la relació no hi ha una tendència clara al respecte. Decuyper et al. (2012) van trobar que percebre similitud en els trets de personalitat estava relacionat amb la qualitat de la relació de les dones i no en la dels homes. Pel que fa a l'efecte moderador del temps de relació en aquesta associació, tampoc existeix una tendència evident tot i que els resultats que relacionen la percepció de similitud amb l'atracció, semblen indicar que és un aspecte important sobretot a l'inici de la relació. En canvi, tenir una visió positiva de l'altre s'ha associat amb una bona qualitat de la relació al llarg del temps (Murray et al., 1996a,b).

2.2. Similitud assumida i qualitat de la relació de parella

Assumir similitud amb la parella s'ha considerat un indicador de satisfacció conjugal (Byrne i Blaylock, 1963). Segons la teoria de la coorientació de Newcomb (1953) els membres d'una parella estan motivats a orientar les seves percepcions de la realitat en funció de com és el cònjuge i busquen la simetria de la relació mitjançant la distorsió de les actituds percebudes dels cònjuges (si convé) per tal de tenir una major congruència amb la parella. D'acord amb aquesta teoria, Byrne i Blaylock (1963) concebien que assumir similitud amb la parella és una manera d'obtenir reforç positiu

d'aquesta. Per tant, es podria considerar una característica de les parelles que gaudeixen d'una relació satisfactòria.

Coherent amb l'anterior proposta, alguns autors han relacionat com la similitud assumida, a vegades il·lusòria, pot promoure una sensació de connexió, tant cognitiva com emocional, per a la qual es percep que l'altre cobrirà les pròpies necessitats, el podrem comprendre millor (Lemay, Pruchno, i Feild, 2006) i augmentarà la confiança amb la relació (Schul i Vinokur, 2000), fet que pot tenir clars beneficis per a la relació. Segons la TCP, assumir que la parella té una visió semblant a les pròpies construccions de la realitat permet validar la utilitat d'aquestes construccions (Neimeyer i Hudson, 1985). Per tant, la similitud assumida pot fomentar comportaments de validació que han estat considerats crítics per a la satisfacció de la relació (Gottman, 1994).

Aquest plantejament ha estat evidenciat per diferents estudis que han trobat que les persones que estan satisfetes amb les seves relacions també assumeixen que són similars a les seves parelles (Murray et al., 2002; Neimeyer i Hudson, 1985; Sillars, Pike, Jones, i Murphy, 1984; Thomas et al., 1997). Tanmateix, no tots els estudis han trobat aquesta relació (Newmark, Woody, i Ziff, 1977).

Pel que fa a les característiques avaluades s'observa que assumir similitud en els trets de personalitat (Luo i Sinder, 2009), en els valors i els estats emocionals del dia a dia (Murray et al., 2002), així com en tenir estratègies semblants a l'hora de resoldre conflictes (Thomas et al., 1997) està relacionat amb la satisfacció conjugal. Fins i tot, en un estudi on s'avaluaven les preferències sobre un tractament en parelles on un dels cònjuges patia una malaltia renal, el fet d'assumir que ambdós escollirien el mateix tractament s'associava amb una major satisfacció amb la parella (Lemay et al., 2006). Kenny i Actelli (2001) van trobar que els cònjuges assumien més similitud amb la

parella en aquells temes més centrals per a la relació (p. ex., satisfacció sexual) que en d'altres menys centrals (p. ex., satisfacció en el treball). Tenint en compte que consideraren aquesta variable com un biaix, van concloure que el biaix de percepció estava moderat pel contingut de la percepció.

No es destaquen diferències significatives en la literatura revisada pel que fa a les diferències de gènere en la relació de la similitud assumida i la qualitat de la relació. Pel que fa a l'efecte moderador del temps de la relació, Murray et al. (2002) van trobar que assumir similitud i que la parella assumeixi similitud (efectes d'actor i de parella) eren aspectes positius per a l'estabilitat de la relació.

2.3. Metapercepció de similitud i qualitat de la relació de parella

Tot i que no s'han trobat estudis que obtinguin variables de metapercepció de similitud i les relacionin amb la qualitat de la relació, és raonable pensar que percebre que l'altre té una visió semblant entre els elements que denoten una visió positiva de sí mateix o de la parella (p. ex., metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal o entre la parella i la parella ideal), pot tenir efectes positius per a la relació.

2.4. Similitud real i qualitat de la relació de parella

Els investigadors de les relacions s'han interessat des de fa molt temps per l'associació entre la similitud dels membres d'una parella i la qualitat de la relació (vegeu Karney i Bradbury 1995, per a una revisió). Malgrat els nombrosos estudis que han estudiat aquesta associació, l'evidència és ambigua (Gaunt, 2006), ja que existeix una gran diversitat de resultats. Alguns han trobat que la similitud entre els cònjuges està associada a la satisfacció amb la relació (p. ex., Deal, Wamper i Halverson, 1992), mentre que altres no han trobat relació (p. ex., Gattis, Berns, Simpson, i Christensen,

2004). Tal com s'ha vist en els anteriors apartats, cal detallar en quines dimensions de similitud es troben aquestes diferències ja que algunes, més que d'altres, poden contribuir a explicar la qualitat de les relacions.

S'observa una gran quantitat d'estudis que han investigat la relació entre la similitud dels trets de personalitat i la satisfacció en la relació (Decuyper et al., 2012; Gattis et al, 2004; Newmark et al., 1977; Robins, Caspi i Moffit, 2000; entre d'altres). En aquest aspecte, els resultats també són equivocs doncs s'ha trobat una relació positiva, com és el cas de l'estudi de Robins et al. (2000) en parelles noves; mentre que en d'altres, com l'estudi de Gattis et al. (2004), la similitud entre la personalitat dels cònjuges no estava lligada a la satisfacció amb la relació.

Altres estudis que, a més dels trets de personalitat, han estudiat altres característiques també han trobat resultats positius en l'associació amb la satisfacció amb la parella. Gaunt (2006) en una mostra de parelles heterosexuales joves va trobar una forta associació entre la similitud en personalitat i valors i satisfacció conjugal, i associacions més febles amb la similitud de les actituds de rol familiar i religiositat. En canvi, Luo i Klohnen (2005) en una mostra de parelles recent casades, van obtenir que la similitud en els trets de personalitat estava associada a la satisfacció conjugal però no van trobar aquesta relació significativa per als valors, les actituds i la importància de la religiositat.

Es destaquen altres relacions positives amb la satisfacció conjugal com la similitud en els estils parentals (p. ex. Deal et al., 1992), en les preferències de menjar (Ferreira i Winter, 1974) i en els estils d'identitat (p. ex., Cook i Jones, 2002). En canvi, altres estudis no han trobat aquesta relació avaluant característiques com el grau

d'intimitat percebuda amb la parella (Kenny i Accitelli, 1994) o els estils d'afrontament en els conflictes de parella (Iafrate et al. 2012b).

Watson, Beer, i McDade-Montez (2014) a mode de revisió, destaquen diferents estudis en els que s'evidencia la similitud de les parelles en diferents característiques (actituds, habilitats i trets de personalitat), malgrat no descriuen l'associació d'aquestes amb la qualitat de la relació. Resumeixen en quatre les raons per les quals les parelles tendeixen a ser semblants, que són: (1) per *convergència*, o tendència dels cònjuges en assemblar-se amb el pas del temps; (2) per *homogàmia social i proximitat*, per tant, per la probabilitat existent de conèixer algú que tingui característiques semblants, com per exemple, en intel·ligència i edat; (3) per les *forces del mercat*, que implica tenir aquelles característiques desitjades en les que existeix un consens social (p. ex., trets d'agradabilitat) i la possibilitat d'escollir una parella que també les posseeixi i; (4) per *selecció activa*, és a dir, la preferència de les persones en escollir una parella en la que consideren que s'assemblen en alguna característica particular. En aquest sentit, segons Watson et al. (2014), les persones prefereixen parelles amb característiques similars a ells i millors que les que ells posseeixen.

Tot i que no hi ha una tendència clara en les diferències de gènere en aquest aspecte, Decuyper et al. (2012) van trobar una associació positiva entre la similitud en els trets de personalitat i la satisfacció conjugal de les dones en una mostra de parelles heterogènies. Pel que fa a la relació entre el temps de relació i el grau de similitud, s'ha demostrat en un estudi longitudinal que les parelles esdevenen més similars al llarg del temps (Blankenship, Hnat, Hess, i Brown, 1984). A més, Deal et al. (1992) també en un estudi longitudinal, van trobar que la cohesió en una parella era un predictor de similitud amb el temps. Aquest resultat pot suggerir que la similitud pot ser causa i conseqüència de la qualitat de la relació al llarg del temps.

2.5. Acord en la visió del jo i qualitat de la relació de parella

La variable que rep el nom d'acord en la visió del jo ha estat molt relacionada amb la teoria de l'autoverificació (Swann, Stein-Seroussi, i Giesler, 1992), en la qual es considera que les persones tendeixen a confirmar a través de la visió dels altres el que pensen de sí mateixes. Aquesta confirmació o validació s'ha relacionat amb la sensació de sentir-se comprès i acceptat per l'altre, fet que té clars beneficis per a la qualitat de la relació (Weger, 2005). Tanmateix, aquesta variable també permet avaluar el punt de vista de l'altre, és a dir, si la visió del cònjuge respecte la seva parella coincideix amb la visió que aquesta té de si mateixa. Es considera que “tenir una visió encertada de com és l'altre” fomenta un sentiment de control i seguretat (Pollmann i Finkenauer, 2009) i és un aspecte clau per l'èxit de les relacions socials (Swann, et al. 1992). Per tant, no és sorprenent que aquesta variable, vista des d'ambdós punts de vista, s'hagi relacionat amb la satisfacció en la relació (p. ex., Decuyper et al., 2012).

Com s'ha vist en les altres mesures, la característica en la que s'han trobat més estudis que investiguin l'associació entre l'acord en la visió del jo i el benestar de la relació és en els trets de personalitat. Estudis recents han demostrat la relació positiva entre aquestes dues variables (p. ex., Decuyper et al., 2012; Furler et al., 2014; Letzering i Nofhle, 2010; Neff i Karney, 2005), sobretot en les parelles casades (Letzering i Nofhle, 2010). No obstant, altres estudis no han trobat una relació significativa entre aquesta associació, com és el cas de Pollmann i Finkenauer (2009) en una mostra de parelles recent casades.

En altres referents de percepció també s'ha trobat una relació positiva. Per exemple, Iafrate et al. (2012a, 2012b) van trobar que la comprensió i/o el reconeixement per part de la parella dels propis estils d'afrontament en una situació d'estrès estaven

relacionats amb una bona qualitat de la relació tant en parelles joves (Iafrate et al., 2012a, 2012b) com en parelles madures (Iafrate et al., 2012a).

Pel que fa a les diferències de gènere, varis estudis han trobat resultats que indiquen que quan les dones estan d'acord amb les seves parelles sobre la visió que els homes tenen de si mateixos, aquesta precisió és favorable per a la satisfacció amb la relació (Decuyper et al., 2012; Luckey, 1960a; Neff i Karney, 2005). Aquesta tendència s'ha relacionat amb el fet que les dones tendeixen a pensar molt més sovint en la relació que els homes (Acitelli i Young, 1996), són més propenses a tenir un paper actiu per millorar la relació (Christensen i Heavey, 1990) i, per tant, sembla més important pel funcionament de la relació el fet que elles sàpiguen com és la seva parella, ja que augmenta el control i la seguretat envers la relació.

Pel que fa a l'efecte del temps de la relació, Swann et al. (1994) suggerien que és més important que existeixi un acord en la visió del jo en les parelles casades que en les que festegen, ja que en les casades, saber quines són les debilitats i fortaleces de l'altre pot ser més rellevant per assolir els objectius i projectes en comú. En canvi, en les parelles que festegen, pot resultar més satisfactori que predominin les percepcions favorables envers la parella que les precises. Els autors atribueixen aquesta diferència al fet que en les parelles que festegen, el risc de ser rebutjat és major ja que el grau de compromís amb la relació és més incert. En efecte, Neff i Karney (2005) van trobar que saber com és l'altre és un element essencial per a l'estabilitat de la relació, sobretot quan les dones prediuen com són els homes en els atributs específics, més que en els globals. En canvi, Pollmann i Finkenauer (2009), en una mostra de parelles recent casades, no van verificar aquests resultats.

2.6. Precisió i qualitat de la relació de parella

La precisió en la percepció de l'altre és una de les variables més estudiades en l'àmbit de la percepció interpersonal. Ser precís o avaluar acuradament els estats cognitius i afectius de l'altre s'ha considerat un element essencial per a una comunicació reeixida, que és una de les claus de l'èxit de les relacions socials. Per tant, ser precís en una relació de parella pot ser un element essencial per a la qualitat de la relació. Tal com s'ha vist en el darrer apartat i en el Capítol 1, "saber com es l'altre" també s'ha considerat una mesura de precisió. No obstant, en aquest apartat es destaquen aquells estudis que ho han conceptualitzat tenint en compte la capacitat metaperceptiva d'inferir com es veu l'altre.

Els resultats de la literatura revisada que estudien la relació entre la precisió i la qualitat de la relació de parella mostren una gran varietat. Mentre que alguns estudis revelen una relació positiva amb la satisfacció marital (p. ex. Kilpatrick et al., 2002; Murray et al., 1996a), altres no han trobat resultats significants (Cramer i Jowett, 2010; Murray et al., 2002; Thomas et al., 1997), i fins i tot, altres han trobat una relació negativa (Sillars et al., 1984; Thomas i Fletcher, 2003). Aquesta varietat de resultats planteja la següent pregunta "ser precís sempre és beneficiós per a la qualitat relació?" En efecte, existeixen dues perspectives contraposades que responen aquesta qüestió. Per una banda, des d'un punt de vista evolutiu, es considera que ser precís és necessari per valorar els atributs de la parella a l'hora d'aparellar-se. A més, és favorable pel funcionament de la relació ja que permet avaluar correctament les necessitats de l'altre i anticipar-se al seus comportaments, fomentant així un sentit de control, predicibilitat i seguretat en ambdós membres de la parella (Kenny i Acitelli, 2001). També ajuda als cònjuges a tenir interaccions més harmonioses ja que els facilita poder coordinar les respectives activitats i conciliar els objectius contradictoris (p.ex., Kobak i Hazan, 1991;

Neff i Karney, 2005) i, al mateix temps, fomenta que el cònjuge acuradament percebut es senti validat, aspecte crucial per a la intimitat en una relació (Reis i Shaver, 1988). Però l'altra perspectiva emfatitza certes qüestions que podrien ser incompatibles amb la precisió. Aquesta és la que proposa la coneguda frase "l'amor és cec" des de la qual es considera més favorable mantenir una visió positiva, esbiaixada o idealitzada de la parella, que ser precís, per mantenir una relació al llarg del temps (p. ex. Murray, 1996a, 1996b; Swann et al., 1994).

Efectivament, si bé en un origen es plantejava que ser precís i esbiaixat eren actituds mútuament excloents, i només una d'elles era beneficiosa per a la qualitat de la relació, actualment es considera que ambdues actituds són necessàries per al bon funcionament de la relació però de diferents maneres, ja que estan subjectes a motivacions, objectius i situacions diferents (Luo i Snider, 2009). Per exemple, Gagné i Lydon (2004) trobaren que la precisió és més rellevant en els judicis relacionats amb el coneixement de la relació i, en canvi, en aquells relacionats amb l'afecte és més rellevant el biaix positiu. Neff i Karney (2005) proposen que les parelles que tenen una bona relació tendeixen a estar més positivament esbiaixades pel que fa a les característiques globals, però són precises a l'hora de percebre els atributs específics de l'altre. Kenny i Acitelli (2001) demostraren que les parelles són simultàniament precises i esbiaixades a l'hora de percebre l'altre i que el biaix és més elevat en aspectes més centrals per a la relació (p. ex., la satisfacció sexual). Aquests resultats són coherents amb el meta-anàlisi de 98 estudis realitzat per Fletcher i Kerr (2010) en el qual trobaren que, tot i que generalment les parelles són acurades independentment dels trets avaluats, la precisió augmenta quan s'avaluen trets més centrals per a la selecció de la parella o per l'èxit de la relació (p. ex., calidesa, bellesa, estatus) i disminueix en aspectes no tant centrals (p. ex., extraversió i habilitats artístiques).

En definitiva, queda palès que existeixen evidències per ambdues perspectives fet que posa de manifest la següent paradoxa: “l’amor és cec i fermament arrelat a la realitat” (Fletcher i Kerr, 2010, p. 628). Tanmateix, l’associació entre estar positivament esbiaixat i satisfet amb la relació és un resultat àmpliament replicat (vegeu Fletcher et al., 2006), mentre que l’associació entre la precisió i la qualitat de la relació mostra un patró més inconsistent de resultats (vegeu Actielli et al., 2001; Ickes i Simpson, 2001; Murray et al., 1996a, 1996b, Thomas i Fletcher, 2003).

Una possible explicació d’aquesta inconsistència en els resultats de l’associació entre la precisió i la qualitat de la relació pot recaure en la importància del context en el que es dona la interacció. Diversos estudis que han investigat la precisió empàtica mitjançant la revisió de gravacions enregistrades en un laboratori han destacat en quines situacions pot ser més o menys favorable ser precís. Ickes i Simpson (1997, 2001) van proposar diversos factors o circumstàncies en els quals s’ha evidenciat que ser menys precís és favorable per augmentar la sensació de proximitat i satisfacció amb la relació. Aquests factors són: (a) si la interacció és percebuda com a estressant, (b) si la parella expressa (verbal o no verbalment) pensaments o sentiments que amenacen la relació, i (c) si el perceptor es sent amenaçat o sent que la relació està en perill. Aquesta imprecisió favorable per a la relació pot respondre a una estratègia del perceptor per protegir-se de les emocions negatives de la parella (Cohen et al., 2012), per preservar la relació (p. ex., Simpson, Ickes, Blackstone, 1995) i/o per prevenir comportaments destructius envers la relació (Kilpatrick et al., 2002; Simpson, Orina i Ickes, 2003).

Una altra possible explicació respecte aquesta inconsistència dels resultats pot estar relacionada amb la diversitat de tipus de parella pel que fa al moment del cicle vital dels estudis comparats. La precisió pot jugar un paper diferenciat en la relació

tenint en compte el temps de duració d'aquesta, tal com s'ha esmentat anteriorment i es descriurà a continuació.

Pel que fa a les diferències de gènere cal destacar que existeixen nombrosos estudis que s'han ocupat d'estudiar qui són més precisos, els homes o les dones. Per sorpresa d'ells o d'elles els resultats no són clars. En alguns casos, s'ha verificat que les dones tenen més intel·ligència social o relacional que els homes (vegeu Fletcher, 2002), llegeixen el comportament no verbal amb més precisió (Hall, 1978) i són generalment més precises que ells (Thomas i Fletcher, 2003). En el meta-anàlisi de Fletcher i Kerr (2010) els resultats indicaren que les dones eren més precises que els homes, independentment del tret avaluat, però no de forma significativa. En altres estudis no s'han trobat diferències de gènere (p. ex. Acitelli et al., 2001). Tenint en compte arguments previs que han considerat que les diferències de gènere en llegir la ment són principalment una funció de la motivació més que una habilitat, Fletcher i Kerr (2010) van concloure que tant els homes com les dones comparteixen alts nivells de motivació en comprendre i predir les característiques de la seva parella i per això no es diferencien a l'hora de ser precisos. No obstant, en aquest meta-anàlisi no avaluaven l'efecte de la precisió en la qualitat de la relació.

Els estudis revisats que s'han interessat per avaluar les diferències de gènere en l'associació entre la precisió i la qualitat de la relació també mostren resultats diversos. En el cas de les dones, s'observa que la seva qualitat de la relació es veu positivament afectada quan ambdós són precisos a l'hora de predir les conductes destructives en una situació de conflicte (Acitelli et al., 1993), quan elles són precises en saber com són els homes en varis atributs de la personalitat (Creamer i Campbell, 1988), quan els homes són precisos en percebre com són les dones en aspectes relacionats amb els diners i el temps lliure (Sillars, Weisberg, Burggraf, i Zietlow, 1990) i en percebre les emocions

negatives de les dones (Cohen et al., 2012). En el cas dels homes, Cohen et al. van trobar que la seva qualitat de la relació és veu positivament afectada quan ells són precisos en predir les emocions positives de les seves parelles. Tanmateix, també van trobar que era rellevant per la qualitat d'ambdós, que les dones fossin precises en predir les emocions negatives de la seva parella.

Pel que fa a l'efecte moderador del temps de la relació, primer cal destacar que s'ha demostrat que la precisió augmenta quan fa més temps que es coneix a l'altre persona (Letzring, Wells, i Funder, 2006) i quan més íntim és el vincle relacional (Watson, Hubbard, i Wiese, 2000). Segons Kenny i Acitelli (2001) aquests resultats s'expliquen tenint en compte que les persones involucrades en una relació estreta estan més motivades en predir a l'altre, tenen més oportunitats de saber com és i tenen més informació íntima sobre l'altre que no ha estat compartida amb persones amb les que es té una relació més distant. En el cas de les parelles, s'ha descrit que existeix una associació curvilínia entre el temps de relació i la precisió empàtica, en la que la precisió augmenta durant el procés de coneixença (Stinson i Ickes, 1992), arriba al punt més alt en els primers anys de relació (Bissonnette, et al. 1997) i declina al llarg de les etapes de maduració del cicle vital de la parella (Thomas et al., 1997). Però com influencia el pas del temps en l'associació entre la precisió i la qualitat de la relació?

Respecte aquesta qüestió existeixen, altra vegada, diferents respostes aparentment contradictòries: Alguns estudis han trobat que ser precís només és favorable per a les parelles que porten més temps en la relació, mentre que per les parelles noves és més favorable ser imprecís (Campbell et al., 2006; Thomas i Fletcher, 2003); En canvi, altres estudis han demostrat tot el contrari (Kilpatrick et al., 2002; Thomas et al., 1997).

En el primer cas, tal com s'ha vist en la variable acord en la visió del jo, el fet que les parelles noves els sigui favorable ser imprecises es pot relacionar amb que en els estadis inicials de la relació es posa el focus en la necessitat de mantenir la satisfacció de la relació i predomina la tendència de mostrar i percebre els aspectes positius. En canvi, en els estadis més avançats de la relació, s'anima i es permet a la parella tenir un coneixement més profund de l'altre sense que es consideri una amenaça; és més, comprendre les característiques de l'altre, tant pel que fa a les capacitats com debilitats, és considerat un aspecte clau per a una llarga relació de parella duradora i satisfactòria (Acitelli et al., 2001), fet que explica que a aquestes parelles els sigui favorable la precisió.

En el segon cas, s'observa que els estudis que han trobat que és beneficiós ser precís en les relacions noves avaluen la precisió en situacions associades a la resolució de conflictes (p. ex., Kilpatrick et al., 2002; Thomas et al., 1997). Segons Thomas et al. aquests resultats podrien respondre al fet que les parelles noves estan més motivades en resoldre els conflictes i en comprendre l'altre. En canvi, les parelles que porten més temps, tenen teories més fossilitzades sobre la relació per les quals tendeixen a assumir que saben el que pensa l'altre enlloc d'intentar esbrinar-ho. En conseqüència, amb el pas del temps, les parelles inverteixen menys esforços cognitius en resoldre els problemes, el grau de similitud en el focus del problema és menor i tot plegat fa que els cònjuges siguin menys hàbils en detectar correctament les percepcions de l'altre.

En el meta-anàlisi de Fletcher i Kerr (2010) no van trobar una associació significativa entre la precisió i la qualitat de la relació. Aquest fet es va atribuir a la diversitat dels estadis de la relació que composaven la mostra analitzada i a les diferents necessitats de cada estadi a l'hora de fer percepcions acurades.

2.7. Relació entre les variables de percepció interpersonal

Diferents estudis s'han centrat en la relació entre les variables de percepció interpersonal i la seva influència en la qualitat de la relació. Entre la literatura revisada s'han trobat les següents qüestions estudiades: és més rellevant per a la qualitat de la relació ser semblant o percebre similitud amb la parella? Ser esbiaixat o precís? Les parelles que es perceben semblants són més precises? Com influencia la percepció de l'autoestima en la percepció interpersonal en les parelles?.

En el cas de la relació entre la percepció de similitud, la similitud real i la qualitat de la relació, nombrosos estudis evidencien que percebre's similar i assumir similitud amb la parella és més rellevant per la satisfacció conjugal que ser realment semblant (Acitelli et al., 1993; Byrne i Blaylock, 1963; Iafrate, et al., 2012b; Levinger i Breedlove, 1966), fet que emfatitza la importància que els cònjuges en una parella es considerin semblants.

La qüestió respecte quina de les perspectives, tenir una visió positivament esbiaixada de la parella o predir-la acuradament està més associada a la qualitat de la relació, constitueix un debat que ha estat present al llarg de l'estudi de la percepció interpersonal. Tal com s'ha desenvolupat anteriorment, en l'actualitat s'ha trobat que ambdues perspectives coexisteixen (Kenny i Acitelli, 2001) i tenen efectes positius per a la relació (Fletcher et al. 2006; Gagné i Lydon, 2004; Lackenbauer, Campbell, Rubin, Fletcher, i Troister, 2010; Lemay i Neal, 2014; Luo i Snider, 2009; Neff i Karney 2005). No obstant, són més consistents els resultats que demostren els avantatges de "l'amor és cec" que els que demostren que "l'amor està aferrat a la realitat" (vegeu l'apartat 2.6.1).

En el cas de la relació entre la variable precisió i la similitud assumida, s'ha trobat una associació positiva entre ambdues variables, sobretot en el cas de les dones

(Murray et al., 2002; Thomas et al., 1997). Aquest fet, d'acord amb Sillars et al. (1984) pot respondre a què s'utilitza la similitud assumida coma a guia per inferir les característiques de l'altre. En un estudi on es van dividir les parelles segons el seu alt o baix ajust diàdic, Creamer i Campbell (1988) van observar que malgrat ambdós grups eren precisos amb la parella, existia una relació més forta entre la similitud assumida i la precisió entre aquells que tenien un baix ajust diàdic. Aquests resultats permeten pensar que les parelles que tenen una bona relació són precises independentment de que assumeixin similitud amb la parella.

Finalment, respecte la influència de l'autoestima en la percepció interpersonal, tal com s'ha desenvolupat en el capítol anterior, queda palès que la valoració que fem de nosaltres mateixos és un filtre molt important per interpretar la realitat i condiciona l'èxit de les nostres relacions socials (Orth i Robins, 2014). Per exemple, es considera que les persones amb baixa autoestima subestimen l'amor i les percepcions positives que la parella sosté d'elles. Aquest biaix afecta inevitablement en el detriment de la relació (DeHart, Pelham, i Murray, 2004). En canvi, les parelles amb una alta autoestima són més optimistes en percebre les impressions de l'altre i més precises, fet que repercuteix positivament en la relació (Murray, Holmes, i Griffin, 2000). En el proper capítol s'aprofundirà més en aquesta qüestió tenint en compte les característiques de la percepció interpersonal de les parelles on un dels membres de la parella pateix depressió.

3. PERCEPCIÓ INTERPERSONAL, QUALITAT DE LA RELACIÓ I TERÀPIA SISTÈMICA DE PARELLA EN LA DEPRESSIÓ

En el darrer capítol s'ha evidenciat que diferents aspectes de la percepció interpersonal com percebre similitud amb la parella (Neimeyer i Hudson, 1985), tenir identitats semblants (Cook i Jones, 2002), predir adequadament com és l'altre i com l'altre ens veu (Lueken, 2005; Mast i Ickes, 2007), així com perseguir ideals semblants (Campo i Linares, 2002; LaPrelle, Insko, Cooksey i Graetz, 1991), tenen implicacions positives per a la qualitat de la relació, que és un aspecte essencial pel benestar personal i familiar de les parelles. Però què succeeix en aquelles relacions on alguns dels cònjuges té alguna simptomatologia? Com afecten els símptomes en la percepció interpersonal i en la qualitat de la relació, o viceversa? Existeixen nombroses investigacions que han evidenciat la relació entre les dificultats en la percepció interpersonal i la relació amb els símptomes psicològics, sobretot en el cas dels símptomes depressius (Gadassi et al., 2011; Hammen, 2006; Papp et al., 2010).

La depressió és un trastorn de l'estat d'ànim que afecta a totes les àrees de la vida: emocional, laboral i familiar. L'Organització Mundial de la Salut (OMS, 2012) estima que la depressió afecta a més de 350 milions de persones de totes les edats i en totes les comunitats, contribueix significativament a la carga mundial de morbiditat i s'estima que serà el segon problema sanitari mundial en el 2020. Progressivament es va reconeixent que a més dels determinants biològics (fonamentalment els neurotransmissors) i psicològics individuals (com el processament cognitiu), la depressió té tant en la seva gènesis com en el seu manteniment una forta càrrega interpersonal (Coyne, 1976; Gotlib i Hammen, 2002; Joiner, 2002; Linares i Campo, 2000; Pérez-Álvarez i García-Montes, 2001; Pettit i Joiner, 2006).

En efecte, comparat amb les persones no depressives, els individus amb depressió tenen menys interaccions socials (Gotlib i Lee, 1989), gaudeixen menys aquestes interaccions (Nezlek, Hampton, i Shean, 2000) i experimenten més dificultats interpersonals, que es mostren més clarament en el context de la relació conjugal (Rehman, Gollan, i Mortimer, 2008). A més, existeix una relació bidireccional entre els símptomes depressius i aquestes dificultats (Joiner, 2002). La qualitat de la relació de parella ha estat àmpliament estudiada en el context de la depressió (vegeu Rehman et al., 2008). En el cas de la percepció interpersonal, tot i que són pocs els estudis que investiguen la relació entre com es perceben ambdós cònjuges i la depressió, s'ha evidenciat l'existència d'una associació entre símptomes i percepció interpersonal que podria contribuir al cicle que vincula la disfuncionalitat conjugal i el malestar psicològic (Hall, Andrzejewski, i Yopchick, 2009; Hammen, 2006; Papp, Kouros i Cummings, 2010).

En aquest capítol es desenvolupen aquestes qüestions. En primer lloc, s'exposen algunes de les teories que s'han interessat per les dificultats interpersonals en les relacions de parella i la depressió; en segon lloc, s'explora la relació de la qualitat de la relació i la percepció interpersonal en la depressió i; en tercer lloc, es conclou amb un apartat dedicat a la tractament per a la depressió, més concretament, a la teràpia sistèmica de parella, la qual a més d'ocupar-se d'entendre els aspectes relacionals que afavoreixen i mantenen la simptomatologia depressiva, s'interessa per com es perceben ambdós cònjuges per tal de millorar la relació de parella, i ha demostrat ser un tractament eficaç per aquest trastorn.

3.1. Teories interpersonals i sistèmiques de la depressió

Diverses teories interpersonals i provinents del model sistèmic han explicat l'associació entre la depressió i les dificultats en les relacions de parella. Entre les que han rebut més reconeixement, es destaquen la teoria interaccional de Coyne (1976), el model de discordança marital de Beach, Sandeen, i O'Leary (1990), el model de generació de conflicte de Hammen (1991) i el model de Linares i Campo (2000). Aquestes teories comparteixen la concepció d'una relació bidireccional i dinàmica entre la depressió i les dificultats interpersonals, la importància del context en el que es produeixen els símptomes i la funció del comportament en la relació, així com el fet que han estat evidenciades empíricament, tal com es descriu a continuació.

La teoria de Coyne postula que les propostes d'interacció dels individus amb depressió provoquen rebuig en els altres. Quan un individu està deprimat busca seguretat i suport en les persones que l'envolten. A mesura que el temps avança i les demandes de la persona deprimida continuen, les persones que donen suport senten hostilitat i ressentiment envers els comportaments depressius (p.ex., irritabilitat o pèrdua d'interès). Aquests sentiments provoquen culpabilitat a les persones de suport, doncs el malestar de la persona deprimida segueix sent evident. Per reduir la hostilitat, intenten proporcionar suport però l'expressen amb una certa falsedat i un èxit parcial. La persona deprimida percep una discrepància entre els aspectes positius verbals i els comportaments negatius dels altres que els provoca confusió, inseguretat i la sensació de ser rebutjats. En conseqüència, els símptomes negatius augmenten, les demandes de suport també, així com el rebuig que senten els altres. El resultat és un cicle d'interacció negativa que pot produir símptomes de depressió també al cònjuge no deprimat (Jeglic, Pepper, Ryabchenko, Griffith, Miller, i Johnson, 2005). Aquesta teoria ha rebut suport

empíric sobretot en el context de les relacions interpersonals més significatives com les parelles (vegeu Rehman et al., 2008).

En el cas del model de discordança marital de Beach et al. (1990) es posa de relleu l'associació entre depressió i conflicte conjugal. Es considera que en el moment en què es redueixen els intercanvis de suport i augmenten els nivells d'hostilitat en una relació augmenta la depressió i els conflictes conjugals. Aquest model ha estat indirectament evidenciat a partir de l'observació de les interaccions conjugals en parelles on un dels membres té depressió en les quals existeixen alts nivells de conductes negatives (p. ex., hostilitat i criticisme) i baixos nivells de conductes positives (p. ex., suport i validació) si es compara amb parelles que no pateixen depressió (McCabe i Gotlib, 1993). És difícil determinar si aquest tipus d'interaccions desenvolupen la depressió o viceversa. Whisman (2001), en una revisió, va concloure que el camí de la insatisfacció conjugal cap a la depressió encaixava millor en les dones, mentre que el camí de la depressió cap a la insatisfacció conjugal encaixava millor en els homes.

El model de generació de conflicte de la depressió de Hammen (1991) considera que el comportament i les característiques dels individus amb depressió generen activament (i no deliberadament) dificultats interpersonals que erosionen les relacions i, en conseqüència, exacerbem la depressió. Davila, Bradbury, Cohan, i Tochluk (1997) i Jones, Beach, i Forehand (2001) van trobar evidències que donaven suport a aquest model només en el cas de les dones. Observaren que els símptomes depressius de les dones estaven associats a un conjunt de percepcions i interaccions negatives envers la relació que feien augmentar la tensió conjugal i, en conseqüència, els símptomes depressius d'aquestes. Liu i Alloy (2010), en una revisió, també han evidenciat aquestes diferències de gènere. Aquest model també s'ha vist recolzat per la teoria de l'autoverificació que, tal com s'ha descrit en el Capítol 1, implica que les persones

busquen en els altres un feedback que els confirmi la visió que tenen de si mateixos. Aquesta teoria prediu que aquells que es perceben amb baixa autoestima esperen trobar feedbacks negatius dels altres, fet que rep el nom “d’autoverificació negativa”. Els resultats de l’estudi de Katz i Beach (1997) van evidenciar que la validació dels aspectes negatius de la persona deprimida feia augmentar el seu malestar. Per altra banda, l’estudi de Swann et (1994) indicava que l’autoverificació, tot i ser negativa, augmentava la intimitat de la relació.

En el model de Linares i Campo (2000) es descriuen els patrons relacionals de les persones amb depressió amb les seves parelles, famílies d’origen i els seus fills i, a més, es diferencien en funció dels dos grans tipus de trastorn de l’estat d’ànim segons el DSM IV: *la depressió major* i *la distímia*. En el cas de la depressió major, es considera que els futurs pacients busquen parelles que els garanteixin cobrir certes necessitats que no han cobert amb la família d’origen: algú que els protegeixi i els valori, més que els exigeixi. Descriuen un cicle semblant al model de Coyne (1976), en el qual els cònjuges no deprimits fracassen en l’intent de cobrir les massives demandes de suport dels pacients i responen desqualificativament a aquestes. Aquesta reacció provoca en el pacient una hostilitat negada i un augment dels símptomes, que al mateix temps, generen més demandes de suport, i una sobreimplicació i abnegació del cònjuge. D’aquesta manera es tanca un cicle que dibuixa un patró relacional anomenat *complementarietat rígida*, en el qual el pacient s’abandona progressivament als símptomes i a la desqualificació, mentre que el cònjuge acumula sempre més responsabilitats i prestigi (Linares, 2012). En el cas de la distímia, la relació de parella es construeix en base a la igualtat, ja que el futur pacient escull algú amb un patrimoni relacional semblant i en el que predomina un patró de la relació simètric. Els símptomes acostumen a aparèixer rere l’esdeveniment d’una pèrdua que el pacient processa de forma simptomàtica i trenca la

igualtat de la relació. No obstant, a través dels mateixos símptomes, s'aconsegueix restablir un nou equilibri que rep el nom de *simetria inestable*. Un estudi que ha mostrat aquestes diferències relacionals és el de Soriano (2009), que posa de manifest la importància de tenir en compte aquestes diferències a l'hora de tractar els pacients i les seves parelles, tal com han suggerit els autors del model.

3.2. Qualitat de la relació de parella i percepció interpersonal en la depressió

La qualitat de la relació de parella és un dels elements més estudiats per entendre les dificultats interpersonals en el context de la depressió. Les persones que estan insatisfetes amb la seva relació de parella tendeixen a reportar nivells més alts de simptomatologia depressiva que aquelles que estan satisfetes (Beach, Arias, i O'Leary, 1986; Culp i Beach, 1998). En efecte, estudis longitudinals han indicat que la insatisfacció conjugal prediu l'augment de símptomes depressius al llarg del temps (p. ex. Beach, Katz, Kim, Brody, 2003; Beach i O'Leary, 1993a, 1993b), així com la possibilitat de patir un episodi de depressió major en un any (Whisman i Bruce, 1999). S'ha evidenciat que la depressió i els conflictes conjugals sovint succeeixen de forma conjunta i és difícil determinar quin és causa de l'altre (Whisman, 2001). En el cas de les dones, aspectes com la disminució de la confiança i la intimitat o la vivència d'experiències humiliants en la relació (p. ex., infidelitat de la parella o l'amenaça de dissoldre la relació) són factors de vulnerabilitat per desenvolupar una depressió (vegeu Rehman et al., 2008, per a una revisió). A més, els factors interpersonals de la depressió també afecten a l'altre membre de la parella. S'ha mostrat que viure amb una parella amb depressió repercuteix negativament al cònjuge no deprimat el qual podria necessitar també ajuda psicològica (Coyne, Kessler, Tal, Turnbull, Wortman, i Greden, 1987). Conèixer quins patrons d'interacció poden deteriorar la relació i mantenir la depressió sembla necessari per millorar la relació i la intervenció en aquestes parelles.

Un dels components cognitius i interpersonals que podria sustentar el vincle entre la depressió i les dificultats interpersonals és la percepció interpersonal. Existeixen pocs estudis que avaluïn aquesta qüestió (vegeu Gadassi i Rafaeli, 2015, per a una revisió) sobretot en l'àmbit de les relacions de parella. No obstant, s'ha demostrat que les persones amb depressió tenen una percepció negativa de si mateixes que inevitablement afecta en com es relacionen amb el seu entorn i condiciona l'èxit de les relacions (Orth i Robins, 2014).

Tenint en compte les diferents variables descrites en el capítol anterior, els estudis revisats demostren les diferències en les percepcions de les persones deprimides de les no deprimides (p. ex., Rosenblatt i Greenberg, 1988), així com la influència d'aquestes percepcions en el benestar personal i de la relació (p. ex. Swann et al., 1994). En el cas de la variable percepció de similitud, Rosenblatt i Greenberg estudiaren el paper d'aquesta variable en l'atracció interpersonal i la depressió. Observaren que mentre les persones no deprimides escollien característiques en els altres considerades “no deprimides”, les persones deprimides escollien tant característiques “no deprimides” com “deprimides”, fet que manifestava les diferències en les percepcions socials entre ambdós grups. No obstant, aquest estudi no avaluava la percepció de similitud amb la parella.

El fet que les persones deprimides es sentin atretes per característiques deprimides en els altres pot relacionar-se amb la teoria de l'autoverificació, en la qual s'espera que la parella confirmi la visió que un té de si mateix. Swann et al. (1994) van verificar aquesta hipòtesis mitjançant la variable acord en la visió del jo i van trobar que aquesta validació es relacionava amb un augment en el nivell d'intimitat de la relació. No obstant això, Katz i Beach (1997) van evidenciar que la validació dels aspectes negatius feia augmentar el malestar de la persona deprimida.

En el cas de la similitud assumida, Papp et al. (2010) trobaren que els símptomes depressius moderaven la similitud assumida (i la precisió) de les parelles pel que fa les emocions negatives en les situacions de conflicte. Per exemple, les dones amb alts nivells de depressió assumien similitud en el grau de tristesa de les seves parelles, mentre que els homes amb depressió no. En aquest cas, tenint en compte que els homes deprimits eren més precisos en avaluar la tristesa de les seves parelles, el conjunt dels resultats podia explicar-se assenyalant que mentre les dones són més expressives a l'hora de mostrar la seva tristesa i és més fàcil pels homes observar-la, els homes són menys expressius i les dones necessiten inferir la tristesa de la seva parella a partir dels seus propis sentiments. Aquests autors van trobar resultats semblants per la por i la ràbia.

La variable precisió ha estat possiblement la més estudiada en l'àmbit de la percepció interpersonal i la depressió. En la revisió de Gadassi i Rafaeli (2015) s'observa que la majoria dels estudis assenyalen una relació negativa entre la precisió i la simptomatologia depressiva, sobretot en el cas de les dones. Tanmateix, aquests resultats contrasten amb la hipòtesis del "realisme depressiu", en la que es suposa que les persones amb depressió són més precises a l'hora de percebre els altres. En efecte, diversos estudis que han conceptualitzat la percepció interpersonal com el processament complex de la informació social han donat suport a aquesta darrera opció (p. ex. Badock i Allen, 2003). En les relacions de parella existeixen estudis que confirmen ambdues qüestions, com es descriu a continuació.

En l'àmbit de les parelles i depressió la variable precisió (o precisió empàtica) també ha rebut un especial interès (vegeu Gadassi et al., 2011; Gordon, Tuskeviciute, i Serena, 2013; Overall i Hammond, 2013; Papp et al., 2010; Thomas et al., 1997). Aquestes investigacions tenen en comú l'ús de mètodes basats en el registre de les

interaccions de la parella en el laboratori (Papp et al., 2010; Thomas et al., 1997), en el registre de les experiències diàries (Overall i Hammond, 2013) o en ambdós contextos (Gadassi et al., 2011). En alguns d'aquests estudis s'ha trobat una relació negativa entre la precisió i la simptomatologia depressiva, mentre que en d'altres s'ha trobat una relació positiva (Gordon et al., 2013; Overall i Hammond, 2013) o no s'ha trobat cap relació (Thomas et al., 1997). Més detalladament, Papp et al. (2010) van trobar una associació negativa quan es predeien les emocions negatives de la parella en les situacions de conflicte (tant per homes com per dones); tanmateix, en el cas de les emocions positives van trobar una relació inversa (augment de la precisió) només en el cas de les dones. Gadassi et al. (2011) van trobar diferències de gènere semblants. A més, van observar que els nivells de depressió de la dona també estaven associats a la disminució de la precisió empàtica dels homes a l'hora de predir les emocions negatives i els sentiments de la relació de la parella. En aquest sentit, consideraren que les parelles pateixen més quan és la dona qui està deprimida. Per altra banda, Gordon et al. (2013) van trobar que les parelles de les persones deprimides eren més precises durant una situació conflictiva. Overall i Hammond (2013) trobaren que els cònjuges deprimits eren més precisos en detectar situacions amenaçants, tals com la disminució del compromís de la parella i l'augment de les conductes negatives del cònjuge, i al mateix temps, amplificaven aquestes percepcions negatives envers la relació. Tenint en compte tots els anteriors resultats, es podria suposar que la relació entre la precisió i la depressió es veu moderada pel gènere, el tipus de comportament o estat d'ànim predit (positiu o negatiu) i el mètode d'avaluació administrat (Gadassi i Rafaeli, 2015).

Aquests resultats descriuen els processos que contribueixen a mantenir el cicle en el qual les persones deprimides es perceben negativament a sí mateixes, tenen percepcions negatives envers els altres i envers la visió que els altres tenen de sí

mateixos, fet que deteriora la satisfacció amb la relació i contribueix a mantenir el malestar. A continuació es descriu un tipus de teràpia que s'ha centrat en canviar els patrons d'interacció que mantenen aquesta relació de mútua influència circular.

3.3. Teràpia de parella sistèmica i depressió

La depressió és susceptible a ser tractada de moltes maneres, d'acord amb les diferents perspectives existents. El tractament més comú és el que consisteix en els fàrmacs antidepressius. Les teràpies psicològiques que originen la majoria dels estudis d'eficàcia són de tall cognitiu, conductual i cognitiu-conductual. Entre d'altres tipus de teràpia, es troben la psicoteràpia interpersonal i la teràpia familiar sistèmica que compten amb un menor nombre d'estudis d'eficàcia. S'ha observat que la teràpia de parella disminueix els símptomes depressius en el mateix grau que la teràpia individual (Denton, Golden i Walsh, 2003) o els fàrmacs antidepressius (Leff et al., 2000). A més, només la teràpia de parella sembla millorar el funcionament de la relació (Tilden et al., 2010), que pot ser, al mateix temps, un factor de prevenció per a futures recaigudes de l'individu amb depressió (Cohen et al., 2014; Whiffen i Aube, 1999). En efecte, la teràpia de parella permet posar de manifest les dinàmiques relacionals que desencadenen i/o mantenen els símptomes depressius. Aquest tipus de teràpia té un doble objectiu: modificar els patrons negatius d'interacció i augmentar els aspectes de suport mutu de la relació de parella, canviant així el context interpersonal vinculat a la depressió (Barbato i D'Avanzo, 2006).

Nombrosos autors que s'han interessat pel fenomen relacional que es dona en aquest tipus de parelles amb depressió s'emmarquen en el model sistèmic (Coyne, 1976; Linares, 1996; Linares i Campo, 2000; Manfrida i Melosi, 1996; Soriano, 2009). Progressivament ha augmentat l'interès per demostrar l'eficàcia del model sistèmic i la

seva contribució en l'estudi de la depressió (Denton i Burwell, 2006; Reibstein i Sherbersky, 2012). Un estudi que demostra l'eficàcia de la teràpia de parella des del model sistèmic en la depressió és l'Assaig de Londres d'Intervenció en la Depressió (ELID; Leff et al., 2000). Leff et al. (2000) es van inspirar per elaborar aquest assaig en les troballes de Leff, Kuipers, Berkowitz, Eberleinfries i Sturgeon (1982) sobre Emoció Expressada (EE) en famílies de persones amb diagnòstic d'esquizofrènia. En l'ELID es comparaven tres tipus de teràpia aplicats a la depressió: Teràpia Cognitiva Individual (TCI), Teràpia Sistèmica de Parella (TSP) i tractament amb psicofàrmacs antidepressius. Totes les condicions de tractament disposaven d'un protocol en el que es definia l'abordatge terapèutic. Jones i Asen (2000) van redactar el manual per a la realització de la TSP i van definir l'objectiu de la teràpia com el d'ajudar a ambdós cònjuges a reajustar el seu patró d'interacció de manera que puguin trobar noves perspectives i significats als problemes. Partien de la premissa que un canvi en la interacció pot influir en la reducció de la simptomatologia. Els resultats van ser més favorables per a la TSP tenint en compte que la TCI es va suspendre per la gran taxa d'abandó dels pacients assignats en aquesta modalitat. Respecte al tractament amb fàrmacs antidepressius, la TSP va mostrar una notable disminució dels símptomes depressius, una menor taxa d'abandó i un cost econòmic no superior al que suposava el tractament amb psicofàrmacs.

Jones i Asen (2000) relacionaren l'èxit de la teràpia amb el fet que la TSP influeix en la reducció de l'hostilitat (un aspecte central de l'EE) manifestada per les parelles dels pacients deprimits. No obstant, no van destacar més evidències sobre quins altres canvis de caràcter interpersonal produeix la teràpia de parella en al disminució dels símptomes. En efecte, existeix una literatura limitada respecte els factors de canvi en les teràpies de parella per a la depressió. Cohen et al. (2014) recullen que els mecanismes

més destacats pels quals després de la teràpia de parella milloren els símptomes depressius i augmenta la satisfacció en la relació són: minimitzar les actituds i comportaments negatius envers la depressió; augmentar el suport proporcionat al cònjuge deprimat, sobretot millorant la seva autoestima i; millorar la comunicació empàtica entre els membres de la parella.

Tal com s'ha desenvolupat al llarg d'aquest capítol, un dels factors que podria contribuir a mantenir el cicle interpersonal d'interacció negativa en la depressió és la percepció interpersonal. Tenint en compte l'èmfasi de la TSP en explorar els significats que mantenen els patrons d'interacció de les relacions, ens proposem estudiar com els canvis en la percepció interpersonal basats en els significats (constructes) personals afecten al resultat de la TSP per a la depressió. Aquesta qüestió la desenvolupem en l'Estudi 3 de la part empírica d'aquesta tesi que es presenta a continuació.

II. PART EMPÍRICA

---

4. OBJECTIUS I HIPÒTESIS

4.1. Objectius

L'objectiu general d'aquesta recerca és aprofundir i ampliar en el coneixement del paper de la percepció interpersonal en les parelles mitjançant l'avaluació dels seus constructes personals. Aquest objectiu es concreta en tres àrees d'interès que s'han delimitat al llarg de l'apartat teòric anterior, que són: els aspectes conceptuals i metodològics de l'estudi de la percepció interpersonal en les parelles; la relació entre percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella i; el paper de la percepció interpersonal en la depressió i en la teràpia de parella per a la depressió.

En la part empírica d'aquest treball es pretén aprofundir en aquestes tres àrees mitjançant tres estudis que tenen com a fil conductor l'ús d'un instrument innovador, la GP, que es desenvolupa en l'estudi 1. En efecte, la GP permet obtenir un gran nombre de variables de percepció interpersonal que pretenen captar el món fenomenològic i idiosincràtic de cada relació a través dels constructes personals dels membres d'una parella. Així, avaluant aquests constructes com a referents de la percepció, en els estudis 2 i 3 s'aplica aquest nou mètode en diferents contextos d'investigació. A l'estudi 2 s'avalua la relació entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació en una mostra comunitària; i a l'estudi 3 s'avalua els canvis en la percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella després d'una teràpia de parella en una mostra clínica de parelles on un dels membres pateix depressió.

En més detall, els objectius específics d'aquesta recerca (i els estudis en els quals s'investiguen) són:

- Elaborar un instrument, la GP, per avaluar la percepció interpersonal en les relacions de parella a través dels constructes personals (Estudi 1).
- Mostrar el desenvolupament de la GP a través d'un cas exemple (Estudi 1).
- Aplicar la GP en diferents contextos d'investigació (Estudis 2 i 3).
- Explorar la relació entre la percepció interpersonal, pel que fa als constructes personals, i la qualitat de la relació de parelles heterosexuales (Estudi 2).
- Explorar l'efecte moderador del gènere i el temps de relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella (Estudi 2).
- Explorar la relació entre les variables de percepció interpersonal en els homes i les dones (Estudi 2).
- Explorar el paper de la percepció interpersonal, pel que fa als constructes personals, en el resultat de la TSP per a la depressió (Estudi 3).
- Explorar el paper de la qualitat de la relació de parella en el resultat de la TSP per a la depressió (Estudi 3).

4.2. Hipòtesis

Tenint en compte que en aquesta recerca s'utilitza un mètode que no ha estat validat i que no existeixen investigacions prèvies amb les mateixes característiques, la naturalesa dels estudis presentats és exploratòria. No obstant, tenint en compte la literatura revisada es plantegen les següents hipòtesis, corresponents als objectius específics descrits anteriorment (les hipòtesis numerades del 1 al 4 corresponen a l'estudi 2, mentre que les hipòtesis 5 i 6 corresponen a l'estudi 3):

1. S'espera trobar una associació positiva entre les variables de percepció de similitud, metapercepció de similitud, similitud assumida, comparació dels autoconceptes i precisió amb la qualitat de la relació de parella.

2. No s'espera trobar diferències de gènere específiques en l'efecte moderador del gènere entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació.
3. S'espera que el temps de relació moderi la relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació. Més concretament, s'espera que amb el pas del temps la qualitat de la relació augmenti quan les parelles tenen una visió positiva de la parella, es construeixen de forma semblant, assumeixen similitud en la visió del jo i són precises. En canvi, s'espera que aquelles parelles que porten menys temps en la relació, estiguin més satisfetes quan més percepció de similitud entre elles percebin.
4. S'espera trobar una associació positiva entre les variables de percepció de similitud, similitud assumida i ser semblants. Altrament s'espera trobar una relació entre aquestes variables i la precisió. No s'esperen trobar diferències de gènere específiques en aquestes associacions.
5. S'espera que, un cop finalitzada la TSP, els pacients que disminueixin els símptomes depressius augmentin la seva autoestima i tinguin una visió més precisa respecte les percepcions de les seves parelles. Així mateix, s'espera que els cònjuges d'aquests pacients, tinguin una visió més positiva de la seva parella i augmentin la precisió en les percepcions dels pacients.
6. S'espera que, un cop finalitzada la TSP, els pacients que disminueixin els símptomes depressius i els seus cònjuges augmentin la qualitat de la relació de parella.

5. ESTUDI 1: LA GRAELLA DE PARELLA: UNA EINA PER AVALUAR LA PERCEPCIÓ INTERPERSONAL EN LES PARELLES

Aquest estudi ha estat publicat en forma d'article en una revista indexada i té com a referència: Salla-Martínez, M., Feixas, G., Ballén, C., Muñoz, D., i Compañ, V. (2015). The Couple's Grid: A tool for assessing interpersonal construction in couples. *Journal of Constructivist Psychology*, 28, 53–66. doi:10.1080/10720537.2013.859110

5.1. Objectius i hipòtesis

L'objectiu d'aquest estudi és elaborar un instrument, la GP, per avaluar la percepció interpersonal en les relacions de parella a través dels constructes personals. Per assolir aquest objectiu es mostrarà el desenvolupament d'aquest instrument a través d'un cas exemple. Tenint en compte la naturalesa d'aquest estudi, presentació d'un mètode, no es plantegen cap hipòtesis.

5.2. Mètode

5.2.1. Participants

La parella seleccionada per il·lustrar la tècnica de la GP és una parella jove, que no està casada i no té fills. Està formada per un home de 29 anys, el Jordi, i una dona de 25 anys, la Pilar (ambdós noms s'han modificat per tal de protegir la seva privacitat). Pel que fa la durada de la relació, en el moment de l'avaluació feia tres anys que estaven junts i 4 mesos que conviuen en el mateix domicili. Ambdós havien finalitzat estudis universitaris i estaven treballant.

5.2.2. Instruments

Per tal d'elaborar la GP és necessari administrar prèviament la Tècnica de la Graella (TG) a cada membre de la parella per separat. La TG és un instrument d'avaluació de les dimensions i l'estructura del significat personal que deriva de la TCP. Pretén captar la visió idiosincràtica que el subjecte avaluat té del món. La realització de la graella consisteix en tres passos: 1) Definir un conjunt d'elements (les persones més significatives de la vida d'una persona). S'inclouen els elements "jo", "persona non-grata" i "jo ideal"; 2) Elicitar un conjunt de significats específics o constructes, representats per adjectius i els seus oposats (tal com els expressa el subjecte), en base a la comparació de similituds i diferències dels elements representats; 3) Relacionar el elements i els constructes a través d'una escala *likert* de 7 punts que es corregeix amb el programa RECORD v.4.0 (Feixas i Cornejo, 2002). Com a pas previ a la construcció de la GP, al finalitzar la graella individual es demana a cada participant que seleccioni 5 dels propis constructes, els que consideri més importants i representatius de la seva manera de veure la vida.

5.2.3. Procediment

Per tal d'elaborar la GP són necessàries dues sessions d'avaluació realitzades per avaluadors entrenats. En la primera, que dura aproximadament 90 minuts, s'administra la TG a cada membre de la parella per separat. En la segona, de 30 minuts de duració, s'administra la GP, també per separat. Entre aquestes dues sessions, és necessari que un investigador entrenat elabori la GP a partir de les graelles individuals de cada cònjuge i el seu anàlisi mitjanant el programa RECORD v.4.0 (Feixas i Cornejo, 2002). La parella d'aquest estudi, forma part de la mostra de voluntaris d'un projecte més ampli de la Universitat de Barcelona que s'han inclòs en l'Estudi 2. En aquest cas, la parella va ser

avaluada al seu domicili, ja que així ho va preferir, i va signar un consentiment informat en el que s'expressava la confidencialitat de les dades i la participació voluntària a l'estudi.

5.2.4. Construcció de la Graella de Parella

5.2.4.1 Els constructes de la Graella de Parella

La GP està composta per 20 constructes, cada un amb el seu pol oposat, que provenen de les graelles individuals (TG) de cada cònjuge. Es seleccionen el mateix nombre de constructes personals de cada graella en base a una sèrie de criteris que es segueixen en el següent ordre:

- 1) Els 5 constructes seleccionats per cada cònjuge, valorats com a més importants;
- 2) Constructes discrepants (aquells en els quals hi ha una diferència igual o superior a 4 entre les puntuacions dels elements “jo” i “jo ideal”) i simptomàtics (aquells que el seu contingut implica la presència d'un símptoma);
- 3) Constructes relacionats amb dilemes implicatius (Feixas, Saúl i Ávila, 2009);
- 4) Constructes que són comuns en ambdues graelles;
- 5) Constructes amb càrregues altes en els eixos principals resultants de l'anàlisi de correspondències de la matriu de dades amb el programa RECROD v.4.0 (Feixas i Cornejo, 2002).

5.2.4.2 Els elements de la Graella de Parella

La GP està formada per vuit elements predeterminats que inclouen dos nivells de percepció: quatre percepcions simples: “jo”, “parella”, “jo ideal” i “parella ideal”); i

quatre metapercepcions (“com es veu la meva parella a sí mateixa”, “com la meva parella em veu”, “com crec que a la meva parella li agradaria ser” i “com crec que a la meva parella li agradaria que jo fos”).

5.2.4.3 Puntuació de la Graella de Parella

Un cop s’ha construït la GP amb els elements i els constructes ad hoc per a cada parella, cada cònjuge puntua una còpia idèntica de la GP per separat. El sistema de puntuació que relaciona cada element amb els 20 constructes es basa amb la mateixa escala likert de 7 punts utilitzada en la TG, en la qual 1 significa *molt* del pol esquerra del constructe i 7 significa *molt* del pol dret, mentre que 4 significa un *punt intermedi* d’ambdós constructes.

En la Figura 1 es mostra la GP de la Pilar, puntuada des del seu punt de vista. Tot i que la GP del Jordi és completament idèntica, només varia el codi dels elements: els de la Pilar van del 1 al 8, mentre que els del Jordi van del 9 al 12 en el mateix ordre.

Nom: **Pilar**
 Data:

		Jo	Parella	Jo ideal	Parella ideal			Com creu que la seva parella es veu a si mateixa	Com creu que la seva parella el veu a vostè	Com creu que a la seva parella li agradaria ser	Com creu que a la seva parella li agradaria que vostè fos
		1	2	3	4			5	6	7	8
1	Constant										
1	Inconstant	5	3	3	3			5	3	2	3
2	Responsable	2	5	2	2			5	2	3	3
3	Respectuós	2	4	2	2			2	1	4	2
4	Idealista	2	6	4	3			6	2	2	4
5	Feliç	2	2	2	2			2	5	3	2
6	Calma	3	2	3	3			2	5	3	3
7	Metòdic	5	4	3	3			5	5	4	4
8	Alegre /Espontani	5	2	2	2			3	5	3	3
9	Sobri	5	2	5	5			3	7	2	3
10	Decís	6	4	3	2			5	7	2	3
11	Tranquil	2	1	2	2			2	2	4	2
12	Parlar-ho	2	5	3	3			7	1	3	4
13	Egoista	6	5	6	6			6	6	5	5
14	Gelós	3	7	5	5			6	3	7	5
15	Madur	2	5	2	2			5	2	2	2
16	Extravertit (sociable)	6	2	2	2			5	5	2	4
17	Distant	6	2	5	6			2	3	4	7
18	Proper	2	6	2	2			6	2	6	2
19	Tecnològic	6	2	4	4			2	6	2	3
20	Estricta (relació)	5	6	5	5			5	6	5	5

1. Molt   2. Bastant   3. Una mica   4. Punt mig   5. Una mica   6. Bastant   7. Molt

Figura 1. Exemple de la Graella de Parella d'un dels cònjuges (la Pilar). En aquest cas, la Pilar és el perceptor i el Jordi és l'element percebut (parella). Els elements estan numerats del 1 al 8, sent del 1 al 4 les percepcions simples i del 5 al 8 les metapercepcions. Els constructes han estat seleccionats de les graelles individuals de cada membre de la parella i es relacionen amb els elements mitjançant una escala likert de 7 punts representada en la part inferior de la graella, on 1 és molt del pol esquerra del constructe i 7 és molt del pol dret del constructe. La GP és idèntica per ambdós membres de la parella però en el cas de la del Jordi, quan ell és el perceptor, els seus elements estan codificats del 9 al 16.

5.2.5 Anàlisi de la Graella de Parella

L'anàlisi de la GP consisteix en la comparació entre les puntuacions dels diferents elements mitjançant la distància euclidiana (DE), distància entre dos punts que es dedueix a partir del teorema de Pitàgores: $ED_{(x,y)} = \{[\sum_i(x_i - y_i)^2]^{1/2} / [MD(C^{1/2})]\} 100$, sent x i y els elements comparats; MD la Màxima Diferència (en l'escala Likert d'1 a 7 MD equival a 6); i C representa el nombre total de constructes ($C = 20$). El resultat de la fórmula de la DE és un valor estandarditzat que va del 0 al 100. Per tal de simplificar la seva interpretació i que el resultat indiqui Similitud Entre els Elements (SEE), s'ha invertit el valor de la DE amb la següent fórmula: $SEE = 100 - DE$. D'aquesta manera, alts valors (propers a 100) representen alts nivells de similitud entre els elements comparats, mentre que valors baixos (propers a 0) reflecteixen baixa similitud. Per a cada variable i per a cada cònjuge s'obté un valor de SEE, amb excepció de la mesura CAI en la que només s'obté un valor per ambdós cònjuges. A més, és possible obtenir un Índex Global (IG) per a cada mesura i per a cada cònjuge dividint la suma de les puntuacions de les variables d'aquella mesura entre el nombre de variables.

5.2.6 Mesures de la Graella de Parella

La comparació de tots els elements entre si possibilita l'obtenció de 64 variables que es poden classificar segons els següent dos criteris presentats en el capítol 1: a) el tipus d'anàlisi, que pot ser, intrapersonal (quan es comparen els elements d'una graella), i interpersonal (quan es comparen els elements d'ambdues graelles); i b) la naturalesa dels elements comparats, que poden ser percepcions simples entre si, metapercepcions entre si i la comparació de percepcions simples amb metapercepcions. En aquest estudi s'han seleccionat 17 de les possibles variables que s'han considerat rellevants per a la qualitat de la relació de parella segons la literatura revisada. No

obstant en l'Annex II s'ofereix el llistat de les 64 variables resultants d'aquestes combinacions.

Les variables incloses s'han agrupat en sis mesures. Seguint la nomenclatura utilitzada per Procter (1985b) en la GF, quatre de les sis mesures de la GP corresponen a les mesures utilitzades per Procter que han estat adaptades per avaluar parelles i són: Percepció de similitud, Comunalitat, Comparació dels autoconceptes i ideals i Socialitat. En la GP s'afegeixen dues mesures més: Metapercepció de similitud i Similitud assumida. La Taula 3 mostra la correspondència de les variables per a cada mesura, la dels elements per a cada variable, i el codi que s'ha assignat a cada una d'elles, que es descriuen a continuació.

Taula 3
Mesures i variables seleccionades de la Graella de Parella

Anàlisis intra/ inter personal	Mesures	Variables	Elements comparats	
			P1	P2
Anàlisis intrapersonal	Percepció de Similitud (PS)	PS1: Percepció de similitud entre el jo i la parella	1-2	9-10
		PS2: Percepció de similitud entre el jo i el jo ideal (autoestima percebuda)	1-3	9-11
		PS3: Percepció de similitud entre la parella i la parella ideal	2-4	10-12
	Metapercepció de Similitud (MS)	MS1: Metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal (percepció de la autoestima de la parella)	5-7	13-15
		MS2: Metapercepció de similitud entre la parella i la parella ideal	6-8	14-16
	Similitud Asumida (SA)	SA1: Similitud assumida en la visió del jo	1-6	9-14
		SA2: Similitud assumida en la visió del jo de la parella	2-5	10-13
		SA3: Similitud assumida del jo ideal	3-7	11-15
		SA4: Similitud assumida de la parella ideal	4-8	12-16
	Anàlisis interpersonal	Comunalitat (C)	C1: Comunalitat en la visió del jo	1-10
Comparació de l'Auto-concepte i dels Ideals (CAI)		CAI1: Comparació de l'auto-concepte		1-9
		CAI2: Comparació del concepte de jo ideal		3-11
		CAI3: Comparació del concepte de parella ideal		4-12
Socialitat (S)		S1: Precisió en la percepció del jo de la parella	5-9	13-1
		S2: Precisió en la percepció del jo	6-10	14-2
		S3: Precisió en la percepció del jo ideal de la parella	7-11	15-3
		S4: Precisió en la percepció de la parella ideal de la parella	8-12	16-4

Nota: Els números de les columnes *Elements comparats* estan codificats del 1 al 8 per un membre de la parella (P1), sent del 1 al 4 percepcions simples: 1) jo; 2) parella; 3) jo ideal; 4) parella ideal; i del 5 al 8 metapercepcions: 5) com es veu la meua parella a sí mateixa; 6) com la meua parella em veu; 7) com crec que a la meua parella li agradaria ser; 8) com crec que a la meua parella li agradaria que jo fos. Els elements de l'altre cònjuge (P2) són els mateixos que els de P1 però estan codificats del 9 al 16 (sent del 9 al 12 percepcions simples i del 13 al 16 metapercepcions).

5.2.6.1 Percepció de similitud

Aquesta mesura engloba variables formades per la comparació de percepcions simples i a partir de l'anàlisi intrapersonal. Altes puntuacions en la SEE indiquen alta percepció de similitud entre els elements comparats. La GP permet obtenir sis variables d'aquestes característiques de les quals s'han seleccionat tres:

Percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1): informa de la percepció de similitud de l'individu en relació al seva parella.

Percepció de similitud entre el jo i el jo ideal (PS2): Aquesta variable, idèntica a la mesura utilitzada a la TG anomenada "discrepància entre el jo i el jo ideal", s'ha considerat un indicador d'autoestima (Arnold, 1988; Dada, Feixas, Compañ i Montesano, 2012; Watson i Watts, 2001). Alts valors en aquesta variable informen d'una alta autoestima del perceptor.

Percepció de similitud entre la parella i la parella ideal (PS3): Alts valors en aquesta variable informen que el perceptor té una visió positiva de la seva parella.

5.2.6.2 Metapercepció de similitud

Aquesta mesura engloba variables formades per la comparació de metapercepcions entre si d'un membre de la parella (anàlisi intrapersonal). Aquestes variables capturen el grau de similitud que cada cònjuge suposa que la seva parella percep entre dos elements. Altes puntuacions en la SEE indiquen alta metapercepció de similitud entre els elements comparats. La GP permet obtenir sis variables d'aquestes característiques de les quals s'han seleccionat dues:

Metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal (MS1): Dóna informació sobre l'autoestima de la parella, percebuda per la parella.

Metapercepció de similitud entre la parella i la parella ideal (MS2): Dóna informació sobre la visió positiva que el perceptor creu que la parella té de la parella.

5.2.6.3 Similitud assumida

Aquesta mesura engloba variables formades per la comparació de percepcions simples i metapercepcions d'un membre de la parella (anàlisi intrapersonal). Aquestes variables capturen el grau de similitud que un cònjuge suposa que existeix amb la seva parella respecte la percepció d'un mateix element. Altes puntuacions en la SEE indiquen alta similitud assumida entre l'element comparat. Tot i que és possible obtenir 16 variables per a cada cònjuge derivades de la combinació de percepcions simples i metapercepcions, només 4 avaluen la similitud assumida del mateix element, i són:

Similitud assumida en la visió del jo (SA1): Dóna informació sobre la similitud que es suposa que existeix en la percepció del jo del perceptor.

Similitud assumida en la visió del jo de la parella (SA2): Dóna informació sobre la similitud que es suposa que existeix en la percepció del jo de la parella

Similitud assumida del jo ideal (SA3): Dóna informació sobre la similitud que es suposa que existeix en la percepció del jo ideal d'ambdós cònjuges.

Similitud assumida de la parella ideal (SA4): Dóna informació sobre la similitud que es suposa que existeix en la percepció de la parella ideal d'ambdós cònjuges.

5.2.6.4 Comunalitat

El colorari de comunalitat de la teoria de Kelly (1955/1991) afirma que "en la mesura en què una persona emprà una construcció de l'experiència que és similar a l'empleada per una altra, els seus processos són psicològicament similars als de l'altra persona". Procter (1985b) definia la comunalitat en la GF com la comparació entre els

punts de vista de dos membres de la família (X i Y) sobre un altre membre (A), i ho representava gràficament així: $X - Y / Y - A$. Aquesta mesura interpersonal dóna informació sobre “l’acord actual” entre dues persones (Procter, 1978). En la GP, la comparació de dos punts de vista respecte el mateix element només es pot aplicar a l’element “jo” de cada parella. La variable corresponent a aquest anàlisis interpersonal és:

Comunalitat en la visió del jo (C1): Dóna informació sobre el grau d’acord en la visió del jo del perceptor per part dels dos membres de la parella.

5.2.6.5 Comparació dels auto-conceptes i ideals

Les variables d’aquesta mesura interpersonal indiquen el grau de similitud entre el jo, el jo ideal i la parella ideal dels membres d’una parella. Procter (1985b) només utilitzava aquesta mesura en la GF per comparar la visió del “jo” de cada membre de la família i ho representava així: $X - X / Y - Y$. Aquest conjunt de variables només proporciona una única puntuació per ambdós cònjuges. Alts valors en la SEE indicaran alta similitud entre la percepció dels conceptes comparats. S’han escollit tres de les quatre possibles variables de la GP amb aquestes característiques i són:

Comparació de l’auto-concepte (CAI1): dóna informació sobre el grau de similitud entre els autoconceptes dels membres de la parella.

Comparació del concepte de jo ideal (CAI2): dóna informació sobre el grau de similitud entre el concepte del jo ideal dels membres de la parella.

Comparació del concepte de parella ideal (CAI3): dóna informació sobre el grau de similitud entre el concepte de la parella ideal dels membres de la parella.

5.2.6.6. *Socialitat*

El terme Socialitat es refereix a la mesura tradicional anomenada “precisió” o mesura d’empatia. La GP mesura aquesta capacitat d’un membre de la parella comparant la seva metapercepció respecte un element amb la percepció simple d’aquell element realitzada pel seu cònjuge. Alts valors en la SEE indiquen alta precisió en percebre les construccions realitzades per la parella. Aquesta comparació és d’origen interpersonal i explícitament avalua l’habilitat de predir els processos de construcció d’una altra persona, tal com Kelly (1955/1991) assenyalava en el colorari de socialitat. Les principals variables de socialitat de la GP són:

Precisió en la percepció del jo de la parella (S1): avalua la capacitat de predir la manera en la que el cònjuge es construeix a si mateix.

Precisió en la percepció del jo (S2): avalua la capacitat de predir la manera en la que el cònjuge construeix al perceptor.

Precisió en la percepció del jo ideal de la parella (S3): avalua la capacitat de predir la manera en la que el cònjuge construeix el jo ideal.

Precisió en la percepció de la parella ideal de la parella (S4): avalua la capacitat de predir la manera en la que el cònjuge construeix la parella ideal.

5.3. Cas

Els membres de la parella escollida per il·lustrar la GP, la Pilar (P1) i el Jordi (P2), obtenien puntuacions semblants i per sobre de 50 en els índex SEE (veure Figura 2). No obstant, existeixen petites diferències en algunes de les variables que semblen posseir cert interès.

Considerant l'anàlisi intrapersonal, en les variables de percepció de similitud (PS), les puntuacions mostren que ambdós membres de la parella percebien a l'altre semblant (PS1), tenien un alt nivell d'autoestima (PS2) i una visió positiva de la seva parella (PS3). No obstant, les puntuacions del Jordi eren més elevades en aquestes tres variables.

Els resultats en les variables de metapercepció de similitud (MS) mostren que ambdós cònjuges percebien que l'altre tenia un bon nivell d'autoestima (MS1) i una visió positiva de la parella (MS2). Altra vegada, el Jordi obtenia puntuacions més altes que la Pilar en aquestes variables.

Els resultats globals en les variables de similitud assumida (SA) mostren que ambdós cònjuges assumien que l'altre construeix els elements de manera semblant a com ho fan cada un d'ells (IGSA). S'observen diferències ja que mentre en Jordi assumia més similitud que la Pilar a l'hora de construir el propi "jo" i el "jo" de la parella (SA1 i SA2), la Pilar assumia més similitud a l'hora de construir el "jo ideal" i la "parella ideal" (SA3 i SA4).

Considerant l'anàlisi interpersonal, la mesura de comunalitat (C) mostra que ambdós membres obtenen una validació de la seva pròpia construcció del "jo", ja que aquesta es veu verificada per la parella (C1). Dit d'una altra manera, existia una gran comunalitat a l'hora de construir el "jo" dels dos membres de la parella.

Pel que fa a les variables de comparació dels auto-conceptes i ideals (CAI), els conceptes en els que, de major a menor, existia més similitud eren: "la parella ideal" (CAI3); el "jo ideal" (CAI2); i el "jo" (CAI1). Aquest aspecte reflecteix que els cònjuges eren més semblants en els conceptes dels "ideals" que en els del "jo".

En la mesura de socialitat (S), les puntuacions indiquen que ambdós cònjuges podien percebre les construccions de la parella amb un nivell similar de precisió. No obstant, el Jordi era més precís en percebre com la Pilar es veu a sí mateixa (S1), com ella el veu (S2) i com a ella li agradaria ser (S3). En contrast, la Pilar era més precisa en percebre com era la "parella ideal" del Jordi (S4).

Per altra banda, mitjançant la combinació de les diferents variables es pot inferir una interpretació més profunda d'aquests resultats. Per exemple, si es combinen les puntuacions observades de les variables MS2-P1 i PS3-P2, es pot deduir que la Pilar percebia que el Jordi tenia una visió menys positiva de la parella de la que realment ell tenia; En canvi, si es combinen les variables MS2-P2 i PS3-P1, s'observa que el Jordi percebia que ella el veia més positivament del que realment ella ho feia. Així, es podria deduir que mentre la Pilar tenia una visió esbiaixadament negativa de la realitat, la del Jordi era esbiaixadament positiva. No obstant, altres anàlisis serien necessàries per confirmar aquestes observacions.

Cal destacar que aquests resultats són únicament descriptius. En general, sembla que ambdós cònjuges tenien una adequada percepció de les construccions de la parella i no existien grans diferències respecte ambdós nivells de precisió. Observant les puntuacions globals de cada mesura, s'observa que el Jordi obtenia puntuacions més altes en totes elles. Per tant, ell percebia més similitud entre elements i era més precís en percebre les construccions de la Pilar, excepte a l'hora de percebre la "parella ideal" de la parella i assumir similitud en el "jo ideal" i "la parella ideal". Finalment, sembla que ambdós construïen de manera més semblant els conceptes del "jo ideal" i "parella ideal" que el del "jo".

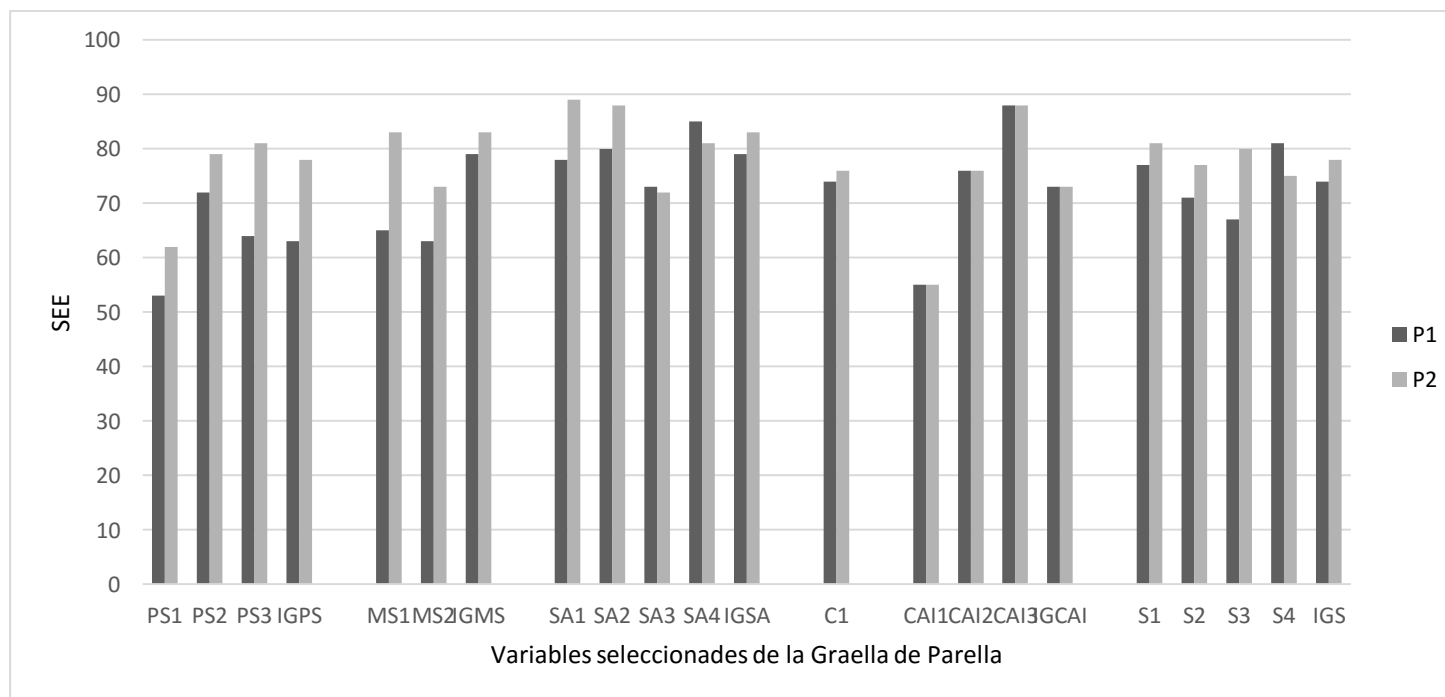

Figura 2. Puntuacions de Similitud Entre els Elements (SEE) en les variables seleccionades de les Graelles de Parella dels dos cònjuges del cas exemple. P1 correspon a la Pilar i P2 correspon al Jordi. IGPS: Índex Global de Percepció de Similitud; IGMS: Índex Global de Metapercepció de Similitud; IGSA: Índex Global de Similitud Assumida; IGCAI: Índex Global de Comparació d'Autoconceptes i Ideals; IGS: Índex Global de Socialitat. Veure Taula 3 per a la correspondència del codi de les altres variables.

5.4. Discussió

Tal com ha demostrat aquest cas estudi, la GP permet recollir diversa informació respecte la percepció interpersonal. A priori, i en base al coneixement disponible, s'ha decidit reduir el nombre de variables explorades i seleccionar aquelles més rellevants segons la literatura de la qualitat de la relació. En aquestes mesures, la parella obtenia puntuacions altes en totes les variables de la GP. Aquests resultats permeten especular una alta satisfacció en la relació, doncs els cònjuges percebien similitud amb la parella (PS1) (Deal et al., 1992; Luckey, 1960a, b; Neimeyer i Hudson, 1985), tenien una bona autoestima (PS2) (Murstein, 1971) i veien a la parella de forma positiva (PS3) (Murray et al., 1996a). A més, assumien similitud entre ambdós conceptes del "jo" (SA1 i SA2) (Levinger & Breedlove, 1966), existia una gran comunalitat en percebre com es construeix l'altre (C1) (Luckey, 1960b) i construïen el "jo" de manera semblant (CSI1) (Cook & Jones, 2002) així com el concepte del "jo ideal" (CSI2) (LaPrelle et al., 1991). Finalment, eren capaços de percebre acuradament com la parella percep el "jo" (S1), el "jo de la parella" (S2), el "jo ideal" (S3) i la "parella ideal" (S4) (Neimeyer i Hudson, 1985).

Pel que fa a les altres variables incloses en aquest anàlisi, podria ser beneficiós investigar la seva relació amb la qualitat de la relació ja que no consta que s'hagin explorat fins ara. Per exemple, la variable metapercepció de similitud entre la parella i la parella ideal (MS2) podria donar informació subjectiva respecte la sensació de sentir-se positivament validat pel cònjuge, fet que sembla tenir evidents implicacions positives per a la relació.

Tal com s'ha senyalat en la descripció dels resultats, altres anàlisis més exhaustius es podrien fer comparant les variables entre sí. La comparació entre les variables

intrapersonals i les interpersonal permetrien contrastar les percepcions de cada parella amb la "realitat" i obtenir informació més objectiva respecte l'ajust de la percepció interpersonal de la parella.

La GP podria oferir moltes possibilitats com a instrument dissenyat per a usos tant clínics com d'investigació. En paraules de Procter "la graella va ser dissenyada originalment com un mètode per fer preguntes en la teràpia. Des de llavors, s'ha convertit més aviat en un mètode per obtenir respostes en la recerca. Presumptament, només es permet criticar aquest últim" (1978, p. 196). Una avantatge de la GP és que avarca la gran majoria de mesures que altres graelles creades per avaluar parelles permeten obtenir, com per exemple, la similitud i l'empatia de la *Doble Dyad Grid* (Ryle i Breen, 1972a, b); la comparació entre les (meta)percepcions dels elements reals/ideals de la graella de Childs i Hedges (1980); l'avaluació de la comprensió entre les parelles de la Graella d'Intercanvi de Mendoza (1985); i la precisió en percebre les construccions de l'altre cònjuge (veure O'Loughlin, 1989; Neimeyer i Hudson, 1985).

La parella presentada en aquest estudi no es trobava en un context clínic ni en situació de conflicte, per tant, els resultats representarien a una parella ben avinguda. En el context clínic, l'avaluació de la percepció interpersonal en les relacions podria ser un dels principals punts forts d'aquest instrument. Els clínics podrien obtenir informació útil (p. ex., com es perceben els cònjuges a sí mateixos i com aquestes percepcions són acuradament percebudes entre ells) que, d'altra manera, serien necessàries varies sessions de teràpia per obtenir-la. A més, aquesta informació està basada en les percepcions de cada parella, evitant el biaix derivat de les percepcions introduïdes pel terapeuta. L'anàlisi del contingut d'aquests constructes podria ser útil per a la psicoteràpia per tal de captar el SCF (Procter, 1978, 1981) i trobar les discrepàncies en els significats específics. Aquesta informació qualitativa també podria utilitzar-se per

elaborar els objectius de la teràpia conjuntament amb la parella. Per altra banda, la GP podria ser molt útil per valorar el canvi terapèutic en les mesures de percepció interpersonal amb les puntuacions de SEE, la magnitud d'aquests canvis, així com els canvis realitzats en el contingut de la percepció (diferències en els puntuacions de cada constructe). Així mateix, les anàlisis intra i interpersonals podrien captar els canvis en dos sentits: individuals i com a parella.

En l'àmbit de la investigació, les variables que ofereix la GP permeten quantificar i analitzar informació útil per la recerca de la percepció interpersonal. Futures investigacions podrien avaluar mitjançant la GP els processos de construcció interpersonal en parelles amb conflictes o parelles on un dels membres pateix algun trastorn com la depressió. Seria també interessant utilitzar-lo per avaluar l'eficàcia de la teràpia de parella.

La principal desavantatge d'aquesta tècnica està relacionada amb el procés d'administració per la quantitat de temps que requereix, els recursos de personal i el temps d'avaluació. El nombre de variables i les anàlisis poden ser una altra limitació i requereix que els investigadors coneguin l'instrument i tinguin clars els objectius de l'estudi.

En conclusió, la GP pot ser considerada com un instrument valuós si els costos en termes de temps i complexitat poden ser assumits. La GP té un alt potencial per millorar el coneixement de la percepció interpersonal en les parelles i per contribuir a millorar la qualitat d'aquestes relacions.

6. ESTUDI 2. PERCEPCIÓ INTERPERSONAL EN LA QUALITAT DE LA RELACIÓ

Aquest estudi s'ha presentat en el 21è Congrés Internacional de Psicologia de Constructes Personals, en el qual va obtenir el premi a la millor presentació. La seva referència és: Salla, M., Moggia, D., i Feixas, G. (2015, July). *Interpersonal construing process and quality of couple's relationship: Time matters*. Paper presentat al 21st International Congress on Personal Construct Psychology a Hertfordshire, UK.

6.1. Objectius

L'objectiu principal d'aquest estudi és explorar la relació entre la percepció interpersonal, pel que fa als constructes personals, i la qualitat de la relació de parelles heterosexuales. A més, aquest estudi també pretén explorar l'efecte moderador del gènere i el temps de relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella, així com explorar la relació de les variables de percepció interpersonal en els homes i les dones.

6.2. Hipòtesis

La naturalesa general d'aquest estudi és exploratòria, ja que no s'ha realitzat cap estudi previ amb les mateixes característiques metodològiques. No obstant, tenint en compte la literatura revisada es plantegen les següents hipòtesis, corresponents als objectius d'aquest estudi:

Hipòtesis 1. Relació entre les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic: S'espera trobar una associació positiva entre les variables de percepció de similitud, metapercepció de similitud, similitud assumida, comparació dels

autoconceptes i la precisió amb l'ajust diàdic, tot i haver-hi alguns resultats contradictoris en la literatura revisada. A més, s'explorà la capacitat predictiva d'aquestes variables de percepció interpersonal en la qualitat de la relació.

Hipòtesis 2. Efectes moderadors del gènere i el temps de relació entre les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic:

- *El Gènere:* S'exploraran les diferències de gènere malgrat no s'espera trobar diferències específiques en les variables de percepció interpersonal.
- *El temps de la relació:* S'espera que el temps de relació moderi la relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació. Més concretament, s'espera que amb el pas del temps la qualitat de la relació augmenti quan les parelles tenen una visió positiva de la parella, es construeixen de forma semblant, assumeixen similitud en la visió del jo i són precises. En canvi, s'espera que aquelles parelles que porten menys temps en la relació, estiguin més satisfetes quan més percepció de similitud entre elles percebin.

Hipòtesis 3. Relació entre les variables de percepció interpersonal en els homes i les dones: S'espera trobar una associació positiva entre les variables de percepció de similitud, similitud assumida i ser semblants. A més, s'espera trobar una relació entre aquestes variables i la precisió. No s'esperen trobar diferències de gènere específiques en aquestes anàlisis.

6.3. Mètode

6.3.1 Participants

La mostra d'aquest estudi està formada per 26 parelles heterosexuales incloses mitjançant un disseny de mostreig no probabilístic de conveniència. Els participants

eren inicialment estudiants universitaris de grau i postgrau que havien estat invitats a participar voluntàriament en un estudi més ampli de la Universitat de Barcelona. A cada un d'ells se'ls demanava que invitessin a altres persones a participar a l'estudi així com als seus pares o altres familiars, per ampliar la representativitat de la mostra. Aquelles persones que tenien parella també se'ls proposava participar en el present estudi que implicava realitzar una sessió més d'avaluació i que la seva parella omplís els mateixos qüestionaris. Els criteris d'inclusió a l'estudi eren tenir més de 18 anys i portar un mínim de 6 mesos de relació amb la parella, convivint o no. Els criteris d'exclusió consistien en què no estiguessin realitzant un tractament psicofarmacològic. Les parelles homosexuals no s'han inclòs en aquesta investigació.

La mitja d'edat de les 26 dones d'aquest estudi era de 33.38 anys ($DT = 12.79$) i 36.27 anys ($DT = 13.12$) la dels 26 homes. Tenint en compte els 52 participants, un 1.9% tenia estudis primaris, un 17.3% tenia estudis secundaris, un 73.1% estudis universitaris i un 7.7% estudis de doctorat. La situació laboral de la mostra en el moment de la avaluació era d'un 88.5% de persones en actiu, un 1.9% a l'atur, un 1.9% jubilats i el 7.7% restant estaven únicament estudiant. L'estat civil de les parelles era en un 67.3% solters, un 30.8% casats i un 1.9% separats d'anteriors parelles. La duració de la relació era de menys d'un any en el 11.5% de la mostra, un 46.2% portaven entre un i cinc anys, un 15.4% portava entre 5 i 10 anys, un 7.7% entre 10 i 15 anys de relació, i el 19.2% restant portava més de 20 anys de relació. Pel que fa al temps de convivència, un 15.4% de les parelles no vivia, un 23.1% portava menys d'un any convivint, un 26.9% entre 1 a 5 anys, un 7.7% respectivament, portava entre 5 a 10 i entre 10 i 15 anys, un 3.8% entre 15 i 20 anys i finalment, un 15.4% portava més de 20 anys convivint. La mitja del número de fills era de 2.2 entre les 10 parelles que tenien fills.

6.3.2. Instruments

Per a l'avaluació de la satisfacció conjugal s'ha administrat a cada membre de la parella l'*Escala d'Ajust Diàdic breu* (EAD-13; Santos-Iglesias et al., 2009), abreviació del DAS (Spanier, 1976; adaptació espanyola de Bornstein i Bornstein, 1988) de 32 ítems. Permet avaluar la qualitat de la relació de parella a nivell global i en base a tres subescales: Consens, satisfacció i cohesió. Presenta adequades propietats psicomètriques amb una bona validesa i fiabilitat, amb valors de consistència interna de 0.83 per a l'escala global, i 0.73, 0.70 i 0.63 per a les tres subescales, respectivament. En el present estudi, l'*alfa de Cronbach* mostrava una adequada consistència interna de 0.75 per a l'escala global. Les subescales no s'han tingut en compte en aquesta investigació. Les puntuacions de l'EAD-13 van de 0 a 63. Altes puntuacions indiquem un alt nivell d'ajust diàdic, sent 44 el punt de tall que discrimina les parelles amb bon i mal ajust (Santos-Iglesias et al., 2009).

Per a l'avaluació de la percepció interpersonal s'ha administrat la *Graella de Parella* (GP; Salla et al., 2015), que implica administrar prèviament la *Tècnica de la graella* (TG; Kelly, 1955/1991; Feixas i Cornejo, 1996, 2002), tal com s'ha descrit en l'Estudi 1. Resumidament, la GP és una versió de la GF de Procter (1985b) adaptada per explorar les percepcions i metapercepcions dels membres d'una parella mitjançant els constructes de les TG individuals d'ambdós cònjuges. La GP s'administra individualment i, igual que a la TG, es puntua mitjançant una escala tipus *Likert* de 7 punts. L'anàlisi de la GP consisteix en la comparació de tots els elements del conjunt de les dues graelles d'una parella entre sí mitjançant la Distància Euclidiana (DE) estandarditzada. El resultat són valors de 0 a 100 que, per indicar Similitud Entre Elements (SEE), s'han invertit amb aquesta fórmula: $SEE = 100 - DE$. Així, valors

propers a 100 indiquen alta similitud entre els elements comparats, mentre que valors propers a 0 indiquen baixa similitud.

S'ha administrat també un *qüestionari sociodemogràfic* a cada un dels participants.

6.3.3. Variables

Pel que fa a les variables de percepció interpersonal, tenint en compte les 17 variables exposades a l'Estudi 1 (vegeu Taula 3), en el present estudi s'han seleccionat les variables més representatives del conjunt dels individus que componen la mostra ($N_{\text{Individus}} = 52$) mitjançant l'anàlisi de clústers jeràrquic per aglomeració. El mètode utilitzat per determinar la distància entre els clústers ha estat la *distància euclidiana al quadrat* i el mètode per fer els grups ha estat *el promig de vinculació entre grups*. La Figura 3 mostra el resultat d'aquesta anàlisi. S'han tingut en compte 9 etapes d'agrupació que constitueixen 8 grups de variables (vegeu Figura 3), de les quals se'n ha seleccionat una per grup tal com es mostra a la Taula 4.

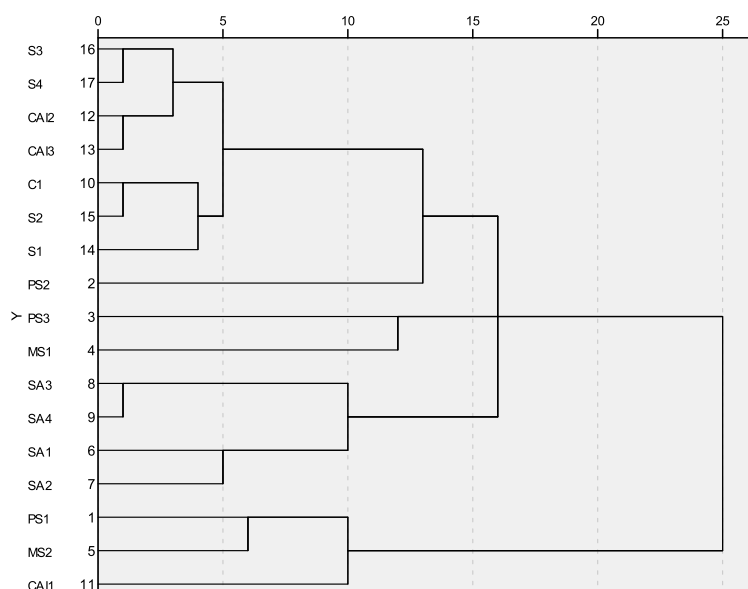

Figura 3. Dendrograma de l'anàlisi de *clúster* jeràrquic per aglomeració de les 17 variables de la GP ($N_{\text{Individus}} = 52$). Vegeu la Taula 4 per a la correspondència dels noms de cada variable.

Taula 4

Variables de percepció interpersonal seleccionades de la novena etapa del clúster anàlisi de la Figura 3

Variabls de la GP	Variabls seleccionades segons les 9 agrupacions
S3: Precisió en la percepció del jo ideal de la parella	S1: Precisió en la percepció del jo de la parella
S4: Precisió en la percepció de la parella ideal de la parella	
CAI2: Comparació del concepte del jo ideal	
CAI3: Comparació del concepte de la parella ideal	
C1: Comunalitat en la visió del jo	
S2: Precisió en la percepció del jo	
S1: Precisió en la percepció del jo de la parella	
PS2: Percepció de similitud entre el jo i el jo ideal	PS2: Percepció de similitud entre el jo i el jo ideal
PS3: Percepció de similitud entre la parella i la parella ideal	PS3: Percepció de similitud entre la parella i la parella ideal
MS1: Metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal	MS1: Metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal
SA3: Similitud Assumida del jo ideal	SA3: Similitud Assumida del jo ideal
SA4: Similitud Assumida de la parella ideal	
SA1: Similitud Assumida de la visió del jo	SA1: Similitud Assumida de la visió del jo
SA2: Similitud Assumida de la visió del jo de la parella	
PS1: Percepció de similitud entre el jo i la parella	PS1: Percepció de similitud entre el jo i la parella
MS2: Metapercepció de similitud entre la parella i la parella ideal	
CAI1: Comparació dels auto-conceptes	CAI1: Comparació dels auto-conceptes

Per altra banda, la variable que mesura la qualitat de la relació de parella correspon a la puntuació global de l'EAD-13.

6.3.4. Procediment

Les parelles interessades en participar en aquest estudi que complien els criteris d'inclusió, eren citades de forma conjunta a les dependències de la facultat de psicologia de la Universitat de Barcelona o al domicili dels participants, si així ho preferien. L'avaluació consistia en dues sessions i era conduïda per dos avaluadors entrenats en l'administració dels instruments. En la primera sessió, de 90 minuts de duració, la parella era informada dels objectius i la metodologia de la investigació i firmaven el consentiment informat on s'expressava la confidencialitat de les dades i la participació voluntària a l'estudi. A continuació, per separat, s'administrava a cada cònjuge la TG i

el qüestionari sociodemogràfic. Després d'aquesta sessió, un investigador experimentat realitzava la GP mitjançant l'anàlisi de les graelles individuals. En la segona sessió, de 30 minuts de duració, s'administrava la GP i l'EAD-13 a cada membre de la parella per separat.

6.3.5 Anàlisis de dades

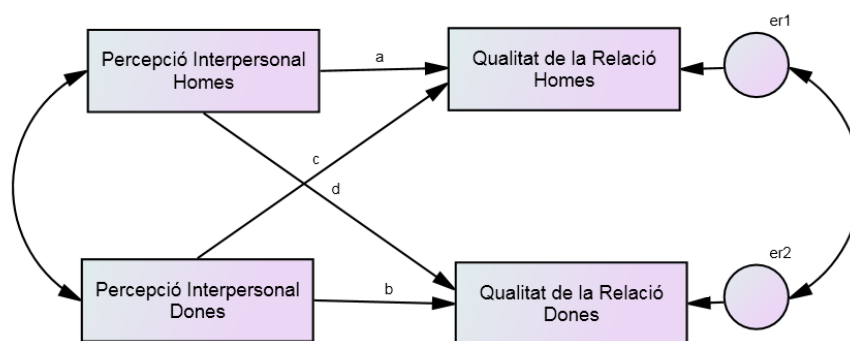
En la Taula 5 es descriuen les preguntes d'aquest estudi en funció dels objectius plantejats i les corresponents anàlisis efectuades per respondre-les. No obstant, l'ordre de les anàlisis s'han executat tal com es descriu a continuació.

En primer lloc, s'han examinat els descriptius de les variables de percepció interpersonal i d'ajust diàdic dels 26 homes i dones. S'ha dividit la mostra en dos grups tenint en compte la durada de relació i s'ha realitzat la prova MANOVA per examinar les diferències de gènere i del temps de relació en les variables d'aquest estudi.

En segon lloc, s'han calculat les correlacions de Pearson entre les variables d'aquest estudi tant pels homes com per les dones, i entre ells.

En tercer lloc, s'ha utilitzat el model diàdic anomenat *model d'interdependència actor-parella* (*Actor and Partner Interdependence Model*, APIM, Kashy i Kenny, 1999) per avaluar l'efecte que la pròpia percepció interpersonal i la de la parella tenen en la qualitat de la relació dels individus (vegeu Figura 4). S'ha utilitzat un model diàdic ja que en aquesta investigació les variables estudiades fan referència a fenòmens interpersonals relacionats, on és probable que no s'assumeixi el supòsit de la independència de les observacions. Per aquest motiu, es considera convenient tractar la díada enlloc del individu com a unitat d'anàlisi. S'ha utilitzat el model d'equacions estructurals per estimar el model APIM ja que per díades distingibles aquest

plantejament és l'opció més simple i directe per executar les anàlisis (Cook i Kenny, 2005). S'han organitzat les dades amb una estructura diàdica (vegeu Kenny et al., 2006) i s'ha utilitzat el programa d'equacions estructurals Amos 20.0 per avaluar el model proposat en la Figura 4.

Figura 4. Model general dels efectes de les variables de percepció interpersonal en l'ajust diàdic. Les fletxes *a* i *b* representen els efectes de l'actor; les fletxes *c* i *d* els efectes de parella, er1 i er2, representen els efectes residuals.

En aquest apartat, en primer lloc, s'han estimat els efectes principals de l'actor i de la parella de la Figura 4 per a cada variable de percepció interpersonal. En segon lloc, per tal d'avaluar si existeixen diferències de gènere entre aquests efectes, s'ha emprat la tècnica que prova la igualtat de les restriccions (vegeu Cook i Kenny, 2005; Kenny i Actielli, 2001). En aquesta tècnica, s'igualen els paràmetres que es volen comparar (p. ex., efectes de l'actor: rutes *a* i *b*). Seguidament, es comparen els dos models, el que té els paràmetres restringits i el que no, mitjançant el test de diferències del khi-quadrat per avaluar si es pot rebutjar la hipòtesis nul·la en la que les dues variàncies són iguals. Tenint en compte que el model bàsic de l'APIM és un model saturat que té zero graus de llibertat i la bondat d'ajust del khi-quadrat és zero, quan s'igualen els paràmetres es guanya un grau de llibertat. L'efecte significatiu de la comparació d'aquests dos models indicaria que no es poden tractar igual els efectes dels homes i les dones sense empitjorar l'ajust del model. S'ha calculat com a estadístic *Z* d'aquest anàlisis el valor

de l'arrel quadrat del test khi-quadrat quan té un grau de llibertat. El valor de la Z no significatiu indicaria la no existència de diferències entre els coeficients, per tant, que es poden agrupar. Aquestes diferències s'han calculat tant pels efectes de l'actor com pels efectes de parella. En aquest apartat també s'ha calculat el coeficient de determinació entre l'ajust diàdic dels homes i les dones i cada una de les variables de percepció interpersonal incloses en el model APIM de la Figura 4.

Finalment, s'ha avaluat si el temps de la relació modera els efectes d'actor i de parella de la percepció interpersonal en l'ajust diàdic. Per aquest objectiu, s'han creat dues variables d'interacció per a cada variable de percepció interpersonal: (1) el producte de la variable de percepció interpersonal dels homes pel temps de relació; (2) el producte de la variable de percepció interpersonal de les dones pel temps de relació. Abans de realitzar aquestes multiplicacions s'ha centrat cada variable de la interacció restant el promig obtingut tenint en compte les puntuacions de cada díada. S'han substituït les variables centrades per les variables sense centrar en el model de la Figura 4 i s'han afegit les variables d'interacció així com la variable de duració de la relació, també centrada. S'han estimat els efectes d'actor i de la parella, i les diferències de gènere seguint el mateix procediment anteriorment descrit. Per tal d'avaluar la direcció dels efectes moderadors s'han realitzat gràfics amb els efectes condicionals.

Per a l'anàlisi de la TG s'ha utilitzat el programa RECORD 4.0 (Feixas i Cornejo, 2002). Per al tractament estadístic del conjunt de les dades s'ha utilitzat el programa *Statistical Package for the Social Sciences*, SPSS19.0.

Taula 5

Objectius, preguntes d'investigació i les anàlisis efectuades a l'Estudi 2

Objectius Específics	Preguntes de la investigació	Anàlisis
Explorar la relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació	Existeix una associació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació?	Correlació de Pearson
	Existeix una relació predictiva entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació? Quin percentatge de la variància de l'ajust diàdic és explicat per la percepció interpersonal?	Model APIM (equacions estructurals)
Explorar l'efecte moderador del gènere i el temps de relació entre aquestes variables	Existeixen diferències en les variables de percepció interpersonal i de qualitat de relació en funció del gènere, el temps de la relació i en les corresponents interaccions entre les variables?	MANOVA
	Existeixen diferències de gènere en la relació predictiva de les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic	Model APIM (equacions estructurals, igualant paràmetres)
	El temps de relació modera la relació predictiva de les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic.	Model APIM (equacions estructurals, afegint les variables d'interacció).
	Existeixen diferències de gènere en l'efecte moderador del temps de relació?	APIM (equacions estructurals, afegint les variables d'interacció i igualant paràmetres. Gràfics d'efectes condicionals.
Explorar la relació de les variables de percepció interpersonal en els homes i les dones	Existeixen relacions entre les variables de percepció interpersonal en els homes i en les dones?	Correlació de Pearson en homes i dones per separat
	Existeixen relacions entre les variables de percepció interpersonal entre els homes i les dones?	Correlació de Pearson entre homes i dones

6.4. Resultats

6.4.1. Estadístics descriptius i diferències en funció del gènere i el temps de relació

En primer lloc, es van examinar les puntuacions mitjanes de es dones i els homes en les variables seleccionades de la percepció interpersonal i la puntuació global de l'ajust diàdic (vegeu la Taula 6). Les puntuacions altes en les variables de percepció interpersonal signifiquen que els elements comparats es perceben similars. S'observen

valors molt semblants entre els homes i les dones. Les dones van obtenir valors més alts en totes les variables, excepte en la percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1). Tant els homes com les dones estaven satisfets amb la seva parella, ja que la mitjana va resultar superior a la puntuació de tall establerta pels autors (PT = 44; Santos-Iglesias et al., 2009).

Taula 6

Mitjanes i desviacions típiques de las puntuacions en les variables de construcció interpersonal i qualitat de relació per homes i dones, i segons el temps de relació

Variables	Temps de relació de 0 a 5 anys				Temps de relació més de 5 anys			
	Homes (n = 26)	Dones (n = 26)	(n = 30)	Homes (n =15)	Dones (n =15)	(n =21)	Homes (n = 11)	Dones (n = 11)
	<i>M (DT)</i>	<i>M (DT)</i>	<i>M (DT)</i>	<i>M (DT)</i>	<i>M (DT)</i>	<i>M (DT)</i>	<i>M (DT)</i>	<i>M (DT)</i>
Ajust	49.23	49.54	51.17	51.13	51.20	46.95	46.64	47.27
Diàdic	(5.61)	(6.78)	(5.19)	(3.42)	(6.65)	(6.65)	(7.03)	(6.57)
PS1	69.41	66.20	68.71	70.34	67.08	66.56	68.14	64.99
	(8.86)	(11.94)	(9.09)	(8.85)	(9.33)	(12.36)	(9.14)	(15.23)
PS2	74.09	74.86	77.05	75.84	78.27	70.96	71.71	70.20
	(9.78)	(10.90)	(7.35)	(6.33)	(8.28)	(12.59)	(13.13)	(12.62)
PS3	73.28	76.50	77.56	79.15	75.97	71.25	65.28	77.22
	(11.33)	(10.04)	(8.80)	(8.31)	(9.27)	(12.17)	(10.08)	(11.43)
MS1	74.54	79.59	78.80	79.90	77.71	74.70	67.24	82.15
	(13.14)	(8.56)	(8.23)	(7.63)	(8.92)	(14.31)	(15.76)	(7.70)
SA1	84.53	84.85	84.36	84.68	84.04	85.15	84.33	85.96
	(6.33)	(5.70)	(5.65)	(6.50)	(4.87)	(6.48)	(6.39)	(6.77)
SA3	80.06	83.20	81.75	80.78	82.72	81.48	79.09	83.87
	(9.97)	(6.62)	(6.01)	(5.96)	(6.10)	(12.26)	(14.03)	(7.53)
CAI1	64.17	64.17	64.90	64.90	64.90	63.16	63.16	63.16
	(8.27)	(8.27)	(7.48)	(7.62)	(7.62)	(9.15)	(9.37)	(9.37)
S1	74.45	74.96	75.37	75.62	75.12	73.80	72.86	74.74
	(6.80)	(5.44)	(5.57)	(5.98)	(5.34)	(6.79)	(7.79)	(5.84)

Nota: Vegeu Taula 4 per a la correspondència dels acrònims de les variables.

Es van realitzar comparacions entre les mitjanes obtingudes pels participants en les diferents variables de la percepció interpersonal i en l'ajust diàdic, d'acord amb el sexe i la duració de la relació de parella en anys. La mostra es va dividir en dos grups de mides similars, segons la duració de la relació: de 0 a 5 anys (n = 15 parelles) i de 5 a més de 20 anys de relació (n = 11 parelles). La Taula 6 mostra els descriptius per aquests dos grups i desglossats per gènere.

Els resultats del MANOVA no van assenyalar cap efecte multivariant significatiu en el gènere, per tant, no es van trobar diferències entre homes i dones en cap d'aquestes

variables. En canvi, es van trobar dos resultats marginalment significatius en la durada de la relació, $F(9, 40) = 1.98$, $p = .07$, Test Lambda Wilk = .69, amb una grandària de l'efecte gran (eta quadrat parcial = .31), segons els criteris de Cohen (1988); i en la interacció entre el sexe i la durada de la relació, $F(9, 40) = 1.87$, $p = .09$; Test Lambda Wilk = .70; amb una grandària de l'efecte gran (eta quadrat parcial = .30).

Les anàlisis univariants van mostrar que en la durada de la relació cap variable assolia la significació estadística utilitzant la correcció de Bonferroni a un nivell alfa de .006. En el cas de la interacció entre el gènere i la durada de la relació, l'únic efecte significatiu utilitzant la mateixa correcció de Bonferroni es va trobar en la variable MS1, $F(1, 48) = 8.9$, $p = .004$. En la variable PS3 els resultats eren significatius a un nivell alfa de .05, $F(1, 48) = 7.8$, $p = .008$. En el primer cas, una inspecció de les mitjanes va indicar que, en la variable MS1, l'efecte es trobava sobretot en el cas dels homes d'ambdós grups, doncs aquells que portaven més temps en la relació ($M = 67.24$; $DT = 15.76$) percebien que la seva parella tenia una autoestima més baixa que aquells que portaven menys temps en la relació ($M = 79.89$; $DT = 7.63$). En canvi, en les dones es va observar una relació inversa i menys diferenciada, sent les dones que portaven més temps en la relació ($M = 82.15$; $DT = 7.7$) les que percebien que les seves parelles tenien més autoestima que les que portaven menys temps ($M = 77.71$; $DT = 8.92$). La grandària de l'efecte d'aquesta diferència és gran (eta quadrat parcial = .156). Pel que fa a la variable PS3, es va observar un comportament semblant al de la variable MS1. Els homes que portaven més temps en la relació ($M = 65.28$; $DT = 10.08$) percebien menys similitud entre la parella i la parella ideal que aquells que portaven menys temps en la relació ($M = 79.15$; $DT = 8.31$). En canvi, les dones que portaven més temps en la relació ($M = 77.22$; $DT = 11.43$) percebien més similitud entre aquests elements que aquelles que portaven menys temps ($M = 75.98$; $DT = 9.27$).

6.4.2. Anàlisis de correlaciones en homes i dones

6.4.2.1. Relació entre l'ajust diàdic i les variables de percepció interpersonal en homes i dones

Es van obtenir correlacions entre les variables d'aquest estudi tant en el cas dels homes com en el de les dones (vegeu Taula 7). En la variable d'ajust diàdic no es va trobar cap associació significativa que fos comuna en homes i dones utilitzant la correcció de Bonferroni a un nivell alfa de .006 ni considerant un nivell alfa de .05. No obstant, en el cas dels homes es va trobar com a tendència una associació positiva entre l'ajust diàdic i la variable S1 ($r = .344$, $n = 26$, $p = .085$). Aquest resultat, de confirmar-se en altres estudis, indicaria que els homes que són precisos en percebre com es construeix la seva parella (S1) tenen bon ajust diàdic. En el cas de les dones, la relació entre les variables S1 i l'ajust diàdic va ser inversa. Malgrat el resultat obtingut tampoc va ser significatiu ($r = -.307$, $n = 26$, $p = .127$), de verificar-se amb altres estudis, es podria parlar d'una tendència de les dones en estar menys satisfetes amb la relació quan són més precises en saber com es veu la seva parella. En el cas dels homes aquest resultat explicaria un 12% de la variància i el de les dones un 10%. Per altra banda, les dones van obtenir, també com a tendència, una correlació positiva entre l'ajust diàdic i la variable PS3 ($r = .373$, $n = 26$, $p = .061$), que explicaria un 14% de la variància. Aquesta resultat indicaria una tendència de les dones en percebre més ajust diàdic quan perceben a la seva parella semblant a l'ideal de parella (PS3).

Taula 7

Correlacions bivariades entre les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic per homes i dones

	Ajust diàdic	PS1	PS2	PS3	MS1	SA1	SA3	CAI1	S1
Ajust diàdic		.184	.197	.373	.242	.188	.217	.061	-.307
PS1	.121		.739**	.535**	.259	.601**	.482*	.751**	.129
PS2	-.153	.174		.127	.077	.253	.165	.708**	.028
PS3	.244	.434*	.528**		.412*	.517*	.635**	.202	.110
MS1	.290	.537**	.208	.517*		.498*	.211	.182	-.016
SA1	.015	.222	.103	-.012	.244		.466*	.316	-.111
SA3	-.194	.100	.699**	.453*	-.048	-.109		.301	.397*
CAI1	.156	.608**	.152	.405*	.479*	.033	.275		.357
S1	.344	-.015	.128	.374	.424*	-.124	.065	.471*	

Nota: $N = 26$ parelles. Valors per sobre la diagonal corresponen a correlacions per dones; valors sota la diagonal corresponen a les correlacions dels homes; * $p < .05$; ** $p < .006$, aplicant la correcció de Bonferroni (0.05/9). Vegeu Taula 4 per a la correspondència dels acrònims de les variables.

6.4.2.2. Relació entre les variables de percepció interpersonal en homes i dones

Pel que fa a la relació entre les variables de percepció interpersonal, aplicant la correcció de Bonferroni a un nivell alfa de .006, homes i dones van coincidir en què a més percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1) més similitud en la comparació entre els auto-conceptes de la parella (CAI1). Dit d'una altra manera, com més semblants eren els cònjuges, més semblants es percebien. Considerant les correlacions significatives a un nivell alfa de .05, s'observen altres resultats en comú. En el cas de la variable PS1, homes i dones també van obtenir resultats positivament associats a la variable PS3 i aquesta, per la seva banda, a les variables MS1 i SA3. Aquests resultats indicarien que, per una banda, els individus que perceben similitud entre la visió del jo i la parella (PS1) perceben a la seva parella semblant a la parella ideal (PS3); i per l'altra, que aquells que perceben a la seva parella semblant a la parella ideal (PS3) també perceben que la seva parella té una alta autoestima (MS1) i assumeixen perseguir ideals semblants als del cònjuge (SA3). Finalment, tot i que els resultats no han estat significatius en homes i dones, s'observa una tendència en comú en ser més precisos (S1) com més similitud existeix entre ells (CAI1).

Tenint en compte aquells resultats que no han estat comuns entre homes i dones, els valors sobre la diagonal de la Taula 7 mostren que les dones han obtingut associacions positives i significatives ($p > .006$) entre la variable PS1 i les variables PS2 i SA1; i entre la variable CAI1 i PS2. Aquests resultats indicarien que, per una banda, les dones que es perceben semblants a la seva parella (PS1), tenen una alta autoestima (entesa com baixa discrepància jo-ideal, PS2) i es senten validades pel cònjuge (SA1); i per l'altra, que construir-se de forma semblant amb la parella (CAI1) per les dones està associat a tenir una bona autoestima (PS2). A un nivell alfa de .05, s'observen associacions positives entre la variable SA1 i les variables PS3, MS1 i SA3; i entre la variable SA3 i les variables PS1 i S1. Aquests resultats indicarien que, per una banda, les dones que es senten validades per la seva parella (SA1) perceben similitud entre la parella i la parella ideal (PS3), perceben que el seu cònjuge té una alta autoestima (MS1) i assumeixen que persegueixen ideals semblants al de la seva parella (SA3); i per l'altra, que les dones que assumeixen que persegueixen ideals semblants als de la parella (SA3) es perceben semblants al cònjuge (PS1) i són precises en percebre com és construeix aquest (S1).

En el cas del homes, observant els valors inferiors a la diagonal de la Taula 7, es mostren correlacions positives i significatives ($p < .006$) entre la variable MS1 i la variable PS1; i entre la variable PS2 i les variables PS3 i SA3. Aquests resultats indicarien que, per una banda, els homes que perceben que la seva parella té una autoestima alta (MS1) es perceben semblants a la parella (PS1); i per altra banda, els homes que tenen una bona autoestima (PS2), perceben similitud entre la visió de la parella i la parella ideal (PS3) i assumeixen que construeixen el jo ideal semblant al de la parella (SA3). A un nivell alfa de .05, s'observen associacions positives entre la variable CAI1 i les variables PS3 i MS1 i S1, per tant, quan les parelles es construeixen

de forma semblant (CAI1), els homes perceben més similitud entre la parella i la parella ideal (PS3), perceben que la seva parella té una alta autoestima (MS1) i són precisos en percebre com es construeix la parella (S1).

6.4.3. Anàlisi de les correlacions entre homes i dones

En la Taula 8 es mostren les correlacions entre les puntuacions dels homes i les dones en les diferents variables d'aquest estudi. Observant la diagonal de la Taula 8, s'identifiquen els resultats de les mateixes variables que han correlacionat significativament entre homes i dones. És el cas de les variables ajust diàdic ($r = .585$, $N = 26$, $p < .006$) i PS1 ($r = .486$, $N = 26$, $p < .05$). Tenint en compte que les associacions són positives, aquests resultats indicarien que l'ajust diàdic augmenta quan la parella també està satisfeta amb la relació i que la percepció de similitud entre el jo i la parella augmenta quan l'altre cònjuge també es percep similar a la parella.

Taula 8

Correlacions bivariades entre les variables de percepció interpersonal i l'ajust diàdic entre homes i dones

Variables homes	Variables dones								
	Ajust diàdic	PS1	PS2	PS3	MS1	SA1	SA3	CAI1	S1
Ajust diàdic	.585**	.484*	.337	.637**	-.012	.301	.412*	.156	.010
PS1	-.021	.486*	.574**	-.026	.215	.233	.214	.608**	.171
PS2	.075	-.028	.143	.023	.237	-.136	.210	.152	.240
PS3	.176	.449*	.656**	-.001	-.078	.031	.219	.405*	.128
MS1	.218	.429*	.713**	-.042	.076	.066	.047	.479*	.077
SA1	-.038	.021	.003	-.094	-.132	-.121	-.128	.033	.094
SA3	.094	.098	.160	.191	.252	.129	.279	.275	.268
CAI1	.061	.751**	.708**	.202	.182	.316	.301	1	.357
S1	.256	.487*	.423*	.188	.083	.263	.193	.471*	.252

Nota: $N = 26$ parelles. * $p < .05$; ** $p < .006$, aplicant la correcció de Bonferroni (0.05/9). Vegeu Taula 4 per a la correspondència dels acrònims de les variables.

6.4.3.1. Relació entre l'ajust diàdic i les variables de percepció interpersonal entre homes i dones

En la Taula 8 es pot observar que l'ajust diàdic dels homes va correlacionar amb la variable PS3, aplicant la correcció de Bonferroni, i amb les variables PS1 i SA3, a un nivell alfa de .05; mentre que l'ajust diàdic de les dones no va correlacionar amb cap variable de percepció interpersonal dels homes. Aquest resultat indicaria que mentre que pels homes és rellevant certs aspectes de percepció interpersonal de les dones pel seu ajust diàdic (percebre similitud entre la parella i la parella ideal, percebre similitud amb la parella, assumir similitud en el jo ideal), per les dones no ho és.

6.4.3.2. Relació entre les variables de percepció interpersonal entre homes i dones

Observant aquells resultats comuns entre homes i dones (vegeu Taula 8), a més dels que ja s'han mencionat anteriorment (relació positiva entre la variable CAI1 i les variables PS1 i S1), no es van obtenir altres coincidències respecte com s'associa la percepció d'un cònjuge amb la de l'altre. Per tant, es reitera que les parelles que es construeixen de forma semblant (CAI1) es perceben semblants (PS1) i tenen una tendència a ser més precises a l'hora de construir a l'altre (S1).

Tenint en compte els resultats diferenciats entre homes i dones, es van trobar associacions positives i significatives ($p < .006$ i $p < .05$) entre les variables PS2 i PS1 de les dones i les variables PS1, PS3, MS1, CAI1 i S1 dels homes. Aquestes resultats indicarien que, quan les dones es perceben semblants als homes (PS1) i, sobretot, tenen una alta autoestima (PS2), els homes es perceben semblants a les dones (PS1), perceben similitud entre la parella i la parella ideal (PS3), perceben que la seva parella té una bona autoestima (MS1), existeix similitud en com es construeix la parella (CAI1) i són més precisos en percebre com es veu la seva parella (S1).

6.4.4. Anàlisi diàdica de la relació predictiva entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació

El model diàdic APIM es basa en el supòsit que les dades obtingudes de cada membre de la parella reflecteixen no només les característiques de la persona, sinó també les característiques específiques de la seva parella (Kenny i Cook, 1999). Així, la satisfacció d'un dels membres de la parella amb la relació pot estar influenciada tant per la percepció interpersonal d'aquest individu, com per la percepció interpersonal que té la seva parella. En l'anàlisi diàdica, els efectes de les característiques i experiències del individu sobre el seu propi comportament s'anomenen "efectes de l'actor". Mentre que els "efectes de la parella" es refereixen a la manera en com el comportament d'aquest individu està influenciat per les característiques i experiències de la seva parella.

La Figura 4 il·lustra el model essencial de l'APIM. S'observen quatre variables: dues variables independents, que corresponen a la percepció interpersonal de cada membre de la parella; i dues variables dependents, l'ajust diàdic de cada cònjuge. Els camins *a* i *b* representen els "efectes de l'actor" per els homes i les dones, respectivament; mentre que els camins *c* i *d* representen els "efectes de la parella", sent *c* "com l'home és influenciat per la percepció de la seva dona"; i *d* "com la dona és influenciada per la percepció del seu home". El model APIM permet estimar els efectes de l'actor controlant els efectes de la parella i viceversa, mitjançant la correlació entre les variables independents. A més, el model té en compte els efectes residuals que s'expressen amb les variables latents error 1 i error 2. Aquestes variables representen els efectes de les variables predictorres que no han estat incloses i correlacionen entre sí per controlar altres fonts de no-independència de les observacions. Tal com mostra la Taula 8, s'observa una correlació elevada entre la satisfacció conjugal en les parelles d'aquest estudi ($r = .585$, $N = 26$, $p = .002$) que indica la no-independència de les observacions,

fet que justifica tractar la díada enlloc del individu com a unitat d'anàlisi (Cook i Kenny, 2005).

6.4.4.1. Efectes principals d'actor i de parella de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació i diferències de gènere

En la Taula 9 es presenten els resultats dels efectes principals d'actor i de parella, pels homes, les dones i segons els valors agrupats. Mitjançant l'estadístic Z s'informa si existeixen diferències de gènere entre els efectes, que s'ha calculat amb el test de diferències de khi-quadrat. Es pot observar que, en el cas dels efectes d'actor, només es van trobar diferències de gènere en la variable S1, $X^2(1, N = 26) = 6.47, p < .01$. En aquest cas, s'observa una relació inversa entre els homes i les dones: Mentre que pels homes percebre amb precisió com és la seva parella prediu un bon ajust diàdic ($\beta = .301, p = .059$); en el cas de les dones, ser precises en com es construeix la parella prediu negativament estar satisfetes amb la relació ($\beta = -.494, p = .031$). En les altres variables on no es van obtenir diferències de gènere s'han tingut en compte el valors agrupats. En aquests casos, es van obtenir resultats estadísticament significatius en la variable PS3 i una tendència en la variable MS1 ($\beta = .138, p = .052$). Aquests resultats indicarien que percebre similitud entre la visió de la parella i la parella ideal (PS3) i percebre que la parella té una bona autoestima (MS1) prediu la qualitat de la relació en les parelles.

Pel que fa als efectes de parella, en el test de diferències de khi-quadrat no es van obtenir resultats estadísticament significatius en cap de les variables. No obstant, es van trobar resultats que assenyalen tendències de gènere en les variables PS1, $X^2(1, N = 26) = 2.83, p < .09$; PS3, $X^2(1, N = 26) = 3.24, p < .07$; i SA3, $X^2(1, N = 26) = 3.18, p < .08$. Una inspecció dels coeficients de regressió dels models no agrupats d'aquestes variables

mostra que els efectes de parella dels homes van ser més grans que els de les dones. Aquests resultats indicarien que, sobretot, l'ajust diàdic dels homes es veu predit per la percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1) i entre la parella i la parella ideal (PS3) de les dones, i pel fet que aquestes assumeixin que persegueixen ideals semblants (SA3). No obstant, els valors agrupats d'aquestes tres variables també van ser significatius fet que indicaria que la qualitat de la relació tant dels homes com de les dones es veu predita per la percepció de les seves parelles en aquestes variables. Altrament, el valor agrupat de la variable PS2, tot i que no va obtenir resultats significatius, també indicaria una tendència en què l'ajust diàdic dels membres d'una parella es veu predit pel fet que el cònjuge tingui una bona autoestima ($\beta = .136$, $p = .077$). Finalment, una diferència de gènere que, malgrat no va ser significativa, val la pena destacar, es va obtenir en la variable S1. En aquest cas, l'efecte de parella de les dones en la variable S1 ($\beta = .355$, $p = .052$) indicaria una tendència en l'ajust diàdic de les dones en ser predit per la bona precisió dels homes a l'hora de percebre com es veuen elles.

Taula 9

Coefficients de regressió no estandarditzats de les variables de percepció interpersonal que prediuen l'ajust diàdic

Variables	Efectes de l'actor				Efectes de la parella			
	Homes (a)	Dones (b)	Agrupat ^a	Z ^b	Homes (c)	Dones (d)	Agrupat ^a	Z ^b
PS1	-.095	.144	.024	1.17	.261**	-.111	.158*	1.68
PS2	-.118	.118	-.016	1.37	.188*	.033	.136	0.89
PS3	.121	.252*	.155*	0.91	.356**	.106	.268**	1.80
MS1	.125	.179	.138	0.31	-.022	-.104	.055	0.77
SA1	.046	.221	.104	0.62	.302	-.017	.163	1.15
SA3	-.189	.212	-.100	1.60	.429**	.025	.212*	1.78
CAI1	.106	.050						
S1	.301	-.494*	.031	2.54*	-.084	.355	.152	1.50

Nota: $N = 26$ parelles. Les lletres en parèntesis corresponen a les rutes de la Figura 2. ^a Coeficient promig entre homes i dones; ^b Prova de que els efectes per la dona i l'home són iguals. * $p < .05$; ** $p < .006$, aplicant la correcció de Bonferroni (0.05/9). Vegeu Taula 4 per a la correspondència dels acrònims de les variables.

Finalment, s'ha examinat el percentatge de variància en l'ajust diàdic que pot ser explicat per la percepció interpersonal dels membres de la parella. En la Taula 10 es mostren els coeficients de determinació (R^2) entre l'ajust diàdic dels homes i les dones i cada una de les variables de percepció interpersonal que componen el model analitzat (efectes de l'actor i efectes de parella). Els resultats indiquen que la percepció interpersonal dels membres de la parella va explicar des d'un 2% a un 47% de la variància de l'ajust diàdic dels homes, sent la seva mitjana un 18%. En el cas de les dones, la variància explicada va variar des d'un .04% fins a un 21%, sent la mitjana un 8%. Per tant, en aquest estudi la percepció interpersonal dels membres d'una parella explicaria en més gran mesura l'ajust diàdic dels homes que el de les dones. Tal com s'ha vist anteriorment en les correlacions entre homes i dones, l'ajust diàdic dels homes va ser majoritàriament explicat per els efectes de parella en les variables PS3 (40%), PS1 (23%) i SA3 (17%); és a dir, per la percepció de les dones en aquestes variables, sobretot, per la percepció de similitud entre la parella i la parella ideal de les dones (PS3).

Taula 10

Coeficient de determinació (R^2) entre l'ajust diàdic i les variables de percepció interpersonal de cada un dels models no agrupats de l'anàlisi APIM

Variablen	Ajust Diàdic Homes	Ajust Diàdic Dones
PS1	.21	.05
PS2	.16	.04
PS3	.47	.17
MS1	.09	.10
SA1	.09	.04
SA3	.27	.05
CAI1	.02	.004
S1	.13	.21
Mitjana	.18	.08

Nota: $N = 26$ parelles. Vegeu Taula 4 per a la correspondència dels acrònims de les variables

6.4.4.2. Efectes d'interacció de la duració de la relació i la percepció interpersonal en la qualitat de la relació. Efectes principals d'actor i de parella i diferències de gènere

Per tal d'avaluar l'efecte moderador del temps de relació s'ha realitzat un nou model semblant al de la Figura 4; s'han afegit tres variables, la duració de la relació i dues variables corresponents a la interacció entre cada variable de percepció interpersonal i la duració de la relació. Per aquesta anàlisi s'ha centrat el valor mitjà de la díada de totes les variables predictores del model. S'ha avaluat el model per a cada una de les variables de percepció interpersonal d'aquest estudi i s'han mesurat les diferències de gènere utilitzant el mateix procediment que l'apartat anterior. Els resultats dels efectes d'actor i de parella de les variables d'interacció s'observen a la Taula 11.

Taula 11

Coeficients de regressió no estandarditzats de la interacció de les variables de percepció interpersonal amb el temps de duració de la relació que prediuen l'ajust diàdic

Variables d'interacció	Efectes de l'actor				Efectes de la parella			
	Homes (a)	Dones (b)	Agrupat ^a	Z ^b	Homes (c)	Dones (d)	Agrupat ^a	Z ^b
PS1 ^x temps	.031**	-.015**	-.007**	11.13**	.007**	.025**	.009**	9.29**
PS2 ^x temps	.001	.010	.002	.82	.033**	.007	.019**	2.79**
PS3 ^x temps	.005	-.003	.002	1.16	.013**	.003	.010**	1.45
MS1 ^x temps	.023	-.007	.009	1.87	-.004	.016	.003	1.23
SA1 ^x temps	.019*	.005	.015*	1.19	.031**	.014	.027**	1.36
SA3 ^x temps	.002	-.002	.001	.35	.022**	.002	.013**	2.08*
CAI1 ^x temps	.034**	.010	.035**	2.92**				
S1 ^x temps	.014	.014	.014	.00	.027*	.004	.014	1.4

Nota: N = 26 parelles. Les lletres en parèntesis corresponen als mateixos efectes de la Figura 1, en aquest cas relacionarien les variables d'interacció amb les de l'ajust diàdic. ^a Coeficient promig entre homes i dones; ^b Prova de que els efectes per la dona i l'home són iguals. $p < .05$; ** $p < .006$, aplicant la correcció de Bonferroni (0.05/9). Vegeu Taula 4 per a la correspondència dels acrònims de les variables.

Per tal d'avaluar la direcció dels efectes moderadors, s'han realitzat gràfics dels efectes condicionals per les variables de la Taula 11 en les que s'han obtingut efectes significatius. En l'Annex III i el IV es mostren els gràfics d'aquelles variables en les que s'han obtingut efectes de gènere significatius mitjançant el test de diferències de khi-

quadrat (vegeu Annex III pels gràfics dels efectes d'actor i Annex IV pels gràfics d'efectes de parella). En la Taula 12 es representen aquests resultats tenint en compte la direcció dels efectes condicionals de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació en les parelles que portarien menys temps (parelles noves) i les parelles que portarien més temps (parelles de llarga duració).

Taula 12

Efectes condicionals de la interacció del temps de la relació i la percepció interpersonal que prediuen l'ajust diàdic, i les diferències de gènere

Variables	Parelles Noves		Parelles de llarga duració	
	Efectes d'actor	Efectes de la parella	Efectes d'actor	Efectes de la parella
PS1*				
PS2*	-		-	
PS3				
MS1		-		-
SA1				
SA3*	-		-	
CAI1*		-		-
S1		-		-

Nota: $N = 26$ parelles. Fletxes cap amunt: valors alts en les variables de percepció interpersonal que prediuen l'ajust diàdic; Fletxes cap avall: valors baixos en les variables de percepció interpersonal que prediuen l'ajust diàdic. Doble fletxa: No hi ha diferències entre la relació dels valors baixos i alts de percepció interpersonal i l'ajust diàdic. Color blau: Homes; Color Rosa: Dones; Color verd: homes i dones. (-) Resultats no significatius; (*) Diferències de gènere ($p < .05$). Vegeu Taula 4 per a la correspondència dels acrònims de les variables.

En línies generals, s'observa que les parelles que porten més temps en la relació, homes i dones van obtenir resultats en la mateixa direcció, indicant que a més similitud entre els elements percebuts (en la majoria de les variables), més qualitat de la relació. En canvi, en les parelles noves s'observen resultats variats i més diferències de gènere. Concretament, en les parelles noves s'observen diferències de gènere significatives en els efectes d'actor o de parella, en cinc variables: PS1, PS2, SA3, CAI1 i en la MS1 una tendència, $X^2(1, N = 26) = 3.5, p = .062$. En la variable PS3 també s'observen diferències però no són significatives. En el cas de les variables PS1 i PS3 es van obtenir resultats que assenyalen la mateixa direcció: les dones estan més satisfetes quant tant elles com les seves parelles (efectes d'actor i de parella) perceben similitud entre el

jo i la parella (PS1) i entre la parella i la parella ideal (PS3); en canvi, els homes estan més satisfets quan menor és la percepció en aquests elements en ambdós casos (efectes d'actor i de parella). En les variables MS1, SA3 i CAI1, s'observa que els homes també estan més satisfets amb la relació quan menor és la metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal de la parella (MS1), la similitud actual amb la parella (CAI1) i menor similitud entre el jo ideal assumeixen les seves parelles (SA3). En canvi, per les dones no hi va haver diferències entre el seu grau de satisfacció i les puntuacions en aquestes variables. En la variable PS2, s'observa que els efectes de parella van ser significatius, sent pels homes rellevant per a la seva qualitat de la relació que les seves parelles tinguin una bona autoestima (entesa com baixa discrepància jo-ideal), mentre que per les dones és indiferent. Finalment, en aquest grup s'observen resultats comuns en les variables SA1 i S1. En la variable SA1, quan menor és la similitud assumida en la visió dels dos cònjuges, més gran és la qualitat de la relació entre les parelles que porten menys temps en la relació (efectes d'actor i de parella). En el cas de la variable S1, es va obtenir una tendència en els resultats agrupats dels efectes d'actor ($\beta = .014$, $p = .077$) que, mitjançant els efectes condicionals, s'observaria que la qualitat de la relació no depèn del grau de precisió en percebre la parella. Els efectes de parella en aquesta variable, ser predit, no va ser significatiu per a l'ajust diàdic.

En les parelles que porten més temps en la relació, en la única variable que es van obtenir diferències de gènere és en els efectes de parella de la PS2, que són els mateixos descrits en el cas de les parelles noves. En les altres variables es van obtenir resultats comuns entre homes i dones. En les variables PS1, PS3 i SA1 s'observa que tant els efectes de l'actor com els de la parella van ser significatius. Per tant, el fet que ambdós cònjuges percebin similitud entre el jo i la parella (PS1), entre la parella i la parella ideal (PS3) i assumeixin similitud en la visió del jo (SA1) té un efecte positiu per a la pròpia

qualitat de la relació i la del cònjuge. En les variables MS1 i S1, s'observa que entre les parelles que porten més temps en la relació existeix una tendència a estar més satisfets amb la relació quan més gran és la metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal de la parella (MS1) i més gran és la precisió en la visió del jo de la parella (S1). En la variable CAI1, els resultats van en la mateixa direcció, ja que les parelles que porten més temps en la relació estan més satisfets quan més semblants es construeixen.

6.5. Discussió

Aquest estudi tenia com a objectiu principal conèixer la relació entre la percepció interpersonal, pel que fa als constructes personals, i la qualitat de la relació de parelles heterosexuales. En aquest aspecte, no només s'ha investigat la relació entre les parelles en general, sinó que s'ha investigat les diferències de gènere i l'efecte moderador del temps de la relació en aquesta relació. Com a objectiu secundari, aquest estudi també s'ha interessat per investigar la relació de les variables de percepció interpersonal entre sí. Tot i la naturalesa exploratòria d'aquesta recerca, ja que s'ha utilitzat un mètode que no ha estat validat i la mida de la mostra no permet generalitzar els resultats, s'han plantejat una sèrie d'hipòtesis per a cada objectiu que es discuteixen en els següents apartats.

6.5.1. Relació entre les variables de percepció interpersonal i la qualitat de la relació

S'esperava trobar una relació positiva entre les variables de percepció de similitud, metapercepció de similitud, similitud assumida, comparació dels autoconceptes i precisió, i la qualitat de la relació, ja que en la literatura revisada, tot i la diversitat de resultats, un gran nombre d'estudis han trobat aquesta associació. Els resultats obtinguts mitjançant les correlacions i les anàlisis d'equacions estructurals del model APIM, dibuixen una varietat de resultats. En el cas de les correlacions, homes i

dones no coincideixen en la manera que la pròpia satisfacció amb la relació es veu afectada per la seva percepció interpersonal i la de la parella. En canvi, mitjançant el model APIM, s'obtenen resultats comuns per ambdós cònjuges. A partir dels efectes de l'actor agrupats, s'observa que les parelles estan més satisfetes sobretot quan perceben més similitud entre la parella i la parella ideal (PS3). Aquesta variable es pot considerar com un indicador de la visió positiva de la parella. Així, aquest resultat contribueix a consolidar els resultats de la recerca existent que assenyalen els beneficis de tenir una visió positiva de la parella per a la bona qualitat de la relació (p. ex., Murray et al., 1996a, 1996b; Fletcher et al., 1999; Fletcher et al., 2006; Luo i Snider, 2009).

A partir dels efectes de parella agrupats, s'ha obtingut que la qualitat de la relació de cada cònjuge es veu influenciada positivament quan la parella es percep semblant (PS1), percep similitud entre la parella i la parella ideal (PS3), assumeix similitud en el jo ideal (SA3) i, com a tendència, quan té una alta congruència entre el seu jo i el jo ideal (PS2, també conceptualitzada com un indicador de l'autoestima, vegeu Arnold, 1988; Dada et al., 2012, Watson i Watts, 2001). En el primer cas, és un resultat comú en la literatura de la percepció interpersonal que percebre similitud amb la parella es relacioni amb un bon funcionament de la relació en una gran diversitat de característiques com els trets de personalitat (Furler et al., 2014; Morry et al., 2011), les conductes en situacions de conflicte (Acitelli et al., 1993; Bertoni i Iafrate, 2005) o els estils d'afrontament en situacions quotidianes (Iafrate et al., 2009; Iafrate et al., 2012b). No obstant, pocs estudis han trobat efectes de parella en aquesta relació (Furler et al. 2014). Percebre similitud amb la parella s'ha considerat que pot promoure una sensació de connexió emocional i sentir-se entès que facilita millorar les interaccions en la relació i per tant, contribueixen a estar satisfet amb la relació (vegeu Furler et al., 2014). Per tant, que l'altre es percebi semblant podria emfatitzar aquesta sensació de validació,

necessària per el bon funcionament de la relació (Neimeyer i Hudson, 1985; Murray et al., 2011).

En les variables, PS3 i SA3, altres estudis també han trobat que percebre a la parella semblant al ideal o a l'ideal estàndard (vegeu el Model de l'Ideal Estàndard; ISM, Simpson et al., 2001) està relacionat amb la satisfacció amb la relació (Campbell et al., 2001; Overall et al., 2006). S'ha considerat que les parelles que perceben que els seus cònjuges els veuen de forma positiva poden gestionar de manera més constructiva les dificultats de la relació apropant-se a l'altre, mentre que els individus que es senten percebuts de forma negativa tendeixen a protegir-se a si mateixos distanciant-se per evitar ser rebutjats per l'altre (Campbell et al., 2013). Aquests resultats posen de manifest la importància de tenir en compte el concepte de l'ideal en una relació i, en aquest cas, sembla que l'avaluació d'aquest element mitjançant els constructes personals també podria ser un aspecte a tenir en compte per millorar les relacions de parella en un context terapèutic.

En el cas dels efectes de parella en la variable de percepció de similitud entre el jo i el jo ideal, malgrat no s'han trobat investigacions que trobin els mateixos resultats amb aquesta variable, existeix una gran part de la literatura que assenyala les característiques positives que acompanyen tenir una bona autoestima, com sentir-se més feliç i tenir impressions més bones dels altres (vegeu Sciangula i Morry, 2009). A més, altres estudis han trobat que les parelles que es perceben semblants tenen una alta autoestima (Murstein, 1971, Solomon, 1986). Per tant, tenint en compte el conjunt dels resultats, l'autoestima del cònjuge juntament amb la seva percepció de similitud podrien consolidar la sensació de sentir-se positivament validat per l'altre.

En les altres variables de percepció interpersonal estudiades, contrari a les hipòtesis plantejades, no s'han trobat associacions significatives amb la qualitat de la relació entre les parelles. Per tant, en aquesta mostra estudiada no s'obtenen efectes comuns d'actor ni de parella en assumir similitud en la visió del jo, construir-se de manera semblant i ser precís quan s'avaluen els constructes personals. No obstant, s'han trobat diferències de gènere i efectes moderadors del temps en els que sí que s'obtenen associacions significatives tal com es descriu a continuació.

6.5.2. Moderadors de la percepció interpersonal i la qualitat de la relació: el gènere i el temps de relació

En primer lloc cal destacar que no s'han trobat diferències significatives entre les puntuacions dels homes i les dones d'aquesta mostra tant en les variables de percepció interpersonal com en les de l'ajust diàdic. Dividint el grup en funció del temps de relació (parelles que porten menys de 5 anys junts i parelles que porten de 5 a més de 20 anys junts) tampoc s'han observat diferències significatives en aquestes variables, només una tendència dels homes que portaven més temps en la relació en percebre que les seves parelles tenien una autoestima més baixa que els homes que portaven menys temps. En canvi, les dones que portaven més temps en la relació percebien que les seves parelles tenien millor autoestima que la percebuda per aquelles que portaven menys temps.

Pel que fa a les diferències de gènere en l'efecte de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació, la principal diferència observada mitjançant les correlacions i l'anàlisi d'equacions estructurals es troba en la variable precisió (S1). Mentre que pels homes ser precisos prediu sentir-se satisfets amb la parella, per les dones, ser precises prediu el contrari (efectes d'actor S1). No obstant, per les dones pot ser rellevant que els

homes tinguin una visió acurada d'elles per estar satisfetes amb la relació (efectes de parella S1). Aquests resultats contribueixen a reflectir la diversitat existent en la recerca d'aquest àmbit (p. ex. Actielli et al., 2001; Ickes i Simpson, 2001; Murray et al., 1996a, 1996b, Thomas i Fletcher, 2003). Tot i que s'esperava que la precisió fos positiva per a la qualitat de la relació en ambdós membres de la parella, ja que s'ha argumentat i evidenciat que les persones estan motivades en veure i entendre a les seves parelles de forma precisa, i aquesta percepció sòlida de la realitat és necessària per la salut personal i el funcionament de la relació (vegeu Fletcher et al., 2006), també existeixen arguments que justifiquen que ser imprecís pot ser adaptatiu per a la relació (p. ex., Ickes i Simpson, 1997, 2001). N'és un exemple, quan es consideren les característiques avaluades amenaçants per l'estabilitat de la relació (Simpson et al., 1995). En aquest sentit, semblaria que per les dones d'aquest estudi predir com és el cònjuge i, en conseqüència, anticipar i preveure certs aspectes de les interaccions amb la parella podria ser viscut com una amenaça per la relació, mentre que pels homes seria una avantatge.

En la literatura revisada, tenint en compte aquells estudis que han mesurat la precisió, tant amb la perspectiva directa com amb la metaperspectiva, i hi han trobat diferències de gènere, no trobem estudis en els que la precisió de la dona tingui una relació negativa amb la seva qualitat de la relació, més aviat el contrari (Acitelli et al., 1993; Creamer i Cambell, 1988; Decuyper et al., 2012; Luckey, 1960a; Neff i Karney, 2005). En el cas dels homes, pocs estudis han trobat que sigui especialment rellevant per a llur satisfacció amb la parella ser precisos (p. ex., Cohen et al., 2012), sinó que més aviat ells estan més satisfets amb la relació quan les seves parelles són precises (Acitelli et al., 1993; Decuyper et al., 2012; Luckey, 1960a; Neff i Karney, 2005). En aquest estudi, així com en d'altres (Cohen et al., 2012; Sillars et al., 1990), són les

dones les que estan més satisfetes amb la relació quan els homes són precisos (efectes de parella de les dones).

Per ampliar aquesta qüestió, és necessari tenir en compte els altres resultats obtinguts que posen de relleu el debat existent respecte si “l’amor és cec o savi” (p. ex., Gagné i Lydon, 2004; Kenny i Acitelli, 2001; Luo i Snider, 2009); dit d’una altra manera, si predomina la recerca de la positivitat o de la veritat en les parelles (Fletcher et al., 2006). En aquest estudi s’ha observat que per ambdós cònjuges és beneficiós “ser cec” o veure a la parella sota un filtre de color de rosa; no obstant, ser precís només sembla ser un avantatge en la satisfacció amb la parella per part dels homes. Tenint en compte que les puntuacions d’homes i dones són semblants, es podria concloure que ser cec i savi pot ocórrer de manera simultània (Kenny i Acitelli, 2001) i que ambdues perspectives són beneficioses per a la relació (Lackenbauer et al., 2010; Lemay i Neal, 2014; Luo i Snider, 2009); No obstant, en el nostre estudi, aquestes dues perspectives només semblen ser beneficioses al mateix temps per a la satisfacció amb la relació dels homes. Des d’una perspectiva evolutiva (vegeu Fletcher et al., 2006), estar més centrat en els aspectes positius de l’altre que en ser precís es relaciona amb una estratègia dirigida a mantenir la relació al llarg del temps. En canvi, tenir una visió positiva i precisa al mateix temps, s’atribueix a una conducta centrada en avaluar els atributs que poden garantir l’èxit de la relació quan es forma part d’aquesta. En aquest estudi, semblaria que les dones estan més interessades en mantenir la relació, mentre que els homes estan interessats en conèixer els atributs de la seva parella que els permetran estar satisfets amb la relació. En resum, quan els homes són precisos i les dones tenen una visió positiva dels cònjuges, ambdós aspectes podrien ser beneficiosos per a la qualitat de la relació.

Finalment, cal destacar que la percepció interpersonal, pel que fa als constructes personals, ha explicat un percentatge raonable de l'ajust diàdic de les parelles, sobretot en el cas dels homes i en comparació altres estudis (c.f. Luo i Snider, 2009). En efecte, s'ha observat que en els homes la satisfacció amb la parella està significativament influenciada per les percepcions de les seves parelles, sobretot quan les dones tenen una visió positiva de la seva parella (PS3), es perceben semblants al cònjuge (PS1), assumeixen que persegueixen ideals semblants (SA3) i tenen una bona autoestima (PS2). Tal com s'ha contrastat anteriorment amb altres estudis, quan es donen aquests resultats les dones estan satisfetes amb la relació i els homes es senten positivament validats per la parella. Per tant, es podria extreure que el fet que les dones tinguin una visió positiva de la parella i de si mateixes és un indicador de bona qualitat de la relació. No obstant, sobretot en el cas de les dones, caldria tenir en compte altres factors per explicar en més bé de la seva satisfacció amb la relació de parella.

Pel que fa a l'efecte moderador del temps de la relació entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació, tal com han trobat altres autors, s'esperava que amb el pas del temps les parelles estarien més satisfetes quan tenen una visió positiva de la parella (Murray et al., 1996b, Neff i Karney, 2005), es senten validades per l'altre (Murray et al., 2002; Swann, 1990), es construeixen de forma semblant (Deal et al., 1992) i són precises (Acitelli et al., 2001; Thomas i Fletcher, 2003). En canvi, s'esperava que les parelles que porten menys temps (parelles noves) estarien més satisfetes quan més elevada fos la percepció de similitud entre el jo i la parella, ja que altres investigacions han trobat una relació predictiva entre aquesta variable i l'atracció que és fonamental en els estadis inicials de la relació (vegeu Montoya et al., 2008, per a una revisió).

En el cas de les parelles que porten més temps, s'han complert les hipòtesis previstes de manera semblant per ambdós cònjuges, tant en els efectes d'actor com els de parella. Més concretament, s'ha observat que amb el pas del temps els dos cònjuges estan més satisfets amb la relació quan tenen una visió positiva de l'altre (mesurat amb la percepció de similitud entre la parella i la parella ideal), es senten validats (mesurat amb la similitud assumida en la visió del jo) i es construeixen de forma semblant (mesurat amb la comparació de l'auto-concepte). En canvi, en el cas de la precisió, ha estat més rellevant per a qualitat de la relació ser precís que ser predit per la parella. Aquests darrers resultats són coherents amb els estudis que indiquen que amb el temps, percebre com és la parella resulta avantatjós pel bon funcionament de la relació (p. ex., Neff i Karney, 2005) i deixa de ser un aspecte negatiu per les dones, tal com s'ha vist anteriorment en aquest estudi quan no s'ha controlat l'efecte del temps de la relació.

En les parelles noves s'ha evidenciat que existeix més diversitat en la influència de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació entre homes i dones. Aquests resultats podrien ajudar a explicar perquè existeix tanta varietat entre els estudis que investiguen la percepció interpersonal en parelles, doncs la majoria es basen en parelles recent casades o que festegen. A més, s'evidencia que les parelles que porten més temps mostren un patró més estable en els resultats, ja que en la majoria de les variables, tan en homes com en dones, la similitud entre els elements comparats influeix en el fet d'estar més satisfets amb la relació. Aquest patró pot respondre als costos i beneficis que té en una relació a llarg termini el fet de ser precís, sentir-se validat o tenir una visió positiva de l'altre, en contraposició a una relació més recent (Fletcher et al., 2006).

Pel que fa a les hipòtesis plantejades en les parelles noves, s'han complert de forma parcial doncs, només en el cas de les dones, la percepció de similitud entre el jo i la parella afecta positivament a la qualitat de la relació. Els homes, contràriament a les

prediccions, estan més satisfets amb la relació quan perceben menys similitud amb els constructes personals de les seves parelles. Aquests resultats es repeteixen en d'altres variables en el cas dels homes, mostrant una tendència a estar més satisfets quan menor és la similitud entre els elements comparats. En canvi, en el cas de les dones, s'observa una tendència a estar satisfetes amb la relació independentment de la similitud percebuda entre els elements. Aquesta tendència no s'ha evidenciat en altres estudis.

Només en el cas de l'autoestima, els homes estan més satisfets quan les seves parelles tenen puntuacions més altes, és a dir, menys discrepància entre el jo i el seu "jo ideal". Aquest resultat, s'ha mantingut al llarg del temps, doncs les parelles que porten més temps mostren el mateix patró de resultats: mentre que per les dones no és rellevant l'autoestima de la seva parella, pels homes si ho és. En aquest cas s'emfatitza que el benestar individual de les dones és un ingredient important per a la qualitat de la relació (p. ex., Luckey, 1960a).

Els únics resultats comuns entre homes i dones en les noves relacions s'obtenen en la variable de similitud assumida en la visió del jo i en la de precisió. En el primer cas, ambdós els és favorable assumir menys similitud amb la parella i que també així ho faci el cònjuge. El resultat en aquesta variable, conceptualitzada com la sensació de ser entès, indicaria que quan les parelles no es senten compreses estan més satisfetes amb la relació. Aquest resultat sorprenent es podria explicar argumentant que, si bé les persones tendeixen a aparellar-se amb aquells que validen les pròpies construccions socials, també procuren expandir-les (Neimeyer i Hudson, 1985). D'aquesta manera, en estadis inicials de la relació, semblaria més atractiu assumir que l'altre té una mirada diferent sobre si mateix que afavoreixi la construcció de noves realitats o que millori la visió que un té de si mateix. En canvi, en estadis més avançats de la relació, sembla més

favorable assumir que l'altre ens veu tal com som, en les virtuts i els defectes, tal com es recolza des de la teoria de l'auto-verificació (p. ex., Swann, 1990).

En el cas de la variable precisió, tant homes com dones no necessiten ser precisos per estar satisfets amb la parella en els estadis inicials de la relació. En canvi, poder construir les construccions de l'altre (Kelly, 1955/1991) esdevé rellevant en estadis més avançats de la relació. Altres estudis han trobat resultats similars (Campbell et al., 2006; Thomas i Fletcher, 2003) que s'han relacionat amb el fet que en les parelles noves es posa més l'accent en mantenir la satisfacció de la relació, mentre que en relacions més llargues s'anima i es permet a la parella tenir un coneixement més profund de l'altre que beneficia el funcionament i la qualitat de la relació (Acitelli et al., 2001).

6.5.3. Relació de les variables de percepció interpersonal entre si

En primer lloc, destacar que l'anàlisi de clústers ha permès a priori observar quines variables estan més relacionades entre sí. Per una banda, s'ha observat que les variables que provenen de les mesures de socialitat i comparació de l'auto-concepte i els ideals estan associades entre sí, sobretot aquelles en les que es perceben els ideals. Aquest fet indicaria que construir de forma semblant el jo ideal i la parella ideal està relacionat en ser precís en com construeix la parella aquests elements. Per altra banda, ha estat una sorpresa observar que les variables comunalitat en el jo i precisió en la visió del jo es trobaven agrupades en el mateix clúster. Malgrat ambdues apareixen en la literatura amb el nom de precisió, s'esperava que el fet que la primera utilitzi la perspectiva simple i l'altre la metaperspectiva del perceptor (o jutge) de la precisió seria un element diferenciador entre elles. No obstant, en aquest estudi semblaria que ambdues mesuren el mateix.

D'acord amb les hipòtesis previstes en aquest apartat, s'ha observat en homes i dones que percebre similitud amb la parella està associat a construir-se de forma semblant i, al mateix temps però en menor magnitud, ser semblants està associat a ser precisos. Aquests resultats ressalten la importància de que les parelles es construeixin de manera semblant ja que, per una banda, en poden aprofitar els beneficis descrits que comporta percebre similitud amb el cònjuge; i per l'altre, els permet guiar el procés d'inferir les característiques de la parella (p. ex., Sillars et al., 1984) i gaudir-ne també de les seus avantatges pel funcionament de la relació. No obstant, caldria avaluar si aquest aspecte varia en funció de l'estadi del cicle vital de la parella, tal com suggereixen autors que indiquen que les parelles també es poden atraure per les diferències (Campo i Linares, 2002). Per altra banda, tot i que també s'esperava trobar una relació entre aquestes variables i la similitud assumida, tal com han assenyalat altres autors (Murray et al., 2002; Sillars et al., 1984; Thomas et al., 1997), no ha estat així. Aquest fet pot ser degut a que en la majoria dels estudis s'avalua la similitud assumida en la semblança entre ambdós cònjuges i no en la visió del jo del mateix cònjuge, com en aquest estudi.

Les altres associacions entre les variables de percepció interpersonal que han estat comunes en homes i dones mostren els beneficis de percebre similitud amb la parella (PS1), ja que aquesta variable està associada a percebre similitud entre la parella i la parella ideal (PS3), que a la vegada s'associa amb la metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal de la parella (MS1) i en assumir similitud en el ideal (SA3). Aquestes associacions indiquen, com han fet altres investigacions, que en una relació propera es tendeix a percebre similitud amb aquelles persones a qui s'atribueixen atributs positius (Murray et al., 1996a,b). Finalment, s'han observat diferències de

gènere en les associacions entre les variables malgrat en la literatura no es destaquen evidències en aquest aspecte.

Les limitacions d'aquest estudi es centren en la seva naturalesa exploratòria, en la reduïda grandària de la mostra, en ser un estudi de disseny transversal i en l'ús d'un mètode, la GP, que no compta amb valors normatius. Aquests aspectes no permeten generalitzar els resultats. A més, aquest estudi s'ha centrat en l'efecte de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació només tenint en compte una direcció, fet que ha permès estudiar la relació predictiva entre aquestes variables però no necessàriament de causalitat.

Una altra limitació que es posa en joc en aquest estudi és que es comparen els resultats d'altres investigacions que utilitzen diferents mesures per obtenir les variables de percepció (diferència entre mitjanes, correlació de pearson, índex de similitud del perfil), així com diferents trets, fet que també dificulta la generalització dels resultats. Aquest aspecte, s'ha intentat esmorteir al llarg de la redacció i afegint el quadre de l'Annex I on es poden consultar aquestes i altres característiques dels estudis revisats. Altres qüestions que no s'han controlat han estat la presència d'altres variables moderadores en l'efecte de la qualitat de la relació, com les puntuacions del jo de cada subjecte (p. ex., Furler et al., 2014) o l'efecte estereotipat de la relació, com han fet altres estudis (p. ex., Iafrate et al., 2012a; Kenny i Acitell, 1994). No obstant, justament l'ús dels constructes personals, elicitats pels propis participants, permet avaluar una mica més la singularitat de la relació.

Com a conclusió, els resultats d'aquest estudi suggereixen que en les relacions de parella la visió que tenim de la parella i la que aquesta té de nosaltres quan s'avaluen els constructes personals únics en una relació, pot ser un aspecte important per entendre

el funcionament de les relacions. Existeixen diferències de gènere que fan pensar que el fet que les dones tinguin una visió positiva de la parella i de si mateixes pot ser un indicador de bona qualitat de la relació. L'efecte condicional del temps de la relació ha evidenciat una possible tendència en la que quant més semblança hi ha entre els elements percebuts amb el pas del temps més bona és la qualitat de la relació. Aquests aspectes poden contribuir a clarificar la complexitat d'aquest fenomen relacional i guiar les intervencions clíniques i terapèutiques per millorar la qualitat de les relacions de parella.

7. ESTUDI 3. LA PERCEPCIÓ INTERPERSONAL I LA QUALITAT DE LA RELACIÓ DE PARELLA EN LA DEPRESSIÓ: CANVIS EN LA TERÀPIA SISTÈMICA DE PARELLA

Aquest estudi ha estat acceptat per a la seva publicació en forma d'article en una revista indexada i té com a referència: Salla, M., Vilaregut, A., Montesano, A., Paz, C., i Feixas, G. (*en premsa*). Terapia Sistémica de Pareja en la Depresión: Cambios en la Percepción Interpersonal. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*.

7.1. Objectius

L'objectiu principal d'aquest estudi és explorar el paper de la percepció interpersonal, pel que fa als constructes personals, en el resultat de la TSP per a la depressió. En aquest sentit, es pretén explorar aquells canvis en la percepció interpersonal que poden estar associats a la disminució simptomàtica així com al manteniment de la depressió. Aquest estudi també té com objectiu explorar els canvis en la qualitat de la relació de parella tenint en compte el resultat de la TSP.

7.2. Hipòtesis

La naturalesa d'aquest estudi és exploratòria, ja que no s'ha realitzat cap estudi previ amb les mateixes característiques metodològiques que el que es presenta a continuació i la literatura que investiga el paper de la percepció interpersonal com a mecanismes de canvi en la teràpia de parella en la depressió és limitada. No obstant, tenint en compte la literatura revisada es plantegen les següents hipòtesis, corresponents als objectius d'aquest estudi:

Hipòtesis 1. Canvis en la percepció interpersonal després de la TSP: s'espera que, un cop finalitzada la TSP, els pacients que disminueixin els símptomes depressius augmentin la seva autoestima i tinguin una visió més precisa respecte les percepcions de les seves parelles. Així mateix, s'espera que els cònjuges d'aquests pacients, tinguin una visió més positiva de la seva parella i augmentin la precisió en les percepcions dels pacients.

Hipòtesis 2. Canvis en la qualitat de la relació de parella després de la TSP: s'espera que, un cop finalitzada la TSP, els pacients que disminueixin els símptomes depressius i els seus cònjuges augmentin la qualitat de la relació de parella.

7.3. Mètode

7.3.1. Participants

La mostra d'aquest estudi és no probabilística de casos consecutius. Consisteix en 13 parelles que han realitzat un tractament protocol·litzat de TSP i en les que un dels cònjuges és un pacient derivat per un dels centres de salut mental o d'atenció primària de la metròpolis de Barcelona que col·laboraven en un projecte d'investigació sobre la depressió organitzat per la Universitat de Barcelona (Feixas, Montesano, Compañ, Salla, Dada, Pucurull et al., 2014). Als pacients que complien criteris diagnòstics de depressió major en l'entrevista diagnòstica *SCID-I* (First, Spitzer, Gibbon i Williams, 1997), puntuaven un mínim de 19 en l'*Inventari de Depressió de Beck II* (BDI-II; Sanz i Vázquez, 2011) i no complien amb els criteris d'exclusió (símtomes psicòtics, abús o dependència de alcohol o altres substàncies psicoactives i trastorn mental greu), se les ofería la possibilitat de rebre tractament individual, de parella o de grup en funció de l'acord amb cada centre. En la Figura 5 s'observa que dels 109 pacients inclosos a l'estudi en els centres on s'ofería teràpia de parella només 67 pacients tenien parella i

entre ells, només 18 van optar per realitzar la teràpia de parella. D'aquests darrers, tres van suspendre la teràpia, 15 van iniciar el tractament però només 13 van finalitzar l'avaluació post-teràpia.

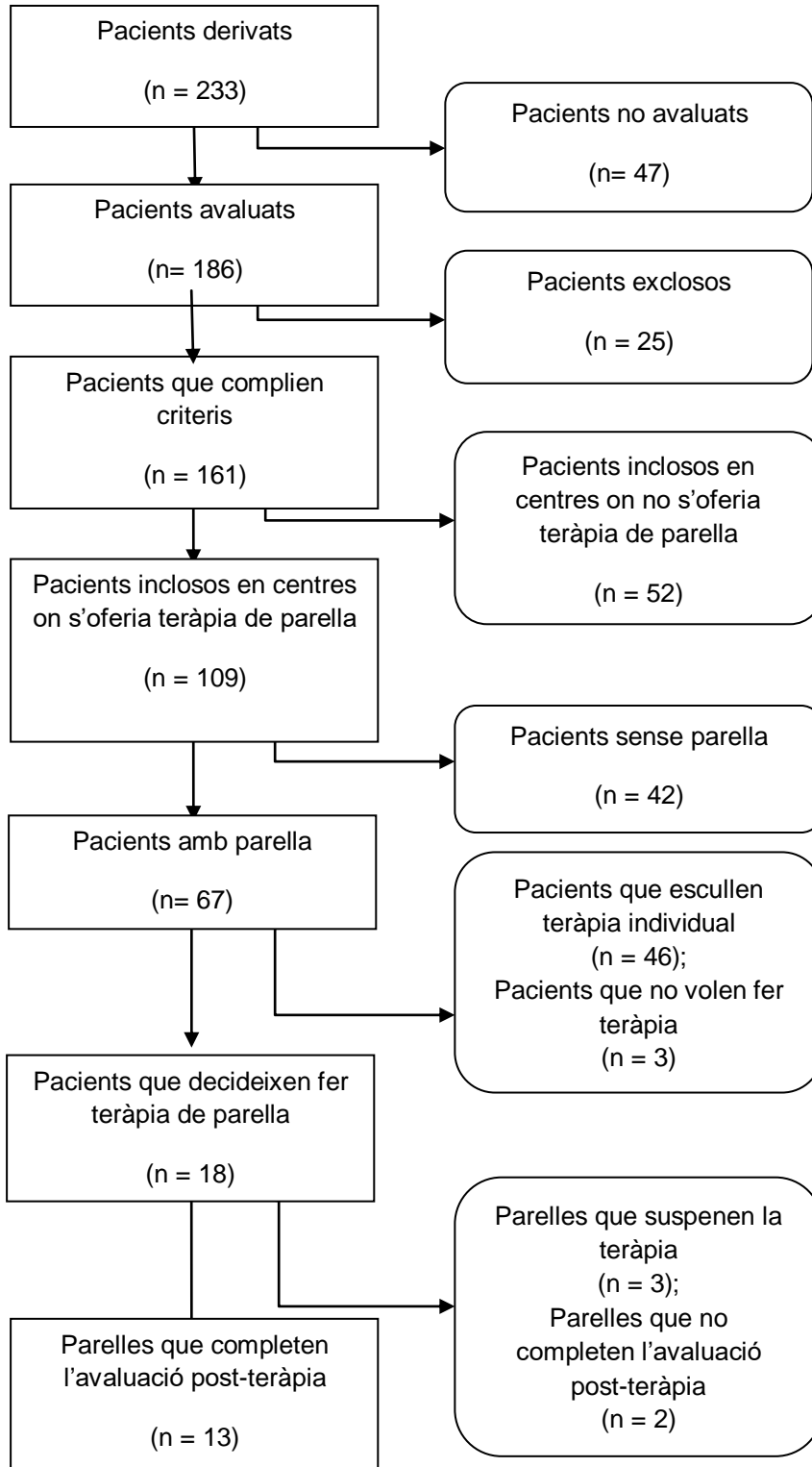

Figura 5. Diagrama de flux dels participants de l'Estudi 3

La mitjana d'edat de les 13 parelles heterosexuales incloses en el present estudi era de 51.31 anys ($DT = 9.55$) les dones i 54.08 anys ($DT = 7.97$) els homes. Un 69.2% de la mostra tenia estudis intermedis, el 19.2% tenia estudis universitaris i el 11.5% restant tenia estudis primaris. La duració de la relació de parella era de més de 20 anys en el 69.2% de la mostra, un 7.7% de les parelles portava entre 10 i 15 anys de relació, un 15.4% entre 5 i 10 anys i un 7.7% entre dos a cinc anys. Pel que fa al temps de convivència, el 61.5% de les parelles portava més de 20 anys convivint, un 15.4% portava entre dos i cinc anys i un 7.7% respectivament, portava entre 15 i 20 anys, entre 5 i 10 anys o no convivia en el moment de la teràpia. La mitjana de fills dels participants era de 1.58 ($DT = 0.76$).

Respecte als pacients identificats amb depressió el 69.2% eren dones, de les quals el 66.7% complien criteris per a la depressió major recidivant i el 33.3% complia criteris per a depressió major episodi únic. El 30.8% de la mostra de pacients identificats eren homes, dels quals el 50% complia criteris per a la depressió major recidivant i el 50% criteris per a depressió major episodi únic. La puntuació mitja del conjunt de pacients en el BDI-II era de 32.5 ($DT = 9.25$), la qual es situa dins de la depressió severa, segons els talls categòrics proposats pels autors de l'inventari.

La situació laboral del 46.2% dels pacients era de baixa laboral, el 23.1% estava en actiu (jornada completa), el 7.7% en actiu (jornada parcial), el 7.7% estaven jubilats, un d'ells de forma anticipada amb 59 anys. Finalment, un 15.4% tenia la incapacitat laboral.

7.3.2. Instruments i mesures

Per a l'avaluació de la simptomatologia depressiva s'han utilitzat dos instruments: L'*Entrevista Clínica Estructurada pels trastorns de l'eix I del DSM-IV* (SCID-I; First et

al., 1997). Permet realitzar el diagnòstic dels trastorns més freqüents de l'Eix I del DSM-IV-R. En l'avaluació pretractament s'administrava tota l'entrevista per avaluar els criteris diagnòstics d'inclusió a l'estudi i els possibles trastorns comòrbids o criteris d'exclusió. En l'avaluació post-tractament només s'avaluava la part corresponent als trastorns afectius; i l'*Inventari de Depressió de Beck II* (BDI-II; Beck, Steer i Brown, 1996; adaptació espanyola de Sanz i Vázquez, 2011) que consta de 21 preguntes d'auto-informe d'opció múltiple per mesurar la gravetat de la depressió. S'administrava abans i després del tractament i s'utilitzava com a test criteri per avaluar el canvi terapèutic dels pacients.

Per estudiar l'ajust diàdic s'ha administrat l'*Escala de Ajust Diàdic breu* (EAD-13; Santos-Iglesias et al., 2009), abreviació del DAS (Spanier, 1976; adaptació espanyola de Bornstein i Bornstein, 1988) de 32 ítems, que s'ha descrit en l'Estudi 2. Permet avaluar la qualitat de la relació de parella a nivell global i en base a tres subescales: consens, satisfacció i cohesió. En el present estudi, l'*alfa de Cronbach* mostrava una adequada consistència interna de 0.82 per a l'escala global, i 0.61, 0.80 i 0.53 per a les subescales respectivament, que s'aproximen a la fiabilitat recomanada (Santso-Iglesias et al., 2009). Les puntuacions de l'EAD-13 van de 0 a 63. Altes puntuacions indiquen un alt nivell d'ajust diàdic, sent 44 el punt de tall que discrimina les parelles amb bon i mal ajust (Santos-Iglesias et al., 2009).

Per a l'avaluació de la percepció interpersonal s'ha administrat la *Graella de Parella* (GP; Salla et al., 2015), que implica administrar prèviament la *Tècnica de la graella* (TG; Kelly, 1955/1991; Feixas i Cornejo, 1996, 2002), tal com s'ha descrit en l'Estudi 1. Resumidament, la GP és una versió de la GF de Procter (1985b) adaptada per explorar les percepcions i metapercepcions dels membres d'una parella mitjançant les constructes de les TG individuals d'ambdós cònjuges. La GP s'administra

individualment i, igual que a la TG, es puntua mitjançant una escala tipus *Likert* 1-7. L'anàlisi de la GP consisteix en la comparació de tots els elements del conjunt de les dues graelles d'una parella entre sí mitjançant la Distància Euclidiana (DE) estandarditzada. El resultat són valors de 0 a 100 que, per indicar Similitud Entre Elements (SEE), s'han invertit amb aquesta fórmula: $SEE = 100 - ED$. Així, valors propers a 100 indiquen alta similitud entre els elements comparats, mentre que valors propers a 0 indiquen baixa similitud. En aquest estudi s'han seleccionat les 17 variables de percepció interpersonal presentades en l'Estudi 1 (veure Taula 3), per la seva rellevància en la qualitat de la relació de parella destacada en la literatura.

7.3.3. Procediment

El procés d'avaluació per a cada parella consistia en tres sessions de periodicitat setmanal, cada una d'elles amb una durada aproximada de dues hores, realitzades per avaluadors entrenats en l'administració dels instruments. En la primera sessió, s'avaluava individualment al pacient per valorar la seva inclusió a l'estudi mitjançant l'entrevista SCID-I i el BDI-II. Als pacients que complien criteris se'ls entregava una carta per a la parella, destinada a obtenir la seva col·laboració en el tractament i era convocada a la segona sessió d'avaluació. Si ambdós cònjuges acceptaven aquesta modalitat de tractament, llegien i firmaven el consentiment informat on s'expressava la confidencialitat de les dades i la participació voluntària a l'estudi. A continuació, se'ls administrava la TG i l'EAD-13 de forma individual. En la tercera sessió, se'ls administrava individualment la GP. Finalitzada aquesta fase d'avaluació, les parelles incloses a l'estudi eren assignades als terapeutes per iniciar el procés terapèutic, que tenia una duració flexible entre 12 i 20 sessions, en funció de criteris clínics. Els terapeutes treballaven per parelles en coteràpia. En la majoria dels casos un d'ells havia finalitzat la seva formació en l'Escola de Teràpia Familiar Sistèmica de l'Hospital de

Sant Pau i la Santa Creu i l'altre estava cursant el Màster de Teràpia Cognitiva Social de la Universitat de Barcelona. Van rebre indicacions per a què treballassin d'acord amb el manual de Jones i Asen (2000). Totes les sessions van ser registrades i visualitzades en sessions de supervisió per part d'un terapeuta expert. Al finalitzar el tractament, es va realitzar una altra fase d'avaluació en la que s'administraven els mateixos instruments descrits de forma individual al llarg de dues sessions d'avaluació.

7.3.4. Anàlisi de dades

S'ha valorat el canvi clínic mitjançant les puntuacions del BDI-II com a test criteri i a partir de les dues condicions proposades per Jacobson i Truax (1991): (1) si el canvi aconsegueix un criteri que localitza la puntuació obtinguda a un nivell de funcionalitat i; (2) si el canvi és estadísticament fiable. Per a la primera condició, s'han comparat les puntuacions post del BDI-II dels pacients amb el punt de tall (PT) obtingut mitjançant la fórmula establerta per Jacobson i Truax, que és $PT = 16.92$; per a la segona condició, s'ha calculat l'Índex de Canvi Fiable (ICF) per a cada pacient i s'ha comparat amb el valor establert per Jacobson i Truax (1991, veure Gómez-Penedo i Roussos, 2012) que correspon a $ICF > 1.96$. Per ambdues condicions s'han tingut en compte les dades de la població funcional i de la població clínica diagnosticada amb el mòdul de trastorns de l'estat d'ànim del SCID-I VC i una *alfa de Cronbach* de 0.91 escollides del manual de l'adaptació espanyola del BDI-II de Sanz i Vázquez (2011). Segons Jacobson i Truax la combinació d'aquests dos càlculs permet definir operacionalment el canvi clínic en 4 categories: *recuperat*, *millorat*, *no canvi* i *deteriorat*. En les anàlisis posteriors, només s'han tingut en compte aquells pacients que s'han recuperat, els quals reben el nom de *pacients exitosos*; i aquells que no han realitzat canvi o s'han deteriorat, els quals reben el nom de *pacients no exitosos*. A les seves respectives parelles se les ha dividit en dos

grups més, que són: *parelles dels pacients exitosos i parelles dels pacients no exitosos*. En aquest apartat també s'han descrit els resultats del SCID-I després de la teràpia.

Per valorar el canvi en les variables de percepció interpersonal abans i després de la teràpia dels grups d'aquest estudi, s'han realitzat dos anàlisis: (1) El càlcul de la grandària de l'efecte amb la *d de Cohen* (1988), que s'interpreta, segons el mateix autor, como *petit, mitjà i gran* pels valors per sobre de 0.2, 0.5 i 0.8, respectivament. En aquest estudi, valors negatius indicaven un augment de SEE després de la teràpia; (2) La prova no paramètrica de suma de rangs de *Wilcoxon* per a mesures repetides, que analitza la significació estadística del canvi de les variables de la GP. Aquests dos anàlisis també s'han aplicat per valorar les diferències entre els grups respecte l'ajust diàdic abans i després de la teràpia. En aquest cas, una *d* negativa significava que els participants havien augmentat la percepció d'ajust diàdic.

Per a l'anàlisi de la TG s'ha utilitzat el programa RECORD 4.0 (Feixas i Cornejo, 2002). Per al tractament estadístic del conjunt de les dades s'ha utilitzat el programa *Statistical Package for the Social Sciences*, SPSS19.0.

7.4. Resultats

7.4.1 Valoració del canvi clínic i resultats en el SCID-I després de la teràpia

La Taula 13 mostra els resultats de l'anàlisi del canvi clínic i l'assignació al grup d'aquest estudi. S'observa que dels 13 pacients, 6 es van recuperar de forma clínicament significativa (dos homes i quatre dones), 5 no van realitzar canvi (quatre dones i un home) i els 2 restants (un home i una dona) van millorar, ja que van realitzar un canvi fiable, però es mantenen en un nivell de disfuncionalitat. Aquests pacients (números 4 i 13) i les seves respectives parelles no s'han tingut en compte en els anàlisis posteriors (vegeu Taula 13). Finalment, cap dels pacients va deteriorar després de la teràpia.

Els 22 participants, membres de les 11 parelles vàlides per aquest estudi, es van dividir en quatre grups en funció del canvi realitzat pels pacients. Els participants es van distribuir en quatre grups de la següent manera: (1) 6 pacients exitosos, (2) 6 parelles dels pacients exitosos, (3) 5 pacients no exitosos, i (4) 5 parelles dels pacients no exitosos.

La valoració dels criteris diagnòstics dels trastorns afectius mitjançant l'entrevista SCID-I després de la teràpia coincidia amb la valoració del canvi terapèutic en la majoria dels casos: Els 5 pacients no exitosos seguien complint criteris per a la depressió major i dels 6 pacients exitosos només un complia criteris (pacient 7). Els dos pacients exclosos no complien criteris per a la depressió segons el SCID-I.

Les puntuacions mitjanes en el BDI-II de les parelles incloses en els grups d'aquest estudi abans (pre) i després (post) del tractament van ser: Pacients exitosos ($n = 6$), $M(DT)$ pre = 31(7.64) i $M(DT)$ post = 10(4.86); Pacients no exitosos ($n = 5$), $M(DT)$ pre = 34(12.73) i $M(DT)$ post = 35.8(11.32).

Taula 13

Assignació al grup d'aquest estudi segons la definició operacional del canvi clínic valorada a partir de les puntuacions obtingudes en el BDI-II i la combinació dels criteris plantejats per Jacobson i Truax (1991) basats en el nivell de funcionalitat segons la Puntuació de Tall i l'Índex de Canvi Fiable

Pacients	Sexe (H/M)	BDI-II pre	BDI-II post	Nivell de funcionalitat segons PT	ICF	Tipus de canvi segons l'ICF	Definició operacional del canvi clínic	Grup d'aquest estudi
Pacient 1	M	53	51	Disfuncional	0.43	no canvi	NO CANVI	Pacient no exitós
Pacient 2	M	25	12	Funcional	2.77	canvi fiable	RECUPERAT	Pacient exitós
Pacient 3	M	35	44	Disfuncional	1.92	no canvi	NO CANVI	Pacient no exitós
Pacient 4	M	39	22	Disfuncional	3.63	canvi fiable	MILLORAT	Exclòs de l'anàlisi
Pacient 5	H	42	2	Funcional	8.54	canvi fiable	RECUPERAT	Pacient exitós
Pacient 6	H	37	28	Disfuncional	1.92	no canvi	NO CANVI	Pacient no exitós
Pacient 7	H	32	15	Funcional	3.63	canvi fiable	RECUPERAT	Pacient exitós
Pacient 8	M	24	7	Funcional	3.63	canvi fiable	RECUPERAT	Pacient exitós
Pacient 9	M	25	32	Disfuncional	1.49	no canvi	NO CANVI	Pacient no exitós
Pacient 10	M	20	24	Disfuncional	0.85	no canvi	NO CANVI	Pacient no exitós
Pacient 11	M	25	10	Funcional	3.2	canvi fiable	RECUPERAT	Pacient exitós
Pacient 12	M	38	14	Funcional	5.12	canvi fiable	RECUPERAT	Pacient exitós
Pacient 13	H	28	17	Disfuncional	2.35	canvi fiable	MILLORAT	Exclòs de l'anàlisi

Nota: BDI-II: *Beck Depression Inventory, second edition*, versió espanyola; ICF: Índex de Canvi Fiable, $ICF > 1.96$; PT: Punt de Tall del nivell de funcionalitat, $PT = 16.92$.

7.4.2 Canvis en la percepció interpersonal després del tractament segons el canvi clínic

En la Taula 14 es mostren els descriptius de les variables seleccionades de la GP abans i després de la teràpia segons els quatre grups, juntament amb la grandària de l'efecte i la significació clínica d'aquelles variables en les que s'ha produït un canvi significatiu. Degut al caràcter exploratori d'aquest estudi s'han tingut en compte els resultats de totes les variables incloses.

7.4.2.1 Canvis en la percepció de similitud (PS)

Els pacients exitosos no van realitzar cap canvi estadísticament significatiu en aquest grup de variables. No obstant, s'observa un canvi mitjà en la variable PS2 que indica que van augmentar la percepció de similitud entre el "jo" i el "jo ideal", dit d'una altra manera, van augmentar la seva autoestima. Les puntuacions mínimes en la grandària de l'efecte de les variables PS1 i PS3 informen que no van realitzar canvis en la percepció de similitud amb la parella ni en la semblança d'aquesta a la "parella ideal", encara que aquest darrer aspecte s'orientava cap a una visió més positiva de la parella. Les parelles dels pacients exitosos van ser l'únic grup que va obtenir canvis estadísticament significatius en una de les variables de PS: la PS3 ($z = -1.992, p = .046$), amb una grandària de l'efecte gran i negatiu. Aquest canvi indica que tenien una visió més positiva de la parella (el pacient) després del tractament. En gran mesura, també es percebien més semblants al pacient (PS1) i en menor mesura, va augmentar la seva autoestima (PS2). Aquests resultats permeten no rebutjar part de la Hipòtesis 1 d'aquest estudi. Els pacients no exitosos obtenien puntuacions positives en la grandària de l'efecte en les variables PS1 i PS2, per tant, es percebien més diferents a la seva parella i van disminuir la seva autoestima després del tractament. No obstant, tenien una visió

més positiva de la parella (PS3). Els seus cònjuges, en canvi, mostren una tendència lleu a percebre's més semblant als pacients al finalitzar la teràpia (PS1) i en major mesura, van augmentar la seva autoestima (PS2). No obstant, van disminuir lleument la visió positiva envers la parella (PS3).

7.4.2.2 Canvis en la metapercepció de similitud (MS)

No s'observen canvis estadísticament significatius en cap dels grups per a les variables de MS. Els pacients exitosos tendien a percebre que les seves parelles van augmentar lleument la seva autoestima (MS1) i tenien una visió més positiva d'ells (MS2). Els seus cònjuges percebien en gran mesura que els pacients havien augmentat l'autoestima (MS1; $d = -0.85$) i que també tenien una visió més positiva d'ells (MS2). Els pacients no exitosos tendien a percebre que la seva parella havia augmentat una mica la seva autoestima (MS1) i no havia canviat la visió positiva envers la parella, malgrat percebien que tendeix a augmentar. Els seus cònjuges, en canvi, percebien que va disminuir en gran mesura l'autoestima dels pacients (MS1; $d = 0.77$) i que tampoc havia canviat el grau de semblança entre la "parella" i la "parella ideal" d'aquests (MS2).

7.4.2.3. Canvis en la similitud assumida (SA)

Els pacients exitosos no van realitzar cap canvi estadísticament significatiu en aquest grup de variables. No obstant, van disminuir de forma important la similitud assumida en la visió de la "parella ideal" (SA4; $d = 1.35$). Els resultats també mostren que tendeixen a disminuir la similitud assumida en el "jo ideal" (SA3). En contraposició, van augmentar la similitud assumida en la visió del "jo" (SA1) i en menor mesura, en la visió del "jo" de la parella (SA2). Les parelles dels pacients exitosos obtenen puntuacions significatives en la variable SA4 ($z = -2.201$, $p = .028$),

amb una grandària de l'efecte gran i positiva. Per tant, també percebien que el seu concepte de “parella ideal” era menys semblant al del pacient després de la teràpia. En canvi, percebien que ambdós cònjuges construïen de forma més semblant el seu propi “jo” (SA1) i el “jo” del pacient (SA2), però no percebien canvis significatius en la manera en que ambdós construeixen el “jo ideal” (SA3). Els pacients no exitosos obtenen una grandària de l'efecte positiu en totes les variables SA. Això indica que segons aquests pacients la visió que ambdós tenien dels elements comparats era menys semblant al finalitzar la teràpia. Aquest canvi es produeix en major mesura en l'element “parella ideal”, ja que el canvi en la variable SA4 va ser estadísticament significatiu ($z = -2.023, p < 0.043$), seguit de l'element “jo ideal” (SA3; $d = 1.07$), l'element “jo” de la parella (SA2) i el “jo” del pacient (SA1). Els seus cònjuges no van realitzar canvis significatius en aquestes variables. No es va produir cap canvi en la SA1, però s'observa que assumien major similitud en la visió del “jo” del pacient (SA2) i en la visió que ambdós tenen del “jo ideal” (SA3). No obstant, assumien menor similitud en el concepte de “parella ideal” (SA4).

7.4.2.4. Canvis en la comunalitat (C)

Tot i que cap dels canvis dels grups va arribar a la significació estadística, existia un major acord en la visió del “jo” dels pacients exitosos i en gran mesura, van augmentar l'acord en la visió del “jo” dels seus cònjuges ($d = -1.02$). En canvi, no s'observen diferències en l'acord en la visió del “jo” dels pacients no exitosos, mentre que va augmentar lleument l'acord en la visió del “jo” dels seus cònjuges.

Taula 14

Descriptius de les puntuacions de Similitud Entre Elements de les variables de la Graella de Parella segons el canvi clínic, grandària de l'efecte i significació clínica del canvi amb la prova no paramètrica de suma de rangs de Wilcoxon

Mesures	Variables	Pacients exitosos			Parelles dels pacients exitosos			Pacients no exitosos			Parelles dels pacients no exitosos		
		(N = 6)			(N = 6)			(N = 5)			(N = 5)		
		M (DT) pre	M (DT) post	d	M (DT) pre	M (DT) post	d	M (DT) pre	M (DT) post	d	M (DT) pre	M (DT) post	d
Percepció de Similitud (PS)	PS1	61.88 (9.16)	61.77 (8.12)	0.01	59.17 (9.09)	65.17 (7.47)	-0.72	56.07 (9.71)	53.49 (11.97)	0.24	61.12 (15.67)	63.54 (12.99)	-0.17
	PS2	59.22 (12.22)	66.03 (14.77)	-0.50	64.17 (11.70)	66.58 (11.98)	-0.20	59.05 (13.74)	53.47 (8.88)	0.48	69.54 (21.00)	76.05 (10.63)	-0.39
	PS3	68.42 (19.95)	69.95 (8.97)	-0.10	64.85 (10.72)	74.7 (7.15)	-1.08*	62.85 (12.81)	65.25 (3.38)	-0.26	63.10 (15.47)	59.33 (9.6)	0.29
Metapercepció de Similitud (MS)	MS1	70.92 (15.16)	74.57 (15.88)	-0.23	60.84 (17.05)	72.47 (9.04)	-0.85	72.97 (9.68)	76.27 (11.38)	-0.31	65.02 (17.23)	54.13 (9.97)	0.77
	MS2	59.78 (10.57)	63.87 (11.07)	-0.38	59.64 (9.34)	65.45 (10.33)	-0.59	53.19 (11.04)	54.77 (13.14)	-0.13	61.61 (17.91)	60.38 (11.64)	0.08
Similitud Assumida (SA)	SA1	78.61 (8.06)	82.44 (4.95)	-0.57	81.74 (8.82)	85.12 (6.10)	-0.45	74.11 (7.14)	70.97 (5.16)	0.50	76.94 (9.44)	77.3 (8.03)	-0.04
	SA2	80.37 (7.73)	82.11 (7.01)	-0.24	78.27 (8.00)	81.85 (7.39)	-0.46	74.73 (12.37)	72.76 (8.70)	0.18	79.81 (10.90)	81.8 (2.45)	-0.25
	SA3	80.40 (14.53)	78.41 (12.54)	0.15	85.8 (2.85)	85.59 (6.53)	0.04	83.29 (5.11)	76.22 (7.79)	1.07	77.7 (8.34)	81.15 (5.64)	-0.48
	SA4	84.67 (7.90)	74.86 (6.49)	1.35	87.03 (5.10)	76.29 (7.28)	1.71*	84.37 (2.67)	72.84 (5.06)	2.85*	81.48 (10.62)	74.79 (12.11)	0.59
Comunalitat (C)	C1	70.17 (9.68)	74.32 (10.80)	-0.40	71.96 (4.22)	75.85 (3.37)	-1.02	70.76 (12.26)	69.51 (4.33)	0.14	70.52 (5.29)	71.63 (5.05)	-0.21
Comparació de l'Auto-concepte i dels Ideals (CAI)	CAI1	56.98 (6.35)	63.19 (8.47)	-0.83				55.39 (8.23)	57.77 (8.11)	-0.29			
	CAI2	75.96 (7.15)	77.18 (7.64)	-0.16				74.52 (5.01)	74.05 (7.81)	0.07			
	CAI3	77.32 (5.97)	73.55 (6.17)	0.62				74.23 (4.15)	76.42 (5.86)	-0.43			
Socialitat (S)	S1	74.08 (4.66)	73.83 (5.31)	0.05	69.65 (6.48)	72.05 (10.48)	-0.27	68.11 (4.54)	68.67 (9.26)	-0.08	65.61 (9.16)	71.92 (3.3)	-0.91
	S2	73.93 (7.34)	75.5 (3.19)	-0.28	71.53 (4.07)	75.11 (4.55)	-0.83	64.11 (8.99)	66.51 (10.09)	-0.24	70.57 (5.03)	66.72 (5.97)	0.70
	S3	75.35 (6.57)	77.38 (5.26)	-0.34	77.41 (6.76)	77.8 (7.09)	-0.06	73.35 (4.67)	70.11 (8.60)	0.47	74.91 (6.56)	76.05 (10.28)	-0.13
	S4	77.73 (5.49)	74.87 (6.49)	0.48	77.54 (5.53)	76.29 (7.28)	0.19	73.56 (2.86)	72.84 (5.06)	0.17	75.08 (8.43)	74.79 (12.11)	0.03

Nota:* $p < .05$. Grandària de l'efecte (d , negatiu = augment de similitud entre els elements comparats després de la teràpia. PS1: Percepció de similitud entre el jo i la parella; PS2: Percepció de similitud entre el jo i el jo ideal; PS3: Percepció de similitud entre la parella i parella ideal; MS1: Metapercepció de Similitud entre el jo i el jo ideal; MS2: Metapercepció de similitud entre la parella i la parella ideal de la parella; SA1: Similitud assumida en la visió del jo; SA2: Similitud assumida en la visió del jo de la parella; SA3: Similitud assumida del jo ideal; SA4: Similitud assumida de la parella ideal; C1: Comunalitat en la visió del jo; CAI1: Comparació de l'auto-concepte; CAI2: Comparació del concepte de jo ideal; CAI3: Comparació del concepte de parella ideal; S1: Precisió en la percepció del jo de la parella; S2: Precisió en la percepció del jo; S3: Precisió en la percepció del jo ideal de la parella; S4: Precisió en la percepció de la parella ideal de la parella.

7.4.2.5. Canvis en la comparació de l'auto-concepte i dels Ideals (CAI)

Cap dels grups va realitzar canvis estadísticament significatius en aquest conjunt de variables. Els pacients exitosos i les seves parelles van augmentar en gran mesura la similitud entre els auto-conceptes (CAI1), no van realitzar pràcticament canvis en com construeixen el “jo ideal” (CAI2), malgrat tendien a fer-ho de forma més semblant i van disminuir moderadament la similitud en construir el concepte de “parella ideal” (CAI3). Els grups de pacients no exitosos i les seves parelles construïen de forma una mica més semblant l'auto-concepte (CAI1) i en major mesura, el concepte de “parella ideal” (CAI3), però no van realitzar canvis en com construeixen el “jo ideal” (CAI2).

7.4.2.5. Canvis en la socialitat (S)

Cap dels grups va realitzar canvis estadísticament significatius en aquestes variables. Els pacients exitosos no van realitzar canvis en la precisió en percebre el “jo” de la parella (S1), però tendien a ser una mica més precisos en saber com són construïts per les seves parelles (S2) i com aquestes construeixen el “jo ideal” (S3). En canvi, eren menys precisos en percebre com la parella construeix a la “parella ideal” (S4). Els cònjuges tendien a ser en gran mesura més precisos en saber com el pacient els construeix (S2; $d = -0.83$) i, en menor mesura, en construir el “jo” del pacient (S1). No obstant, eren menys precisos en construir la “parella ideal” del pacient (S4) i no van realitzar canvis de precisió en percebre com el pacient construeix el “jo ideal” (S3). Per tant, en relació a la Hipòtesi 1, s'observa que sobretot va augmentar la capacitat dels cònjuges no deprimits en ser precisos a l'hora de percebre com els veuen els pacients. Els pacients no exitosos no van realitzar canvis de precisió en com la seva parella es construeix (S1). En canvi, semblen més precisos en construir com la parella els construeix (S2) i menys precisos en saber com la seva parella construeix el “jo ideal” (S3) i la “parella ideal” (S4). Els resultats més destacats dels seus cònjuges es troben en

el gran augment de la precisió en saber com el pacient es construeix després de la teràpia (S1; $d = -0.91$) i en la notable disminució de la precisió en com els pacients els construeixen (S2; $d = 0.70$). No van realitzar pràcticament canvis en la precisió de com construeix el pacient el “jo ideal” (S3) i la “parella ideal” (S4).

7.4.3 Canvis en l'ajust diàdic després del tractament segons el canvi clínic

No es va produir cap canvi significatiu en l'ajust diàdic en cap de les parelles. La Taula 15 mostra els descriptius i la grandària de l'efecte de les puntuacions globals de l'EAD-13 i les subescales segons els quatre grups. La grandària de l'efecte en tots els casos és petita. Es pot observar que els pacients exitosos i les seves parelles tenien en un inici un bon ajust diàdic, superior al punt de tall ($PT = 44$). No obstant, en els pacients exitosos l'ajust va disminuir una mica al finalitzar la teràpia i en canvi, el de les seves parelles va augmentar. Per tant, no es van produir els canvis esperats en la Hipòtesis 2. Els pacients no exitosos van augmentar l'ajust diàdic, tot i que aquest es trobés per sota del punt de tall abans i després de realitzar la teràpia. Els seus cònjuges es van mantenir pràcticament amb el mateix ajust que coincideix amb el punt de tall de l'escala. En les subescales de l'EAD-13, s'observa que casi tots els grups van augmentar la cohesió amb les seves parelles, en major mesura les parelles dels pacients exitosos ($d = -0.43$) i amb excepció de les parelles dels pacients no exitosos, que no van realitzar canvis. En canvi, en l'escala de satisfacció, aquest grup és l'únic que va augmentar el grau de satisfacció ($d = -0.21$), mentre que tots els altres la van disminuir. Les puntuacions en l'escala de consens van augmentar en les parelles dels pacients exitosos i en els pacients no exitosos, mentre que va disminuir en els cònjuges respectius (veure Taula 15).

Taula 15

Descriptius de les puntuacions globals i les subescales de la versió breu de l'Escales d'Ajust Diàdic i la grandària de l'efecte segons el canvi clínic

Puntuacions EAD-13	Pacients exitosos (N = 6)			Parelles dels pacients exitosos (N = 6)			Pacients no exitosos (N = 5)			Parelles dels pacients no exitosos (N = 5)		
	M (DT) pre	M (DT) post	<i>d</i>	M (DT) pre	M (DT) post	<i>d</i>	M (DT) pre	M (DT) post	<i>d</i>	M (DT) pre	M (DT) post	<i>d</i>
EAD-13 <i>Global</i>	52.17 (5.60)	49.67 (9.05)	0.33	47.00 (6.97)	47.67 (6.89)	-0.10	35 (11.89)	37 (12.19)	-0.17	44.20 (6.02)	44.40 (6.07)	-0.03
EAD-13 <i>Cohesió</i>	11.50 (2.43)	12.33 (1.37)	-0.42	7.50 (2.43)	8.50 (2.26)	-0.43	5.40 (4.16)	6.80 (6.22)	-0.26	7.40 (3.78)	7.60 (4.16)	-0.05
EAD- 13 <i>Satisfacció</i>	21.83 (0.98)	21.50 (2.59)	0.17	20.33 (2.94)	19.50 (3.94)	0.24	15.40 (4.56)	14 (4.74)	0.30	19.20 (1.92)	19.60 (1.95)	-0.21
EAD-13 <i>Consens</i>	18.83 (3.76)	15.83 (8.93)	0.44	19.17 (3.60)	19.67 (1.63)	-0.18	14.20 (6.10)	16.20 (3.70)	-0.40	17.60 (1.52)	17.20 (1.92)	0.23

Nota: EAD-13: Versió breu de l'Escales d'Ajust Diàdic. Grandària de l'efecte (*d*) negatiu = augment en les puntuacions dels resultats de l'EAD-13 després de la teràpia.

7.5. Discussió

Els resultats obtinguts ens mostren que la TSP ha contribuït a la millora de la simptomatologia en més de la meitat dels pacients depressius de l'estudi. Aquests resultats coincideixen amb els d'altres que recolzen l'eficàcia de la TSP per a la depressió (Denton et al., 2003; Leff et al., 2000). En la recerca per comprendre millor quins factors poden relacionar-se amb el resultat de la teràpia de parella per a la depressió, aquest estudi ha explorat el paper d'un conjunt de variables de percepció interpersonal en la simptomatologia depressiva amb la intenció d'identificar els mecanismes de canvi implicats en l'èxit de la teràpia. Per a la discussió dels resultats s'ha tingut en compte els canvis realitzats en les variables de percepció interpersonal que poden estar associats a la disminució dels símptomes depressius (observats en els pacients exitosos o en les seves parelles), al manteniment dels símptomes (observats en els pacients no exitosos o en les seves parelles) o aquells resultats que, malgrat indiquen un canvi rellevant després de la teràpia, no han influït en els símptomes depressius ja que han canviat de forma semblant en tots els grups. Finalment, es discuteixen els canvis realitzats en l'ajust diàdic de cada grup després de la teràpia.

Els resultats més rellevants indiquen que la disminució dels símptomes està relacionada amb una visió més positiva del pacient per part de la seva parella així com pel fet que el cònjuge es senti més comprès pel pacient. Aquests resultats estan en consonància amb altres estudis que senyalen que la teràpia de parella per a la depressió comporta canvis per ambdós membres (Coyne et al., 1987; Rehman et al., 2008; Tilden et al., 2010). Més en detall s'observa que, a diferència dels altres cònjuges, les parelles dels pacients exitosos tenen una visió més positiva del pacient ja que el perceben més semblant a l'element "parella ideal" (PS3) i consideren que té millor autoestima (MS1).

A més, tot i que amb menor importància, es perceben més semblants als pacients (PS1) i consideren que aquests tenen una visió positiva de la parella (MS2). Aquests canvis en la visió dels cònjuges es corresponen a un augment de l'autoestima dels pacients exitosos (PS2) que no es produeix en els no exitosos.

Aquests resultats del grup exitós podrien implicar que s'ha trencat el cicle d'interacció negativa proposat en la teoria sobre la depressió de Coyne (1976) ja que el cònjuge confirma amb la seva metapercepció la visió positiva que el pacient té de si mateix després de la teràpia. En canvi, succeeix tot el contrari en el grup no exitós ja que els pacients disminueixen l'autoestima (PS2) i les seves parelles els ho confirmen amb la metapercepció (MS1). Aquests resultats reflecteixen la ja clàssica noció de causalitat circular de la teoria sistèmica que, en els casos exitosos es caracteritza per un intercanvi d'interaccions positives que podria ser un factor de canvi implicat en l'èxit de la teràpia, mentre que per el grup no exitós podria implicar un mecanisme que està mantenint els símptomes depressius. Per altra banda, tenint en compte que tots els grups augmenten l'autoestima menys el dels pacients no exitosos, aquestes discrepàncies entre grups podrien explicar-se senyalant que la teràpia ha servit per accentuar les diferències entre pacient i cònjuge en les casos on no hi ha hagut un canvi clínic (positivitzant a la parella i desfavorint al pacient), mentre que han augmentat les similituds en els casos de canvi clínic (major autoestima del pacient i de la parella). Segons la teoria de Linares i Campo (2000) en la que la relació conjugal dels pacients depressius es caracteritza per la complementarietat, la millora de l'autoestima dels pacients exitosos i de les seves parelles podria implicar que la teràpia exitosa ha afavorit un funcionament menys complementari entre ells. El fet que aquestes parelles construeixin el seu autoconcepte de manera molt més semblant al finalitzar la teràpia (CAI1) també podria recolzar aquesta qüestió.

Altres canvis que podrien relacionar-se amb la disminució de la simptomatologia es troben en l'augment en la comunalitat en la visió del "jo" del cònjuge no deprimat (C1), en la precisió en la percepció del "jo" d'aquest cònjuge (S2) i, en menor magnitud, en la similitud assumida del jo (SA1) i de la parella (SA2) del grup exitós. En el primer cas, aquest canvi indica que existeix un major acord en la visió de com es construeix el cònjuge no deprimat, fet que s'ha relacionat amb la satisfacció amb la parella (De la Ronde, 1997; Luckey, 1960b; Neimeyer i Hudson, 1985; Swann et al., 1992). Tenint en compte que també existeix un major acord en la visió del "jo" dels pacients exitosos i que aquest canvi no es produeix en els altres pacients, es podria senyalar que augmentar el grau d'acord en la visió del "jo" d'ambdós membres de la parella pot estar relacionat amb la satisfacció amb la parella i amb la disminució de la simptomatologia. En el segon cas, el canvi que es produeix en la variable de socialitat S2 pot reflectir que els cònjuges dels pacients exitosos entenen o comprenen millor com els pacients els construeixen (Kenny i Acitelli, 2001; Laing et al., 1966) i d'aquesta manera hagi augmentat la sintonia afectiva en la parella (Mast i Ickes, 2007). Per tant, aquests canvis indicarien que, després de la teràpia, sobretot els cònjuges dels pacients exitosos es senten més compresos per la parella. En tercer lloc, l'augment de similitud assumida en les variables SA1 i SA2 del grup exitós pot implicar que ambdós cònjuges senten que la parella valida les pròpies construccions de la realitat fet que té beneficis pel funcionament de la relació (Gottman, 1994; Neimeyer i Hudson, 1985) i pot contribuir a reduir el malestar del pacient.

En aquest punt és important aturar-se per observar les diferències amb el grup no exitós. Per una banda, els cònjuges no deprimats han augmentat de forma rellevant la precisió en percebre com es construeix el pacient (S1) i, per l'altra, els pacients han augmentat lleument la precisió sobre com són construïts per les seves parelles (S2).

Aquests resultats, que podrien relacionar-se amb l'augment de la comprensió en la parella, no afecten a la disminució de la simptomatologia del pacient, més aviat al contrari si es considera que aquests pacients tenen una visió més negativa de si mateixos després de la teràpia (baixa autoestima). Per tant, en aquest cas, l'augment de la precisió empàtica implicaria que aquesta visió dels pacients es veu confirmada per les seves parelles que són més precises en saber com es construeixen, i al mateix temps, per ells mateixos, ja que són més precisos en saber com les seves parelles els construeixen. Aquests resultats estarien d'acord amb la teoria de l'autoverificació negativa en la que els pacients reben feedbacks negatius per part de les seves parelles que perpetuen el seu malestar (Katz i Beach, 1997). Per altra banda, s'ha observat que les parelles dels pacients no exitosos són menys precisos a l'hora de percebre com els pacients els construeixen (S2). Tenint en compte que el grup de pacients no exitosos està compost per una majoria de dones, aquests resultats estarien d'acord amb altres estudis en els quals s'observa que els homes disminueixen la precisió empàtica quan major són els símptomes depressius de les seves parelles (Gadassi et al., 2011; Papp et al., 2010). En definitiva, aquest resultat reflecteix amb més claredat el concepte de circularitat, en el qual aquest cercle negatiu de percepció interpersonal pot estar mantenint els símptomes depressius.

A partir de la coneguda relació entre la satisfacció conjugal i els símptomes depressius (veure Rehman et al., 2008) i els resultats mesurats amb la GP que fan pensar que els cònjuges dels pacients no exitosos han disminuït la satisfacció amb la seva parella, aquesta fórmula circular podria complementar-se afegint que: la visió negativa que ambdós cònjuges tenen del pacient pot tenir un impacte en la satisfacció conjugal de la parella que, a la vegada, repercuteix negativament a la millora dels símptomes depressius. En el cas contrari, el del grup exitós, la circularitat podria reflectir un camí

cap el canvi en el qual, la millora dels símptomes és percebuda pel company, qui augmenta la satisfacció amb la relació i així reforça la millora dels símptomes depressius. Una vegada més, aquests resultats indicarien que incloure a la parella en la teràpia per a la depressió augmenta la possibilitat de que una millora en el pacient es converteixi en un canvi que perduri més en el temps (Leff et al., 2000). A més, de cara a la pràctica terapèutica, aquests resultats suggereixen que en alguns casos seria important trobar una forma de trencar el circuit prèviament descrit. Per exemple, buscant una millora simptomàtica, ajudant a la parella a reconèixer els canvis mínims que puguin estar succeint en el pacient, recuperant espais de parella lliures de la depressió; tot plegat per augmentar la satisfacció conjugal.

Un altre canvi que podria suposar diferències importants entre els pacients exitosos i els no exitosos és assumir que es construeix de forma diferent el “jo ideal” (SA3), ja que el grup no exitós és l’únic que realitza un canvi important en aquesta direcció. Per tant, percebre que es persegueixen ideals de persona diferents té implicacions negatives per a la depressió. La similitud en la visió del “jo ideal” s’ha considerat un indicador d’atracció (LaPrelle et al., 1991), sobretot en els fases de construcció d’una parella (Campo i Linares, 2002), tot i que la mostra d’aquest estudi es trobaria en una etapa més avançada del cicle vital de la relació. No obstant, aquests resultats suggereixen la necessitat d’explorar més les implicacions d’aquest aspecte en la depressió.

Finalment, un resultat rellevant, comú en tots els grups i, per tant, que no afecta a la reducció dels símptomes, és assumir una major discrepància en com es construeix “la parella ideal” (SA4). Aquest resultat és sorprenent ja que semblava lògic suposar que assumir similitud en la “parella ideal” podria ser un indicador de satisfacció amb la parella i, com ja hem mencionat, aquesta relació podria implicar una disminució dels

síntomes. No obstant, un anàlisi més detallat de les variables que inclouen l'element "parella ideal" mostra diferències entre els grups: el grup exitós construeix aquest element de forma diferent després de la teràpia (CAI3) mentre que el grup no exitós el construeix de forma més semblant, evidenciant una discrepància en la similitud assumida d'aquest element en aquestes parelles. Aquests resultats podrien reflectir que en els casos exitosos la teràpia, per una banda, ha permès senyalar les diferències entre l'ideal de la parella que ambdós volen sense que això repercuteixi en els símptomes; i per altra banda, ha permès ajustar les percepcions individuals dels cònjuges entre sí afavorint una coherència entre elles.

Pel que respecte a l'ajust diàdic, segons els resultats en l'índex global de l'EAD-13 i en contra de les troballes evidenciades en altres estudis (Rehman et al., 2008; Tilden et al., 2010), la disminució de la simptomatologia no ha afectat a la percepció de l'ajust de la parella. Tanmateix, sembla que tenir un bon ajust diàdic a l'inici de la teràpia, sobretot en el cas dels pacients, pot ser una bona base per a la reducció dels símptomes. No obstant, aquestes puntuacions globals poden amagar informació rellevant que proporcionen les subescales de l'EAD-13, ja que ofereixen més varietat en els resultats dels grups d'aquest estudi. Per una banda, tots els grups augmenten la cohesió, per tant, la teràpia de parella sembla produir més cohesió independentment dels efectes en la simptomatologia. Per una altra banda, donat que els pacients exitosos disminueixen el consens després de la teràpia, sembla que aquest no és un tema crucial per a la disminució dels símptomes. Per últim, en la subescala de satisfacció, l'EAD-13 només detecta un grup que augmenta la satisfacció amb la parella, els cònjuges dels pacients no exitosos, mentre que totes les mesures de la GP relacionades detecten que augmenta la satisfacció amb la parella només en els altres grups. Aquest resultat discordant hauria de ser elucidat en futurs estudis.

Les limitacions d'aquest estudi es centren en la seva naturalesa exploratòria, en la reduïda grandària de la mostra i en l'ús d'un mètode, la GP, que està donant els seus primers passos i no compta amb valors normatius. Aquestes limitacions no ens permeten generalitzar els resultats obtinguts i afecten a la validesa interna de l'estudi, per tant, ens impedeixen afirmar que els canvis obtinguts siguin deguts a la teràpia realitzada.

A grans trets, es podria concloure que la TSP ha modificat el context vinculat a la depressió, sobretot en aquells casos en els que els cònjuges no deprimits han realitzat canvis més intensos en relació a la percepció de similitud, el grau d'acord en la visió del jo i en la precisió sobre com són construïts per les seves parelles. Més concretament, aquests cònjuges veuen a les seves parelles de forma més positiva, es senten més compresos per elles i ambdós, construeixen els autoconceptes molt més semblants al finalitzar la teràpia. Aquests canvis observats en les citades variables de percepció interpersonal podrien contribuir a identificar els mecanismes de canvi en la TSP per la depressió.

III. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

---

8. DISCUSSIÓ DELS RESULTATS PRINCIPALS

L'objectiu principal d'aquesta tesi ha estat aprofundir i ampliar en el coneixement del paper de la percepció interpersonal en les parelles mitjançant els constructes personals dels membres de la relació. Per fer-ho, s'han realitzat tres estudis que han permès, en primer lloc, elaborar un mètode que pretén captar com els cònjuges es construeixen a sí mateixos i a l'altre a través dels constructes personals dels membres d'una parella (Estudi 1); en segon lloc, explorar el paper de la percepció interpersonal, mitjançant els constructes personals, en la qualitat de la relació de parella (Estudi 2); i, en tercer lloc, explorar el paper de la percepció interpersonal, mitjançant els constructes personals, i el de la qualitat de la relació de parella en el resultat de la TSP per a la depressió. A continuació es discuteixen els principals resultats d'aquests tres estudis adoptant una perspectiva global i tenint en compte els següents apartats: 1) Aportacions fonamentals de la GP en l'estudi de la percepció interpersonal; 2) Integració dels resultats principals de les variables de percepció interpersonal en la qualitat de la relació i l'èxit en la TSP per a la depressió; 3) Mecanismes de canvi en la TSP per a la depressió.

8.1 Aportacions fonamentals de la GP en l'estudi de la percepció interpersonal

A l'estudi 1 s'ha desenvolupat un nou mètode, la GP, mitjançant un cas exemple provinent de la mostra comunitària de l'estudi 2. L'anàlisi d'aquesta parella ha permès posar de manifest la gran quantitat d'informació respecte la percepció interpersonal que es pot obtenir amb un sol instrument. No obstant, també s'ha evidenciat la complexitat de l'administració (en dues fases) i la d'analitzar la informació resultant, tant per la quantitat de variables que se'n desprenen com pel seu contingut.

La revisió històrica de l'estudi de la percepció interpersonal ha posat en evidència que l'avaluació d'aquest fenomen no ha estat mai una tasca fàcil. El factor d'interdependència entre les percepcions dels cònjuges així com la importància de la metapercepció per comprendre la interacció humana són dos aspectes que progressivament s'han considerat essencials per estudiar aquest procés interpersonal, tot i augmentar-ne la complexitat. En efecte, la GP es basa en la integració de dues perspectives teòriques, el model sistèmic i la TCP, que tenen en compte aquestes qüestions. La GP, per una banda, capta les formulacions sistèmiques plantejades per Laing et al. (1966) i altres autors (p. ex., Selvini-Palazzoli et al., 1980), en les quals la parella és un sistema on la interacció entre els diferents nivells de percepció pot ajudar a entendre com funcionen les relacions; i per l'altra, reflecteix la TCP de Kelly (1955/1991) mitjançant la selecció dels constructes personals dels membres de la parella i a través de l'avaluació del grau en què cada cònjuge és capaç de construir els processos de construcció de l'altre (colorari de socialitat). Ambdues perspectives s'uneixen en la GP ja que es tenen en compte els significats personals de la parella, o SCF (Procter, 1978, 1981), per interpretar els esdeveniments en una relació (Feixas, 1995; Feixas et al., 1993, Procter 1995).

En efecte, l'anàlisi de la metapercepció i l'ús dels termes propis de la parella com a referents de la percepció són dos dels punts forts d'aquest instrument. En el primer cas, tal com s'ha vist en el Capítol 1, pocs instruments inclouen les metapercepcions en el mateix test, sinó que és necessari administrar-los dues vegades, en ocasions, deixant poc clar si s'avalua la perspectiva directa de l'altra o la metapercepció. La GP resol aquest aspecte en el seu plantejament. En el segon cas, l'ús dels constructes personals implica captar el món fenomenològic i idiosincràtic de

significats d'aquella relació, que tal com s'ha vist en la discussió de l'estudi 1, té implicacions evidents per a la pràctica clínica.

Una altra de les aportacions interessants de la GP és la metodologia que utilitza per classificar les variables de percepció interpersonal, també presentada a la Taula 1 del Capítol 1, que consisteix en tenir en compte la naturalesa de les percepcions comparades (percepcions i metapercepcions) així com l'origen d'aquestes (intrapersonal o interpersonal). Aquesta aportació podria contribuir a superar una de les mancances identificades en aquesta àrea d'estudi: la divergència en la conceptualització de les variables (Sillars i Scott, 1983); i per tant, facilitar la discussió dels resultats en les properes investigacions. A més, la GP utilitza la distància euclideana com a mesura estadística per generar les variables, la qual podria ajudar a superar les dificultats atribuïdes a les altres mesures tals com la diferència de mitjanes o les correlacions (Decuyper et al., 2012).

L'avantatge principal de la GP respecte altres graelles (Neimeyer i Hudson, 1985; O'Loughlin, 1989; Ryle i Breen, 1972a,b) i procediments d'avaluació interpersonal és que integra una gran diversitat de mesures en el mateix instrument. A més, incorpora els elements "ideal" fet que amplia les seves possibilitats d'anàlisi a una àrea que sembla ser rellevant per l'estudi de les relacions de parella (Campbell et al., 2013; Murray, 1996a,b; Simpson et al., 2001).

Al llarg dels estudis 2 i 3 s'ha posat a prova l'ús de la GP en diferents contextos d'investigació. A l'estudi 2 s'ha explorat la relació entre les variables de la GP i la qualitat de la relació de parella en una mostra comunitària de parelles heterosexuales mitjançant l'anàlisi diàdica APIM (Cook i Kenny, 2005) que té en compte la interdependència de les observacions i permet obtenir els efectes d'actor i de parella en

la variable dependent. Mitjançant aquesta anàlisi també s'ha mesurat l'efecte de la interacció del gènere i el temps de relació en aquesta associació. A l'estudi 3, a partir d'una mostra clínica de parelles on un dels membres complia criteris diagnòstics per a la depressió major, s'ha explorat la grandària de l'efecte dels canvis en la percepció interpersonal ocorreguts després de realitzar una TSP per a la depressió. En ambdós estudis es posa de manifest que si es superen les limitacions d'aquest instrument, la GP pot ser útil tant en la investigació com en la pràctica clínica.

8.2. Integració dels resultats principals de les variables de percepció interpersonal en la qualitat de la relació i en l'èxit de la TSP per a la depressió.

Els estudis previs que han investigat la relació de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació i en la depressió han evidenciat la importància d'aquest àmbit d'estudi per comprendre com funcionen les relacions (p. ex., Gadassi i Rafaeli, 2015; Kenny i Acitelli, 2001) i poder millorar la intervenció terapèutica (Childs i Hedges, 1980). Els resultats discutits en els estudis 2 i 3 inviten a pensar que aprofundir en el coneixement respecte com les parelles es perceben entre sí en base als constructes personals podria assolir ambdós objectius.

No obstant, la naturalesa exploratòria d'aquests estudis i les limitacions esmentades en les respectives discussions fan que els resultats siguin una aproximació al que podria ser una contribució a l'estudi d'aquest fenomen. A continuació es desenvolupa una integració dels resultats més destacats del paper de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació de parella i en l'èxit de la TSP en la depressió. L'objectiu d'aquesta integració és reflexionar sobre els aspectes en comú que poden ajudar entendre el paper de la percepció interpersonal en el funcionament de les

relacions, tenint en compte les diferències de gènere i la influència del temps de la relació.

A grans trets, en l'estudi 2 s'ha observat mitjançant l'anàlisi APIM l'efecte bidireccional de la percepció interpersonal en la qualitat de la relació ja que els resultats més destacats s'han obtingut en els efectes de parella, és a dir, en com influencia la percepció d'un cònjuge en la satisfacció amb la relació de l'altre cònjuge. Aquests resultats estan d'acord amb els que assenyalen l'èxit de la TSP en l'estudi 3, doncs els canvis més rellevants després de la teràpia els han fet les parelles dels pacients exitosos, sobretot, canviant la mirada respecte els pacients. Aquests aspectes posen de manifest la potència que la mirada de l'altre té en el propi benestar i el de la relació, i reforça la importància d'incloure a la parella en la teràpia per a la depressió.

Observant amb més profunditat quins d'aquests aspectes en comú podrien beneficiar el funcionament de la relació, destaquen els resultats en aquelles variables que impliquen tenir una mirada més positiva de l'altre i sentir que el cònjuge valida les pròpies construccions de la realitat. Aquests resultats sobretot es donen en les parelles que es troben en un cicle avançat de la relació (les de llarga durada de l'estudi 2 i les de l'estudi 3) i també quan no es controlen els efectes del temps de relació. En canvi, les parelles recents tenen resultats més diversos.

El primer cas, tenir una mirada positiva envers la parella i que la persona estimada ens miri amb bons ulls, és un dels resultats més consistents en la literatura que sembla tenir un impacte evident en la qualitat de la relació (Murray et al., 1996a,b; Fletcher et al., 1999; Fletcher et al., 2006; Luo i Snider, 2009). En la GP la principal variable que mesura aquesta qüestió és la percepció de similitud entre la parella i la parella ideal (PS3). En ambdós estudis s'ha verificat que tenir una visió positiva de la

parella no només prediu la qualitat de la relació tant dels homes com de les dones (efecte d'actor) i la dels seus cònjuges (efecte de parella), sinó que, a més, és un dels canvis més rellevants que realitzen els cònjuges dels pacients exitosos i que podria explicar la millora simptomàtica de les seves parelles. Sobretot, tenint en compte que les parelles dels pacients no exitosos realitzen canvis en la direcció contrària. Tal com s'ha descrit, aquests resultats representen el concepte de circularitat de la teoria sistèmica en el que es planteja que un intercanvi d'interaccions positives podria explicar no només el bon funcionament de la relació sinó també de cadascun dels seus membres.

Tenir una visió positiva de si mateix o una bona autoestima, mesurada amb la percepció de similitud entre el jo i el jo ideal, també sembla ser és un aspecte rellevant pel funcionament de les relacions, tal com s'ha evidenciat mitjançant diverses maneres d'avaluar l'autoestima (Orth i Robins, 2014). En aquesta recerca, s'ha mostrat rellevant sobretot per la influència que té en els dos membres de la parella. A l'estudi 2, s'evidencia que la qualitat de la relació dels homes, en qualsevol moment del cicle vital de la relació, està associada a que les dones tinguin una bona autoestima, mentre que per elles l'autoestima dels homes no és un aspecte rellevant. A l'estudi 3, millorar l'autoestima del pacient ha estat una de les característiques diferencials entre els pacients exitosos i els no exitosos, que podria ser un dels mecanismes de canvi de la TSP en la depressió, com s'ha demostrat en altres tipus de teràpia de parella (Cohen et al., 2014). A més, considerant que el grup de pacients són majoritàriament dones, ambdós resultats estarien d'acord en què el benestar individual, sobretot el de les dones, és un ingredient important pel funcionament de la relació (Gadassi et al., 2011; Luckey, 1960a).

Assumir que es persegueixen ideals semblants (SA3), també té un paper destacat en la qualitat de la relació de l'altre cònjuge, quan s'ha tingut en compte la mostra

heterogènia de l'estudi 2, però no sembla estar influït per la durada de la relació. En l'estudi 3, els pacients no exitosos han disminuït la similitud assumida del jo ideal i les seves parelles l'han augmentat. Per tant, més que indicar un deteriorament en la qualitat de la relació, aquest canvi pot manifestar que en els casos que la TSP no ha estat exitosa s'han allunyat les percepcions d'aquests pacients i les seves parelles respecte el model de persona que volen ser, perpetuant així el seu malestar.

Els resultats descrits fins ara posen de manifest la importància d'incloure els elements "jo ideal" i "parella ideal" en l'estudi de la percepció interpersonal en les parelles, sobretot a l'hora de valorar la visió positiva de les parelles. Tenint en compte les seves implicacions en el funcionament de la relació (Fletcher et al., 2000; Murray et al., 1996a), avaluar aquests elements mitjançant els constructes personals, també pot facilitar conèixer els punts forts de la relació i identificar els objectius de canvi de cadascú, cosa que permet orientar una teràpia, tal com es proposa en certes teràpies individuals (p. ex., Feixas i Compañ, 2015).

Els altres resultats comuns que han estat rellevants pel funcionament de la relació estan relacionats amb sentir que l'altre valida les pròpies construccions de la realitat. Des de la TCP, i també des d'altres perspectives, aquest s'ha considerat un aspecte essencial pel desenvolupament exitós de la relació doncs pot representar la sensació de sentir-se entès i acceptat per l'altre (p. ex., Gottman, 1994; Neimeyer i Hudson, 1985; Swann et al., 1992), fet que té beneficis per a ambdós membres de la parella (Decuyper et al., 2012). Els resultats obtinguts en les variables de percepció de similitud amb la parella (PS1), similitud assumida (SA), comunalitat en la visió del jo (C1) i precisió en la visió del jo (S1) podrien indicar aquesta sensació de sentir-se validat.

La variable percepció de similitud amb la parella (PS1) ha estat àmpliament relacionada amb la qualitat de la relació i amb l'atracció (Acitelli et al., 1993; Iafrate et al., 2012b; Morry et al., 2011), ja que promou un sentiment de connexió que pot facilitar les interaccions. No obstant això, pocs estudis han estudiat i evidenciat els beneficis d'aquesta variable per a la vida en parella (vegeu Furler et al., 2014 per a una excepció). En els estudis 2 i 3 s'observa que, el fet que el cònjuge es percebi semblant prediu l'ajust diàdic de l'altre i pot contribuir a disminuir la simptomatologia del pacient exitós. Així, la percepció de similitud del cònjuge podria actuar com un feedback positiu sobre el propi autoconcepte que valida la utilitat de les pròpies construccions i millora el benestar personal en la depressió.

Les variables de similitud assumida (SA) i acord en la visió del jo (C1) han estat les més utilitzades en la literatura per exprimir la sensació de sentir-se validat. En el cas de la similitud assumida, en l'estudi 2 no s'obté una associació significativa amb la qualitat de la relació, tot i haver estat informada freqüentment en la literatura (p.ex. Murray et al., 2002; Thomas et al., 1997). Tanmateix, un dels arguments que podria explicar aquest resultat és el paper que juga el factor temps en aquesta associació: les parelles noves no els és favorable assumir similitud, possiblement perquè així poden expandir les seves construccions personals (Neimeyer i Hudson, 1985) en estadis inicials de la relació; mentre que les de llarga durada, els resulta favorable assumir que el cònjuge els veu tal com són i verifica les pròpies autoconstruccions (Swann et al., 1994). Coherent amb aquests resultats, a les parelles de l'estudi 3 els correspondria assumir similitud amb la parella. Curiosament, després de la TSP només els pacients exitosos i les seves parelles augmenten la similitud assumida en la visió del jo. Per tant, semblaria que la teràpia els ha permès sentir-se compresos i validats en les seves virtuts

i defectes, fet beneficiós en el seu moment vital de la relació i que pot relacionar-se amb la disminució dels símptomes depressius.

La variable acord en la visió del jo (C1) s'ha utilitzat freqüentment dins la teoria de l'autoverificació (p. ex., Swann et al., 1992). En la GP aquest aspecte s'avalua mitjançant la variable C1 que representa el colorari de comunalitat de la teoria de Kelly (1955/1991): "En la mesura en què una persona emprà una construcció de l'experiència que és similar a l'empleada per una altra, els seus processos són psicològicament similars als de l'altra persona". A l'estudi 3, un dels canvis més rellevants després de la TSP ha estat que el grup de parelles exitoses construeix de forma més semblant els processos psicològics de la parella, sobretot, del cònjuge no deprimat. Per tant, també amb aquesta variable es constata les avantatges que té per a la relació que els cònjuges confirmen el seu auto-concepte amb la mirada del pacient, doncs permet a ambdós cònjuges validar les seves construccions en els constructes de la parella i estar d'acord en la posició del cònjuge.

A l'estudi 2 no s'ha posat a prova la variable C1 perquè l'anàlisi de clúster ha indicat que estava molt relacionada amb les variables precisió en la percepció del jo de la parella (S1) i precisió en la percepció del jo (S2). Efectivament, aquestes variables estan conceptualment relacionades amb la C1, la diferència és que S1 i S2 impliquen inferir els estats mentals de l'altre. Per tant, semblaria que en aquesta mostra comunitària la capacitat metaperceptiva no ha revelat gaires diferències a l'hora de conèixer la realitat. En canvi, en la mostra clínica, tot i que la TSP no ha modificat l'habilitat metaperceptiva dels pacients, sí que ha modificat la de les seves parelles de forma notable. No obstant, les conseqüències d'aquestes millores no han estat beneficioses per tots els pacients. En concret, que el cònjuge sigui més precís en construir el pacient quan aquest segueix deprimat, no influeix en la disminució dels

síntomes, més aviat al contrari, doncs manté el cicle d'interacció negatiu característic de la depressió (Coyne 1976; Linares i Campo, 2000) que pot deteriorar el funcionament de la relació (Rehman et al., 2008). En canvi, que el cònjuge sigui més precís en saber com el construeix el pacient pot implicar que es sent validat, anticipa i valida les construccions del pacient, i milloren les interaccions en la relació (Furler et al., 2014), aspectes que, de nou, afavoreixen la disminució dels símptomes depressius.

En efecte, al llarg de la literatura s'ha evidenciat que ser precís no sempre és beneficiós per la relació (Kilpatrick et al., 2002; Simpson et al., 2003). Factors com un context estressant o la percepció de que la relació està en perill (Ickes i Simpson, 1997, 2001) poden posar en qüestió el paper de la precisió en el benestar de la relació, i això pot explicar la inconsistència dels resultats en aquesta àrea (p.ex., Acitelli et al., 2001; Thomas i Fletcher, 2003). A l'estudi 3, els resultats suggereixen que s'ha de donar un context favorable a nivell personal (bona autoestima) i relacional (visió positiva de la parella i qualitat de la relació) perquè augmentar la precisió de l'altre sigui beneficiós per a la relació. A l'estudi 2 es posa de manifest que el gènere i el temps de la relació també juguen un paper important en aquest aspecte.

Certament, s'han obtingut diferències de gènere significatives en els efectes d'actor que assenyalen que, mentre pels homes és beneficiós ser precís, per les dones podria amenaçar la satisfacció amb la relació (Simpson et al., 1995). En canvi, en els efectes de parella s'observa una tendència que indica que les dones estan més satisfetes quan les seves parelles són precises, un aspecte crucial per la intimitat en la relació (Reis i Shaver, 1988). Per tant, es podria deduir que per les dones és més beneficiós que els homes les sorprenguin i, a la vegada, siguin precisos en saber com són; mentre que els homes treuen més avantatges quan saben com són elles, possiblement perquè així elles estan més satisfetes i la relació funciona millor (Luckey, 1960a). En l'estudi 2

s'han discutit els avantatges i inconvenients de la precisió i s'ha posat sobre la taula el debat existent respecte la compatibilitat entres ser precís i tenir una visió positiva o il·lusòria de la parella. D'acord amb la literatura més recent, ambdues qüestions es poden donar simultàniament (Kenny i Acitelli, 2001) i són beneficioses per la relació (p.ex., Lackenbauer et al., 2010) atès que responen a motivacions, objectius i situacions diferents (Luo i Sinder, 2009). Tenir una visió positiva del cònjuge, més que ser precís, s'ha relacionat amb un interès per mantenir la relació; mentre que ser precís i tenir una visió positiva del cònjuge, s'ha relacionat amb estar interessat en conèixer els atributs i percepcions que poden garantir l'èxit de la relació (Fletcher et al., 2006). En l'estudi 2 els resultats de les dones semblaria que corresponen a la primer opció i el dels homes a la segona. La variable temps també sembla jugar un paper crucial en aquestes motivacions, sent més rellevant per ambdós cònjuges poder predir els constructes personals de la parella en les relacions de llarga durada, que en el cas de les parelles noves. Altres recerques han trobat resultats similars (Campbell et al., 2006; Thomas i Fletcher, 2003), fet que, en paraules de Neimeyer i Hudson (1985), podria respondre a aquest fet: “amb el matrimoni el món esdevé més significatiu, predictable i comprensible” (p. 127).

En resum, tenir una visió positiva de la parella i sentir-se comprès o validat per aquesta, semblen els aspectes més rellevants que poden contribuir a garantir la qualitat i millorar el funcionament de la relació (inclosa la disminució de la simptomatologia) en parelles on un membre pateix depressió major. Les diferències de gènere semblen tenir un paper en aquests processos que caldria investigar amb més profunditat. En tot cas, els resultats i la literatura revisada fan pensar que el benestar individual de les dones i que aquestes tinguin una visió positiva de les seves parelles és un ingredient important per a la qualitat de la relació. En el cas del temps de la relació, aquesta recerca subratlla

la importància de tenir en compte el cicle vital de la parella per entendre la influència de la percepció interpersonal en les relacions. Mentre que les parelles de llarga durada els és favorable per a la qualitat de la relació construir de forma semblant els constructes personals de la parella, les parelles joves mostren resultats més difícils d'interpretar que, per altra banda, podrien contribuir a explicar la diversitat existent en la literatura majoritàriament basada en parelles que festegen o acabades de casar.

8.3. Mecanismes de canvi en l'èxit de la TSP per a la depressió

L'èxit de la TSP en la depressió mesurat a partir de la disminució simptomàtica dels pacients (Estudi 3) sembla haver estat influenciat, sobretot, pels canvis en la percepció interpersonal i no tant pels nivells inicials de simptomatologia (Cohen et al., 2014) o el canvi en la qualitat de la relació (Tilden et al., 2010). Aquests resultats posen de manifest la importància de tenir en compte els processos de percepció interpersonal com a mecanisme de canvi en la teràpia de parella per a la depressió. No obstant, partir d'un bon ajust diàdic sembla ser un context necessari perquè la teràpia pugui influir en canviar els patrons d'interacció que mantenen la depressió.

A partir dels canvis en la percepció interpersonal es podria suposar que la TSP exitosa ha permès canviar el cicle d'interacció negativa descrit per Coyne (1976) i flexibilitzar el patró de relació complementari descrit per Linares i Campo (2000), ja que els pacients han augmentat la seva autoestima, les seves parelles tenen una visió més positiva dels pacients i ambdós es construeixen de forma molt més semblant després de la teràpia, aspectes que no succeeixen en les parelles no exitoses.

En efecte, millorar l'autoestima és un dels mecanismes de canvi identificats en la teràpia de parella que pot estar incentivat per un augment del suport proporcionat per part del cònjuge no deprimat a través d'un major reconeixement, menor nivell de

crítiques (Cohen et al. 2014; Jones i Asen, 2000) i, en aquest cas, també amb una mirada més positiva cap a la seva parella, que reforça el canvi de patrons d'interacció positius.

Per altra banda, les parelles exitoses, sobretot els cònjuges no deprimits, es senten validats i més compresos per la parella, i els cònjuges són més precisos en saber com els construeix el pacient. Aquest aspecte podria indicar que s'ha millorat la comunicació empàtica en la parella, fet que s'ha considerat un mecanisme de canvi en la teràpia de parella i la depressió (Cohen et al. 2014). No obstant, tenint en compte que els cònjuges de les parelles no exitoses també augmenten la precisió respecte com es construeixen els pacients i que, en aquest cas, aquest fet pot retroalimentar la visió negativa que els pacients tenen de si mateixos, els resultats suggereixen que s'ha de donar un context favorable a nivell personal (bona autoestima) i relacional (visió positiva de la parella i qualitat de la relació) per a que augmentar la precisió de l'altre sigui beneficiós per la relació.

Finalment, la TSP exitosa també ha permès ajustar la coherència de les percepcions individuals entre sí i assenyalar les diferències respecte el model de parella que volen ser sense que repercuteixi en la simptomatologia. En canvi, la TSP no exitosa ha distorsionat la percepció dels pacients respecte el model de persona que volen ser, accentuant-ne les diferències amb el seu cònjuge i possiblement, de retruc, el seu malestar.

En definitiva, els resultats descrits constaten el paper fonamental de la percepció interpersonal com a mecanisme de canvi en la teràpia per a la depressió. A més, evidencien els beneficis d'incloure a la parella en el seu tractament (Leff et al., 2000), no només pels efectes que té en el pacient sinó també en la parella. També posen de

manifest la sensibilitat de la GP a l'hora de captar els diferents processos relacionals que es posen en joc amb la teràpia i que no han estat captats amb tant detall amb l'instrument utilitzat per avaluar l'ajust diàdic.

9. LIMITACIONS I PERSPECTIVES FUTURES

Les principals limitacions d'aquesta recerca s'han destacat en els estudis anteriors. En aquest apartat es posen en conjunt per tal d'assenyalar les futures línies d'investigació.

La limitació que ha afectat a tots els estudis es troba en la validesa d'aquesta recerca, doncs la GP no és un instrument validat, no existeixen valors normatius que permetin generalitzar els resultats, ni estudis previs amb les mateixes característiques, fet que ha determinat la naturalesa exploratòria dels estudis presentats. La validació psicomètrica de la GP és un objectiu primordial pel desenvolupament d'aquest instrument en la investigació. No obstant, aquest repte topa amb la desavantatge principal de la GP que és el cost que requereix la seva administració, tan pels recursos personals com per la quantitat de temps que implica administrar-la. En efecte, la grandària de la mostra també ha estat una limitació important en aquesta investigació. Tanmateix, aquest cost és el preu per obtenir la quantitat i qualitat de la informació que proporciona la GP.

Certament, el gran nombre de variables que ofereix la GP és un dels seus punts forts, que es pot convertir en una limitació si no es coneix l'instrument i les variables que es pretenen investigar. En aquesta recerca, s'han seleccionat aquelles variables que en la literatura han estat rellevants per a la qualitat de la relació, però les que no hem emprat (del total de 64) es podrien explorar. Per exemple, la variable C1 (vegeu Annex II), ens seria una bona candidata ja que en alguns estudis revisats també s'utilitza per avaluar la similitud assumida. Els estudis presentats han evidenciat la importància de seleccionar les variables que contenen el concepte "ideal" i els resultats suggereixen

seguir investigant les seves implicacions tant en la mostra clínica com comunitària. Futures investigacions també haurien d'incloure les variables que avaluen la capacitat metaperceptiva i estudiar-ne les diferències en diverses poblacions, tot i que la seva interpretació afegeixi complexitat a la investigació. A més, seria interessant explorar les diferències entre les variables homòlogues que tenen en compte la capacitat metaperceptiva i les que no (p. ex., C1 i S2), per determinar-ne realment la seva significació. L'ús de la classificació proposada en el Capítol 1 i l'Annex I podria ser una guia per a futures investigacions.

Altres qüestions metodològiques podrien posar-se en joc en futures recerques. Per exemple, utilitzar l'índex de percepció global de cada mesura que s'ha mostrat en la presentació de la GP (Estudi 1) però no s'ha tingut en compte en els estudis 2 i 3. Aquest índex permetria avaluar, per exemple, l'índex de precisió global que en altres estudis ha tingut una bona rebuda (p.ex., Iafate et al., 2012b). Per superar els costos en l'administració de la GP, es podrien afegir els elements desitjats en el disseny de la TG i estalviar recursos. No obstant, es perdria l'obtenció dels constructes personals de la parella i el SCF (Procter, 1985a), que permeten l'avaluació conjunta dels resultats i del seu contingut, el qual no s'ha considerat en aquesta investigació.

Segons aquest darrer punt, futures línies d'investigació podrien estudiar l'anàlisi de contingut de la GP i avaluar en quin tipus de trets més específics es produeixen els efectes entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació, i comparar-los amb altres investigacions. Així mateix, aquesta anàlisi també permetria especificar en quins aspectes concrets els canvis en la percepció han afavorit l'èxit de la TSP i així, contribuir a definir els objectius en la teràpia per a la depressió. D'aquesta manera, tenir en compte el contingut dels constructes personals en parelles pot ampliar el coneixement en l'estudi d'aquesta àrea però, sobretot, pot facilitar i guiar la intervenció

terapèutica en les parelles. Aplicar aquest instrument en un context terapèutic és un futur repte i cal verificar-ne la seva utilitat.

Els estudis 2 i 3 han posat a prova la GP en diferents contextos d'investigació. Noves preguntes despunten observant-ne els resultats. En el cas de l'estudi 2, en primer lloc, caldria avaluar l'efecte entre la qualitat de la relació de parella i la percepció interpersonal, doncs només s'ha estudiat la direcció contrària, fet que ha permès observar-ne la seva relació predictiva però no necessàriament de causalitat. Altres estudis fan pensar que ambdues direccions són rellevants per entendre aquest fenomen (veure Kenny i Acitelli, 2001). En segon lloc, per tal de contrastar els resultats obtinguts en les diferències de gènere i l'efecte del temps de la relació es podria replicar aquesta investigació amb parelles de diferents cultures o característiques sociodemogràfiques (estat civil, estatus econòmic, nombre de fills i de relacions anteriors, etc.), així com amb un estudi de disseny longitudinal. Es compta amb una petita mostra de parelles angleses recollida durant l'estada a la Universitat de Hertfordshire que podria esdevenir un primer pas en aquesta línia d'investigació. Així mateix, es podria realitzar la mateixa recerca amb parelles homosexuals i determinar si les diferències observades tenen a veure amb una qüestió de gènere o responen més aviat a una qüestió de rol en la relació. En tercer lloc, es podrien introduir altres variables que poden influir en els resultats obtinguts com característiques de personalitat, autoestima (mesurada amb altres test validats), el tipus de vincle, entre d'altres qüestions.

A l'estudi 3 una mostra més àmplia hagués permès aplicar altres dissenys més sofisticats per realitzar una anàlisi diàdica de les dades, que també permetrien respondre altres preguntes de recerca. Un exemple, seria posar a prova el mateix plantejament emprat a l'estudi 2 mitjançant l'APIM i avaluar la relació entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació en parelles en depressió abans i després de la

teràpia. Així mateix, una mostra més gran hagués permès avaluar les diferències estadístiques entre les puntuacions dels grups de l'estudi 3 que no s'han considerat. Per altra banda, es podrien controlar certes variables que es coneix que poden influenciar els resultats, com és l'efecte del gènere, el temps de la relació, el benestar del cònjuge no deprimit i la cronicitat dels símptomes del pacient. Altres reptes que han quedat fora de l'abast d'aquesta tesis giren al voltant de seguir investigant l'eficàcia de la TSP així com explorar si s'obtenen els mateixos canvis en la percepció interpersonal en altres tipus de teràpia de parella i en altres tipus de psicopatologia, en les que també s'ha recomanat aquest tipus de tractament (Baucom et al., 2014).

Tenint en compte els dos estudis, una limitació que ha afectat la seva validesa interna ha estat l'administració d'un únic instrument per avaluar la qualitat de la relació que, sense dubte, emprar-ne algun altre hagués enriquit el valor dels resultats. Una altra restricció present en ambdós estudis, ha estat la manca de seguiment de les parelles valuades, cosa que posa en qüestió la fiabilitat dels resultats. No obstant, en el cas de la mostra clínica, es compten amb dades de seguiment de 3 mesos i d'un any amb les que es podrà explorar aquest aspecte així com el manteniment dels canvis observats després de la TSP, tan pel que fa als símptomes i la qualitat de la relació com en la percepció interpersonal de les parelles. Finalment, resta pendent realitzar una comparació entre les mostres dels estudis 2 i 3 mitjançant la qual es podrien posar a prova certes conclusions que s'han expressat recentment en la integració dels resultats. Tanmateix, una limitació important d'aquesta comparació és el temps de la relació de les parelles, doncs s'ha evidenciat que és un aspecte important a tenir en compte i és ben diferent en aquestes mostres, per això es va valorar deixar-ho per a futures investigacions.

10. CONCLUSIONS

Per tal d'entendre el funcionament de les parelles i el paper que hi juga la percepció interpersonal hem partit dels constructes personals dels propis membres de la parella. En aquesta recerca s'han observat aquelles variables que contribueixen a poder gaudir d'una bona qualitat de la relació i afavoreixen a que es produeixi un canvi clínic en pacients amb depressió que han participat en una TSP. A trets generals, se'n desprèn que tenir en compte la visió d'ambdós membres de la parella és un aspecte fonamental per l'estudi d'aquest fenomen, doncs en ambdós estudis, com ens percep la parella (més que com la percebem a ella) sembla tenir un paper rellevant en la satisfacció conjugal i la disminució dels símptomes. Resumidament, que la parella tingui una visió positiva de nosaltres mateixos i ens validi les nostres construccions interpersonals podria afavorir aquestes dues qüestions.

El pas del temps sembla ser un factor imprescindible per aprofundir en el coneixement d'aquest fenomen, doncs els resultats han assenyalat comportaments diversos entre les parelles noves i les de llarga durada. Mentre que aquestes darreres quan construeixen la realitat de forma similar tenen millor qualitat de la relació, les parelles noves obtenen resultats menys evidents i difícils d'interpretar. Aquest aspecte podria ajudar a explicar la diversitat existent en la literatura d'aquesta àrea, majoritàriament basada en parelles que festegen o acabades de casar. En el cas de les diferències de gènere, no es destaquen resultats que evidenciïn un comportament diferenciat a l'hora de construir-se a sí mateix i a l'altre. No obstant, semblaria que la qualitat de la relació per als homes es veu més influenciada per la percepció interpersonal que per a les dones. Per altra banda, el conjunt dels resultats i la literatura revisada, indicaria que el benestar individual de les dones i el fet que tinguin una visió

positiva dels homes pot ser un ingredient important per a la qualitat de la relació d'ambdós cònjuges.

En el cas de la depressió, sembla que la TSP és exitosa en disminuir els símptomes quan les parelles inicien la teràpia amb una bona qualitat de la relació. Millorar l'autoestima del pacient, que el cònjuge no deprimint tingui una visió més positiva de la seva parella, sentir-se comprès i construir-se de forma més semblant, són aspectes de la percepció interpersonal que podrien contribuir a identificar els mecanismes de canvi d'aquesta teràpia, i per tant, millorar-ne la seva aplicació.

Al llarg d'aquesta recerca s'ha observat que la GP és un instrument que proporciona una gran quantitat d'informació respecte com es construeixen de forma idiosincràtica els membres d'una parella. A més, permet avaluar els conceptes "ideals" i la metapercepció dels cònjuges, aspectes que han estat rellevants en l'estudi de les relacions de parella i en aquesta recerca. Malgrat encara no compta amb valors normatius, si es superen les seves limitacions pot ser una eina útil tant per la investigació com per la pràctica clínica.

Finalment, si bé les limitacions d'aquesta recerca no permeten generalitzar els resultats, la realització d'aquesta tesi ha procurat avançar en el coneixement de la percepció interpersonal en les parelles, fent un esforç per integrar l'extensa literatura d'aquest àmbit, desenvolupant tècniques i procediments capaços de captar la complexitat d'aquest fenomen i aportant resultats que podrien contribuir a millorar la qualitat i el funcionament de les relacions de parella.

IV. REFERÈNCIES

- Acitelli, L. K., Douvan, E., i Veroff, J. (1993). Perceptions of conflict in the first year of marriage: How important are similarity and understanding? *Journal of Social and Personal Relationships*, *10*, 5–19.
- Acitelli, L. K., Kenny, D. A., i Weiner, D. (2001). The importance of similarity and understanding of partners' marital ideals to relationship satisfaction. *Personal Relationships*, *8*, 167–185.
- Acitelli, L. K., i Young, A. M. (1996). Gender and thought in relationships. En G. J. O. Fletcher i J. Fitness (Eds.), *Knowledge structures in close relationships: A social psychological perspective* (pàg. 147–168). Mahwah, NJ: Erlbaum
- Adler-Baeder, F., Higginbotham, B., i Lamke, L. (2004). Putting empirical knowledge to work: Linking research and programming on marital quality. *Family Relations*, *53*(5), 537–546.
- Arnold, J. (1988). Do self-ideal discrepancies and global self-esteem amount to the same thing?: An empirical investigation. *British Journal of Guidance and Counselling*, *16*(2), 190–202.
- Aron, A., i Aron, E. N. (1997). Self-expansion motivation and including other in the self. In S. Duck (Ed.), *Handbook of personal relationships: Theory, research and interventions* (2a ed., pàg. 251–270). New York: Wiley.
- Badcock, P. B. T., i Allen, N. B. (2003). Adaptive social reasoning in depressed mood and depressive vulnerability. *Cognition & Emotion*, *17*, 647–670.
- Barbato, A., i D'Avanzo, B. (2006). Marital therapy for depression. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, *2*, 1–28. doi: 10.1002/14651858.CD004188.pub2.
- Bateson, G., Jackson, D. D., Haley, J., i Weakland, J. (1956). Toward a theory of schizophrenia. *Behavioral Science*, *1*, 251–254.
- Baucom D. H., Belus, J. M., Adelman, C. B., Fischer, M. S., i Paprocki, C. (2014). Couple-based interventions for psychopathology: A renewed direction for the field. *Family Process*, *53*(3), 445–61. doi: 10.1111/famp.12075.
- Beach, S. R. H., Arias, I., i O'Leary, K. D. (1986). The relationship of marital satisfaction and social support to depressive symptomatology. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, *8*, 305 – 317.
- Beach, S. R. H., Katz, J., Kim, S., i Brody, G. H. (2003). Prospective effects of marital satisfaction on depressive symptoms in established marriages: A dyadic model. *Journal of Social and Personal Relationships*, *20*, 355 – 371.
- Beach, S. R. H., i O'Leary, K. D. (1993a). Dysphoria and marital discord: Are dysphoric individuals at risk for marital maladjustment? *Journal of Marital and Family Therapy*, *19*, 355 – 368.
- Beach, S. R. H., i O'Leary, K. D. (1993b). Marital discord and dysphoria: For whom does the marital relationship predict depressive symptomatology? *Journal of Social and Personal Relationships*, *10*, 405 – 420.
- Beach, S. R. H., Sandeen, E. E., i O'Leary, K. D. (1990). *Depression in marriage: A model for etiology and treatment*. New York: Guilford Press.
- Beail, N. (1985). *Repertory Grid Technique and Personal Constructs*. Cambridge, MA: Brookline Books/Croom Helm.
- Beck, A. T., Steer R. A., i Brown, G. K. (1996). *Manual for Beck Depression Inventory II (BDI-II)*. San Antonio, TX: Psychology Corporation.
- Bernieri, F. J. (2001). Toward a taxonomy of interpersonal sensitivity. En J. A. Hall, i F. J. Bernieri (Eds.), *Interpersonal sensitivity: Theory and measurement* (pàg. 3–20). Mahwah, NJ: L. Erlbaum Associates.
- Bertoni, A., i Iafrate, R. (2005). Percezione del conflitto e soddisfazione coniugale: Un confronto tra mariti e mogli. *Giornale Italiano di Psicologia*, *3*, 171–188.

- Birnbaum, G. E., i Reis, H. T. (2006). Women's sexual working models: An evolutionary-attachment perspective. *Journal of Sex Research*, 43, 328-342.
- Bissonnette, V. L., Rusbult, C. E., i Kilpatrick, S. D. (1997). Empathic accuracy and marital conflict resolution. En W. Ickes (Ed.), *Empathic accuracy* (pàg. 251-281). New York: Guilford Press.
- Blankenship, V., Hnat, S. M., Hess, T. G., i Brown, D. R. (1984). Reciprocal interaction and similarity of personality attributes. *Journal of Social and Personal Relationships*, 1, 415-432.
- Bornstein, P. H., i Bornstein, M. T. (1988). *Terapia de pareja. Enfoque conductual-sistémico*. Madrid: Pirámide.
- Byrne, D. (1971). *The attraction paradigm*. New York: Academic Press.
- Byrne, D., i Blaylock, B. (1963). Similarity and assumed similarity of attitudes between husbands and wives. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 6, 636-640.
- Caillé, P. (1991). *Uno más uno son tres*. Barcelona: Paidós.
- Campbell, L., Lackenbauer, S. D., i Muise, A. (2006). When is being known or adored by romantic partners most beneficial? Self-perceptions, relationship length, and responses to partner's verifying and enhancing appraisals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32, 1283-1294.
- Campbell, L., Overall, N. C., Rubin, H., i Lackenbauer, S. D. (2013). Inferring a partner's ideal discrepancies: Accuracy, projection, and the communicative role of interpersonal behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105, 217-233.
- Campbell, L., Simpson, J. A., Kashy, D. A., i Fletcher, G. J. O. (2001). Ideal standards, the self, and flexibility of ideals in close relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 447-462. doi:10.1177/0146167201274006
- Campo, C. (2014). La terapia de pareja en la práctica clínica: Un modelo de diagnóstico e intervención. En R. Medina, E. Laso i E. Hernández (Eds), *Pensamiento sistémico. Nuevas perspectivas y contextos de intervención* (pàg. 251-278). México: Litteris.
- Campo, C., i Linares, J. L. (2002). *Sobrevivir a la pareja: Problemas y soluciones*. Barcelona: Paidós.
- Childs, D., i Hedges, R. (1980). The analysis of interpersonal perceptions as a repertory grid. *British Journal of Medical Psychology*, 53(2), 127-136.
- Christensen, A., i Heavey, C. L. (1990). Gender and social structure in the demand/withdraw pattern of marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 73-81.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2a ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Cohen, S., O'Leary, K. D., i Foran, H. (2010). A randomized clinical trial of a brief, problem-focused couple therapy for depression. *Behavior Therapy*, 41(4), 433-446. doi:10.1016/j.beth.2009.11.004
- Cohen, S., O'Leary, K. D., Foran, H. M., i Kliem, S. (2014). Mechanisms of change in brief couple therapy for depression. *Behavior Therapy*, 45(3), 402-17. doi:10.1016/j.beth.2014.01.003
- Cohen, S., Schulz, M. S., Weiss, E., i Waldinger, R. J. (2012). Eye of the beholder: The individual and dyadic contributions of empathic accuracy and perceived empathic effort to relationship satisfaction. *Journal of Family Psychology*, 26(2), 236-245. doi:10.1037/a0027488
- Cook, J. L., i Jones, R. M. (2002). Congruency of identity style in married couples. *Journal of Family Issues*, 23(8), 912-926.

- Cook, W. L., i Kenny, D. A. (2005). The Actor–Partner Interdependence Model: A model of bidirectional effects in developmental studies. *International Journal of Behavioral Development*, 29(2), 101-109.
- Cooley, C. H. (1902). *Human nature and social order*. New York: Scribner.
- Coyne, J. C. (1976). Toward an interactional description of depression. *Psychiatry*, 39(1), 28-40.
- Coyne, J. C., Kessler, R.C., Tal, M., Turnbull, J., Wortman, C.B. i Greden, J. F. (1987). Living with a depressed person. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55(3), 347-352.
- Cramer, D., i Jowett, S. (2010). Perceived empathy, accurate empathy and relationship satisfaction in heterosexual couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(3), 327-349. doi: 10.1177/0265407509348384
- Creamer, M., i Campbell, I. M. (1988). The role of interpersonal perception in dyadic adjustment. *Journal of Clinical Psychology*, 44(3), 424-230.
- Cronbach, L. J. (1955). Processes affecting scores on “understanding of others” and “assumed similarity.” *Psychological Bulletin*, 52, 177–193.
- Cronbach, L. J., i Gleser, G. C. (1953). Assessing similarity between profiles. *Psychological Bulletin*, 50, 456–473.
- Cuenca-Montesino, M. L. (2013). Ajuste diádico en la pareja: Revisión teórica. *Psicopatología Clínica, Legal y Forense*, 13, 177-189.
- Culp, L. N., i Beach, S. R. H. (1998). Marriage and depressive symptoms: The role and bases of self-esteem differ by gender. *Psychology of Women Quarterly*, 22, 647 – 663.
- Dada, G., Feixas, G., Compañ, V. i Montesano, A. (2012). Self-construction, cognitive conflicts, and disordered eating attitudes in young women. *Journal of Constructivist Psychology*, 25, 70-89. doi: 10.1080/10720537.2012.629117
- Dallos, R. (1996). *Sistema de creencias familiares. Terapia y cambio*. Barcelona: Paidós.
- Davila, J., Bradbury, T. N., Cohan, C. L., i Tochluk, S. (1997). Marital functioning and depressive symptoms: Evidence for a stress generation model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 849–861.
- Deal, J. E., Wampler, K. S., i Halverson, C. F. (1992). The importance of similarity in the marital relationship. *Family Process*, 31(4), 369-382.
- Decuyper, M., De Bolle, M., i De Fruyt, F. (2012). Personality similarity, perceptual accuracy, and relationship satisfaction in dating and married couples. *Personal Relationships*, 19(1), 128–145. doi:10.1111/j.1475-6811.2010.01344.x
- DeHart, T., Pelham, B., i Murray, S. (2004). Implicit dependency regulation: Self-esteem, relationship closeness, and implicit evaluations of close others. *Social Cognition*, 22, 126–146.
- De La Ronde, C. L., i Swann, W. B. (1998). Partner verification: Restoring shattered images of our intimates. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 374–382.
- Denton, W. H., i Burwell, S.R. (2006). Systemic couple intervention for depression in women. *Journal of Systemic Therapies*, 25(3), 43–57.
- Denton, W. H., Golden, R.N., i Walsh, S.R. (2003). Depression, marital discord, and couple therapy. *Current Opinion in Psychiatry*, 16, 29–34. doi: 10.1097/00001504-200301000-00007
- Dimaggio, G., Semerari, A., Carcione, A., Nicolò, G., i Procacci, M. (2007). *Psychotherapy of personality disorders: Metacognition, states of mind, and interpersonal cycles*. East Sussex, UK: Routledge.

- Drewery, J. (1969). An interpersonal perception technique. *British Journal of Medical Psychology*, 42, 171-181.
- Fallis, E. E., Rehman, U. S., i Purdon, C. (2014). Perceptions of partner sexual satisfaction in heterosexual committed relationships. *Archives of Sexual Behavior*, 43(3), 541-50. doi:10.1007/s10508-013-0177-y
- Feixas, G. (1990). Personal construct theory and the systemic therapies: Parallel or convergent trends? *Journal of Marital and Family Therapy*, 16, 1-20.
- Feixas, G. (1995). Personal constructs in systemic practice. En R. A. Neimeyer i M. J. Mahoney (Eds.), *Constructivism in psychotherapy* (pàg. 305-337). Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Feixas, G., i Compañ, V. (2015). *Manual de intervenció centrada en dilemas para la depresión*. Barcelona: Desclée de Brouwer.
- Feixas, G., i Cornejo, J. M. (1996). *Manual de la técnica de rejilla mediante el programa RECORD ver. 2.0*. (2a ed. revisada). Barcelona: Paidós.
- Feixas, G., i Cornejo, J. M. (2002). RECORD: Análisis de correspondencias de constructos personales. Versión 4.0. Programa informático disponible en www.terapiacognitiva.net/record.
- Feixas, G., Montesano, A., Compañ V., Salla, M., Dada, G., Pucurull, O., ... i Guàrdia, J. (2014). Cognitive conflicts in major depression: Between desired change and personal coherence. *British Journal of Clinical Psychology*, 53(4), 369-385. doi:10.1111/bjc.12050
- Feixas, G., Muñoz, D., Compañ, V., i Montesano, A. (2012). *El modelo sistémico en la intervención familiar*. Barcelona: Dipòsit Digital de la Universitat de Barcelona. Internet: <http://hdl.handle.net/2445/31584>
- Feixas, G., Procter, H., i Neimeyer, G. (1993). Líneas convergentes de evaluación: contribuciones sistémicas y constructivista. En G. J. Neimeyer (Ed.), *Evaluación constructivista* (pàg. 139-170). Barcelona: Paidós Ibérica, 1996.
- Feixas, G., Saúl, L. A., i Àvila-Espada, A. (2009). Viewing cognitive conflicts as dilemmas: Implications for mental health. *Journal of Constructivist Psychology*, 22, 141-169. doi:10.1080/10720530802675755
- Feixas, G., i Villegas, M. (2000). *Constructivismo y Psicoterapia* (3a ed. Revisada). Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Ferreira, A. J., i Winter, W. D. (1974). On the nature of marital relationships: Measurable differences in spontaneous agreement. *Family Process*, 13, 355-370.
- Fincham, F. D., i Beach, S. R. (2010). Marriage in the new millennium: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 72, 630-649. doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00722.x
- Fincham, F. D., i Bradbury, T. N. (1987). The assessment of marital quality: A reevaluation. *Journal of Marriage & the Family*, 49(4), 797-809.
- Fincham, F. D., i Rogge, R. (2010). Understanding relationship quality: Theoretical challenges and new tools for assessment. *Journal of Family Theory & Review*, 2, 227-242. doi:10.1111/j.1756-2589.2010.00059.x
- First, M. B., Spitzer, R. L., Gibbon, M. S. W., i Williams, J. B. (1996). *Structured Clinical Interview for DSM-IV Axis I Disorders, Clinician Version (SCID-CV)*. Washington, DC: APA. Versió espanyola (SCID-I) de J. Blanch. Barcelona: Masson, 1999.
- Flavell, J. H. (1976). Metacognitive aspects of problem solving. In L. B. Resnick (Ed.), *The nature of intelligence* (pàg. 231-236). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry. *American Psychologist*, 34, 906-911.

- Fletcher, G. J. O. (2002). *The new science of intimate relationships*. Malden, MA: Blackwell.
- Fletcher, G. J. O., i Kerr, P. S. G. (2010). Through the Eyes of Love: Reality and Illusion in Intimate Relationships. *Psychological Bulletin*, 136(4), 627–658.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, A. J., i Boyes, A. D. (2006). Accuracy and bias in romantic relationships: An evolutionary and social psychology analysis. En M. Schaller, J. A. Simpson, D. T. Kenrick (Eds), *Evolution and social psychology* (pàg. 189-209). Madison, CT, US: Psychosocial Press.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., i Thomas, G. (2000). Ideals, perceptions, and evaluations in early relationship development. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 933–940.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., Thomas, G., i Giles, L. (1999). Ideals in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 54-71.
- Foley, R. (1988). Kelly and Bateson: Antithesis or syntesis? En F. Fransella i L. Thomas (Eds.), *Experimenting with personal construct psychology*. (pàg. 57-68). London: Routledge.
- Fransella, F., Bell, R., i Bannister, D. (2004). *A Manual for Repertory Grid Technique* (2a ed). Chichester, UK: Wiley.
- Furler, K., Gomez, V., i Grob, A. (2014). Personality perceptions and relationship satisfaction in couples. *Journal of Research in Personality*, 50, 33–41. doi:10.1016/j.jrp.2014.02.003.
- Gadassi, R., Mor, N., i Rafaeli, E. (2011). Depression and empathic accuracy in couples: An interpersonal model of gender differences in depression. *Psychological Science*, 22(8), 1033-1041. doi:10.1177/0956797611414728.
- Gadassi, R., i Rafaeli, E. (2015). Interpersonal perception as a mediator of the depression–interpersonal difficulties link: A review. *Personality and Individual Differences*, 87, 1-7. doi:10.1016/j.paid.2015.07.023
- Gage, N. L., i Cronbach, L. J. (1955). Conceptual and methodological problems in interpersonal perception. *Psychological Review*, 62(6), 411–422.
- Gagné, F. M., i Lydon, J. E. (2004). Bias and accuracy in close relationships: an integrative review. *Personality and Social Psychology Review*, 8(4), 322–38. doi:10.1207/s15327957pspr0804_1
- Gattis, K. S., Berns, S., Simpson, L. E., i Christensen, A. (2004). Birds of a feather or strange birds? ties among personality dimensions, similarity, and marital quality. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 564-574. doi:10.1037/0893-3200.18.4.564
- Gaunt, R. (2006). Couple similarity and marital satisfaction: Are similar spouses happier? *Journal of Personality*, 74(5), 1401-1420. doi:10.1111/j.1467-6494.2006.00414.x
- Gleason, K. A., Jensen-Campbell, L. A., i Ickes, W. (2009). The role of empathic accuracy in adolescents' peer relations and adjustment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35, 997–1011.
- Goffman, E. (1959). *The presentation of the self in every day life*. Garden City, NY: Doubleday.
- Gómez-Penedo, J. M., i Roussos, A. (2012). ¿Cómo sabemos si nuestros pacientes mejoran? Criterios para la significancia clínica en psicoterapia: Un debate que se renueva. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*, 21(2), 173-190.
- Gotlib, I. H., i Hammen, C.L.(2002). *Handbook of depression*. London: Guilford.

- Gotlib, I. H., i Lee, C. M. (1989). The social functioning of depressed patients: A longitudinal assessment. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 8, 223–237.
- Gordon, A. M., Tuskeviciute, R., i Serena, C. (2013). A multimethod investigation of depressive symptoms, perceived understanding, and relationship quality *Personal Relationships*, 20, 635–654.
- Gottman, J. M. (1994). *What predicts divorce? The relationship between marital processes and marital outcomes*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Hall, J. A. (1978). Gender effects in decoding nonverbal cues. *Psychological Bulletin*, 85, 845–857.
- Hall, J.A., Andrzejewski, S.A. y Yopchick, J.E. (2009). Psychosocial correlates of interpersonal sensitivity: A meta-analysis. *Journal of Nonverbal Behavior*, 33, 149–180. doi:10.1007/s10919-009-0070-5
- Halley, J. (1959). An interactional description of schizophrenia. *Psichiatria*, 22, 321-332.
- Halley, J. (1962). Family experiments: A new type of experimentations. *Family Process*, 1, 265-293.
- Hammen, C. (1991). The generation of stress in the course of unipolar depression. *Journal of Abnormal Psychology*, 100, 555–561.
- Hammen, C. (2006). Stress generation in depression: Reflections on origins, research, and future directions. *Journal of Clinical Psychology*, 62, 1065–1082.
- Hicks, M. and M. Platt (1970). Marital happiness and stability: A review of the research in the sixties. *Journal of Marriage and the Family*, 32, 553-574.
- Higgins, E. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, 94, 319-340.
- Hoffman, L. (1985). Beyond power and control: Toward a "second-order" family system therapy. *Family Systems Medicine*, 3, 381-396.
- Hoffman, L. (1988). A constructivist position for family therapy. *The Irish Journal of Psychology*, 9(1), 110-129.
- Howland, M., i Rafaeli, E. (2010). Bringing everyday mind reading into everyday life: Measuring empathic accuracy with daily diary data. *Journal of Personality*, 78, 1437–1468.
- Hurst, S. M. (2001). *Disparity of spouses' perceptions and marital distress*. US: ProQuest Information & Learning.
- Iacoboni, M. (2009). *Las neuronas espejo: Empatía, neuropolítica, autismo, imitación, o de cómo entendemos a los otros*. Buenos Aires: Ed. Katz.
- Iafrate, R., Bertoni, A., Barni, D., i Donato, S. (2009). Congruenza percettiva nella coppia e stili di coping diadico. *Psicologia Sociale*, 1, 95–114.
- Iafrate, R., Bertoni, A., Donato, S., i Finkenauer, C. (2012a). Perceived similarity and understanding in dyadic coping among young and mature couples. *Personal Relationships*, 19(3), 401–419. doi:10.1111/j.1475-6811.2011.01369.x
- Iafrate, R., Bertoni, A., Margola, D., Cigoli, V., i Acitelli, L. (2012b). The link between perceptual congruence and couple relationship satisfaction in dyadic coping. *European Psychologist*, 17, 73–82. doi:10.1027/1016-9040/a000069
- Ickes, W. (1993). Empathic accuracy. *Journal of Personality*, 61, 587–610.
- Ickes, W., i Simpson, J. A. (1997). Managing empathic accuracy in close relationships. En W. Ickes (Ed.), *Empathic accuracy* (pàg. 218- 250). New York: Guilford Press.

- Ickes, W., i Simpson, J. A. (2001). Motivational aspects of empathic accuracy. En G. J. O. Fletcher i M. S. Clark (Eds.), *Blackwell handbook of social psychology: Interpersonal processes* (pàg. 229–250). Malden, MA: Blackwell.
- Jacobson, N. S., i Truax, P. (1991). Clinical significance: A statistical approach to defining meaningful change in psychotherapy research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 59*, 12-19.
- Jeglic, E. L., Pepper, C. M., Ryabchenko, K. A., Griffith, J. W., Miller, A. B., i Johnson, M. D. (2005). A caregiving model of coping with a partner's depression. *Family Relations, 54*, 37–45.
- John, O. P., i Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. En L. A. Pervin i O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pàg. 102–138). New York: The Guilford Press.
- Joiner, T. E. (2002). Depression in its interpersonal context. En I. H. Gotlib i C. L. Hammen (Eds.), *Handbook of depression* (pàg. 295–313). New York, NY: Guilford Press.
- Jones, E., i Asen, E. (2000). *Terapia sistémica de pareja y depresión*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Jones, D. J., Beach, S. R. H., i Forehand, R. (2001). Stress generation in intact community families: Depressive symptoms, perceived family relationships stress, and implications for adolescent adjustment. *Journal of Social and Personal Relationships, 18*, 443–462.
- Kantor, D., i Neal, J. (1985). Integrative shifts for the theory and practice of family systems therapy. *Family Process, 24*, 13-30.
- Karney, B. R., i Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research. *Psychological Bulletin, 118*(1), 3-34. doi:10.1037/0033-2909.118.1.3
- Kashy, D. A., i Kenny, D. A. (1999). The analysis of data from dyads and groups. En H. T. Reis i C. M. Judd (Eds.), *Handbook of research methods in social psychology* (pàg. 451-477). New York: Cambridge University Press.
- Katz, J., i Beach, S. R. H. (1997). Self-verification and depressive symptoms in marriage and courtship: A multiple pathway model. *Journal of Marriage and the Family, 59*, 903–914.
- Kelly, G. A. (1955/1991). *The psychology of personal constructs*. New York, NY: Norton. Reprinted by Routledge, London, 1991.
- Kenny, D. A. (1994). *Interpersonal perception. A social relation analysis*. New York: The Guilford Press.
- Kenny, D. A., i Acitelli, L. K. (1994). Measuring similarity in couples. *Journal of Family Psychology, 8*(4), 417-431. doi: 10.1037/0893-3200.8.4.417
- Kenny, D. A., i Acitelli, L. K. (2001). Accuracy and bias in the perception of the partner in a close relationship. *Journal of Personality and Social Psychology, 80*, 439–448.
- Kenny, D. A., i Cook, W. L. (1999). Partner effects in relationship research: Conceptual issues, analytic difficulties, and illustrations. *Personal Relationships, 6*, 433–448.
- Kenny, D. A., Kashy, D. A., i Cook, W. L. (2006). *Dyadic data analysis*. New York: Guilford Press.
- Kerr, W. A., i Speroff, B. J. (1950). *Measurement of empathy*. Chicago: Psychometric Affiliates.
- Kilpatrick, S. D., Bissonnette, V. L., i Rusbult, C. E. (2002). Empathic accuracy and accommodative behavior among newly married couples. *Personal Relationships, 9*, 369–393.

- Kobak, R. R., i Hazan, C. (1991). Attachment in marriage: Effects of security and accuracy working models. *Journal of Personality and Social Psychology*, *60*, 861–869.
- Krackhardt, D., i Kilduff, M. (1998). *Whether close or far: Making sense of friendship networks in organizations*. Unpublished manuscript, Carnegie Mellon University.
- Kurdek, L. A. (1998). The nature and predictors of the trajectory of change in marital quality over the first 4 years of marriage for first-married husbands and wives. *Journal of Family Psychology*, *12*, 494–510.
- Lackenbauer, S. D., Campbell, L., Rubin, H., Fletcher, G. J. O., i Troister, T. (2010). The unique and combined benefits of accuracy and positive bias in relationships. *Personal Relationships*, *17*, 475–493. doi:10.1111/j.1475-6811.2010.01282.x
- Laing, R., Phillipson, H., i Lee, R.A. (1966). *Percepción interpersonal*. Buenos Aires: Ed. Amorrortu.
- Landfield, A. W. (1988). Personal science and the concept of validation. *International Journal of Personal Construct Psychology*, *1*, 237-249.
- LaPrelle, J., Hoyle, R. H., Insko, C. A., i Bernthal, P. (1990). Interpersonal attraction and descriptions of the traits of others: Ideal similarity, self similarity, and liking. *Journal of Research in Personality*, *24*(2), 216–240. doi:10.1016/0092-6566(90)90018-2.
- Leary, T. (1957). *Interpersonal diagnosis of personality*. New York: Ronald Press.
- Leff, J., Kuipers, E., Berkowitz, R., Eberleinfries, R., i Sturgeon, D. (1982). A controlled trial of social intervention in schizophrenic families. *British Journal of Psychiatry*, *141*, 121-134.
- Leff, J., Vearnals, S., Brewin, C. R., Wolff, G., Alexander, B., Asen, E., ... Everitt, B. (2000). The London depression intervention trial. Randomised controlled trial of antidepressants v. couple therapy in the treatment and maintenance of people with depression living with a partner: clinical outcome and costs. *British Journal of Psychiatry*, *177*, 95-100.
- Lemay, E. P., i Neal, A. M. (2014). Accurate and biased perceptions of responsive support predict well-being. *Motivation and Emotion*, *38*, 270–286. doi:10.1007/s11031-013-9381-2
- Lemay, E. P., Pruchno, R. A., i Feild, L. (2006). Accuracy and Bias in Perceptions of Spouses' Life-Sustaining Medical Treatment Preferences. *Journal of Applied Social Psychology*, *36*(10), 2337–2361. doi:10.1111/j.0021-9029.2006.00106.x
- Leslie, A. (1987). Pretence or representation? The origins of “theory of mind.” *Psychological Review*, *94*, 412–426.
- Letzring, T. D., i Nofhle, E. E. (2010). Predicting relationship quality from selfverification of broad personality traits among romantic couples. *Journal of Research in Personality*, *44*, 353–362. doi:10.1016/j.jrp.2010.03.008
- Letzring, T. D., Wells, S. M., i Funder, D. C. (2006). Information quantity and quality affect the realistic accuracy of personality judgment. *Journal of Personality and Social Psychology*, *91*, 111–123.
- Levinger, G., i Breedlove, J. (1966). Interpersonal attraction and agreement. *Journal of Personality and Social Psychology*, *4*, 367–372.
- Linares, J. L. (1996). *Identidad y narrativa*. Barcelona: Paidós.
- Linares, J. L. (2012). *Terapia familiar ultramoderna: La inteligencia terapéutica*. Barcelona: Herder.
- Linares, J. L., i Campo, C. (2000). *Tras la honorable fachada*. Barcelona: Paidós.
- Little, B. (2014). *Me, Myself and Us: The Science of Personality and the Art of Well-Being*. New York: TRAQ Consulting.

- Liu, R. T., i Alloy, L. B. (2010). Stress generation in depression: A systematic review of the empirical literature and recommendations for future study. *Clinical Psychology Review*, 30, 582–593.
- Locke, H., i Wallace, K. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21, 251–255.
- Luckey, E. B. (1960a). Marital satisfaction and congruent self-spouse concepts. *Social Forces*, 39, 153-157.
- Luckey, E. B. (1960b). Marital satisfaction and its association with congruence of perception. *Marriage and Family Living*, 22(1), 49-54.
- Luo, S., i Klohnen, E. C. (2005). Assortative mating and marital quality in newlyweds: A couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(2), 304–326. doi:10.1037/0022-3514.88.2.304
- Luo, S., i Snider, A. G. (2009). Accuracy and biases in newlyweds' perceptions of each other: Not mutually exclusive but mutually beneficial. *Psychological Science*, 20(11), 1332–9. doi:10.1111/j.1467-9280.2009.02449.x
- Lutz-Zois, C. J., Bradley, A. C., Mihalik, J. L., i Moorman-Eavers, E. R. (2006). Perceived similarity and relationship success among dating couples: An idiographic approach. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23(6), 865–880. doi:10.1177/0265407506068267
- Mahajan, N., i Rast III, D. (2010). Self-enhancement theory. En R. Jackson, i M. Hogg (Eds.), *Encyclopedia of identity* (pàg. 691-695). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc. doi:10.4135/9781412979306.n220
- Mahoney, M. J., i Gabriel, T. (1987). Psychotherapy and the cognitive sciences: An evolving alliance. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 1, 39-59.
- Malloy, T. E., i Albright, L. (1990). Interpersonal perception in a social context. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 419-428.
- Manfrida, G., i Melosi, A. (1996). En los orígenes de la depresión: La perspectiva relacional entre hipótesis biológicas y mediaciones sociales. *Redes*, 1, 22-35.
- Mast, M. S., i Ickes, W. (2007). Empathic accuracy: Measurement and potential clinical applications. En T. Farrow i P. Woodruff (Eds.), *Empathy in mental illness* (pàg. 408–427). New York: Cambridge University Press.
- McCabe, S. B., i Gotlib, I. H. (1993). Interactions of couples with and without a depressed spouse: Self-report and observations of problem-solving situations. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 589–599.
- McCrae, R. R. (1993). Agreement of personality profiles across observers. *Multivariate Behavioral Research*, 28, 25–40.
- McLeod, J. D. (1994). Anxiety disorders and marital quality. *Journal of Abnormal Psychology*, 103, 767–776.
- McLeod, J. D., i Chaffe, S. H. (1973). Interpersonal approaches to communication research. *American Behavioral Scientist*, 16, 467-500.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Mendoza, S. (1985). The Exchange Grid. En N. Beail (Comp.), *Repertory grid technique and personal constructs: Applications in clinical and educational settings* (pàg. 173-189). Cambridge, MA: Brookline.
- Montoya, R. M., Horton, R. S., i Kirchner, J. (2008). Is actual similarity necessary for attraction? A meta-analysis of actual and perceived similarity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(6), 889–922. doi:10.1177/0265407508096700.
- Morry, M. M. (2005). Relationship satisfaction as a predictor of similarity ratings: A test of the attraction similarity hypothesis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22, 561–584.

- Morry, M. M. (2007). The attraction-similarity hypothesis among cross-sex friends: Relationship satisfaction, perceived similarities, and self-serving perceptions. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24, 117-138. doi:10.1177/0265407507072615.
- Morry, M. M., Kito, M., i Ortiz, L. (2011). The attraction-similarity model and dating couples: Projection, perceived similarity, and psychological benefits. *Personal Relationships*, 18, 125-143. doi:10.1111/j.1475-6811.2010.01293.x
- Murray, S. L., Holmes, J. G., Bellavia, G., Griffin, D. W., i Dolderman, D. (2002). Kindred spirits? the benefits of egocentrism in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(4), 563-581. doi:10.1037/0022-3514.82.4.563
- Murray, S. L., Holmes, J. G., i Griffin, D. W. (1996a). The benefits of positive illusions: Idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 79-98. doi:10.1037//0022-3514.70.1.79
- Murray, S. L., Holmes, J. G., i Griffin, D. W. (1996b). The self-fulfilling nature of positive illusions in romantic relationships: Love is not blind, but prescient. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 1155-1180.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., i Griffin, D. W. (2000). Self-esteem and the quest for felt security: How perceived regard regulates attachment processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 478-498. doi:10.1037/0022-3514.78.3.478
- Murstein, B. I. (1971). Self-ideal-self discrepancy and the choice of marital partner. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 37(1), 47-52.
- Neff, L. A., i Karney, B. R. (2005). To know you is to love you: The implications of global adoration and specific accuracy for marital relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 480-497. doi:10.1037/0022-3514.88.3.480
- Neimeyer, G. J., i Hudson, J. E. (1985). Couple's constructs: Personal systems in marital satisfaction. En D. Bannister (Ed.), *Issues and approaches in personal construct theory* (pàg. 127-141). Londres, UK: Academic Press.
- Newcomb, T. M. (1937). An experiment designed to test the validity of a rating technique. *Journal of Educational Psychology*, 22, 279-289.
- Newcomb, T. M. (1953). An approach to the study of communicative acts. *Psychological Review*, 60, 393-404.
- Newmark, C. S., Woody, G., i Ziff, D. (1977). Understanding and similarity in relation to marital satisfaction. *Journal of Clinical Psychology*, 33, 83-86.
- Nezlek, J. G., Hampton, C. P., i Shean, G. D. (2000). Clinical depression and day-to-day social interaction in a community sample. *Journal of Abnormal Psychology*, 109, 11-19.
- O'Loughlin, S. (1989). Use of repertory grids to assess understanding between partners in marital therapy. *International Journal of Personal Construct Psychology*, 2(2), 143-147.
- Organización Mundial de la Salud (2012). 20º Aniversario del Día Mundial de la Salud Mental. (http://www.who.int/mediacentre/news/notes/2012/mental_health_day_20121009/es/index.html). Accedit: Novembre 2012.
- Orth, U., i Robins, R. W. (2014). The development of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 381-387. doi:10.1177/0963721414547414

- Overall, N. C., Fletcher, G. J. O., i Simpson, J. A. (2006). Regulation processes in close relationships: The role of ideal standards. *Journal of Personality and Social Psychology*, *91*, 662–685. doi:10.1037/0022-3514.91.4.662
- Overall, N. C., i Hammond, M. D. (2013). Biased and accurate: Depressive symptoms and daily perceptions within intimate relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *39*, 636–650. doi:10.1177/0146167213480188
- Papp, L. M., Kouros, C. D., i Cummings, E. M. (2010). Emotions in marital conflict interactions: Empathic accuracy, assumed similarity, and the moderating context of depressive symptoms. *Journal of Social and Personal Relationships*, *27*(3), 367–387. doi:10.1177/0265407509348810
- Pelham, B. W., i Swann, W. B., Jr. (1989). From self-conceptions to self-worth: On the sources and structure of global self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, *57*, 672–680.
- Pérez-Álvarez, M., i García-Montes, J. M. (2001). Tratamientos psicológicos eficaces para la depresión. *Psicothema*, *13* (3), 493–510.
- Perner, J. (1991). *Understanding the representational mind*. London: Bradford Book.
- Pettit, J., i Joiner, T. (2006). *Chronic depression: Interpersonal sources, therapeutic solutions*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Pollmann, M. H. i Finkenauer, C. (2009). Investigating the role of two types of understanding in relationship well-being: Understanding is more important than knowledge. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *35*, 1512–1527. doi:10.1177/0146167209342754
- Premack, D., i Woodruff, G. (1978). Does the chimpanzee have a theory of mind? *Behavioural and Brain Sciences*, *4*, 512–526.
- Prigerson, H. G., Maciejewski, P. K., i Rosenheck, R. A. (1999). The effects of marital dissolution and marital quality on health and health service use among women. *Medical Care*, *37*, 858–873.
- Procter, H. (1978). *Personal construct theory and the family: A theoretical and methodological study* (Unpublished doctoral dissertation). University of Bristol, UK.
- Procter, H. (1981). Family construct psychology: An approach to understanding and treating families. En S. Walrond-Skinner (Ed), *Developments in family therapy* (pàg. 350-366). London, UK: Routledge and Kegan Paul.
- Procter, H. (1985a). A personal construct approach to family therapy and systems intervention. En E. Button (comp.), *Personal construct theory and mental health* (pàg. 327-350). Londres, Croom Helm.
- Procter, H. (1985b). Repertory Grid Techniques in family therapy and research. En N. Beail (Comp.), *Repertory grid technique and personal constructs: Applications in clinical and educational settings* (pàg. 218-239). Cambridge, MA: Brookline.
- Procter, H. (1991). Psicología de los constructos familiares. *Revista de Psicoterapia*, *6*(2), 73-90.
- Procter, H. (1995). El sistema de constructos familiares. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*, *4*, 149-166.
- Procter, H., i Procter, J. (2008). The use of qualitative grids to examine the development of the construct good and evil in Byron's play "Cain: A mystery". *Journal of Constructivist Psychology*, *21*(4), 343–354. doi:10.1080/10720530802255301
- Proulx, C. M., Helms, H. M., i Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family* *69*, 576–593.
- Rammstedt, B., i John, O. P. (2005). Short version of the Big Five Inventory (BFI-K): Development and validation of an economic inventory for assessment of the five

- factors of personality. *Diagnostica*, 51, 195–206. doi:10.1026/0012-1924.51.4.195
- Rehman, U. S., Gollan, J., i Mortimer, A. R. (2008). The marital context of depression: Research, limitations and new directions. *Clinical Psychology Review*, 28(2), 179-198.
- Reibstein, J. i Sherbersky, H. (2012). Behavioural and empathic elements of systemic couple therapy: The Exeter Model and a case study of depression. *Journal of Family Therapy*, 34, 271–283. doi:10.1111/j.1467-6427.2012.00601.x
- Reis, H. T., i Shaver, P. R. (1988). Intimacy as an interpersonal process. En S. Duck (Ed.), *Handbook of personal relationships: Theory, research, and interventions* (pàg. 367–389). Chichester, England: Wiley.
- Reiss, D. (1981). *The family's construction of reality*. Cambridge, Mass, Harvard University Press.
- Rizzolatti, G., i Sinigaglia, C. (2006). *Las neuronas espejo. Los mecanismos de la empatía emocional*. Barcelona: Paidós.
- Robins, R. W., Caspi, A., i Moffitt, T. E. (2000). Two personalities, one relationship: Both partners' personality traits shape the quality of their relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 251–259.
- Robles, T. F. (2014). Marital quality and health: Implications for marriage in the 21st century. *Current Directions in Psychological Science*, 23(6), 427-432.
- Robles, T. F., Slatcher, R. B., Trombello, J. M., i McGinn, M. M. (2013). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*. Advance online publication, 1-47. doi: 10.1037/a0031859
- Rosenblatt, A., i Greenberg, J. (1988). Depression and interpersonal attraction: The role of perceived similarity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55, 112-119.
- Ryle, A. (1985). The Dyad grid and psychotherapy research. En N. Beail (Comp.), *Repertory grid technique and personal constructs: Applications in clinical and educational settings* (pàg.190-206). Cambridge, MA: Brookline.
- Ryle, A., i Breen, D. (1972a). A comparison of adjusted and maladjusted couples using the double dyad grid. *British Journal of Medical Psychology*, 45(4), 375-382.
- Ryle, A., i Breen, D. (1972b). The use of the double dyad grid in the clinical setting. *British Journal of Medical Psychology*, 45(4), 383-389.
- Salla-Martínez, M., Feixas, G., Ballén, C., Muñoz, D., i Compañ, V. (2015). The Couple's Grid: A Tool for Assessing Interpersonal Construction in Couples. *Journal of Constructivist Psychology*, 28(1), 53–66. doi:10.1080/10720537.2013.859110.
- Salla, M., Moggia, D., i Feixas, G. (2015, July). *Interpersonal construing process and quality of couple's relationship: Time matters*. Paper presentat al 21st International Congress on Personal Construct Psychology a Hertfordshire, UK.
- Salla, M., Vilaregut, A., Montesano, A., Paz, C., i Feixas, G. (en premsa). Terapia sistémica de pareja en la depresión: Cambios en la percepción interpersonal. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*.
- Santos- Iglesias, P., Vallejo-Medina, P., i Sierra, J.C. (2009). Propiedades psicométricas de una versión breve de la Escala de Ajuste Diádico en muestras españolas. *Internacional Journal of Clinical and Health Psychology*, 9, 501-517.
- Sanz, J., i Vázquez, C. (2011). *BDI-II: Inventario de Depresión de Beck-II: Manual. Adaptación española*. Madrid: Perason.

- Schul, Y., i Vinokur, A. (2000). Projection in person perception among spouses as a function of the similarity in their shared experiences. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 987-1001.
- Scianguola, A., i Morry, M. (2009). Self-esteem and perceived regard: How I see myself affects my relationship satisfaction. *Journal of Social Psychology*, 149, 143–158.
- Segrin, C., Hanzal A., i Domschke, T. J. (2009). Accuracy and bias in newlywed couples' perceptions of conflict styles and the association with marital satisfaction. *Communication Monographs*, 76(2), 207-233.
- Selvini-Palazzoli, M., Boscolo, L., Cecchin, G., i Prata, G. (1980). Hypothesizing-circularity-neutrality. *Family Process*, 19, 3-12.
- Shamay-Tsoory, S. G. (2011). The neural bases for empathy. *The Neuroscientist*, 17, 18–24.
- Sillars, A. L., Pike, G. R., Jones, T. S., i Murphy, M. A. (1984). Communication and understanding in marriage. *Human Communication Research*, 10(3), 317-350.
- Sillars, A. L., i Scott, M. D. (1983). Interpersonal perception between intimates: An integrative review. *Human Communication Research*, 10(1), 153–176. doi:10.1111/j.1468-2958.1983.tb00009.x
- Sillars, A. L., Weisberg, J., Burggraf, C. S., i Zietlow, P. H. (1990). Communication and understanding revisited: Married couples' understanding and recall of conversations. *Human Communication Research*, 17, 500–522.
- Simpson, J. A., Fletcher, G. J. O., i Campbell, L. (2001). The structure and function of ideals standards in close relationships. En G. J. O. Fletcher i M. Clark (Eds.), *Blackwell handbook of social psychology: Interpersonal processes* (pàg. 86–106). Oxford, England: Blackwell.
- Simpson, J. A., Ickes, W., i Blackstone, T. (1995). When the head protects the heart: Empathic accuracy in dating relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 629 – 641. doi:10.1037/0022-3514.69.4.629
- Simpson, J. A., Orina, M. M., i Ickes, W. (2003). When accuracy hurts and when it helps: A test of the empathic accuracy model in marital interactions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 881–893. doi:10.1037/0022-3514.85.5.881
- Solomon, Z. (1986). Self acceptance and the selection of a marital partner: An assessment of the SVR model of Murstein. *Social Behavior and Personality*, 14(1), 1-6.
- Soriano, J. (2009). *Marcadores relacionales en la depresión mayor y la distimia*. (Tesis doctoral no publicada). Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-38.
- Spanier, G. B., i Lewis, R. A. (1980). Marital quality: A review of the seventies. *Journal of Marriage and Family*, 42(4), 825-839.
- Spunt, R. P., i Lieberman, M. D. (2012). An integrative model of the neural systems supporting the comprehension of observed emotional behavior. *Neuro Image*, 59, 3050–3059.
- Stinson, L., i Ickes, W. (1992). Empathic accuracy in the interactions of male friends versus male strangers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 787-797.
- Swann, W. B., Jr. (1983). Self-verification: Bringing social reality into harmony with the self. En J. Suls i A. G. Greenwald (Eds.), *Psychological perspectives on the self* (Vol. 2, pàg. 33-66). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

- Swann, W. B., Jr. (1990). To be adored or to be known? The interplay of self-enhancement and self-verification. En E. T. Higgins i R. M. Sorrentino (Eds.), *Handbook of motivation and cognition: Foundations of social behavior* (Vol. 2, pàg. 408-448). New York: Guilford Press.
- Swann, W. B., Jr. (2005). The self and identity negotiation. *Interaction Studies*, 6, 69–83.
- Swann, W. B., Jr., De La Ronde, C., i Hixon, J. G. (1994). Authenticity and positivity strivings in marriage and courtship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(5), 857-869. doi:http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.66.5.857
- Swann, W. B., Jr., Stein-Seroussi, A., i Giesler, R. B. (1992). Why people self-verify. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 392–401.
- Tagiuri, R., Bruner, J. S., i Blake, R. R. (1958). On the relation between feelings and perception of feelings among members of small groups. En E. E. Maccoby, T. M. Newcomb, i E. L. Hartley (Eds.), *Readings in social psychology* (3rd ed.,(pàg. 110-116)). New York: Holt, Rinerhart & Winston.
- Testor, C. P., Garaoya, J. A. C., i Pujols, M. D. (2009). Psicoterapia psicoanalítica de pareja: Teoría y práctica clínica. *Apuntes de Psicología*, 27, 197-217.
- Thomas, G., i Fletcher, G. J. O. (2003). Mind-reading accuracy in intimate relationships: Assessing the roles of the relationship, the target, and the judge. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 1079–1094.
- Thomas, G., Fletcher, G. J. O., i Lange, C. (1997). On-line empathic accuracy in marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(4), 839–850. doi:10.1037/0022-3514.72.4.839
- Tidwell, N. D., Eastwick, P. W., i Finkel, E. J. (2013). Perceived, not actual, similarity predicts initial attraction in a live romantic context: Evidence from the speed-dating paradigm. *Personal Relationships*, 20, 199–215. doi:10.1111/j.1475-6811.2012.01405.x
- Tilden, T., Gude, T., i Hoffart, A. (2010). The course of dyadic adjustment and depressive symptoms during and after couples therapy: A prospective follow-up study of inpatient treatment. *Journal of Marital And Family Therapy*, 36(1), 43-58. doi:10.1111/j.1752-0606.2009.00187.x
- Tomm, K. (1987). Interventive interviewing. Part II: Reflexive questions as a means to enable self-healing. *Family Process*, 26, 167-183.
- Uziel, L. (2012). Asymmetry in self-other agreement on attachment style among romantic partners. *Journal of Research in Personality*, 46, 223–226.
- Veroff, J., Kulka, R. A., i Douvan, E. (1981). *Mental health in America: Patterns of help seeking from 1957 to 1976*. New York: Basic Books.
- Walker, B. M., i Winter, D. A. (2007). The elaboration of personal construct psychology. *Annual Review of Psychology*, 58, 453- 477.
- Watson, D., Beer, A., i McDade-Montez, E. (2014). The role of active assortment in spousal similarity. *Journal of Personality*, 82(2), 116–29. oi:10.1111/jopy.12039
- Watson, D., Hubbard, B., i Wiese, D. (2000). Self– other agreement in personality and affectivity: The role of acquaintanceship, trait visibility, and assumed similarity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 546–558.
- Watson, N. i Watts, R. (2001). The predictive strength of personal constructs versus conventional constructs: Self-Image disparity and neuroticism. *Journal of Personality*, 69, 121-145.
- Watzlawick, P., Beavin, J., i Jackson, D. (1967). *Pragmatics of Human Communication*. New York: Norton.
- Weger, H. (2005). Disconfirming communication and self-verification in marriage: Associations among the demand/withdraw interaction pattern, feeling

- understood, and marital satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22, 19–31.
- Weller, J., i Watson, D. (2009). Friend or foe? Differential use of the self-based heuristic as a function of relationship satisfaction. *Journal of Personality*, 77, 731–760.
- Wiggins, J. S. (1979). A psychological taxonomy of trait-descriptive terms: The interpersonal domain. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 395–412.
- Whiffen, V. E., i Aube, J. A. (1999). Personality, interpersonal context and depression in couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 3, 369–383.
- Whisman, M. A. (2001). The association between depression and marital dissatisfaction. En S. Beach (Ed.), *Marital and family processes in depression: A scientific approach* (pàg. 3–24). Washington DC: American Psychological Association.
- Whisman, M. A., i Bruce, M. L. (1999). Marital distress and incidence of major depressive episode in a community sample. *Journal of Abnormal Psychology*, 108, 674 – 678.
- Whisman, M. A., Uebelacker, L. A., i Weinstock, L. M. (2004). Psychopathology and marital satisfaction: The importance of evaluating both partners. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72, 830 – 838.
- Wilhelm, P., i Perrez, M. (2004). How is my partner feeling in different daily-life settings? Accuracy of spouses' judgments about their partner's feelings at work and at home. *Social Indicators Research*, 67, 183–246.
- Zaki, J., i Ochsner, K. (2011). Reintegrating the study of accuracy into social cognition research. *Psychological Inquiry*, 22, 159–182.

V. ANNEXES

ANNEX I

Taula de revisió bibliogràfica dels estudis que investiguen la relació entre la percepció interpersonal i la qualitat de la relació de parella.

Article	Disseny ^a	País	parelles N	Estatut relacional ^b	Durada Relació M	Fills	Tipus de mostra	Perceptors ^c	Referent de la percepció	Test que mesura percepció interpersonal	Tipus de percepcions o elements ^d		Variables percepció (percepcions comparades) ^d		Anàlisi inter percepcions	Constructe dependent	Test que mesura constructe dependent
											Percepcions simples	Meta percepcions	Intrapersonal	Interpersonal			
Acitelli et al., 1993	T	EUA	219	Recent casades	Entre 5 i 8 mesos casats	-	Comunitària	H i D	Comportaments destructius i (comportaments destructius i constructius) en la darrera discussió amb la parella	12 parelles d'ítems destructius i constructius	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	de realitat (1-1'); comprensió (2-1')	Observador extern avalua coincidències	Benestar marital	6 ítems d'avaluació global de la relació
Bertoni i Iafate, 2005	T	Itàlia	226	Casades	-	-	-	-	Estils de conflicte destructius o constructius	<i>Disagreement Scale</i>	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	de realitat (1-1'); comprensió o precisió (2-1')	Observador extern avalua congruència perceptiva	Benestar marital	<i>Marital Adjustment Test</i>
Cohen et al., 2012	T	EUA	156	Casades i no casades	3.5 anys	54% tenien fills	Comunitària	H i D	Emocions positives i negatives durant discussió	<i>High Affect Moments</i> . Procediment de revisió de vídeo	1, 2	5, 6	Esforç empàtic de la parella (6)	Precisió empàtica (5-1')	Correlacions	Satisfacció marital	<i>Marital Adjustment Test—Short Form</i>
Cook i Jones, 2002	T	EUA	84	Casades	22.4 mesos	-	Estudiants	H i D	Estils d'identitat	<i>Identity Style Inventory</i>	1	-	-	Similitud o congruència (1-1')	Índex D	Satisfacció marital	<i>The Revised Dyadic Adjustment Scale</i>
Cramer i Jowett, 2010	T	Regne Unit	149	Casades i no casades	2.5 anys	13% tenien fills	Un dels cònjuge és atleta professional	H i D	Proximitat amb la parella, preocupació per la parella, satisfacció amb el sexe, satisfacció laboral, proximitat amb la pròpia família i la de la parella	<i>Relationship Inventory</i> ; 4 ítems per a cada constructe mesurat	1, 2	5, 6	Empatia percebuda (6); Similitud Assumida (1-5)	Precisió empàtica (5-1'); Similitud real del jo (1-1'); Similitud real de l'altre (2-2')	Diferència absoluta de la mitjana	Satisfacció de la relació	<i>Relationship Assessment Scale</i>

Nota: ^a T: Transversal, L: Longitudinal; ^b Casades i no casades = conviuen; Festegen = no conviuen. ^c H: Home, D: Dona; ^d Sent P1 un membre de la parella, i P2, l'altre: 1 = Jo (P1→P1), 2 = parella (P1→P2), 3 = jo ideal (P1→P1i), 4 = parella ideal (P1→P2i), 5 = metapercepció del jo de la parella (P1→P2→P2), 6 = metapercepció del jo (P1→P2→P1). Els números amb ' (p.ex. 1'), indiquen el mateix element però per l'altre cònjuge.

(Continuació)

Article	Disseny ^a	País	parelles N	Estatut relacional ^b	Durada Relació M	Fills	Tipus de mostra	Perceptors ^c	Referent de la percepció	Test que mesura percepció interpersonal	Tipus de percepcions o elements ^d		Variables percepció (percepcions comparades) ^d		Anàlisi inter percepcions	Constructe dependent	Test que mesura constructe dependent	
											Percepcions simples	Meta percepcions	Intrapersonal	Interpersonal				
Creamer i Campbell, 1988	T	Austràlia	20	Casades	-	-	Comunitària	H i D	Atributs de personalitat	<i>California Psychological Inventory; Hogan Empaty Scale</i>	1, 2	-	Similitud assumida	Similitud real i precisió	Correlacions	Ajust diàdic	<i>Dyadic Adjustment Scale</i>	
Deal et al., 1992	L	EUA	119	Casades	8.7 anys	61.3% dos fills; 27.7% un fill; 10.1% tres fills; 8% quatre fills	Comunitària	H i D	Aspectes del matrimoni i la família	<i>The Relationship Inventory; Dyadic Adjustment Scale; The Family Environment Scale; FACES II</i>	1	-	-	Similitud (1- 1')	Correlacions interclasse	Satisfacció marital	<i>Dyadic Adjustment Scale; Relationship Inventory;</i> observador extern avalua interacció dels cònjuges en una discussió sobre la criaça dels fills.	
Decuyper et al., 2012	T	Bèlgica	191	Casades i no casades	127.05 mesos	-	Comunitària	H i D	Trets de personalitat	<i>Revised NEO Personality Inventory</i>	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	Similitud real (1-1') Precisió perceptiva (2- 1')	Índex-D i Index de similitud del perfil	Satisfacció de la relació	<i>Relationship Assessment Scale</i>	
Furler et al., 2014	T	Suïssa	237	Casades i no casades	23.52 anys	-	Comunitària	H i D	Trets de personalitat	<i>Big Five Inventory</i>	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	Acord en la visió del jo (2- 1')	Índex de similitud del perfil	Satisfacció de la relació	<i>Relationship Assessment Scale</i>	
Gattis, 2004	T	EUA	132 (amb dificultat s); 48 (sense dificultat s)	Casades	10.28 anys	59% tenien fills	Comunitària	H i D	Trets de personalitat; Expressions positives	<i>NEO Five-Factor Inventory; Personal Attributes Questionnaire</i>	1	-	-	Similitud (1- 1')	Correlacions	Satisfacció marital	<i>The Marital Adjustment Test; The Marital Satisfaction Inventory- Revised; Dyadic Adjustment Scale</i>	
Gaunt, 2006	T	Israel	248	Casades	-	de 1 a 5 fills (M= 1.78)	Comunitària	H i D	Valors, Trets de personalitat de gènere, Actitud de rol familiar	<i>Value Inventory; Bem Sex-Role Inventory;</i> 10 ítems per mesurar les actituds respecte els rols d'home i dona en la família	1	-	-	Similitud (1- 1')	Index de similitud del perfil i Diferència absoluta de la mitjana	Marital Satisfaction	<i>Enriching Relationship Issues, Communication, and Happiness</i>	

Nota: ^a T: Transversal, L: Longitudinal; ^b Casades i no casades = conviu; Festegen = no conviu. ^c H: Home, D: Dona; ^d Sent P1 un membre de la parella, i P2, l'altre: 1 = Jo (P1 → P1), 2 = parella (P1 → P2), 3 = jo ideal (P1 → P1i), 4 = parella ideal (P1 → P2i), 5 = metapercepció del jo de la parella (P1 → P2 → P2), 6 = metapercepció del jo (P1 → P2 → P1). Els números amb ' (p.ex. 1'), indiquen el mateix element però per l'altre cònjuge.

(Continuació)

Article	Disseny ^a	País	parelles N	Estatut relacional ^b	Durada Relació M	Fills	Tipus de mostra	Perceptors ^c	Referent de la percepció	Test que mesura percepció interpersonal	Tipus de percepcions o elements ^d		Variables percepció (percepcions comparades) ^d		Anàlisi inter percepcions	Constructe dependent	Test que mesura constructe dependent
											Percepcions simples	Meta percepcions	Intrapersonal	Interpersonal			
Iafate et al., 2009	T	Itàlia	124	Casades i no casades	13.9 anys	48.4% tenien fills	Comunitària	H i D	Estils d'afrontament en els problemes quotidians de la relació	<i>Dyadic Coping Questionnaire</i>	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	de Similitud (1-1'); comprensió (2-1')	avaluació externa de la congruència perceptiva	Qualitat de la relació	Partnership Questionnaire
Iafate et al., 2012a	T	Itàlia	n ₁ = 197 parelles joves; n ₂ = 192 parelles madures	n ₁ = nuvis; n ₂ = progenitors de n1	n ₁ = 5,70 anys; n ₂ = 36,35 anys	-	Comunitària	H i D	Estils d'afrontament en els problemes quotidians de la relació	<i>Dyadic Coping Questionnaire</i>	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	de Comprensió (2-1')	Index de similitud del perfil	Qualitat de la relació	<i>Quality Marriage Index</i>
Iafate et al., 2012b	T	Itàlia	281	Casades i no casades	casades = 19,86 anys; no casades = 3,92 anys	M = 1,23	Comunitària	H i D	Estils d'afrontament en els problemes quotidians de la relació	<i>Dyadic Coping Questionnaire</i>	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	de Similitud real (1-1'); Comprensió (2-1')	Index de similitud del perfil	Satisfacció de la relació	<i>The partnership Questionnaire</i>
Kenny i Acitelli, 1994	T	EUA	42	Casades	2,3 anys	-	Comunitària	H i D	Intimitat percebuda	<i>PAIR inventory</i>	1	-	-	Similitud (1-1')	Correlació	Benestar marital	<i>The Marital Adjustment Test</i> (adaptació)
Kilpatrick et al., 2002	L	EUA	123	Recent casades	mínim 16 mesos	-	Comunitària	H i D	Emocions i pensaments durant interacció	Procediment de revisió de vídeo	1	5	-	Precisió empàtica (5-1')	Avaluador extern de similitud entre les percepcions	Qualitat del funcionament de la relació	<i>Dyadic Adjustment Scale</i>
Kobak i Hazan, 1991	T	EUA	40	casades	7 anys	50% tenien fills	Comunitària	H i D	Models operants	<i>Marital Q Test</i>	1, 2	-	-	Acord o validació (2-1')	Correlació	Marital Adjustment	<i>Dyadic Adjustment Scale</i> (DAS; Spanier, 1976)

Nota: ^a T: Transversal, L: Longitudinal; ^b Casades i no casades = conviuen; Festegen = no conviuen. ^c H: Home, D: Dona; ^d Sent P1 un membre de la parella, i P2, l'altre: 1 = Jo (P1 → P1), 2 = parella (P1 → P2), 3 = jo ideal (P1 → P1i), 4 = parella ideal (P1 → P2i), 5 = metapercepció del jo de la parella (P1 → P2 → P2), 6 = metapercepció del jo (P1 → P2 → P1). Els números amb ' (p.ex. 1'), indiquen el mateix element però per l'altre cònjuge.

(Continuació)

Article	Disseny ^a	País	parelles <i>N</i>	Estatus relacional ^b	Durada Relació <i>M</i>	Fills	Tipus de mostra	Perceptors ^c	Referent de la percepció	Test que mesura percepció interpersonal	Tipus de percepcions o elements ^d		Variables percepció (percepcions comparades) ^d		Anàlisi inter percepcions	Constructe dependent	Test que mesura constructe dependent
											Percepcions simples	Meta percepcions	Intrapersonal	Interpersonal			
Lemay et al., 2006	T	EUA	290	Casades	41.38 anys	-	clínica (un membre pacient d'hemodiàlisi)	H i D	preferències en el tractament	preguntes sobre preferències del tractament	1, 2	5	Biaix o projecció (1-5)	Similitud amb la parella (1- 1'); Precisió idiosincràtica (1-5')	Model jeràrquic lineal	Qualitat de la relació	<i>Dyadic Adjustment Scale</i>
Letzering i Nofle, 2010	T	EUA	134	Casades i no casades	18.44 mesos	-	Estudiants	H i D	Trets de personalitat	<i>Big Five Inventory</i>	1, 2	-	-	Auto- verificació o acord en la visió del jo (2- 1')	Índex de similitud del perfil i Diferència absoluta de la mitjana	Qualitat de la relació	<i>Buunk's Relational Interaction Satisfaction Scale; Dyadic Adjustment Scale</i>
Levinger i Breedlove, 1966	T	EUA	60	Casades	13.6 anys	100% tenen fills	Comunitària	H i D	Actituds envers la família	<i>Traditional Family Ideology Scale</i>	1, 2, 4	-	Acord assumit (1- 2)	Acord real (2- 1')	Correlacions	Satisfacció marital	15 ítems d'avaluació global de la relació
Luckey, 1960a	T	EUA	224	Casades	7.7 anys	2	Estudiants	H i D	Atributs de personalitat	<i>Interpersonal Check List</i>	1, 2	-	-	Congruència de l'auto- concepte i del jo segons la parella (1-2')	Puntuacions de discrepància	Satisfacció marital	<i>Modified Marital Adjustment Scale; Happiness Scale</i>
Luckey, 1960b	T	EUA	224	Casades	7.7 anys	2	Estudiants	H i D	Atributs de personalitat	<i>Interpersonal Check List</i>	1, 2, 3, progenitors	-	Congruència del jo i el jo ideal (1- 3); Congruència del jo i el progenitor del mateix sexe (1- progenitor); Congruència del jo i el progenitor de diferent sexe (1- progenitor); Congruència de la parella i el jo ideal (2-3)	Congruència del jo i del jo segons la parella (1-2')	Puntuacions de discrepància	Satisfacció marital	<i>Modified Marital Adjustment Scale; Happiness Scale</i>

Nota: ^aT: Transversal, L: Longitudinal; ^bCasades i no casades = conviuen; Festegen = no conviuen. ^cH: Home, D: Dona; ^dSent P1 un membre de la parella, i P2, l'altre: 1 = Jo (P1 → P1), 2 = parella (P1 → P2), 3 = jo ideal (P1 → P1i), 4 = parella ideal (P1 → P2i), 5 = metapercepció del jo de la parella (P1 → P2 → P2), 6 = metapercepció del jo (P1 → P2 → P1). Els números amb ' (p.ex. 1'), indiquen el mateix element però per l'altre cònjuge.

(Continuació)

Article	Disseny ^a	País	parelles <i>N</i>	Estatut relacional ^b	Durada Relació <i>M</i>	Fills	Tipus de mostra	Perceptors ^c	Referent de la percepció	Test que mesura percepció interpersonal	Tipus de percepcions o elements ^d		Variables percepció (percepcions comparades) ^d		Anàlisi inter percepcions	Constructe dependent	Test que mesura constructe dependent
											Percepcions simples	Meta percepcions	Intrapersonal	Interpersonal			
Luo i Klohnen, 2005	T	EUA	291	Recent casades	3,5 anys	25% tenien fills	Comunitària	H i D	Aspectes actitudinals i de personalitat	Diversos test (p. ex., Big Five Inventory)	1	-	-	Similitud (1-1')	Index de similitud del perfil	Satisfacció del marital	Diversos test (p. ex., <i>Marital Adjustment Test</i> ; avaluació d'un mitjançant observació interacció gravada de la parella).
Luo i Snider, 2009	T	EUA	288	Recent casades	154 dies casats	25% tenien fills	Comunitària	H i D	Trets de personalitat, aferrament, afectivitat i emoció expressada.	Selecció d'ítems: <i>Big Five Inventory</i> ; <i>PANAS</i> ; <i>Emotional expressivity</i> ; <i>Adult attachment</i>	1, 2	5	-	Baix de similitud (1-2/1'); baix de positivitat (5-prototip/1'); precisió (5-1')	Correlació parcial i Index de similitud del perfil	Satisfacció marital	<i>Marital Adjustment Test</i>
Lutz-zois et al., 2006	L	EUA	247 (subjectes)	<i>Festegen</i>	17 mesos	-	Estudiants	H i D (no diàdic)	Trets de personalitat, actituds, interessos i afiliació religiosa	Selecció d'ítems adaptats: <i>Big Five Inventory</i> i <i>NEO-PI</i>	1	5	Percepció de similitud ("quina similitud perceps amb la parella?") i Importància percebuda ("és important per la teva a parella ser semblant a tu?")	-	Puntuacions simples	Satisfacció de la relació	<i>Dyadic Adjustment Scale</i>
Morry et al., 2011	T	Canadà	58	<i>Festegen</i>	18,5 mesos	-	Estudiants	H i D	Atributs de personalitat	40 atributs de personalitat descrits pels cònjuges i classificats com de baixa rellevància per la relació (p. ex agradable, intel·ligent o moderada (p. ex., afectuós, gelós).	1, 2	-	Percepció de similitud (1-2)	Similitud (1-1'); Precisió (2-1')	Correlacions i correlacions interclasse	Qualitat de la relació	<i>Relationship Assessment Scale</i>
Murray et al., 1996a	T	Canada	n ₁ = 75; n ₂ = 98	n ₁ = Casades; n ₂ = <i>Festegen</i>	n ₁ = 6,5 anys; n ₂ = 19 mesos	n ₁ (33) = 2,1	Comunitària	H i D	Atributs interpersonals	<i>The Interpersonal Circle</i> ; <i>Personal Attributes Questionnaire</i> ; Atributs de personalitat descrits pels cònjuges	1, 2, 4, parella típica	-	Projecció del jo (1-2); Projecció dels ideals (1-4)	Realitat social (2-1')	Correlacions, Diferència absoluta de la mitjana, Models d'equació estructural	Satisfacció	3 ítems

Nota: ^a T: Transversal, L: Longitudinal; ^b Casades i no casades = conviuen; Festegen = no conviuen. ^c H: Home, D: Dona; ^d Sent P1 un membre de la parella, i P2, l'altre: 1 = Jo (P1 → P1), 2 = parella (P1 → P2), 3 = jo ideal (P1 → P1i), 4 = parella ideal (P1 → P2i), 5 = metapercepció del jo de la parella (P1 → P2 → P2), 6 = metapercepció del jo (P1 → P2 → P1). Els números amb ' (p.ex. 1'), indiquen el mateix element però per l'altre cònjuge.

(Continuació)

Article	Disseny ^a	País	parelles <i>N</i>	Estatut relacional ^b	Durada Relació <i>M</i>	Fills	Tipus de mostra	Perceptors ^c	Referent de la percepció	Test que mesura percepció interpersonal	Tipus de percepcions o elements ^d		Variables percepció (percepcions comparades) ^d		Anàlisi inter percepcions	Constructe dependent	Test que mesura constructe dependent
											Percepcions simples	Meta percepcions	Intrapersonal	Interpersonal			
Murray et al., 1996b	L	Canada	121	No casades	19 mesos	-	Comunitària	H i D	Atributs interpersonals	<i>The Interpersonal Circle</i> ; Atributs de personalitat descrits pels cònjuges	1, 2, 4, parella típica	-	Projecció del jo (1-2); Projecció dels ideals (1-4); tendència a veure la parella com es desitja (4-2)	Realitat social (2-1') Percepció dels homes (1) respecte les dones (1'), i al revés (1'-1-4)	Models d'equació estructural	Satisfacció	4 ítems
Murray et al., 2000	L	Canada	n ₁ =105; n ₂ = 121	n ₁ =Casades o viuen junts; n ₂ = 19 mesos	n ₁ = 10.9 anys; n ₂ = 19 mesos	n ₁ (54) = 2.1	Comunitària	H i D	Atributs de personalitat positius i negatius	<i>Interpersonal Qualities Scale</i> ; <i>Self-Attributes Questionnaire</i>	1, 2	6, visió desitjada "com voldries que la parella et veiés"	Biaix (1-6)	Precisió (6-2')	ANOVA i Models d'equació estructural	Satisfacció	4 ítems d'avaluació global de la relació
Murray et al., 2002	T	EUA	n ₁ =105; n ₂ =86	n ₁ =Casades; n ₂ = 24 mesos	n ₁ = 10.9 anys; n ₂ = 24 mesos	N (51) = 2.1	Comunitària	H i D	Qualitats interpersonals, valors, sentiments quotidians	<i>The Interpersonal Circle</i> ; adaptació d'inventaris de valors, 16 ítems de sentiments positius i negatius	1, 2	5	Similitud assumida (5-1); Egocentrisme de similitud assumida (5-1-2)	Similitud Real (1-1')	Correlacions interclasse	Satisfacció	4 ítems d'avaluació global de la relació
Neff i Karney, 2005	L	Florida	82	Casades	màxim 6 mesos	-	Comunitària	H i D	Atributs de personalitat	<i>Self-Attributes Questionnaire</i>	1, 2	-	-	Adoració global i Precisió (2-1')	Model Jeràrquic Lineal	Satisfacció marital global	<i>Semantic Differential</i> ; <i>Quality of Marriage Index</i>
Neimeyer i Hudson, 1985	T	Regne Unit	20	Casades	2.7 anys	-	Comunitària	H i D	Constructes personals	<i>Exchange Grids</i>	1, 2, i progenitors	5, 6	Validació: similitud de constructes (similitud entre el contingut dels constructes)	Validació: similitud funcional (similitud entre tots els elements d'ambdós cònjuges); Extensió: comprensió o precisió (5-1')	Índex D	Desig canvi (satisfacció)	de <i>Area of Change Questionnaire</i>

Nota: ^aT: Transversal, L: Longitudinal; ^bCasades i no casades = conviuen; Festegen = no conviuen. ^cH: Home, D: Dona; ^dSent P1 un membre de la parella, i P2, l'altre: 1 = Jo (P1 → P1), 2 = parella (P1 → P2), 3 = jo ideal (P1 → P1i), 4 = parella ideal (P1 → P2i), 5 = metapercepció del jo de la parella (P1 → P2 → P2), 6 = metapercepció del jo (P1 → P2 → P1). Els números amb ' (p.ex. 1'), indiquen el mateix element però per l'altre cònjuge.

(Continuació)

Article	Disseny ^a	País	parelles N	Estatut relacional ^b	Durada Relació M	Fills	Tipus de mostra	Perceptors ^c	Referent de la percepció	Test que mesura percepció interpersonal	Tipus de percepcions o elements ^d		Variables percepció (percepcions comparades) ^d		Anàlisi inter percepcions	Constructe dependent	Test que mesura constructe dependent	
											Percepcions simples	Meta percepcions	Intrapersonal	Interpersonal				
Simpson et al., 1995	L	EUA	82	<i>Festegen</i>	-	-	Estudiants	H i D	Sentiments i pensaments amenaçants per la relació durant discussió	i Procèdiment de vídeo mitjançant situacions amenaçants	de revisió de puntuació de percebudes	1	5	-	Precisió empàtica (5-1')	6 jutges externs avaluen coincidències mitjançant el sofward <i>Collect Your Thoughts</i>	Proximitat en la relació	<i>The Relationship Closeness Inventory</i>
Simpson et al., 2003	T	EUA	95	Casades	5.79 anys	-	Comunitària	H i D	Sentiments i pensaments amenaçants per la relació durant discussió	i Procèdiment de vídeo mitjançant situacions amenaçants	de revisió de puntuació de percebudes	1	5	-	Precisió empàtica (5-1')	Observador extern codifica coincidències	Proximitat en la relació	<i>Inclusion of Other in the Self scale</i>
Swann et al., 1994	T	EUA	n ₁ = 90; n ₂ = 95	n ₁ = casades; n ₂ = <i>Festegen</i>	n ₁ = 20.2 anys; n ₂ = 1.8 anys	-	Comunitària	H i D	Atributs de personalitat	de <i>Self Attributes Questionnaire</i>		1, 2, 3	5	Percepció de similitud (1-2); Auto-millora (1-5)	de Similitud (1-1')	Correlació i regressió	Intimitat	9 ítems d'avaluació global de la relació
Thomas et al., 1997	T	Nova Zelanda	83	Casades	15.2 anys	78% té fills	Comunitària	H i D	Sentiments i pensaments durant discussió	i Procèdiment de vídeo mitjançant situacions i sentiments rellevants	de revisió de puntuació de percebudes	1	5	Similitud assumida (1-5)	Precisió empàtica (5-1'); Focus cognitius compartit (1-1')	Observador extern codifica coincidències	Satisfacció de la relació	4 ítems d'avaluació global de la relació
Thomas i Fletcher, 2003	T	Regne Unit	50	<i>Festegen</i>	16.5 mesos	-	Estudiants	H i D	sentiments i pensaments durant discussió	i Procèdiment de vídeo mitjançant situacions i sentiments rellevants	de revisió de puntuació de percebudes	1	5	Similitud assumida (1-5)	Precisió empàtica (5-1'); Focus cognitius compartit (1-1')	Observador extern codifica coincidències	Satisfacció de la relació	6 ítems d'avaluació global de la relació
Weger, 2005	T	EUA	53	Casades	11.5 anys	-	Comunitària	H i D	Sentir-se després d'una conversa amb la parella	entès d'una conversa amb la parella	<i>Feelings of Understanding/ Misunderstanding</i>	-	-	Sentir-se (puntuacions directes)	entès -	Puntuacions directes	Satisfacció Marital	<i>Quality Marriage Index</i>

Nota: ^a T: Transversal, L: Longitudinal; ^b Casades i no casades = conviuen; Festegen = no conviuen. ^c H: Home, D: Dona; ^d Sent P1 un membre de la parella, i P2, l'altre: 1 = Jo (P1 → P1), 2 = parella (P1 → P2), 3 = jo ideal (P1 → P1i), 4 = parella ideal (P1 → P2i), 5 = metapercepció del jo de la parella (P1 → P2 → P2), 6 = metapercepció del jo (P1 → P2 → P1). Els números amb ' (p.ex. 1'), indiquen el mateix element però per l'altre cònjuge.

ANNEX II

Llistat de totes les variables de la Graella de Parella

Codi de les variables	Elements comparats		Variables
	P1	P2	
A1	1-2	9-10	Percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1)
A2	2-3	10-11	Percepció de similitud entre la parella i el jo ideal
A3	3-4	11-12	Percepció de similitud entre el jo ideal i la parella ideal
A4	1-3	9-11	Percepció de similitud entre el jo i el jo ideal (autoestima percebuda) (PS2)
A5	2-4	10-12	Percepció de similitud entre la parella i la parella ideal (PS3)
A6	1-4	9-12	Percepció de similitud entre el jo i la parella ideal
B1	5-6	13-14	Metapercepció de similitud entre els conceptes del jo
B2	6-7	14-15	Metapercepció de similitud entre el la parella i el jo ideal
B3	7-8	15-16	Metapercepció de similitud entre el jo ideal i la parella ideal
B4	5-7	13-15	Metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal (percepció de l'autoestima de la parella) (MS1)
B5	6-8	14-16	Metapercepció de similitud entre la parella i la parella ideal (MS2)
B6	5-8	13-16	Metapercepció de similitud entre el jo i la parella ideal
C1	1-5	9-13	Similitud assumida entre el jo i la visió del jo de la parella
C2	1-6	9-14	Similitud assumida en la visió del jo (SA1)
C3	1-7	9-15	Similitud assumida entre el jo i el jo ideal de la parella
C4	1-8	9-16	Similitud assumida entre el jo i la parella ideal de la parella
C5	2-5	10- 13	Similitud assumida en la visió del jo de la parella (SA2)
C6	2-6	10-14	Similitud assumida entre la visió de la parella i el jo segons la parella
C7	2-7	10-15	Similitud assumida entre la parella i el jo ideal de la parella
C8	2-8	10-16	Similitud assumida entre la parella i la parella ideal de la parella
C9	3-5	11-13	Similitud assumida entre el jo ideal i el jo de la parella
C10	3-6	11-14	Similitud assumida entre el jo ideal i el jo segons la parella
C11	3-7	11-15	Similitud assumida del jo ideal (SA3)
C12	3-8	11-16	Similitud assumida entre el jo ideal i la parella ideal de la parella
C13	4-5	12-13	Similitud assumida entre la parella ideal i el jo de la parella
C14	4-6	12-14	Similitud assumida entre la parella ideal i el jo segons la parella
C15	4-7	12-15	Similitud assumida entre la parella ideal i el jo ideal de la parella
C16	4-8	12-16	Similitud assumida de la parella ideal (SA4)
D1	1-10	2-9	Comunalitat en la visió del jo (C1)
D2	3-10	11-2	Similitud entre el jo ideal (X) i la parella (Y)
D3	4-11	12-3	Similitud entre la parella ideal (X) i el jo ideal (Y)
D4	3-9	11-1	Similitud entre el jo ideal (X) i el jo (Y)
D5	4-10	12-2	Similitud entre la parella ideal (X) i la parella (Y)
D6	4-9	12-1	Similitud entre la parella ideal (X) i el jo (Y)
D7	1-9		Comparació de l'auto-concepte (CAI1)
D8	2-10		Comparació del concepte parella
D9	3-11		Comparació del concepte de jo ideal (CAI2)
D10	4-12		Comparació del concepte de parella ideal (CAI3)

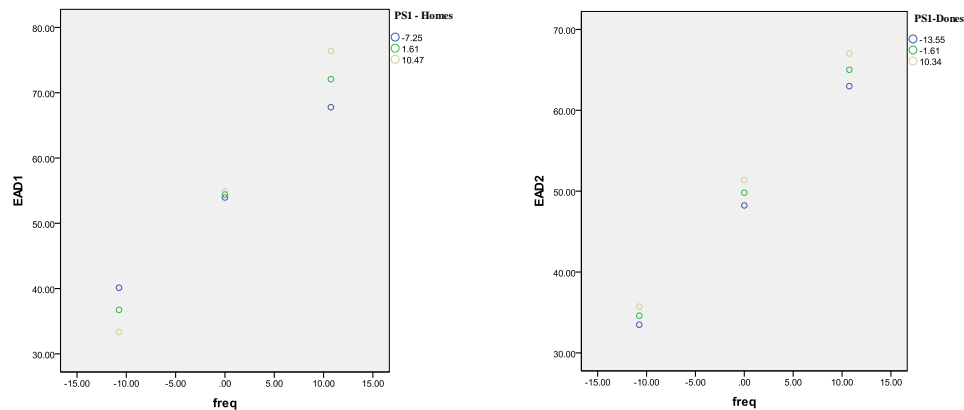
(continuació)

Codi de les variables	Elements comparats		Variables
	P1	P2	
E1	6-13	14-5	Similitud entre les metapercepcions del jo (X) i el jo de la parella (Y)
E2	7-14	15-6	Similitud entre les metapercepcions del jo ideal (X)
E3	8-15	16-7	Similitud entre les metapercepcions de parella ideal (X) i jo ideal (Y)
E4	7-13	15-5	Similitud entre les metapercepcions del jo ideal (X) i el jo (Y)
E5	8-14	16-6	Similitud entre les metapercepcions de la parella ideal (X) i el jo de la parella (Y)
E6	8-13	16-5	Similitud entre la parella ideal (X) i el jo (Y)
E7	5-13		Comparació de les metapercepcions del jo de la parella
E8	6-14		Comparació de les metapercepcions de l'autoconcepte
E9	7-15		Comparació de les metapercepcions del concepte jo ideal
E10	8-16		Comparació de les metapercepcions del concepte parella ideal
F1	5-9	13-1	Precisió en la percepció del jo de la parella (S1)
F2	6-9	14-1	Similitud entre la metapercepció del jo (X) i el jo (Y)
F3	7-9	15-1	Similitud entre la metapercepció del jo ideal (X) i el jo (Y)
F4	8-9	16-1	Similitud entre la metapercepció de la parella ideal (X) i el jo (Y)
F5	5-10	13-2	Similitud entre la metapercepció del jo de la parella (X) i la parella (Y)
F6	6-10	14-2	Precisió en la percepció del jo (S2)
F7	7-10	15-2	Similitud entre la metapercepció del jo ideal (X) i la parella (Y)
F8	8-10	16-2	Similitud entre la metapercepció de la parella ideal (X) i la parella (Y)
F9	5-11	13-3	Similitud entre la metapercepció del jo de la parella (X) i el jo ideal (Y)
F10	6-11	14-3	Similitud entre la metapercepció del jo (X) i el jo ideal (Y)
F11	7-11	15-3	Precisió en la percepció del jo ideal de la parella (S3)
F12	8-11	16-3	Similitud entre la metapercepció de la parella ideal (X) i el jo ideal (Y)
F13	5-12	13-4	Similitud entre la metapercepció del jo de la parella (X) i la parella ideal (Y)
F14	6-12	14-4	Similitud entre la metapercepció del jo (X) i la parella ideal (Y)
F15	7-12	15-4	Similitud entre la metapercepció del jo ideal (X) i la parella ideal (Y)
F16	8-12	16-4	Precisió en la percepció de la parella ideal de la parella (S4)

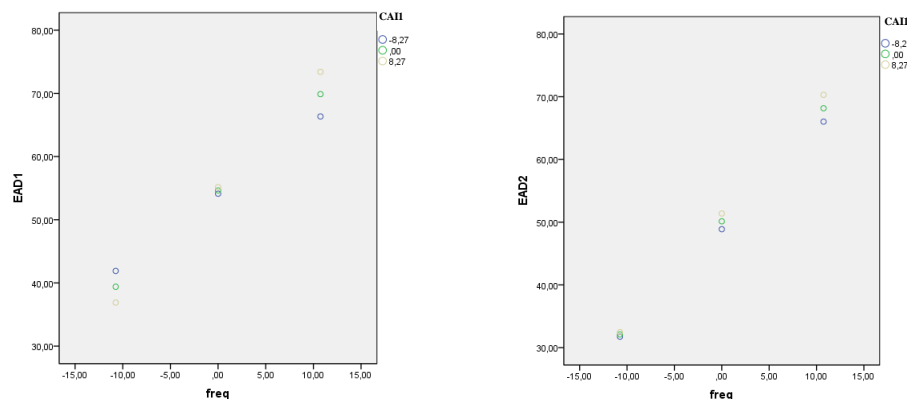
Nota: El codi de les variables està representat per una lletra i un número que assigna les percepcions comparades sent A, B i C anàlisis intrapersonals: A) percepcions simples, B) metapercepcions, C) percepcions simples i metapercepcions; i D, E i F anàlisis interpersonals: D) percepcions simples, E) metapercepcions, F) percepcions simples i metapercepcions). Els números de les columnes *Elements comparats* estan codificats del 1 al 8 per un membre de la parella (P1), sent del 1 al 4 percepcions simples: 1) jo; 2) parella; 3) jo ideal; 4) parella ideal; i del 5 al 8 metapercepcions: 5) com es veu la meva parella a sí mateixa; 6) com la meva parella em veu; 7) com crec que a la meva parella li agradaria ser; 8) com crec que a la meva parella li agradaria que jo fos. Els elements de l'altre cònjuge (P2) són els mateixos que els de P1 però estan codificats del 9 al 16 (sent del 9 al 12 percepcions simples i del 13 al 16 metapercepcions). La lletra X indica l'element del perceptor i la lletra Y l'element del percebut en les variables interpersonals. En negreta s'assenyalen les variables seleccionades per aquesta tesi.

ANNEX III

Gràfics dels efectes d'actor condicionals de la interacció del temps de la relació i la percepció interpersonal en la qualitat de la relació de parella en els casos que existeixen diferències de gènere significatives

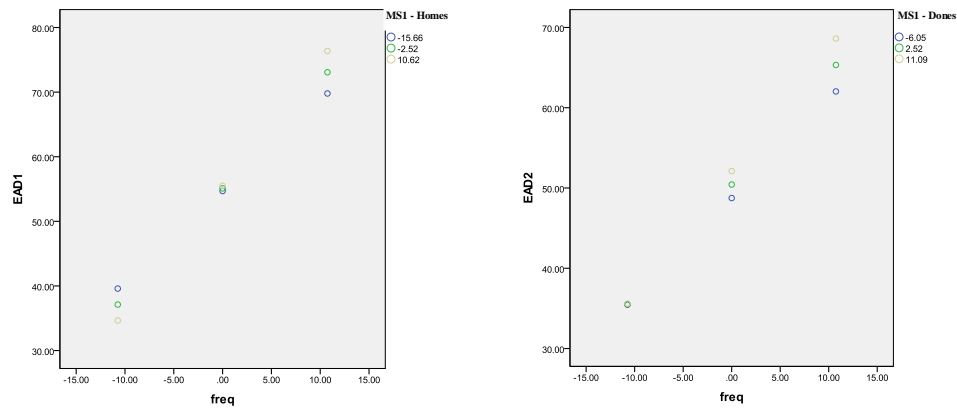

Figura 6. Efectes d'actor condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD). L'Eix Y mostra els valors condicionals de l'EAD1 dels homes i de l'EAD2 de les dones. L'Eix X mostra els valors condicionals del temps de relació. Els punts de colors indiquen les puntuacions condicionals en la variable de percepció interpersonal, sent els punts grocs valors alts de similitud i els punts blaus valors baixos de similitud. Existeixen diferències de gènere, $X^2(1, N = 26) = 123.88, p < .001$.

Figura 7. Efectes d'actor condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la comparació de l'auto-concepte (CAI1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD). L'Eix Y mostra els valors condicionals de l'EAD1 dels homes i de l'EAD2 de les dones. L'Eix X mostra els valors condicionals del temps de relació. Els punts de colors indiquen les puntuacions condicionals en la variable de percepció interpersonal, sent els

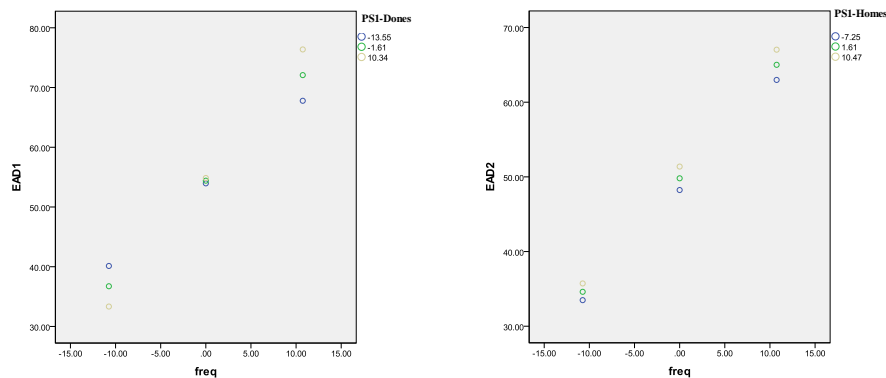
punts grocs valors alts de similitud i els punts blaus valors baixos de similitud. Existeixen diferències de gènere, $X^2(1, N = 26) = 8.52, p < .001$.

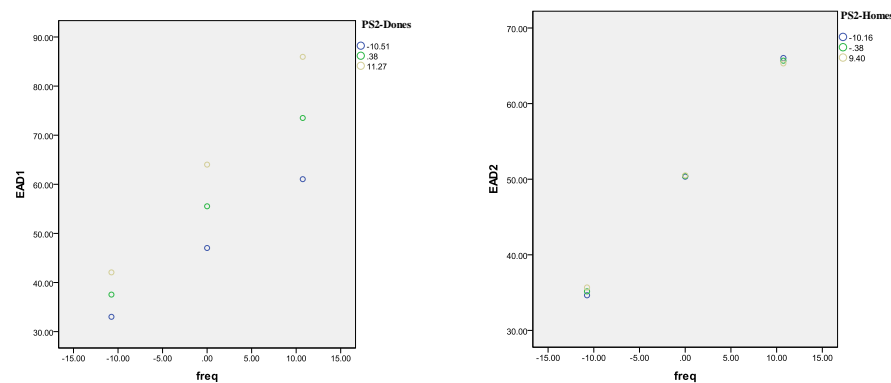
Figura 8. Efectes d'actor condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la metapercepció de similitud entre el jo i el jo ideal (MS1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD). L'Eix Y mostra els valors condicionals de l'EAD1 dels homes i de l'EAD2 de les dones. L'Eix X mostra els valors condicionals del temps de relació. Els punts de colors indiquen les puntuacions condicionals en la variable de percepció interpersonal, sent els punts grocs valors alts de similitud i els punts blaus valors baixos de similitud. Existeixen diferències de gènere, $X^2(1, N = 26) = 3.5, p = .062$.

ANNEX IV

Gràfics dels efectes de parella condicional de la interacció del temps de la relació i la percepció interpersonal en la qualitat de la relació de parella en els casos que existeixen diferències de gènere significatives

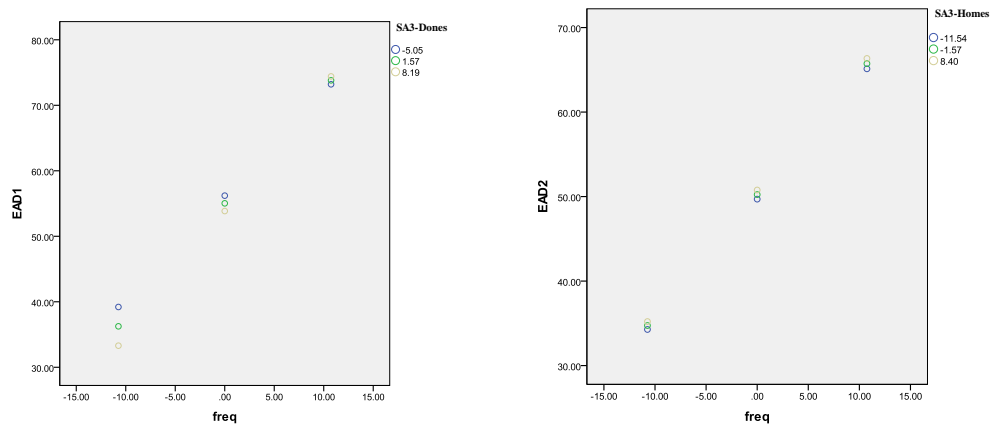

Figura 9. Efectes de parella condicional per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la percepció de similitud entre el jo i la parella (PS1) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD). L'Eix Y mostra els valors condicional de l'EAD1 pels homes i de l'EAD2 de per les dones. L'Eix X mostra els valors condicional del temps de relació. Els punts de colors indiquen les puntuacions condicional en la variable de percepció interpersonal, sent els punts gros valors alts de similitud i els punts blaus valors baixos de similitud. Existeixen diferències de gènere, $X^2(1, N= 26) = 86.3, p < .001$.

Figura 10. Efectes de parella condicional per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la percepció de similitud entre el jo i el jo ideal (PS2) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD). L'Eix Y mostra els valors condicional de l'EAD1 pels homes i de l'EAD2 de per les dones. L'Eix X mostra els valors condicional del temps de relació. Els punts de colors indiquen les puntuacions condicional en la variable de percepció interpersonal, sent els punts gros valors alts de similitud i els punts blaus

valors baixos de similitud. Existeixen diferències de gènere, $X^2(1, N=26) = 7.78, p < .001$.

Figura 11. Efectes de parella condicionals per a homes i dones de la interacció del temps de la relació i la similitud assumida del jo ideal (SA3) en l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD). L'Eix Y mostra els valors condicionals de l'EAD1 pels homes i de l'EAD2 de per les dones. L'Eix X mostra els valors condicionals del temps de relació. Els punts de colors indiquen les puntuacions condicionals en la variable de percepció interpersonal, sent els punts grocs valors alts de similitud i els punts blaus valors baixos de similitud. Existeixen diferències de gènere, $X^2(1, N=26) = 4.33, p < .01$.

